ALBERTO MORAVIA

KIS. KANÇ. LIK

roman

VARLIK YAYINLARI

KISKANÇLIK

(SIKINTI - LA NOIA)

ALBERTO MORAVIA

KISKANÇLIK

(SIKINTI - LA NOIA)

Çeviren:
SAMİH TİRYAKİOĞLU

VARLIK YAYINEVİ
Ankara Caddesi, İstanbul

BÜYÜK ESERLER KİTAPLIĞI : 210

Varlık Yayınları, sayı: 1661
İstanbul'da Gül Matbaasında dizilmiş,
Dilek Matbaasında basılmıştır.
Mart, 1972

BAŞLANGIÇ

Resim yapmaktan nasıl vazgeçtiğimi çok iyi anımsıyorum. Bir akşamdı. Ardarda sekiz saat atelyemde kalmış; arada bir beş on dakika resim yapmış; sonra kendimi divanın üstüne atarak gözlerimi tavana dikip bir iki saat uzanmıştım. Derken, sanki bunca verimsiz çabadan sonra nihayet doğru çıkan bir esinlenme sonucu, birdenbire son sigaramı da sönmüş izmaritlerle dolu sigara tablasına bastırdım. İçine gömüldüğüm koltuktan bir kedi çevikliğiyle fırladım. Paletimi temizlemek için arasıra kullandığım bir çakı vardı; onu kaptığım gibi üzerine resim yapmakta olduğum tuali birbiri ardınca vurarak yırttım. Ancak tuali paramparça ettikten sonradır ki içim rahat etti.

Sonra aynı büyüklükte, hiç kullanılmamış bir başka tuali bir köşeden çekip aldım. Yırttığım tuali kaldırıp attım, yerine de yenisini şövalenin üzerine yerleştirdim. Bunu yaptıktan sonra bendeki (nasıl diyeyim bilmem?) bütün yaratıcı iradenin bu öfkeli, fakat aslında akıllıca yoketme işi sonucunda tümden tükendiğini hemencecik farkettim yine de. Bu resmi yapmak için son iki ay boyunca hiç aralıksız, canla başla çalışmıştım. Böyle ça-

kı ile vura vura parçalamak, onu nihayet bitirmek anlamına geliyordu ama, dış sonuçlar bakımından olumsuz tarzda bir bitirişti bu —bu sonuçlar da beni pek ilgilendirmiyordu ya, neyse,— ama içimde beliren esinleniş bakımından olumlu sayılırdı yine de.

Gerçekten, başlamış olduğum resmi yırtmak, bilmem ne kadar zamandır kendi kendime çekmekte olduğum uzun bir nutkun sonuç bölümüne nihayet ulaştığım anlamına gelmekteydi: Ayağımı nihayet sağlam bir yere bastığım anlamına geliyordu bu. Böylece, şimdi şövalenin üzerinde bulunan boş tual henüz kullanılmamış herhangi bir tual değildi de, çektiğim uzun bir acı sonucunda şövalenin üzerine koyduğum sahiden özel bir tualdi. Boğazımda düğümlenin felâket duygusundan kendimi sıyırmağa çalışarak:

«Sözün kısası, görünürde bunca başka tuale benzeyen, fakat benim için anlam ve sonuç dolu olan bu tualle herşeye serbestçe, yeniden başlayabilirim,» diye düşündüm. Resimle uğraştığım bu on yıl geçmemiş de ben yine yirmibeş yaşındaymışım gibi sanki: Nitekim annemin evinden yirmi beş yaşımdayken ayrılmış, gidip Via Margutta'daki bir atelyeye yerleşerek rahat rahat resim yapmama vermiştim kendimi. Bununla birlikte, beri yandan da şimdi şövalede duran boş tualin mutlak olarak olumsuz, fakat yine de içten ve gerekli bir geliş-

meyi belirtmek için orada bulunuşu pek âlâ mümkündü, çok muhtemeldi de hatta; ki bu gelişme belirsiz aşamalarla tam bir güçsüzlüğe götürmüştü beni.

Ve bu ikinci varsayımın gerçek olabileceğini gösterir gibi olan şey de şuydu ki, bu son altı ay boyunca can sıkıntısı yavaş yavaş, fakat şaşmaz bir biçimde çalışmalarıma eşlik etmiş; tualimi paramparça ettiğim o öğlesonunda ise çalışmalarımı büsbütün durdurmuştu nihayet: Hani bazı pınarların suyu, geçtiği yerde bir kireç tabakası bırakır da sonunda bu, boruyu tıkar ve suyun akışını büsbütün durdurur, biraz onun gibi işte.

Mademki söz buraya geldi, sıkıntı üzerinde de birkaç şey söylememin yerinde olacağını düşünüyorum: Bu duygudan — yani sıkıntıdan —, bu sayfalar boyunca sık sık sözetmek fırsatını bulacağım çünkü. Evet, anılarım yıllar boyu gerilere doğru gittikçe hep can sıkıntısından acı çektiğimi hatırlıyorum. Fakat, bu deyim üzerinde anlaşmak gerek. Birçok kimseler için sıkıntı, eğlencenin tersidir, eğlence ise oyalanma, unutma demektir. Fakat benim için sıkıntı, eğlencenin tersi değildir. Bazı bakımlardan eğlenceye benzediğini de söyliyebilirim hattâ: Sıkıntı — çok özel bir türden olmakla birlikte — oyalanma ve unutmaya da yol açabilir çünkü.

Benim için sıkıntı gerçeğin bir çeşit yetersiz-

liği, oransızlığı ya da yokluğu demektir aslında. Eskilerin dedikleri gibi, bir «istiare» kullanarak şöyle söyliyeyim: Sıkıldığım zaman gerçek, benim üzerimde şu şaşırtıcı etkiyi yaratmıştır hep: Bir kış gecesi, çok kısa bir yorganla uyuyan bir kimse düşünün. Yorganı ayaklarının üzerine örtse, göğsü üşür. Göğsüne çekse, ayakları üşür. Bu yüzden de adamcağız derin derin uyuyamaz hiçbir zaman. Ya da başka bir kıyaslama yapayım: Benim içimdeki sıkıntı, bir evdeki elektrik akımının esrarlı bir tarzda sık sık kesilmesine benzer. Bir zaman için herşey aydınlıktır, belirlidir; burada koltuklar, şurada divanlar, daha ileride dolaplar, konsollar, tablolar, duvar ve yer halıları, pencereler, kapılar vardır; biraz sonra ise karanlıktan, boşluktan başka şey yoktur.

Yahut, bir üçüncü kıyaslama daha: Benim sıkıntım nesnelerin âdeta birdenbire yıpranıp bozulmalarından ya da canlılıklarını yitirmelerinden ileri gelen bir hastalık olarak da tanımlanabilir; ardarda gelen ve çok çabuk olup biten değişmelerle bir çiçeğin birkaç saniye içinde açtığını, solduğunu, kuruduğunu görürsünüz ya, işte onun gibi sanki.

Daha önce de söylemiştim: Sıkıntı duygusu yetersiz —yani kendisinin sahiden varolduğuna beni inandıramıyan - bir gerçeğin yarattığı saçmalık izlenimi yüzünden doğar içimde. Sözgeli-

mi, bir bardağa az-çok dikkatle baktığım olur. Bu bardağın, içine bir sıvı konmak ve bunu dökmeden dudaklara götürmek için yapılmış camdan yahut madenden bir kap olduğunu bildiğim; yani bu bardağı kafamda kesinlikle canlandırabilecek durumda olduğum sürece, onunla aramda herhangi bir ilişki varmış gibime gelecek; bu ise beni onun varlığına, —dolayısiyle kendi varlığıma da— inandıracaktır.

Fakat diyelim ki bu bardak benim hayâl ettiğim tarzda bozulup dağıldı da yoğunluğunu yitirdi, ya da gözlerime kendisiyle hiçbir ilişkim olmayan yabancı bir nesne gibi gözüktü; kısacası saçma bir şey gibi göründü bana: İşte o zaman bu saçmalıktan sıkıntı doğacaktır, bu sıkıntı da (söylemenin sırası geldi) ilişkisizliğin ve bundan kurtulma imkânsızlığının sonucu olacaktır. Fakat bardakla ilişkim yoksa bile belki olabileceğini; yani bardağın, nesnelerin bir an bile nesne olmaktan çıkmadıkları, bilinmez herhangi bir cennette varolduğunu bilsem, bu sıkıntı pek ağır gelmeyecektir bana o zaman. Şu halde sıkıntı, benliğimden sıyrılma imkânsızlığından ayrı olarak, bilmem hangi mucize sayesinde bundan kaçıp kurtulabileceğim yolundaki teorik bilinçten ibarettir.

Canımın hep sıkıldığını söylemiştim; şunu da ekliyeyim, sıkıntının gerçekten ne olduğunu az - çok kısa bir süreden beri yeterince açık olarak an-

lamağa başlamış bulunuyorum. Çocukluğumda, daha sonra yeni yetmeliğim ve delikanlılığımda nedenini bilmeden can sıkıntısı çektim: Tıpkı başları ağrıyıp da bir hekime bunun nedenini sormağa bir türlü karar veremiyen kimseler gibi. Hele çocukken sıkıntı, benim için de başkaları için de kapkaranlık biçimlere bürünüyordu. Ben bu biçimlerin izahını yapamıyordum ve başkaları da —sözgelimi annem— sağlığımdaki bozukluklara ya da benzeri başka nedenlere yoruyorlardı bunu. Küçük çocukların huysuzluklarını da diş çıkarmalarına yorarlar ya, biraz onun gibi.

O yıllarda oyun oynarken birdenbire durduğum ve saatler boyu sanki uyuşmuş gibi kımıltısız kaldığım oluyordu. Gerçekte ise nesnelerin yıpranıp bozulması diye adlandırdığım olayın; yani nesnelerle aramda hiçbir ilişki bulunmadığının belirsiz bilincine ermenin bana verdiği rahatsızlıktı bu. Böyle anlarda annem odaya giriyor; beni suskun, kımıltısız ve acı çekmekten solgun bir halde görünce: «Nen var?» diye soruyordu. Ben de: «İçim sıkılıyor,» diye cevap veriyordum hep. Geniş ve karanlık bir ruh halini açık ve dar anlamlı bir sözle anlatmış oluyordum böylece.

O zaman annem söylediklerimi ciddiye alarak beni öpmek için eğiliyor, sonra da: «Öğleden sonra sinemaya götürürüm seni,» diyordu. Yani bana öyle bir eğlence sunuyordu ki bunun sıkıntı-

nın ne tersi, ne de ilâcı olduğunu çok iyi bilmekteydim. Ben bu teklifi sevinçle karşılamış gibi davranıyordum ama yine de aynı sıkıntı duygusunu hissetmekten kendimi alamıyordum. Annem ise bir serap gibi gözlerimin önünde canlandırdığı «sinemaya götürme» ile olduğu kadar beni alnımdan öperek ve kucaklıyarak da bu duyguyu uzaklaştırdığını sanıyordu. Aslında ise o anda onun dudaklarıyla, kollarıyla ve sinema ile hiçbir ilişkim yoktu. Fakat, bana acı vermekte olan sıkıntı duygusunun hiçbir şeyle giderilemiyeceğini nasıl anlatabilirdim anneme? Sıkıntının özellikle ilişki kuramamaktan ileri geldiğini daha önce de söylemiştim. Annemden de herhangi bir nesneden olduğu gibi ayrı bulunmaktaydım; onunla ilişki kuramayınca da bir bakıma anlaşmazlığı kabulenmek ya da ona yalan söylemek zorundaydım.

Yeni yetmeliğim sırasında sıkıntının yol açtığı felâketler üzerinde durmayacağım. O dönemde okulda aldığım çok kötü notları bir takım «zayıflıklar»a, yani öğretimin filân ya da falan konusuna karşı bendeki doğuştan gelme bir takım yetersizliklere yordular; daha geçerli başka bir izah biçimi bulunmadığından, kendim de kabulleniyordum bunu. Şimdiyse, tersine kesin olarak biliyorum ki her ders yılı sonunda üzerime yağmur gibi yağan kötü notların bir tek nedeni vardır, bu da sıkıntıdır.

Aslında ise Atina krallarıyla Roma İmparatorlarından, Güney Amerika nehirleriyle Asya dağlarından, Dante'nin on bir heceli mısralarıyla Vergilius'un altı ölçülü dizelerinden, cebir işlemleriyle kimya formüllerinden meydana gelme bu curcuna ile hiçbir ilişkim olmadığını, her zamanki derin rahatsızlıkla birlikte, inceden inceye hissediyordum. Bu kocaman bilgi yığını üstüme vazife değildi; ya da üstüme vazifeydi ama bunun temelden saçma olduğunu anlayabilmem için. Ama, daha önce de söylediğim gibi, bu tümden olumsuz duygudan ötürü ne kendime, ne de başkalarına karşı övüyordum; hatta içimden: «Duymamam gerek bu hissi,» diyordum ve acı çekiyordum bu yüzden.

İyi hatırlıyorum, bu acı daha o zamandan bunu tanımlayıp anlatmak isteğini uyandırdı bende. Fakat ben de çocukların bütün iddiası, bütün tutkusu ile bir çocuktum nihayet. Onun için bunun sonucu, sıkıntıyı konu alan bir dünya tarihi yazmağı tasarlamak oldu ama bunun ilk sayfalarını yazabildim ancak. Sıkıntıyı konu alan dünya tarihi çok basit bir düşünceye dayanıyordu: Tarihin kaynağı ne ilerlemede, ne biyolojik gelişmede, ne ekonomik olaylarda, ne de çeşitli okullardan tarihçilerin genellikle ileri sürdükleri nedenlerin hiçbirinde değildi de sıkıntıda idi sadece. Bu çok kıyak buluştan aşka gelerek işleri kökünden ele al-

dım. İşin başında —halk dilinde kaos diye adlandırılan— sıkıntı geliyordu. Tanrı'nın canı sıkıldı, yerle gökü, suyu, hayvanları, bitkileri, sonra da Âdem'le Havva'yı yarattı; bunların da cennette canları sıkıldı, yasak meyveyi yediler. Böylece Tanrı'nın canını sıktılar, o da onları cennetten kovdu. Hâbil canını sıktığı için Kaabil onu öldürdü. Nuh'un da çok canı sıkılıyordu gerçekten, şarabı icad etti. Tanrı'nın insanlara yine canı sıkıldığından tufanla dünyayı yıkıp yoketti. Fakat bu felâket de onun canını sıktı, o kadar ki, havayı yine düzeltti. Bu da böylece sürüp gitti. Büyük Mısır, Bâbil, Pers, Yunan ve Roma İmparatorlukları can sıkıntısı içinde ortaya çıkıyor, can sıkıntısı içinde yıkılıp gidiyorlardı. Putataparların sıkıntısı yüzünden hristiyanlık doğuyordu. Katolikliğin canı sıkılınca protestanlık doğdu. Avrupa'nın can sıkıntısı Amerika'yı keşfettirdi. Derebeyliğin duyduğu can sıkıntısı Fransız Devrimine, kapitalizmin duyduğu can sıkıntısı da Rus devrimine yol açtı. Bütün bu parlak buluşları bir çeşit küçük tablo halinde, canla başla notettim, başladım tarihi kurallara uygun olarak yazmağa. İyi hatırlamıyorum ama Âdem'le Havva'nın cennette nasıl korkunç bir can sıkıntısı duyduklarını, bu can sıkıntısı yüzünden büyük günahı nasıl işlediklerini ballandıra ballandıra anlattım ama bundan daha öteye gittiğimi sanmıyorum pek. Sonra ta-

sarımdan benim de canım sıkıldı, yüzüstü bıraktım onu.

Gerçekte ise ben yaşantımın bütün öteki dönemlerine göre on ile yirmi yaş arasında can sıkıntısı yüzünden çok daha büyük ölçüde acı çektim. 1920'de dünyaya geldim. İlk gençlik çağım faşizmin, yani yalnız diktatörle halk yığınları arasında değil, vatandaşların kendi aralarında ve onlarla diktatör arasında da ilişkisizliği bir sistem halinde ortaya koymuş olan bir politik rejimin kara bulutları altında geçti. Nesnelerle ilişki yokluğu demek olan can sıkıntısı, faşizmin devamınca, insanın ciğerlerine çektiği havaya bile işlemişti: Bu toplumsal can sıkıntısına, kendini için için belli eden cinsel ihtiyacın doğurduğu sıkıntıyı da eklemek gerek. Fakat o yaşta hep görüldüğü gibi, bu can sıkıntısı kadınlarla ilişki kurmama engel oluyor, ben de: «Oysa bu ihtiyacı kadınlar giderecek,» diye düşünüyordum.

Fakat çok geçmeden iki yıl süreyle İtalya'yı kırıp geçirecek olan iç savaştan da beni yine can sıkıntısı kurtardı, hem de şu tarzda: Askerliğimi Roma'da konaklamakta olan bir tümende yapıyordum. Mütareke imzalanınca üniformamı sırtımdan çıkarttım, eve döndüm. Derken bir kararname çıktı, bütün askerlere yine birliklerine dönmeleri emredildi, emri dinlemeyenlere ölüm cezası verileceği bildirildi. Annem o sıralarda faşistlerle

Almanların belirli niteliği olan o otorite saygısıyla bana: «Üniformanı yine giy, gidip komutanlığa başvur,» diye öğüt verdi. Benim iyiliğimi istiyordu. Gerçekte ise sürgüne, belki de ölüme yolluyordu beni. Silâh arkadaşlarımdan çoğunun başına gelen, bu oldu nitekim.

Ancak sıkıntı, yalnız ve yalnız sıkıntı; yani bu kararnameyle benim aramda, üniformayla benim aramda, faşistlerle benim aramda bir ilişki kurma olanaksızlığı, dolayısiyle yirmi yıl boyunca acısını çektiğim sıkıntı kurtardı beni: Fascio'nun ve gamalı haçın büyük imparatorluğu sıkıntı yüzünden o sıralarda hiç mi hiç gözüme görünmüyordu çünkü. Annemin yalvarışlarına aldırmadım, köye giderek bir arkadaşımın villasına sığındım, bütün iç savaşı orada geçirdim. Bir yandan resim yaptım, ki bu da vakit geçirmenin bir başka tarzıydı. İşte o sırada ressam oldum. Şunu demek istiyorum: Sanatın ifade gücü sayesinde ilk ve son kez olarak gerçekle ilişki kuracağımı umuyordum. Ve hatta, resme merak sardırışımın uyandırdığı ilk ferahlık içinde sıkıntımın, ressam olduğunu o âna dek bilmeyen bir ressamın sıkıntısı olduğuna kendimi inandırdım gerçekten. Aldanıyormuşum; fakat derdime çare bulduğum gibi bir hayâle bir süre kaptırdım kendimi.

Savaş bitince annemin yanına döndüm. Ara yerde o da Appia yolu üzerinde büyük bir köşk

satın almıştı. Demiştim ya, resmin can sıkıntısını kesin olarak yendiğimi umuyordum ama bunun gerçek olmadığını farketmekte gecikmedim. Bunun üzerine resim yapmama rağmen yine can sıkıntısı çekmeğe başladım. Hatta can sıkıntısı otomatik olarak ressamlığıma da son verdiğinden, eski hastalığımın ağır olduğunu ve sık sık nüksettiğini resim yaptığım zamanlara göre çok daha belirli bir tarzda anladım. Böylece de sıkıntı sorunu değişmemiş olarak yine çıktı ortaya. Bunun üzerine, bunun nedenlerinin neler olabileceğini araştırmağa başladım ve nedenleri birer birer eleme usulüne başvurarak şu sonuca vardım: Zengin olduğum için sıkılıyordum, yoksul olsam daha az sıkılacaktım belki.

O sırada bu düşünce, şimdi kâğıt üzerinde olduğu kadar belirli değildi zihnimde. Bir düşünceden daha ileri olarak, hemen hemen saplantı hâlinde bir kuşkuydu bu: Can sıkıntısıyla para arasında belirsiz olmakla birlikte söz götürmez bir bağ bulunmak gerekti. Yaşantımın özellikle tatsız, sevimsiz olan bu dönemi üzerinde daha fazla durmak istemiyorum. Canım sıkıldığı için (sıkıldığım zaman resim de yapamıyordum) annemin köşkünden ve orada yararlanmakta olduğum rahatlıklardan bütün benliğimle nefret etmeğe başladım. Sıkıntıma ve bundan ileri gelen resim yapma olanaksızlığına neden olarak bu köşkü görme-

ğe başladım, oradan çekip gitmeyi kafama kodum.

Fakat, daha önce de demiştim ya, bir kuşkuydu sözkonusu olan ve anneme söylemem gereken tek şeyi bir türlü açıkça söyliyemiyordum ona:

— «Seninle oturmak istemiyorum, zenginsin çünkü; zenginlik beni sıkıyor, sıkıntı da resim yapmama engel oluyor,» demem gerekti. Tersine, içgüdüme uyarak kendimi çekilmez hale sokma çarelerini araştırıyordum. Böylece köşkte ayrılmamı bir bakıma zorunlu hâle sokmuş, çevremde bu düşünceyi uyandırmış olacaktım. Şimdiki gibi gözümün önünde o günler: Sonu gelmeyen bir öfke, inatlı bir düşmanlık, olmayacak şeyler karşısında direniş, hemen hemen hastalık hâlinde bir soğukluk içinde geçip gidiyordu günlerim. Anneme karşı o günlerde olduğu kadar kötü davranmadım hiç: Böylece, beni pençesinde kıvrandıran sıkıntıya anneme karşı herşeyin üstünde beslediğim acıma duygum da ekleniyor; kadıncağız benim bu sertliğime hiçbir anlam veremiyordu. Özellikle bütün yetilerim felce uğramıştı sanki: Ağzımdan tek lâf çıkmıyordu, duygusuzdum, içime kapanıktım. Öyle gibime geliyordu ki tıpkı sımsıkı kapalı, boğucu bir hapisaneye kapatılmışçasına, benliğimin içine canlı canlı hapsolmuştum sanki.

Köşkte daha oturacaktım ve bunun sonucu olan ruh hâli de uzun zaman sürüp gidecekti belki. Bereket versin annem benim sıkıntımda, kendisinin babamla arasını açan duyguya benzer bir duygu bulunduğunu sezer gibi oldu. Kısaca da olsa babamdan sözetmenin sırası geldi, sıkıntı yolunda o bana öncülük etmişti çünkü.

Evet, yaşantısının birbirine ekliyebildiğim çeşitli dönemlerinden anladığıma göre, babam doğuştan serseriymiş. Yâni öyle bir adam ki, evine dönünce yavaş yavaş konuşmaz olur, yemeden içmeden kesilir ve kısacası, yaşamamak için direnirmiş âdeta (Tıpkı kimi kuşların kafese kapatılmaya dayanamayışları gibi). Ama tersine, böylesi adamlar bir geminin güvertesinde ya da bir trenin kompartımanında bütün canlılıklarına yeniden kavuşuverirler. Uzun boylu, sarışın, atlet yapılıymış, mavi gözlüymüş benim gibi. Ama saçlarım vaktinden önce döküldüğü, suratım da asık ve kurşuniye çalar olduğu için ben yakışıklı değilim. O ise, tersine, yakışıklıymış. Bu da annemin onu öven yargılarından anlaşılıyor. Babam ona: «Seni sevmiyorum, en kısa zamanda bırakıp gideceğim,» dermiş ama annem zorla evlenmek istemiş onunla.

Babamı seyrek olarak gördüm, boyuna gezideydi çünkü. Son karşılaşmamızda sarı saçları hemen hemen kırlaşmış, bir delikanlınınki gibi olan

yüzü ince, derin çizgilerle kesik kesik olmuştu sanki. Fakat hâlâ gençliğindeki gibi üstünkörü bağlanmış papiyon kravatlar takıyor, ekose desenli elbiseler giyiyordu. Gidiyor, geliyordu. Annemle oturmaktan sıkıldığı için ondan kaçıyor, sonra belki yeniden savuşmak için biraz para bulmak üzere yine ona dönüyordu. Gerçi sözde ithalât - ihracat işleriyle uğraşıyordu ama meteliği yoktu çünkü. Günün birinde bir kasırga Japon İçdenizinde, yüz kadar yolcusu ile bir gemiyi alabora edince yolcular arasında bulunan babam da boğuldu. Ne işi vardı Japonya'da, «İthalât - ihracat» işleri için mi, başka herhangi bir nedenle mi gitmişti oraya? Hiçbir zaman bilemedim bunu.

Annem bilimsel terimleri sever. Ona bakılırsa babamda «dromomani» denen hastalık varmış, hep hareket hâlinde olmak istermiş yani. Annem düşünceli düşünceli: «Bu hastalık yüzünden pul biriktirmeğe meraklıydı galiba,» diyordu. Dünyanın değişik yönlerini ve genişliğini gösteren bu renkli, küçük belgelerden güzel bir kolleksiyon yapmıştı ki annem bunu saklıyordu hâlâ. «Coğrafya bilgisi de bu hastalıktan ileri geliyordu,» diyordu annem. Babamın okulda gerçekten öğrendiği tek konu buymuş. Anlar gibi olduğuma göre annem, babamdaki bu «hareket hastalığı»nı tamamen kişisel ve aslında anlamsız bir nitelik sayıyordu.

Bense, tersine, zaman geçtikçe daha da solgunlaşan bu dokunaklı ve yıpranmış çehreye karşı bir çeşit kardeşçe acıma hissi duymaktan kendimi alamıyordum, ve bu çehrede, hiç değilse annemle olan ilişkileri bakımından, benimle ortak belirtiler bulunduğunu sezer gibi oluyordum. Fakat dış belirtilerdi bunlar, düşündükçe farkediyordum bunu. Babam da can sıkıntısı çekmişti gerçi. Ama ondaki bu dert, dünya yüzünde mutlu bir serseri gibi dolaşma hâlini almıştı. Başka bir deyişle ondaki sıkıntı, herkesin bildiği cinsten, âdi bir sıkıntıydı. Bunu iyileştirmek için seyrek bulunan, yeni duygular yeterdi. Gerçekten de babam dünyaya, hiç değilse coğrafyanın dünyasına inanmıştı. Bense bir bardağa bile inanma olanağını bulamıyordum.

Her ne olursa olsun annem konuyla yakından ilgilenmiyordu ve benim sıkıntımın sadece —kendisinin babamla ilişkilerini güçleştiren— yüzeysel bir bezginlikten ileri geldiğini sezer gibi oldu. Günün birinde damdan düşercesine: «Ne yazık ki benden çok babana çekmişsin sen,» dedi. «Biliyorum, bir kez babalarınız tuttu mu bunun tek ilâcı sizleri uzak yerlere yollamaktır. Onun için yola çık, aklının estiği yere git, bu hâlin geçince bana dönersin.»

Rahat bir soluk alarak hemen cevap verdim:

— «Yola çıkmağa niyetim yok, seyahat hiç ilgilendirmiyor beni. Evden ayrılmak, tek başıma bir yere yerleşmek istiyorum sadece.»

Annem itiraz etti:

— «Gidip tek başına oturman saçma bir şey. Oturduğumuz şu koca köşk senin emrinde. Burda da her istediğini yapabiliyorsun zaten.»

Ama ben fırsattan yararlanmağa kararlıydım artık. Sert sert: «Yarından tezi yok gideceğim burdan, bir saat bile kalmıyacağım,» dedim.

Annem bunun üzerine işin ciddi olduğunu anladı. Tecrübe dolu bir acılıkla şöyle dedi sadece:

— «Verdiğin cevapta bile babanın edası var: Canın ne istiyorsa öyle yap, nerde istiyorsan git orda otur.»

Greiye para meselesi kalıyordu. Daha önce de demiştim ya, biz zengindik ve ben o zamana dek de âdeta sınırsız bir krediden yararlanmıştım. Ne zaman ihtiyacım olursa annemin bankadaki hesabından para çekiyordum. Annemin şöyle bir usulü vardı: Kocasına yola çıkmağa yetecek kadar para veriyor; fakat onun kendisinden uzakta kalmasına yetecek parayı hiçbir zaman vermiyordu. Kocasıyla yaptığı deneye benimle yeniden başlıyacağını anlayınca ters ters: «Bundan sonra ayda belli bir para vereceğim sana,» dedi. Ben: «Bundan iyisi can sağlığı,» diye cevap verdim. Vermeği düşündüğü parayı bir çeşit öfkeli pişmanlıkla bana

bildirince de hemen: «Bunun yarısı yeter bana,» dedim.

Babamın yeterince parası yoktu hiçbir zaman. Annem de vaktiyle onunla yaptığı gibi bir tartışmaya şimdi benimle başlıyacağını sanıyordu. Benim bu hiç beklenmedik gözü tokluğumu görünce pek şaştı: «İyi ama Dino, bu kadar az parayla geçinemezsin ki!» diye bağırdı âdeta elinde olmadan. «Orası benim bileceğim iş,» dedim ve «bir lokma, bir hırka»ya kanaat eden bir kimse durumuna düşmemek için de: «Yaptığım resimlerle geçimimi kısa zamanda sağlıyacağımı umuyorum,» diye ekledim. Annem inanmaz bir tavırla bana bakıyor gibime geldi. Bende resme istidat olduğuna inanmadığını biliyordum. Birkaç gün sonra Via Margutta'da bir atelye buldum, bütün eşyalarımı alıp oraya yerleştim.

Konut değiştirmek, benim ruh hâlimde hiçbir değişiklik yaratmadı tabii. Şunu demek istiyorum yani: Her değişiklikte hissedilen ilk ferahlık duygusu geçince, eskiden olduğu gibi yine aralıklı olarak sıkılmağa başladım. «Tabii» dedim ya, sadece bir taşınmayla can sıkıntımın geçmiyeceğini önceden kestirmem gerekirdi: Ama ne de olsa zengindim, Appia yolunda oturduğum için değil de elimin altında bir miktar para bulunduğu için. Bu parayı harcamak istememem durumda büyük bir değişiklik yapmıyordu. Cimri zenginler vardır,

gelirlerinin ufacık bir bölümünü harcarlar, meteliği hesaplıyarak yaşarlar. Hiç kimse de bu yüzden yoksul saymaz onları.

Böylece de can sıkıntımın ve bunun sonucu olarak sanat alanındaki kısırlığımın annemle oturmamdan ileri geldiği yolundaki ilk düşüncemin, daha doğrusu ilk saplantımın yerini yavaş yavaş daha ciddi ikinci bir saplantı almağa başladı: İnsan kendi zenginliğinden vazgeçemezdi. Zengin olmak, mavi gözlü ya da gaga burunlu olmak gibi bir şeydi. Zengini paraya ince, özel bir bağ bağlıyor ve paraya, onu kullanmama kararına varıncaya dek, bir renk veriyordu. Alt tarafı, ben eskiden zengin olan bir yoksul değildim de kendisiyle başkalarına karşı yoksul gibi görünen bir zengindim.

Bunun gerçek olduğunu şöyle ispatlıyordum kendime: «Gerçek bir yoksul parası olmayınca n'apar? Acından ölür. Benzeri bir durumda ben n'aparım? Gider annemden para isterim. Ondan hiçbir şey istemesem bile yoksul sayılmam bu yüzden. Tersine, herkes deli gözüyle bakar bana.»

Ama hemencecik: «Benim durumum olağanüstü bir durum değil,» diye düşündüm. Olağan bir durumdu bu, doğrusu da şu ki bana annemin bakmasını kabullenmekle birlikte bu bakma işini en gerekli şeylerle sınırlandırıyordum. Böylece de, sahici yoksullarla kıyaslandığımda, zengin

kumarbazın yoksul kumarbaz karşısındaki üstün ve sahte durumuna girmiş bulunuyordum: Birincisi kumarda istediği kadar para kaybedebilir ama ikincisi kaybedemez. Ama asıl birincisi kumar oynıyabilir, yâni eğlenip oyalanabilir, fakat ikincisi para kazanmayı düşünür ancak.

Bu şeyleri düşünürken neler duyduğumu anlatmam güç iş. Bir çeşit sefilce büyülenmiş insan hâli vardı bende, buna karşı da hiçbir şey yapamıyordum. Beni hükmü altında tutan büyünün ne zaman, nasıl yapıldığını bilemiyordum çünkü. Kimi zaman İncil'deki şu sözü düşünüyordum: «Bir devenin iğne deliğinden geçmesi, bir zenginin cennete girmesinden daha kolaydır.» Sonra da «zengin olmak» ne demektir? diye soruyordum kendi kendime. Elinde çok parası olunca mı zengin olurdu insan? Ya da zengin bir ailenin çocuğu olarak doğduğu için mi? Yoksa zenginliği bütün öteki nimetlerden üstün tutan bir toplumda yaşadığı yahut yaşamakta olduğu için mi? Ya da zenginliğe inandığı için zengin olmayı isteyerek, yahut zengin olduğuna üzülerek mi? Yahut da, benim durumumda olduğu gibi, zengin olmayı istemediği için mi?

Ne kadar çok düşünürsem düşüneyim, zenginliğin bende uyandırdığı «özellikle belirtme» ve «alında yazılı olma» duygusunu kendime karşı belirleme işi o kadar güç görünüyordu bana.

«Sıkıntı zenginlikten, sanat alanındaki kısırlık da sıkıntıdan ileri gelir;» yolundaki ilk saplantıdan bir kurtulabilsem, bu duygu da varolmıyacaktı tabii. Fakat bütün düşüncelerimiz, hatta en akılcı olanları bile, duygunun karanlık bir verisinden doğarlar. Düşüncelerden değil, fakat duygulardan kurtulmak ise daha güç iştir: Düşünceler gider gelirler ama duygular oldukları yerde kalırlar.

Şimdi siz şöyle bir itirazda bulunacaksınız belki: «Alt tarafı, başarısız bir ressamsın sen, —böylesi pek görülmez ama— başarısız olduğunun kendin de farkındasın, işte bu kadar.» Doğru, ama bir dereceye kadar. Başarı kazanamamıştım. tamam: Ama başkalarının hoşuna giden tablolar yapmayı beceremeyişimden değil de yaptığım resimlerin bana içimi dökme olanağını vermeyişlerinden; yani nesnelerle bir ilişkim olduğu izlenimini bende uyandırmayışlarından; kısacası canımın sıkılmasına engel olamayışlarından ötürü başarı kazanamamıştım. Oysa aslında ben, sıkıntıdan kurtulayım diye resim yapmağa başlamıştım. Yine sıkılmağa devam edeceksem, resim yapmak neye yarardı o zaman?

Yanılmıyorsam annemin köşkünden 1947 yılının mart ayında ayrıldım. On yıldan biraz sonra da, anlattığım gibi, son tablomu bıçakla vura vura paramparça ettim, bir daha da resim yap-

mamağa karar verdim. Resim yaptığım için o zamana dek biraz geçer gibi olan sıkıntı da görülmemiş bir yamanlıkla yeniden içimi kaplayıverdi hemencecik. Sıkıntının aslında nesnelerle ilişki yokluğu olduğunu daha önce de söylemiştim. O günlerde öyle gibime geldi ki, kendi benliğimle de ilişkim yoktur artık. Anlatması güç şeyler bunlar. Bunları, bir «istiare» kullanarak sizlere telkin etmekle yetineceğim: Resmi bırakmağa karar verişimi izleyen günler boyunca ben, kendim için çeşitli nedenlerden ötürü çekilmez bir adam hâline geldim. Hani bir yolcu uzun bir gezinin başında kompartımana girer de çekilmez bir adamla karşılaşır ya, işte onun gibi. Kompartıman eski tiptedir, kapısı doğrudan doğruya dışarıya açılır, tren durmadan birinden öbürüne geçilemez. Tren ise yolculuğun sonundan önce durmayacaktır. Bu yüzden de yolcu seyahatin sonuna dek o çekilmez arkadaşıyla burun buruna kalmak zorundadır. Gerçekte ise («istiare» faslını burada bitirdim) bu son yıllarda sıkıntı, ressamlık mesleğimin dış görünüşleri altında olmakla birlikte, yaşantımı sonuna dek yıpratıp aşındırmıştı, hem de hiçbir şeyi ayakta bırakmamacasına. Öyle ki, resmi bırakır bırakmaz kendim de farkında olmaksızın bir çeşit şekilsiz döküntü, sakat bir yaratık hâline girmiş olduğumu hissettim. Oysa, daha önce de dediğim gibi, sıkıntının başlıca görünümü pratik ba-

kımdan kendi benliğim karşısında kalma olanaksızlığıydı; beri yandan ise benliğim, hiç bir tarzda kendisinden kurtulamıyacağım tek kimseydi yeryüzünde.

Demek ki o dönemde olağanüstü bir sabırsızlık yaşantımı etkisi altında tutuyordu. Yaptığım hiçbir şey hoşuma gitmiyor, ya da yapılmağa değer gibime gelmiyordu. Beri yandan, herhangi bir şeyin hoşuma gidebileceğini ya da beni sürekli bir tarzda oyalıyabileceğini aklıma dahi getiremiyordum. Kendimce bulduğum en sudan bahane bile atelyeden çıkmam, orada kalmamam için yetiyordu bana: Hiç ihtiyacım olmadığı halde sigara almak; hiç canım istemediği hâlde bir kahve içmek; hiç ilgilenmediğim halde bir gazete almak; bende hiçbir merak uyandırmadığı halde bir resim sergisini gezmek filan gibi.

Öte yandan, bu işlerin, sıkıntının sabırsızca kılık değiştirmiş biçimlerinden başka bir şey olmadıklarını hissediyordum. Öyle ki, çoğu zaman başladığım işlerin sonunu getirmiyordum ve bir kahve içecek, bir gazete alacak, bir sergiyi gezecek yerde, birkaç adım yürüdükten sonra yine atelyeye dönüyordum. Birkaç dakika önce oradan büyük bir aceleyle çıkmıştım oysa. Ama, bir kez atelyeye dönünce de sıkıntı beni bekliyor, herşey yeniden başlıyordu tabii.

Küçük bir kitaplığım vardı, bir kitap alıyor-

dum ordan. Ötedenberi çok kitap okurum ama okumayı çabucak yarıda bırakıyordum: Roman, deneme, şiir, tiyatro piyesi... Bütün dünya edebiyatından tek bir sayfa bile dikkatimi çekmeyi başaramıyordu. Neden çeksindi hem? Sözler nesnelerin simgeleridir, sıkıldığım anlarda ise benim nesnelerle hiçbir ilişkim yoktu. Onun için kitabı elimden bırakıyor ya da öfkeli bir hareketle kaldırıp bir köşeye atıyor, sonra müzikten medet umuyordum. Çok güzel bir pikapım vardı, annemin hediyesiydi bu, yüz tane kadar da plâğım vardı ayrıca. Ama kim demiş müzik nasıl olsa etkisini yapar, en dalgın kimseye bile kendini âdeta zorla dinletir diye? Bunu söyleyen yalan söylemiş. Doğrusu şu ki kulaklarım dinlemek şöyle dursun, duymağa bile yanaşmıyorlardı. Sonra, bir plâk seçeceğim anda şöyle bir düşünce felce uğratıyordu beni: Canının sıkıldığı anlarda insan, nasıl bir müzik dinleyebilir? O zaman pikapı kapatıyor, kendimi divanın üstüne atıyor ve: «N'apabilirim acaba?» diye başlıyordum düşünmeğe.

Beni en çok şaşırtan şuydu: Bir şey yapmağı cân-ı gönülden istiyordum ama içimden de hiçbir şey yapmak gelmiyordu. Yapmak istediğim her iş, birbirine yapışık ikiz kardeşler gibi tersine, yani yapmak istemediğim işe yapışık olarak, aynı zamanda çıkıyordu karşıma. Şunları hissediyordum sözgelimi: Kimsenin yüzünü görmek

istemiyordum ama yalnız kalmak da istemiyordum. Evde kalmak istemiyordum ama sokağa çıkmak da istemiyordum. Seyahate çıkmak istemiyordum ama aynı zamanda Roma'da oturmağa devam etmeği de istemiyordum. Resim yapmak istemiyordum ama resim yapmadan durmak da istemiyordum. Uyanık durmak istemiyordum ama uyumak da istemiyordum. Sevişmek istemiyordum ama bu işi yapmamağı da kabul edemiyordum v.b., v.b.... «Hissediyordum» demiştim ya. iğrenme, tiksinme, yılgınlık duyuyordum aslında.

Zaman zaman, sıkıntımın bu çılgınlıkları arasında: «Ölmek mi istiyorum acaba?» diye soruyordum kendi kendime. Yaşamaktan böylesine hoşlanmadığıma göre, akıllıca bir soruydu bu. Ama o zaman da şaşırarak şunu görüyordum: Yaşamak gerçi hoşuma gitmiyordu ama ölmek de istemiyordum. Böylece bu çifter çifter birleşmiş alternatifler sanki uğursuz bir bale gibi kafamın içinde geçit yapıyorlar; yaşamla ölüm arasındaki son seçim karşısında bile durmuyorlardı. Gerçekte ise bu tarzda yaşamağa devam etmektense ölmenin daha iyi olacağını düşündüğüm oluyordu zaman zaman.

BİRİNCİ BÖLÜM

Via Margutta'daki atelyeye yerleştikten sonra Appia yolundaki köşkün bende uyandırdığı çılgınca ve âdeta bir boşinancı andıran tiksintiyi yenmeyi, anemle de oldukça düzgün ilişkiler kurmayı başardım. Haftada bir gün gidip öğle yemeği yiyordum onunla. Öğle üzeri onu yalnız bulacağımı biliyordum çünkü. Sonra da iki saat kalarak onun her zaman söylediği, benim de ezbere bildiğim lâfları dinliyordum. Onu ilgilendiren iki şey üzerineydi bu lâflar hep: Birisi botanikti, bahçesinde yetiştirdiği çiçeklerle bitkilerdi yani; öteki de deyim yerindeyse kendini bildi bileli uğraşmakta olduğu işleriydi. Doğrusu şu ki annem kendisini görmeğe daha sık ve başka saatlerde geleyim isterdi: Sözgelimi dostlarını ya da kendi çevresinden insanları kabul ettiği zaman. Fakat kesin olarak reddettiğim iki çağrıdan sonra, ziyaretlerimin seyrekliğine katlanır göründü. Bu zoraki katlanış ilk fırsatta çabucak yokoluverdi tabii. Kndisinden sözederken bir üçüncü kişinin bahsini ediyormuş gibi konuşmağı âdet edinmişti. Bu da saklamak istediği oldukça canlı bir duygunun belirtisiydi onda her zaman: «Günün birin-

de farkına varacaksın: Annen bir nezaket borcunu yerine getirmek için ziyaret edilen bir hanım değildir. Senin asıl evin de Via Margutta'daki atelye değil, burasıdır,» diyordu bana hep.

Bir gün, resim yapmağa son verdikten kısa bir süre sonra her zamanki haftalık öğle yemeği için annemin evine gittim. Aslında biraz özel bir öğle yemeğiydi bu. Gerçekten, o gün doğum yıldönümümdü. Annem de belki unuturum diye sabahleyin telefon ederek o çok acaip teklifli ve merasimli tavrıyla bunu bana hatırlatmış: «Bugün otuz beş yaşına bastın. Sana en içten mutluluk ve başarı dileklerimi sunarım,» demişti. Aynı zamanda beni bir «sürpriz»in beklediğini de haber vermişti.

Ben de öğleye doğru her yanı sallanan külüstür arabama bindim, gideceğim yere yaklaştıkça büyür gibi olan o her zamanki tedirginlik ve tiksinti duygusu içimde olduğu hâlde şehri bir baştan öbür başa geçtim. Yüreğim ağır bir kaygı ile gittikçe daha fazla kabardığı hâlde yolun otlu kıyısında sıralanan servilerin, çamların ve tuğladan yıkıntıların arasından geçerek nihayet Appia yoluna çıktım. Bahçe yolu, ta nihayette görülen köşke kadar hafif bir yokuş hâlindeydi. Ben de kıvırcık yapraklı, tozlu küçük servilere; kirli pamuk topaklarını andıran kurşuni bulutlarla dolu gök altında büzülmüş duran alçak kırmızı

köşke bakınca, annemi görmeğe her gelişimde içimi kaplayan üzüntülü tiksinmeyi ruhumda hissettim yine: «Tabiate aykırı bir iş yapmağa hazırlanan bir kimsenin duyduğu tiksintiydi bu; bahçe yolunu tırmanırken, aslında beni taşımış olan karnın içine girmiştim sanki. Gelişimi haber vermek için çılgınca klâkson çalarak içimdeki bu tatsız duyguyu geçiştirmeğe çalıştım. Sonra, çakıllar üzerinde yarım çark ederek arabamı evin önünde durdurdum, yere atladım. Hemen o anda da giriş katındaki camlı kapı açıldı, eşikte bir oda hizmetçisi göründü.

O güne dek hiç görmemiştim onu. Beş odalı bir köşk için zar-zor yetecek sayıda hizmetçiyle uşak bulundurmakta ayak direyen annem, bu nedenle sık sık adam değiştirmek zorunda kalıyordu. Bu geniş kalçalı, iri göğüslü, sağlam yapılı, uzun boylu kızın kürek mahkûmları ya da nekahat hâlindeki hastalar gibi acaip biçimde, kısa ve kötü kesilmiş saçları vardı. Biraz çilli solgun yüzünde sinsi bir ifade okunuyordu. Gözlerini gizleyen kara çerçeveli kocaman gözlükler yapıyordu bunu belki. Sanki ezilmiş bir çiçek biçiminde olan, bir sardunyanın hafif pembeliğindeki ağzı dikatime çarptı en çok. «Annem nerde?» diye sordum, o da çok tatlı bir sesle: «Bay Dino musunuz siz?» diye sordu bana.

— «Evet.»

— «Hanımefendi bahçede, limonlukların orda.»

O yana doğru ilerledim ama benimkinin yanında duran bir başka otomobile de hayretle bakmaktan kendimi alamadım. Körüğü açılır cinsten, metal mavisi alçak ve sağlam bir spor arabasıydı bu. Annem öğle yemeğine birini çağırmıştı demek. Bu tatsız rastlantıyı kafamın içinde evirip çevirerek tuğla kaldırımdan yürüyüp defnelerin ve yaz - kış yaprak dökmeyen meşelerin gölgesinde ilerliyerek köşkün arkasına geçtim. Üçken, dörtken ve daire biçimi tarhlarla; top gibi yuvarlak, piramid ya da koni biçiminde budanmış fidanlarla süslü; kıyılarına şimşirler dikili, üzerleri çakıl kaplı büyük küçük birçok yolları olan, İtalyan biçimi geniş bir bahçe göz alabildiğine uzanıyordu orada. Köşkten bahçenin ta sonuna dek giden daha geniş ve düz bir yol, bu bahçeyi ikiye bölüyordu. Üzerinde beyaz boyalı demirden bir çardak vardı. Birçok asma dalları sarılmıştı bu çardağa. Bahçenin bitiminde, duvara yaslanmış olan ve içlerinde çiçekli bitkiler bulunan birkaç tane limonluğun camları parıldıyordu. Köşkle limonluklar arasındaki yolun yarısında, pergolanın altında annemi gördüm: Arkası bana dönük olduğu halde tek başına yürüyordu. Bir an için seslenmekten vazgeçerek onu seyrettim.

Yavaş yavaş yürüyordu: Hani insan çevresine keyifli keyifli bakar da bu hayranlıkla seyredişi uzattıkça uzatır, onun gibi. Annem bir çeşit açık mavi tayyör giymişti. Ceketinin beli çok dar, omuzları çok genişti; etekliği ise âdeta bir kılıfı andırırcasına daracıktı. Hep böyle dar elbiseler giyerdi o, bunlar da zaten ufak - tefek, cılız olan kişiliğini daha sıska, kukla gibi kaskatı bir hâle sokardı. Sinirli, uzun boynu üzerinde kocaman bir kafası; donuk sarı, dalgalı saçları vardı, özenle kıvırtıp «ondüle» ettirirdi bunları. Boynundaki kolyenin incilerini tâ uzaktan görebiliyordum: Öylesine iriydi bunlar.

Annem iri mücevherler takmaktan hoşlanırdı: Zayıf parmaklarına çok büyük gelen kalın yüzükler; kemikli bileklerinden her an kayacakmış gibi duran nazarlıklarla, cıngıllarla süslü kocaman bilezikler; daracık göğsünü çok fazla kaplayan broşlar; kıkırdaklı, çirkin kulaklarına pek büyük gelen küpeler takardı hep. Ayaklarındaki iskarpinlerin, koltuğunun altına kıstırdığı çantanın da çok kocaman göründüklerine teklifsizlik ve sıkıntı karışık bir duyguyla bir kez daha dikkat ettim. Sonunda da kararımı verdim: «Anne.» diye seslendim.

Sanki birisi elini omuzuna koymuş gibi, belirli bir kuşkuyla birden durdu, sonra bacaklarını oynatmadan gövdesini çevirdi yalnız. Çökük yanak-

lı, içerlek ağızlı, ince uzun burunlu, bana yan yan bakan donuk mavi gözlü sivri yüzünü gördüm o zaman. Gülümsedi, iyice döndü, başı eğik, gözleri yere dikili bana doğru ilerledi, bir nezaket cümlesi döktürür gibi: «Günaydın,» dedi. «Nice yıllara!» Bunları sevgi dolu bir niyetle söylemişti ama ses tonunun hep aynı kaldığına, yani karga ötüşü gibi sert ve cırlak olduğuna dikkat etmekten kendimi alamadım. Yanıma gelince yine tekrarladı: «Nice yıllara, hadi, öp beni bakıyim...» Bunun üzerine eğildim, yanağına çabucak bir öpücük kondurdum. Yanyana yürüyerek bahçe yolunun bitimine doğru yöneldik. Annem çardaktaki asmayı göstererek bana: «Neye bakıyordum biliyor musun?» dedi. «Üzüm salkımlarına, şu hâle bak...»

Başımı kaldırdım, bütün salkımların az - çok kemirilmiş, boşaltılmış olduklarını gördüm.

Çiçekleriyle bitkilerinden sözederken takındığı o hem içli dışlı, şefkatli, hem bilimsel, acaip ses tonuyla annem: «Kertenkeleler...» dedi. «Pis hayvanlar çardağın direklerinden tırmanıp üzümleri yiyorlar. Çardağın manzarasını da bozuyorlar bu yüzden, yeşil asma yaprakları arasında bu kara salkımlar çok güzel duruyor. Ama salkımlar yarı yarıya kemirildi mi güzellik diye bir şey kalmıyor.»

Vaktiyle Roma'daki bir konağın tavanına Zuccari'nin yaptığı bir resmi görmüştüm. Onda da

böyle yaldızlı bir çardak, yeşil asma yaprakları, kara salkımlar vardı. Bununla ilgili bir şeyler söyledim anneme. O devam etti:

— «Geçen gün nasıl oldu bilmem, komşumuz köylülerin bir tavuğu bahçeye girdi. O kertenkelelerden biri yine çardağa tırmanmış, benim üzümleri emmekle meşguldü. Derken dengesini kaybetti, düştü. Ama ne dersin, yere varmadı bile; Tavuk onu gagasıyla yakaladığı gibi yutuverdi. Yutuverdi düpedüz...»

— «Eh, sen de tavuk besle öyleyse,» dedim. «Tavuklar kertenkeleleri yerler, yenilen kertenkeleler de üzümleri yemezler artık.»

— «Tanrı göstermesin! Tavuklar kertenkeleleri yedikten başka, gittikleri her yerde herşeyi habederler. Kertenkeleler kalsın, daha iyi.»

Çardağın altındaki yoldan bahçe duvarına doğru ilerliyerek, sonra limonlukların yanından yürüyerek bahçeyi gezmeğe devam ettik. Annem arasıra eğilerek geceleyin açmış bir çiçeğin tacını iki parmağıyla tutup avucuna alıyor; arasıra da bir toprak saksıdaki yeşil, kıllı bir yılanı andıran, ta yerlere kadar sarkarak insanda nerdeyse ıslık çalacakmış izlenimini uyandıran bir kaktüsün önünde kendinden geçiyordu: Evet kendinden geçiyordu, tam yerinde bir söz bu. Bazen de yavan, ukalâ bir tavırla birsürü botanik bilgileri veriyordu bana. Ya dikkatle okuduğu çiçek yetiştir-

meyle ilgili kitaplardan, ya da iki bahçevanla yaptığı uzun konuşmalardan öğrenmişti bunları. Adamlar çok iyi para aldıkları için çok sabırlıydılar, bahçede çalıştıkları sürece annem boyuna tepelerine dikilip yanlarından ayrılmıyordu.

Daha önce de söylemiştim ya, çiçeklerle bitkilere beslediği sevgi, annemin çok bayağı, pestenkerani olan yaşantısının tek şâirane yanıydı. Şu da var ki beni de kendisine özgü bir tarzda seviyor, varlığımızı yönetmek ve arttırmak için inanılmaz bir çaba harcıyordu. Fakat iş hayatında olduğu kadar bana karşı da otoriter, hatır-gönül tanımaz, çıkarcı ve kuşkulu olan karakteri baskın çıkıyordu. Çiçeklerle ağaçları ise, tersine, bütün benliğiyle ve hiçbir ard düşünce gütmeksizin seviyordu. Her zamanki gibi yine aklıma geldi: Babamla ben hiç değilse şu noktada benzeşiyorduk: Annemle oturmak istemiyorduk. Birdenbire sordum:

— «Babam niçin senden uzaklara gidiyordu hep? Aklıma gelmişken sorayım dedim.»

Babamdan sözedildiği zaman hep yaptığı gibi, annemin yine burnunu kırıştırdığını gördüm: «Nerden aklına geldi bu?» diye sordu.

— «Onun önemi yok, soruma cevap ver sen.»

Biraz sonra soğuk bir ağırbaşlılıkla cevap verdi: «Baban benden ayrılma çarelerini araştırmı-

yordu, gezip dolaşmaktan hoşlanıyordu, o kadar. Ama şu güllere bak sen, ne güzel şeyler, değil mi?»

Kesin bir tavırla: «Bana babamdan sözedesin istiyorum,» dedim. «Madem senden ayrılma çarelerini araştırmıyordu, niçin sen de onunla gezip dolaşmıyordun?

— «Herşeyden önce birisinin Roma'da kalıp bizim işlerimizle uğraşması gerekiyordu.»

— «Kendi işlerinle, demek istiyorsun yani...»

— «Ailenin işleriyle. Onun yolculuk yapma tarzından da hoşlanmıyordum sonra. Ben rahatlık içinde yolculuk yapmağı severim. İyi otellerin, tanıdığım kimselerin bulundukları yerlere gitmek isterim. Paris, Londra, Viyana gibi, sözgelimi. O ise beni kim bilir nereye sürüklemek isterdi: Afganistan'a mı olur, Bolivya'ya mı... Rahatsızlığa katlanamam ben, yabancı, uzak diyarlardan da hoşlanmam.»

Ben direttim: «İyi ama, babam niçin evden kaçıyordu, ya da senin dediğin gibi, niçin gezip dolaşıyordu? Neden senin yanında kalmıyordu?»

— «Evde oturmaktan hoşlanmıyordu da ondan.»

— «Niçin evde oturmak istemiyordu? Canı mı sıklıyordu?»

— «Vallaha, bunu öğrenmek için kafamı yormadım hiç. Şunu biliyorum: Kederli bir hâl alıyor, hiç konuşmuyor, hiç sokağa çıkmıyordu. So-

nunda ona ben kendi elimle para veriyor: «Hadi, al şunu da git, gitmen daha iyi olacak,» diyordum ona.»

— «Seni sevseydi burda kalır mıydı, ne dersin?»

Gerçeği söylemekten hoşlanır görünen tatsız sesiyle cevap verdi: «Kalırdı tabii, ama beni sevmiyordu.»

— «Niçin evlendi öyleyse?»

— «Onunla ben evlenmek istedim. O evlenmese de olurdu herhalde...»

— «Züğürttü, değil mi? Sense zengindin, ha?»

— «Evet, onun hiçbir şeyi yoktu hemen hemen. İyi bir ailedendi ama hepsi bu kadar.»

— «Bir çıkar evlenmesi mi yapmak istedi acaba, ne dersin?»

— «Yooo! Hayır. Baban çıkarcı değildi. Bu konuda senin gibiydi. Şu da var ki paraya ihtiyacı vardı hep, ama önem vermezdi.»

— «Babamla ilgili bu soruları sana niçin soruyorum, biliyor musun?»

— «Hiç bilmiyorum doğrusu...»

— «Hiç değilse bir yanımın ona benzediği aklıma geldi de. Ben de senden uzaklara kaçıyorum boyuna...»

Eğildiğini gördüm, ilkin gözüme çarpmayan küçük bir makasla, özene bezene küçük bir kır-

mızı çiçek kesti. Sonra doğruldu, sordu bana. «İşlerin nasıl?»

Bu soru üzerine boğazımda birdenbire bir şeyin düğümlendiğini; kurşuni, buz gibi soğuk bir perişanlık duygusunun her yanımı kapladığını hissettim: Gittikçe genişleyen, birbirini kovalıyan dalgalar halinde çıkıyordu bu duygu benliğimden, güneşle yer arasına bir bulut girdiği zaman da bu böyle olur nitekim. Elimde olmaksızın kısılmış bir sesle cevap verdim: «Resim yapmıyorum artık...»

— «Ne dedin? Resim yapmıyor musun artık?»

— «Evet, resim yapmamağa karar verdim.»

Annem benim resim yapmama bir türlü ısınamamıştı, herşeyden önce resimden hiç anlamıyordu, onun için, ama bunu ne kabulleniyor, ne de kendisine söylensin istiyordu. Sonra, beni kendisinden resmin uzaklaştırdığını düşünüyordu ki haksız da değildi. Ama kendini tutma yeteneğini bir kez daha hayranlıkla gördüm. Onun yerinde başkası olsa az-buçuk sevinç gösterirdi hiç değilse. O ise, tersine, bu haberi aldırmazlıkla karşıladı.

Aradan biraz zaman geçtikten sonra katıksız, boş, hemen hemen kibarca bir merakla sordu: «Resim yapmamağa niçin karar verdin peki?»

Beri yandan köşke gelmek üzereydik. Bir yemek, nefis yemek kokusu vardı havada. Aynı

zamanda da umutsuzluğumun azalacak yerde arttığını duyuyordum. Bununla birlikte içimden öfkeyle: «Geçecek bu... Geçiyor...» diyordum boyuna kendi kendime. O zaman aklıma bir anı geldi: Kendimi beş yaşında bir bebekken gördüm, dizlerimin biri kan içindeydi. Başka bir bahçede umudsuzlukla hıçkırarak ilerliyor, anneme doğru koşuyordum. Kendimi onun kucağına attım. Annem de bana doğru eğilmiş, o çirkin karga sesiyle: «Haydi, ağlama bakayım, göster dizini bana, ağlama diyorum, erkekler ağlamaz, bilmiyor musun bunu?» diyordu. Anneme baktım ve uzun süredenberi ilk kez ona karşı biraz sevgi duyuyormuşum gibime geldi. Sorusunu cevaplamış olmak için: «Ne bileyim? Karar verdim işte...» dedim. Verebileceğim en kısa cevaptı bu, içinde bulunduğum umutsuzluktan utanıyordum çünkü ve annem bunu farketsin istemiyordum.

Ama: «Ne bileyim? Karar verdim işte...» demenin hiçbir şeye yaramadığını anladım, içimdeki perişanlık duygusu bu kadarla geçmemişti. Tüylerim diken diken olmuştu bu yüzden, saçlarımın diplerine iğneler batıyordu sanki. Çevremdeki herşey renksiz, soluk görünüyordu bana. Sonra hafif bir rüzgar burnuma o nefis yemek kokusunu getirdi. Beş yaşımdayken olduğu gibi hıçkırarak annemin kolları arasına atılmak geldi içimden âdeta. Vaktiyle dizimdeki yara için beni

nasıl avuttuysa resim yapmaktan vazgeçtiğim için de avutacak diye umdum yine. Birdenbire, damdan düşercesine şöyle dedim:

— «Haaa, sana söylemeği unutuyordum bak, atelyeyi bırakacağım artık, işime yaramıyor çünkü, gelip seninle oturacağım.»

Söylemek niyetinde olmadığım bu sözler yüzünden şaşkına döndüm. Benliğimin kim bilir neresinden çıkmıştı bunlar. Sonra, artık gerileyemiyeceğimi anladım, kendimi zorlıyarak ekledim: «Beni hâlâ istiyorsan tabii, o şartla...»

Yaptığım teklif beni hayretler içinde bırakmıştı. Buna rağmen annemin duygularını gizleme yeteneğine ikinci kez hayran olmaktan kendimi alamadım. Kibar âleminde kullanılan dille bu yeteneğe «Nezaket öyle gerektirir» derdi o. Yıllardır beklemekte olduğu bir şeyi söylemiştim. Gerçekten onu sevindirebilecek tek şeydi bu. Bununla birlikte zayıf, katı yüzünde, donuk gözlerinde hiçbir şey görünmedi. Sanki bir salondaymış da birisine hemen hemen hiç önemsemediği bir iltifatta bulunuyormuş gibi bir eda ile ve her zamankinden daha tatsız bir sesle ağır ağır «Seni hâlâ istiyorsam mı? O nasıl söz? Bu evin kapısı her zaman açık sana... Ne zaman geleceksin?» dedi.

— «Bu akşam yahut yarın sabah.»

— «Yarın sabah olsun, daha iyi. Odanı hazırlatmak olanağını bulurum böylece.»

— «Yarın sabah öyleyse.»

Bu sözlerden sonra bir süre ikimiz de hiçbir şey söylemedik artık. İçimden şöyle diyordum: «Bana n'oldu böyle? Bundan sonra benim nasibim annemle evde oturmak, servetimizi yönetmek ve zengin olmaktan ibaret mi olacak yoksa?»

Annem de kendi hesabına şaşkınlık ve memnunluk döneminden umulmadık bir zafer dönemine geçmiş görünüyor; bu zaferi düzenlemeğe, yani benim ve kendisinin geleceği için tasarılar yapmağa hazırlanıyordu. Sert, kımıltısız yüzündeki düşünceli ifadeden de anlaşılıyordu bu:

— «Mahsus mu yaptın bilmiyorum,» dedi. «Ama n'olursa olsun, hayra alâmet bir şey bu. Bugün senin yaş günün, aynı zamanda gelip burda oturmağa karar verdiğin gün. Bu sabah da sana bir sürpriz hazırladım, demiştim ya. İki işe birden yarıyacak bu demek.»

Rastgele sordum: «Neymiş o sürpriz?»

— «Gel de göstereyim.»

Ben sinsi sinsi: «Biz bugün bu iki şeyden bir tanesini kutluyoruz,» dedim. «O da benim eve dönüşüm. Bugünün asıl şenliği bu.»

Annem alay ettiğimi anladı mı? Bunu farketmedi mi yoksa? Muhakkak olan şu ki hiçbir şey söylemedi. Giriş kapısının önüne gelmek için köşkün çevresini dolanırken önüm sıra yürüyordu. Doğruca gidip benimkinin yanında duran gü-

zel spor arabaya yaklaştığını, sonra bir elini motor kapağının üzerine koyarak durduğunu gördüm. Otomobil fabrikalarının reklâm resimlerindeki gençlerin hâlini andırıyordu aşağı yukarı bu pozuyla:

— «Bir gün sen bana: «Çok hızlı bir arabam olsun isterdim,» demiştin hani. İlkin sahici bir yarış arabası alayım dedim ama tehlikeli bir şey bu, onun için bu açık arabayı almağa karar verdim. Acentenin dediğine göre en son modelmiş, birkaç ay önce çıkmış piyasaya. Satte iki yüz kilometreden fazla yapıyor.»

Ağır ağır yaklaştım. Bir yandan da annemin bana armağan etmek istediği bu arabanın fiyatı ne olabileceğini düşünüyordum: Üç milyon liret mi, dört milyon mu? Otomobil yabancı malıydı, lüks bir karoserisi vardı: Bu çeşit arabaların çok pahalı olduklarını biliyordum. Annem bahçesindeki çiçeklerden sözetmek için yaptığı gibi aynı bilgili, duygusuz, ilgili ve hemen hemen şefkatli tavırla şimdi de arabadan sözediyordu:

— «En çok hoşuma giden de şu,» diyerek siyah kadran tablosunu gösterdi. Tablonun üzerindeki düğmeler, levyeler, bir kuyumcunun kara kadifeleri üzerindeki elmaslar gibi parıldıyorlardı.

— «Sırf bunun için alırdım bu arabayı,» dedi. «Sonra, uzun yürüyüşler için, ısmarlama olarak, elde yapılmış sağlam, güzel bir çift ayakkabı-

nın kaviliği de var bu arabada, onun için de hoşuma gidiyor. Güven verici bir sağlamlık yani. Eeee, bir denemek ister misin? Öğle yemeğinden önce şöyle, yalnız birkaç dakikalık küçük bir tur yapmağa vaktimiz var, sofrada beklemeğe tahammülü olmayan bir yemek var çünkü, aşçı kadın da bunu yemeni çok istiyor, özel olarak senin için pişirdi çünkü.»

Arabaya dalgın dalgın bakarak: «Nasıl istersen...» diye mırıldandım.

— Evet, dene onu, acenteye arabayı kesin olarak satın aldığımı bildirmem de gerekiyor hem.»

Bir şey söylemedim, arabanın kapısını açıp bindim. Annem de yanıma bindi, ben motoru işletip vites kolunu indirirken o, her zamanki bilgiç ve içli-dışlı tavrıyla haber verdi: «Körüğü açılıyor. Acente: 'Kışın en ufak bir rüzgâr bile duymaz insan, emin olun,' dedi. Hoş, kalorifer de var ya. Yazın körüğü indirebilirsin, açık havada yol almak daha hoş olur.»

— «Evet, daha hoş olur.»

— Bu renk hoşuna gitti mi? Bana öyle güzel göründü ki başkasını gözüm görmedi artık. Acentenin söylediğine göre metalize cilâ pahalı bir usulmüş ama daha şık duruyormuş.»

Dalgın dalgın: «Çok daha güzel,» dedim.

— «Bozuldu mu yeniden cilâlatırsın.»

Araba tıpkı bir yarış motoru gibi, çok kuvvetli bir homurtu çıkardı. Arabayı setin üzerinde döndürdükten sonra hızla bahçenin giriş yoluna daldım. Hem çok güçlü, hem çok yumuşak bir arabaydı, gaza azıcık basınca altımda sıçradığını hissederek anladım bunu nitekim. Bahçe kapısından çıktık, ve biraz önce hissettiğim şeyi anımsamaktan kendimi alamadım: Hani köşke doğru ilerlerken beni taşımış olan karına yine giriyormuşum gibime gelmişti ya, işte o. Ya şimdi? Şimdi bu karnın içindeydim. bir daha da çıkamıyacaktım.

Bahçe kapısından çıkar çıkmaz sağa saptım, Appia yolundan Şatolara doğru çıkmağa başladım. Bu kapanık lodos günü Cavo tepesinin üzerinde fırtına bulutlarını uzaktan uzağa andıran, silik ve belirsiz bir çeşit kara halka meydana getirmişti. Yazın tozu ve sıcağı yüzünden Appia yolu boyunca çamlar, serviler, yıkıntılar, çitler, tarlalar... herşey saydamlığını yitirmişti sanki. Annem arabanın üstünlüklerini sanki yavaş yavaş keşfediyormuş gibi, kişilikdışı ve monden bir tavırla onu bana övmeğe devam ediyordu. Tek söz söylemeden Appia yolunda dönemece kadar ilerledim, sola saptım ve son hızla Yeni Appia Yolu'na kadar gittim, Semaforun çevresinde döndüm, sonra yolda ters yönde gitmeğe başladım.

Yeniden Appia yoluna girdiğimiz sırada annem: «Nasıl, haa?» diye sordu bana.

— «Her bakımdan çok iyi bir araba gibime geldi. Önceden de biliyordum bunu zaten.»

— «İyi ama, yeni bir model bu, çıkalı bir ay bile olmamış.»

— «Bu markanın arabalarını daha önceden biliyorum, demek istemiştim yani.»

Sonra sokak kapısına, bitimindeki köşkle iki yanına serviler dikili yola geldik. Yarım çarkettim, durdum, el frenini çektim, bir süre kımıltısız ve suskun durdukten sonra birden annemden yana dönerek: «Teşekkür ederim,» dedim.

— «Özellikle çok hoşuma gittiği için aldım bunu,» dedi. «Senin için almasaydım kendime alırdım.»

Bununla birlikte, bekler gibi duran hoşnutsuz hâline bakılırsa daha bir şeyler bekliyor gibime geldi. Yine tekrarladım:

— «Çok hoşuma gitti sahiden, teşekkür ederim.»

Sonra eğildim, dudaklarımı onun kuru ve hıtır hıtır, boyalı yanağına değdirdim. Belki de benim bu sevgi dolu davranışımdan duyduğu zevki gizlemek için kadran tablosunun ufak bir gözünü açarak küçük bir kitabı gösterdi: «Acente, kullanmadan önce arabanın kullanımı ve bakımı için şu broşürü okumamı öğütledi bana. Gerçekten çok nâzik makineler bunlar, ufacık bir şey yüzünden bozulabilirler.»

— «Okurum o broşürü.»

— «Büyük geziler yapabilirsin bu arabayla. Sözgelimi güz gelince İspanya'ya veya Fransa'ya gidebilirsin.»

— «Baharda giderim, bu güz gidemiyeceğim.»

— «Evet, tabii. baharda gidersin. Arabanın çok rahat bir portbagajı var. Üç bavul rahat rahat girer içine.»

Annem iyiden iyiye memnun görünüyordu şimdi. Öyle ki, «nezaket gereği» takındığı tavrı az-çok bırakmıştı ve asıl görülmedik olay da şuydu ki memnun olduğu açıkça belli olmaktaydı. Seti geçtik ve annem bana solda, iki yanında yüksek defneler bulunan dar, uzun bir yolu gösterdi. Bunun bitiminde tek katlı, küçük bir yapı görünüyordu: «İşte atelyen.» dedi. «Olduğu gibi duruyor. Hiçbir şeyine dokunulmuş değil. İstersen gider, yarından tezi yok resim yapabilirsin orda.»

— «İyi ama söyledim ya: Resim yapmamağa karar verdim artık.»

Cevap vermedi; resim yapmaktan gerçekten vazgeçtiğimi bana tekrarlatmak için atelyemi göstermişti belki. Beri yandan biz de evin kapısı önüne gelmiştik. Annem önüm sıra yürüyerek hola girdi, sesinde otoriter bir çınlayışla: «Git ellerini yıka, birazdan yemeği getirecekler,» dedi.

Küçük bir kapıyı açtım, biliyordum, bu kapıdan mutfağa giden bir koridora geçiliyordu.

Banyoya gitmek için bir başka kapıyı açtım. Banyonun açık mavi renkteki dört duvarı arasında kurulmuş makine gibi bir davranışla lâvabonun üzerindeki aynaya baktım. Bir yandan da ılık suda ellerimi sabunluyordum. Tam o sırada, arkamda kapı aralandı ve aynanın içinde, kapının aralığından, az önce geldiğim zaman beni karşılamış olan oda hizmetçisinin çok kısa ve kötü kesilmiş saçlı başının belirdiğini gördüm.

Arkama dönmeksizin aynanın içinde ona bakarak:

— «Adın ne senin?» diye sordum.

— «Rita.»

— «Hiç görmemiştim seni...»

— «Bir haftadan beri burdayım.»

Eğildim, sert sert uğuşturarak yüzümü sabunladım. Buna hiç ihtiyacım yoktu ama kafamda yereden sıkıcı düşünceler yüzünden kirliymişim gibi bir duygu vardı içimde. Yıkanırken Rita'nın tatlı sesini duydum: «Havluyu buraya koydum,» dedi. Ben de ona: «Peki» demek için başımı salladım. Başımı kaldırdığımda, kızın gitmiş olduğunu gördüm. Banyodan çıktım, holden geçerek salona, daha doğrusu köşkün giriş katındaki büyüklü küçüklü dört beş salona doğru yürüdüm.

Üzerleri kemerli açıklıklardan ya da kanatsız kapılardan bu salonların birinden ötekine geçile-

biliyordu, böylece bir tek çok büyük salon halini alıyordu bunlar. Hepsi de hiçbir kişiliği olmayan eşya ile döşenmişti. Sadece ticarî değerleri için seçilmiş mobilyelere özgü, zengin ve sıkıcı bir kişilik yokluğuydu bu. Gerçekten de insan orada ait olduğu kategorinin en pahalısı ya da en pahalılarından biri olmayan tek şey bulamıyacağından emin olabilirdi. Annemde ne zevk vardı, ne kültür, ne merak, ne de güzel sevgisi. Herhangi bir alışverişte bir şey seçmek için dayandığı tek kıstas, fiyattı hep. Fiyatı ne kadar yüksek olursa satılan şey de o kadar güzeldi, zevkliydi, orijinaldi demek, annem başka türlü farkedemezdi bunları. Annem parasını sokağa atmıyordu tabii. Tersine, çok ihtiyatlıydı ve onun bir mağazada şöyle dediğini birkaç kez duymuştum: «Yok yok, çok pahalı, lâfını bile etmeyin bunun bana!» Fakat böyle bir haykırışın, alınacak şeyin gerçek değeriyle değil de annemin harcıyabileceği paranın miktarıyla ilgili olduğunu biliyordum. Anem onun değerinden hiçbir şey anlamıyordu zaten, kesesine uygun olmamakla birlikte o şeye karşı, sadece pahalı olduğu için, istek duyuyordu yine.

Daha önce de dediğim gibi, seçimdeki bu kıstas hiçbir özellikleri, içli-dışlı yanları olmayan, fakat sağlam ve gösterişli bir sürü mobilyenin bir araya gelmesi sonucunu doğuruyordu. Para değerinin dışında annem eşyanın sağlamlığına ve kap-

ladığı yere de çok önem veriyordu çünkü. Bu iki niteliği ölçüp değerlendirecek yetenekteydi o. Böylece de derin divanlar, kocaman koltuklar, geniş abajurlar, kunt masalar, ağır perdeler, anıt gibi biblolar... yani bu salonlardaki herşey özlü ve kaliteli bir lüsk düşüncesi uyandırıyordu insanda. Loşluğun içinde her yanda iyi cilâlanmış parkelerin, özenle tozları alınmış tahta yüzeylerin, uğulmuş bakırlarla gümüşlerin yansıları ışıldıyordu: Temizlik de evin başka bir niteliğiydi. Nihayet, her zamanki gibi, şurada burada biraz cenaze törenlerini hatırlatan çiçek demetleriyle dolu iri vazolar gördüm. Annemin her sabah erkenden gidip bunları limonluklardan topladığını biliyordum.

Bütün bu nesnelere her zamankinden başka bir gözle baktığımı farkettim, daha az dalgın ve daha az ilgisiz bir gözle yani. Şimdi artık gelip annemle oturmağa karar vermiştim ya, bunların üzerimde ne gibi bir etki yapacaklarını öğrenmek istiyordum sanki. Ve artık baskın çıkmış eski, fakat daima tiksindirici bir dürtünün karşısındaymışım gibi, aşağılık ve bulantı verici bir hoşnutluk duyduğumu keşfettim. Salonun nihayetindeki konsolun üzerinde kalın çerçeveli, eski bir ayna vardı. Onun önüne gittim, kendime baktım. Birdenbire kendime yüksek sesle küfür etmek geldi içimden ama hınçla mı, sevinçle mi, bilmeksizin: «Aptal!» dedim. Hemen hemen aynı anda da bir

robun hışırtısını duydum. Döndüm, Rita'yı gördüm. Benden birkaç adım uzakta, tekerlekli bir portatif barın yanında durmuş; kara çerçeveli, kalın camlı gözlüklerinin ardından soran gözlerle bana bakıyordu. «Kendime küfrederken beni gördü mü acaba?» diye sordum içimden; solgun, sinsi yüzüne baktım ama hiçbir şey sezemedim. Bir süre sessizlikten sonra: «Hanımefendi birazdan aşağıya inecek. O zamana dek de size içki vermemi söyledi. Ne içersiniz?»

Yine şöyle bir soru geçti aklımdan: Yüzünde alay eder gibi bir eda yoktu ama sesinde var mıydı? Ama hayır, ciddi bir sesti bu; ya da, hiç değilse ikiyüzlüce ciddi bir sesti. «Bir viski istiyorum,» dedim. Viski şişesini büyük bir özenle aldı, bir bardağa biraz koydu, içine bir buz parçasıyla biraz da su koyduktan sonra bana uzattı: «Başka bir şey istiyor musun?» diye sordu.

— «Bir şey istemiyorum,» dedim ve onun, tabanları keçe kaplı ayakkaplarla sessizce uzaklaştığını gördüm. Elimde viski kadehiyle gidip o geniş koltuklardan birine oturdum, bir sigara yaktım, başladım düşünmeğe. Aynanın karşısında ne diye küfür etmiştim böyle kendime? «Tabii,» diye düşündüm.. «Kendime karşı oynadığım bu bir çeşit hayırsız evlât komedyasının tehlikeli yanı şu: Hiç beklemediğim anda ve kendim de istemeden, kutsallık kurallarına aykırı, utanç verici bir takım

duyguların etkisi altına gireceğim birdenbire.» Yani başka deyişle özel türden bir hayırsız evlâttım ben. Öyle bir hayırsız evlât ki, yaşlı babası onu bağrına basarken o da adamcağızın bacak kemiğine okkalı bir tekme sallamayı düşünür; sofrada kendisine sunulanları yedikten sonra da gidip bahçenin bir köşesine kusar. Bu ilginç düşünceleri derinleştirmeğe vakit bulamadım, annem birden içeriye girdi çünkü: «Rita içecek bir şey verdi mi sana?» diye sordu.

— «Evet, teşekür ederim... Ama kim bu Rita?»

— «Yeni oda hizmetçisi. Çok iyi şeyler söylediler onun hakkında bana. Amerikalıların yanında çalışıyormuş, onlar gitmişler. Aslında bir çeşit mürebbiye imiş ama burda çocuk yok, onun için dedim ki: «Kızım, seni oda hizmetçisi diye kullanmak zorundayım. İşine gelirse, bak.» Kabul etti tabii, şu sıralarda öyle işsizlik var ki...»

Annem yemek odasına girdikten sonra bile Rita'dan sözetmeğe devam etti. Rita ise ellerinde beyaz eldivenler, saçlarının üstünde dantel başlık, belinde yuvarlak bir önlükle büfenin yanında duruyordu. Anneme: «Dikkat et, sen Rita'dan sözediyorsun ama o burda,» demek geldi içimden. Sonra kızın gözlüklü, sinsi yüzüne baktım ve birdenbire şundan emin oldum: Aynaya doğru eğilip de kendime: «Aptal!» dediğim zaman beni gör-

müştü muhakkak. Bu düşünceden, alt tarafı, pek de hoşlanmıyor değilmişim gibime geldi: O andan başlıyarak Rita ile aramızda bir çeşit suç ortaklığı kurulmuştu sanki. Sofraya oturdum, annem de otururken: «Rita,» dedi. «Bay Dino benim oğlumdur, yarından başlıyarak da gelip burda oturacak. Unutma bak: Telefonda Dino adlı bir kimseyi isterlerse bu Dino benim oğlumdur.»

Orta büyüklükte, fakat çok yüksek tavanlı bir yemek odasında, yuvarlak bir küçük masanın başında karşı karşıya oturmuştuk şimdi. Ellerimiz Floransa dantelinden bir sofra örtüsünün üzerindeydi, önümüzde Alman porseleninden tabaklar, İngiliz yapısı gümüş bıçaklar, Fransız malı kristal bardaklar vardı. Annemin sandalyesinin ardında, loşluğun içinde sofra takımlarının durduğu Hollanda işi dolabın oymalı sarı süsleri parıldıyordu. Arkamda da bir Venedik büfesinin bulunduğunu biliyordum. Bahçeye bakan camlı kapı ardına kadar açıktı ama perdeler kapalıydı: Kendi deyişiyle annem «yemek yerken bir bahçevan lokmalarını saysın» istemiyordu. Kristal bir sürahiyi alarak kendisi şarap verdi bana. Sonra Rita'ya: «Yemeği getir hadi,» dedi. Oda hizmetçisi büfenin üstünden porselen bir börek tepsisini alarak anneme yaklaştı. Annem sert bir sesle: «Önce Bay Dino'ya versene,» dedi.

— «Neden? Önce sen alsana...»

— «Hayır, ben...»

— «Rita, önce hanımefendiye ver.»

Annem: «Hemen hiçbir şey yemem ben,» dedi, kaşığın ucuyla bir şey alıp tabağına koydu. Rita yanıma geldi, o zaman bahçedeyken duyduğum o nefis yemek kokusunun ne olduğunu anladım: Makarna böreği vardı tepside. Annem: «Bunu sevdiğini biliyordum, mahsus senin için yaptırdım,» dedi.

Ben de kendisine eziyet ettirmekten hoşlanan birinin keyfiyle: «İyi... iyi... iyi...» dedim, tabağıma da kocaman bir parça aldım. Oysa hele bu çeşit yemekleri çok az yerim. Hayırsız evlât komedyasına böylece devam etmekte olduğumu düşünmekten kendimi alamadım. Birdenbire de bir kahkaha kopardım. Annem telâşlanarak sordu: «Neye gülüyorsun?»

Cevap verdim: «İncil'de hayırsız evlâtla ilgili bir mesel vardır hani. Bir yerde onun alaylı bir benzetisini okumuştum da, o geldi aklıma.»

— «Eeee, n'olmuş?»

— «Meselde hayırsız evlât eve döner, babası onu karşılayıp bağrına basar, sonra da semiz bir dana keser. Okuduğum benzetide ise, tersine, hayırsız evlât eve dönünce semiz dana başına geleceği anlıyarak korkup kaçıyor. Başlıyorlar onu beklemeğe. Semiz dana herkesi epiyce beklettikten sonra nihayet razı oluyor gelmeğe. Bunun

üzerine baba çok seviniyor, semiz dananın geri gelişini kutlamak için hayırsız evlâdı kesip semiz danaya ikram ediyor.»

Annem paranın dışında hiçbir şeye inanmazdı, biliyordum bunu. Fakat, önce de demiştim ya, «nezaket gereği» diye adlandırdığı şeye inanıyordu. Bu ise başka bir takım şeylerin yerine getirilmesini, bu arada «sofu» olmayı, dolayısiyle din kurallarına saygı göstermeği gerektiriyordu. Onun için surat astı, tatsız sesiyle: «Kutsal şeylerle alay edilmesini sevmem, bilirsin,» dedi.

— «Alay etmiyorum, tersine. Ben hayırsız evlâdım ya, bütün bunlar hayırsız evlâdın semiz danaya kurban edilmesi değil midir? Eve dönüşümün anlamı bu değil mi?»

«Bütün bunlar» derken de geniş bir el hareketiyle odadaki pahalı eşyayı gösterdim.

Annem: «Seni anlamıyorum,» dedi. Annemin de, biraz somurtkan ve otomatik olmakla birlikte, kendine göre acaip bir alaycılık tarafı yok değildi. Onun için gülümsemeden ekledi: «Muhakkak olan şu ki, makarnadan sonra da dana eti var galiba ama semiz mi değil mi, bilmiyorum.»

Bir şey söylemedim, önümdeki makarna böreği porsiyonunu sevinç ve vicdan azabı karışık bir duyguyla atıştırmağa başladım. Karnım açtı çünkü, makarna böreği nefisti, aynı zamanda onu nefis bulduğum için de dehşetli öfkeleniyordum.

Sonra başımı kaldırıp anneme baktım, onun da kınayıcı bir tavırla bana baktığını gördüm. «Lokmalarını daha fazla çiğnesen,» dedi. «Hazmın ilk dönemi inanın ağzında olup biter.»

— «Çok iğrenç. Kim dedi bunu sana?»

— «Hekimler böyle diyorlar.»

Çenesini parmakları yüzüklerle dolu iki eline dayamış, bunların üzerinden hiçbir ifadesi olmayan donuk, mavi gözleriyle beni süzüyordu. Tabağını çabucak silip süpürdüm. Annem soğuk, çatlak sesiyle oda hizmetçisine: «Bay Dino'ya biraz daha makarna böreği ver,» dedi. Bunlar olup biterken annemin arkasındaki sofra takımı dolabına dayanmış duran Rita, tepsiyi bana vermek için eline aldı. Tepsiyi bir elimle aldım. Öbür elimi de olduğu yerde, yani masanın kıyısında tuttum. O zaman Rita'nın tepsiyi tutan elinin, kasitli olabilecek tarzda, benim elimi hafifçe sıktığını hissettim. Ama bunun üzerinde de durmadım, yine yemeğimi yemeğe başladım. Nihayet dalgın bir tavırla anneme sordum: «Vaktini nasıl geçiriyorsun sen?»

— «Ne demek istiyorsun yâni?»

— «Ne söylemek istedimse tam onu demek istiyorum işte: Vaktini nasıl geçiriyorsun?»

— «Eh, bilirsin işte, hep aynı yaşantı...»

— «Evet ama, evden uzak olduğum bütün o yıllar boyunca ne yaptığını hiç sormamıştım sana.

Şimdi belki buraya döneceğim için olsa gerek, bunu öğrenmek için bir merak belirdi içimde. Herşey değişmiş olabilir belki, kim bilir?»

— «Hiçbir şeyde değişikliği sevmem ben. On yıl önce nasıl yaşıyorsam, on yıl sonra nasıl yaşıyacaksam bugün de öyle yaşadığımı düşünmekten hoşlanırım.»

— «Ama nasıl vakit geçirdiğini yine de öğrenmiş olmadım. Dur bakalım: sabahları kaçta kalkarsın?»

— «Saat sekizde.»

— «O kadar erken mi? Ama ben çok kez saat dokuzda telefon ettim, «Hanımefendi uyuyor,» diye cevap verdiler.»

— «Evet, gece geç yatınca daha fazla uyuduğum da olur bazen.»

— «Uyanınca n'aparsın? Kahvaltı mı edersin?»

— «Ederim tabii.»

— «Odanda mı, yemek odasında mı?»

— «Odamda.»

— «Yatakta mı, küçük bir masada mı?»

— «Küçük bir masada.»

— «Kahvaltıda neler yersin?»

— «Her zamanki gibi çay içerim, portakal suyu içerim, kızarmış ekmek yerim.»

— «Sonra n'aparsın peki?»

— «Banyo yaparım.»

Annem sorularıma hafifçe kızgın, aynı zamanda ağırbaşlı ve şaşkın bir tavırla cevap veriyordu: Gerçekten kahvaltı ettiğinden ya da yıkandığından şüphe etmişim gibi sanki.

— «Banyoya girip mi yıkanırsın, duş mu yaparsın?»

— «Banyoya girip yıkanırım.»

— «Yalnız mı yıkanırsın, yoksa oda hizmetçisi yardım mı eder sana?»

— «Oda hizmetçisi suyun ısı derecesine göz - kulak olur, suya kokulu tuzlar atar, sonra banyo hazır oldu mu vücudümün elimin erişmediği yerlerini yıkamak için yardım eder bana.»

— «Sonra.»

— «Sonra sudan çıkarım, kurulanıp giyinirim.»

— «Oda hizmetçisi giyinirken de yardım eder mi sana?»

— «Çoraplarımı giymeme yardım eder. Giysiler için hayır, kendim giyinmekten hoşlanırım.»

— «Yıkanırken ya da giyinirken oda hizmetçisiyle konuşur musun?»

Annem âdeta elinde olmadan, bir çeşit sinirli öfke içinde birdenbire gülmeğe başladı: «Ama çok oluyorsun artık bu acaip sorularla. biliyor musun?» dedi. «Sana cevap vermemek isterdim. Yaşantımın gizli yönleri beni ilgilendirir ancak.»

— «Ne düşündüğünü değil, n'aptığını sordum

sana. Anlamağa çalış beni. On yıla yakın bir yokluktan sonra eve dönüyorum. Kendimi buranın havasına yeniden uydurmak istemem doğal bir şeydir. Ne diyordum? Haa... Oda hizmetçisiyle konuşur musun?»

— «Konuşurum tabii. Robot değil ya, o da insan.»

— «Mücevherlerini ne zaman takarsın? Giyinmeden önce mi, giyindikten sonra mı?»

— «Her işimi bitirdikten sonra.»

— «Hangi sırayla? Hangilerini önce, hangilerini sonra takarsın yani?»

— «Bu halini görünce aklıma ne geliyor, biliyor musun? Cinayet romanlarındaki polisler, bir cinayeti aydınlatmağa çalıştıkları zaman hani...»

— «Benim de aydınlatmağa çalıştığım bir şey var sahiden.»

— «Neymiş o?»

— «Bilmem, bir şey işte... Ne diyorduk? Haaa, mücevherlerini hangi sıra ile takarsın?»

— «İlkin yüzüklerimle bileziklerimi, sonra kolyemi, daha sonra da küpelerimi. Nasıl, memnun oldun mu?»

— «Giyininçe n'aparsın?»

— «Aşağıya inerim, aşçı kadına o gün neler pişireceğini söylerim.»

— «Öğle yemeği ile akşam yemeğinin listelerini yazarım, mı demek istiyorsun yâni?»

— «Evet.»

— «Sonra?»

— «Bahçeye çıkarım, çiçek toplar, bunları eve getirir, vazolara yerleştiririm. Ya da gezinir, bahçevanlarla konuşurum. Bahçeyle uğraşırım sözün kısası.»

— «Bahçeden sonra n'aparsın?»

Bir süre bana baktığını gördüm, sonra hemen hemen resmî bir tavırla: «Yazı odama gider, işlerimle uğraşırım.» dedi.

— «Her gün mü?»

— «Evet, her gün... yapacak bir şey bulunur her zaman.»

— «N'aparsın peki?»

— «Hiiiç, mektup yazarım, ya da bazı kimseleri kabul ederim.»

— «Avukatlar, maliye memurları, borsa simsarları, güvendiğin kimseler ve buna benzer kimseler mi gelip seninle görüşüyorlar yâni?»

Birdenbire yine gülmeğe başladı ama bu sefer büyülenmiş, hemen hemen zevk almış bir tarzda, ki bu onun bamteline dokunmuş olduğumu gösteriyordu: «Benim yaptığımın metelik etmez bir iş olduğunu mu sanıyorsun yoksa?» dedi. «Resim yapmıyorum, anladık ama yine de yorucu iş bu, öğleye dek, hatta kimi zaman öğleden sonra da uğraştırıyor beni.»

— «İyi ama, uğraşmak gerek bu işle, değil mi?»

— «Kimi günler âdeta bir ağrı saplanıyor şurama, nah, enseme.»

— «Kendini bu kadar yormasan...»

Annem bir süre, galiba şefkatle, baktı bana; sonra karga gaklamasını andıran çirkin sesiyle: «Senin için yapıyorum bunu,» dedi. «Servetiniz eksilmesin, artsın diye.»

— «Benim servetim mi? Yooo, senin servetin.»

— «Ben ölünce senin olacak o.»

— «Daha çok gençsin, ben senden önce öleceğim muhakkak. Sıkıntıdan. Neyse canım, servetimiz diyorduk. Sırası gelmişken sorayım bari, ne âlemde bizim servetimiz? Ne âlemde? Ne âlemde, ha?»

— «Ama biliyor musun, sahiden tuhafsın sen! Servetimiz iyi durumda, benim zahmetim sayesinde. Ama ben olmasaydım şu anda tek meteliğimiz olmazdı bak.»

— «Şu halde çok zenginiz, değil mi?»

Annem bu soruya cevap vermedi, yüzüme asık bir suratla ve donuk gözlerle bakmakla yetindi. Sonra: «Rita, sırık gibi dikilmiş n'apıyorsun orda?» diye sordu. «Niçin gidip bakmıyorsun ikinci yemek hazır mı diye?»

Rita'nın sanki bir rüyadan uyanırmışçasına irkildiğini gördüm, dışarıya çıktı. Annem hemen

devam etti: «Çok rica ederim, her zaman da söylüyorum, insan hizmetçilerin, uşakların önünde malından mülkünden sözetmez...»

— «Neden canım? Açık-saçık şeylerden sözetmiş olsaydım anlardım. Ama maldan mülkten? Mal mülk açık saçık şey mi yoksa?»

Annem gözlerini yere dikerek benim ileri sürdüğüm kanıtı sanki tartışmaksızın reddeder gibi başını salladı. Sonra: «Yoksul insanlar onlar,» dedi. «Yoksul insanların önüne zenginliğini sermek iyi şey değildir.»

— «İyi ama, hatta ikimiz yalnızken bile, servetimizden sözedişimi hiçbir zaman istemiyorsun. Tuhaf bir tavır takınıyorsun. Paradan değil de seks işlerinden sözediyormuşum gibi, seni utandırıyorum sanki.»

Annem yine başını salladı: «Hayır, zamanında bundan sözetmeği ben de istiyorum, hatta, madem gelip burda oturacaksın, bundan sözetmemiz de gerek. Yemekten sonra yazı odama gidelim de istediğin bütün bilgileri vereyim sana.»

O sırada Rita içeriye girdi. Elinde uzun bir kayık tabak vardı. Bunun içinde de, çeşitli mevsim sebzelerinden meydana gelen yığınlar arasına yerleştirilmiş, annemin az önce haber verdiği dana rostosu görülüyordu. Hangi aksi şeytan dürttü bilmiyorum, düşüncesizce sordum yine: «İyi

ama, soruma cevap vermedin: Çok zengin miyiz, değil miyiz biz?»

Bu sefer bana susarak cevap vermekle yetinmedi. Masanın altında ayağının birdenbire benim ayağımı aradığını, sonra da üzerine vargücüyle bastığını hissettim. Rita'ya: «Bay Dino'ya ver, ben et yemiyorum,» dedi .

Annemin benimkinin üstünde duran ayağı gerçek bir bunalma duygusu verdi bana. Sevdalıların kendi aralarında yaptıkları gibi ayağıma basıyordu demek. Ama sadece ana-oğulduk biz, ve ikimizi birleştiren bağ sevgi değildi de düpedüz paraydı. Öte yandan, bu bağı red de edemezdim, bunu reddetmek, altında saklı olan kan bağını da reddetmek anlamına gelecekti çünkü. Yapacak hiçbir şey yoktu şu hâlde: İsteyim ya da istemeyeyim zengindim, zengin olmayı reddetmek de onu kabullenmekle eşitti.

Bununla birlikte, içimdeki bunalma beklenmedik bir doğrultuya yöneldi. Rita iri göğüslerini, soluk sardunya rengi güzel ağızlı, çilli ve sinsi yüzünü bana eğerek dana rostosu tabağını uzatıyordu. O zaman masanın üstünde duran elimi çektim, tabağı ona siper ederek kızın bileğini tuttum, koluna kadar çıktım. Öbür elimle tabağa yemek aldım, sonra çatalı tabağa bırakarak, soğuk bir tavırla yine sordum: «Eeee, zengin miyiz, değil

miyiz?» Annemin ikinci kez ayağıma bastığını hissettim. «Bir dakika, Rita,» dedim.

Rita uysal bir tavırla yine geldi, tabağı bir kez daha uzattı bana. Çatalı yine bir tek elle tuttum, tabağın içinden biraz sebzeyle et daha aldım. Beri yandan, sandalyemden sarkıttığım öbür elimle Rita'nın bacağından kalçasına kadar çıktım. Geniş etekliğinin içinde kızın bacak kaslarının, tıpkı efendisinin okşadığı bir atınki gibi ürperdiğini hissettim. Bununla birlikte hiçbir şey belirmedi yüzünde. Çehresi de şimdi yalnız ikiyüzlü gibi görünmüyordu da düpedüz ikiyüzlüydü. Rita gitti nihayet. Ben de gözlüklerinin ardında kaçamaklı bir anlaşma bakışı gördüğümü sanır gibi olarak, daha annemin evine dönmeden, on yıl öncekinden beter durumda olduğumu düşünmekten kendimi alamadım. O zaman beni böyle davranmağa iten nedenler ne olursa olsun, bir oda hizmetçisine el atmayı aklımdan bile geçirmezdim. Beri yandan da tam ben elimi Rita'nın kalçasından çektiğim sırada, annem de bu işi acaip biçimde aynı âna rastlatarak kendi ayağını benimkinin üstünden çekmişti: Benimle anlaşarak yapmıştı bunu sanki. Yarıda kalan konuşmaya devam ederek: «Yani, her gün saat bire, ya da daha sonraya dek çalışıyorsun demek, ha?» dedim.

— «Pazar gününün dışında her gün.»

— «Pazar günleri n'apıyorsun peki?»

— «Kiliseye gidiyorum.»

— «Hangisine?»

— «San Sebastiano'ya.»

— «N'apıyorsun orda?»

— «Başkaları n'apıyorsa ben de onu yapıyorum: Âyin dinliyorum.»

— «Günah da çıkardığın oluyor mu arasıra?»

— «Çıkarıyorum tabii, normal olan da bu. Kudas âyininde şaraplı ekmek de yiyorum sonra.»

— «Günah çıkardıktan sonra papaz bağışlıyor mu seni?»

Annem bir çeşit kendini beğendirme çabası içindeydi: «Hiçbir zaman çok büyük günahlarım olmaz benim,» dedi. «Düşün ki papaz Don Luigi arasıra şöyle diyor bana: «Hanımefendi, başkalarının başlar gibi oldukları yerde siz bitiriyorsunuz.» Benim yaşımda ne türlü günahlar işleyebilir insan?» Sonra yüzüme baktı: «Bana günah işletebilecek tek şeyden vazgeçeli çok zaman oldu,» demek istiyordu sanki.

Bir süre sustum, sonra devam ettim: «Gelelim yine gününü nasıl geçirdiğine: Cumartesiyle pazarın dışındaki günler sabahları çalışıyorsun demek, sonra n'apıyorsun peki?»

— «Öğle yemeği yiyorum.»

— «Yalnız mı?»

— «Evet, öğleleri daima yalnız. Kimi zaman, ama çok seyrek olarak, avukatımı da öğle yemeğine alıkoyuyorum, ama yalnız işleri bitiremediğimiz ve öğleden sonra da çalışmak zorunda olduğumuz zamanlar.»

— «Hangi avukat bu? De Santis mi?»

— «Evet, benim avukatım hâlâ o.»

— «Peki, öğle yemeğinden sonra?»

— «Öğle yemeğinden sonra bahçede bir gezinti yapıyorum.»

— «Ondan sonra?»

— «Gidip dinleniyorum.»

— «Uyuyorum, mu demek istiyorsun yâni?»

— «Hayır, uyumuyorum, iskarpinlerimi çıkarıp giyinik olduğum halde yatağıma uzanıyorum. Ama uyumuyorum, rastgele düşünüyorum.»

— «Ne düşünüyorsun?»

Yine başladı sinirli, kaçamaklı bir tarzda gülmeğe, aşkından sözetmeğe istekli bir genç kız gibi sanki: «Yerine göre...» dedi. «Bugünlerde ne düşünüyorum, biliyor musun?»

— «Hayır, ne düşünüyorsun?»

— «Flaminia rıhtımında satılık küçük bir ev var da, onu düşünüyorum. Arsası için bile olsa, çok kârlı iş. Yalnız, ne yazık ki şu anda alamam onu. Düşünmekten kendimi alamıyorum yine de. Başka seferler de, tersine, satın alabileceğim nesneleri düşünüyorum, sözgelimi şunu...» Elini uza-

tarak üzerinde pırlantalarla çevrili iri bir zümrüt bulunan yüzüğü gösterdi: «Çok uzun zaman düşündüm bunu, boşa kodum dolmadı, doluya kodum almadı, sonunda kararımı verdim, aldım gitti.»

— «Dinlendikten sonra n'aparsın peki?»

— «İyi ama, niye soruyorsun bütün bunları?»

— «Söyledim ya canım, evin havasına tekrar uyabilmek için.»

İstemiye istemiye cevap verdi: «Birsürü iş yapıyorum; ziyaretler, örneğin.»

— «Kime gidiyorsun?»

— «Ooo, belli olmuyor pek: Bir resepsiyon, bir kokteyl oluyor daima, arkadaşlarım da var sonra.»

— «Çok mu bunlar?»

Annem birden düşünceli bir tavır takınarak: «Yatılı okuldaki arkadaşlarımın hemen hepsiyle bugün de görüşüyorum,» dedi. «Ondan sonra da, neden bilmem, hiç kimseyle dostluk kurmadım.»

— «N'apıyorsun arkadaşlarınla?»

— «N'apalım istiyorsun? Kadınlar bir arada oldukları zaman n'aparlarsa onu yapıyoruz. Gevezelik ediyoruz, çay ya da bir martini içiyoruz, oyun oynuyoruz.»

— «Ne oynuyorsunuz?»

— «Amaaan, sıktın artık! Briç oynuyoruz, kanasta oynuyoruz, poker bile oynuyoruz hattâ.

Kimi akşamlar briç ya da kanasta partileri düzenliyorum burda.»

— Haaa, evet, hatırladım, hayır işleri yararına, değil mi?»

— «Sonuncusu savaşta kör olanlar yararınaydı.»

— «Savaşta kör olanlar... Bir bakıma hepimiz savaşta kör olmuş insanlarız, değil mi?»

— «Bak şimdi, seni anlamıyorum doğrusu. Eğer şakaysa bu, soğuk bir şaka gibime geliyor.»

— «Aldırma... Terzilere de gidiyor musun?»

— «Çıplak gezmediğime göre, gitmem gerek onlara. İyi ettin de bana hatırlattın bak, unutacaktım çünkü, yarın Fanti'de moda geçidi var.»

— «Haaa! Fanti mi? Hep o demek! Ölmez mi bu kadın yahu?»

— «Zavallı! Neden ölsün istiyorsun? Ölmek şöyle dursun, seni de hatırlıyor, küçükken benimle ona giderdin hani. «Napıyor, nasıl?» diye seni sorar hep, «evlenir de hanımını yollar bana,» diye umuyor.»

— «Akşamları n'apıyorsun peki?»

— «Yemek yiyorum, çoğu zaman biriyle beraber. Bazen altı kişilik, sekiz kişilik akşam yemekleri veriyorum, başkaları da yemekten sonra geliyorlar. Ya da tiyatroya, sinemaya gidiyorum; arkadaşlarla, hep aynı kimseler bunlar. Ama televizyon seyrediyorum en çok.»

— «Ay, televizyon mu aldın? Bilmiyordum bunu.»

— «Aaaa, söylememiş miydim sana? Evet, yukarıya, küçük bir salona koydurdum onu. Komşu bir aile var, geliyor, birlikte seyrediyoruz. Ya da ben tek başıma seyrediyorum. Televizyonu seviyorum, sinemadan daha çok hattâ: İnsanın evden çıkması gereksiz, rahat bir koltukta oturup seyredebilir, başka şey de yapabilirsin aynı zamanda. Düşün ki yün örmeğe başladım yine, yıllar var ki yapmıyordum bu işi artık. Küçük bir kazak örüyorum.»

— «Televizyondan sonra n'apıyorsun?»

— «Gidip yatıyorum. N'apiyim istiyorsun?»

— «Ne bileyim, kitap okuyabilirsin örneğin.»

— «Eveeet, okuyorum tabii, uykum gelsin diye. Bugünlerde de epiy ilginç bir romanı okumakla meşgulüm.»

— «Kimin?»

— «Yazarını unuttum. Bir Amerikan romanı. Küçük bir taşra kentindeki yaşantı üzerine.»

— «Adı ne?»

Yüzünde kararsız bir ifade belirdiğini gördüm, çabucak ekledim: «Unutuyordum bak, ömrün boyunca okuduğun kitapların ne yazarlarının adını, ne de başlığını hatırladın sen. Öyle değil mi, ha?»

Hemen hemen sevgi dolu bir eda ile konuşmuştum belki. Şu var ki, kendisiyle ilgili bir şeyi

hatırlayışımdan sevinmiş göründü. Alçak gönüllü bir tavırla gülümsedi: «Yok canım, o kadar da değil,» dedi. «Yalnız, bu kadar çok adı nasıl hatırlıyabilir insan? Hem bana asıl gerekli olan, vakit geçirmek. Ha şu yazar olmuş ha bu yazar, hepsi bir benim için.»

— «Doğru. Yatmadan önce ıhlamur içiyor musun yine?»

— «Nasıl da hatırlıyorsun? Evet, içiyorum.»

— «Odana mı getiriyorlar ıhlamuru? Komodinin üstüne mi koyuyorlar?»

— «Evet komodinin üstüne.»

İçimde bir bıkkınlık ve saçmalık duygusuyla susuverdim birden. Şöyle düşündüm: Annemi saatler boyu sorguya çekebilirdim ama bir arpa boyu yol gidemezdim: Yaşantısı da, kendisi de tam bir anlam yokluğuna ulaşmışlardı artık; ki bu hem aptalca, hem akıl ermez bir çeşit sır hâline gelir sonunda. Sonra da annem bana sordu: «Eeee, bitti mi artık bu sorgu faslı? Uykuda ne rüya gördüğümü de bilmek ister misin yoksa?»

— «Bilmek istediklerimi öğendim.»

Yine bir sessizlik oldu. Sonra annem beklenmedik bir tarzda şunları söyledi: «Annen tek başına oturan bir kadın, senden başka kimsesi yok, gelip onunla otururşan mutlu olacak.»

Kendisinden bir başkasından sözeder gibi konuştuğuna göre, heyecanlanmış olduğunu anla-

dım. Ben de ona sevgi dolu birkaç söz söyliyeyim dedim ama hiçbir şey bulamadım. Bereket versin o sırada Rita bana içinde çok özene bezene yapılmış bir pasta bulunan bir tabak uzattı, ben de beğenmiş göründüm: «Ne güzel pasta bu,» dedim.

— «Senin en sevdiğin pasta buydu.»

Pastadan aldım. Bir şeyin de farkına vardım, Rita sofradan az uzakta duruyordu. Nefretinden mi yapıyordu bunu, yoksa nefret anlamına gelen özel bir cilve yüzünden mi, anlıyamadım pek. Annem pastaya elsürmemişti. Ben önümdeki pastayı yerken de bir an bile gözlerini ayırmadı üstümden. Sonunda Rita'ya bir işaret yaptı ama onu da anlıyamadım. Oda hizmetçisi dışarıya çıktı, hemen sonra bir kova içinde bir şişe şampanya ile yine göründü.

— «Şimdi de sağlığına bir kadeh şampanya içelim hadi.»

Rita'nın çok büyük bir alışkanlığı gösteren hareketlerle şişeyi kovadan çıkardığını, yaldızlı kâğıdı sıyırdığını, iri mantarı da hemen hemen sessizce ve köpükleri saçmadan açtığını gördüm. Kadehlerimize şampanya koydu, sonra varlığıyla bizim şenliğimizi bozmak istemiyormuş gibi, çabucak dışarıya çıktı.

Ben de elimde bir kadeh şampanya ile ayakta, annemin karşısındaydım. O da kalkmış, kade-

hini bana uzatıyordu. Ne söyliyeceğimi pek bilemeden: «Nice yıllara!» dedim.

Annem gülmeğe başladı: «Bunu benim sana söylemem gerek. Benim değil, senin yaş günün, unuttun galiba,» dedi.

Şu cevabı verebildim ancak: «Asıl senin için mutlu bir gün bu: Resim yapmaktan vazgeçtim, seninle yine birlikte oturmağa geldim, şu hâlde: Nice yıllara.» Kadehimi anneminkiyle tokuşturdum, ama o bu sefer söylediklerimi duymamış göründü. İçtikten sonra kadehini masanın üstüne koyarak: «Yeterince soğumamış,» dedi.

— «Öyle mi? Benimse pek iyi gibime geldi.»

— «Evet ama buzda yeterince kalmamış.»

Kadehini yine aldı, sonuna dek içip boşaltıı. Sonra masanın üstündeki bir zile bastı. Rita yine göründü. Annem şampanyanın yeterince buzda kalmamış olduğunu ona da söyledi ama bir cevap almadı, görünüşe göre cevap da beklemiyordu zaten. Sonunda: «Kahveyi yazı odasında içeriz,» dedi. Öğle yemeği sona ermişti.

Yazı odasına gitmek için yemek salonundan çıktık. Pek o kadar büyük bir oda değildi burası, giriş katının bir köşesindeydi. Ben pek isteyerek gitmiyordum bu odaya, içine girmekten de kaçınıyordum hatta, benim olmayan bir dinin bir çeşit tapınağı olduğunu düşünüyordum buranın sık sık. Gerçekten, annem oymalı meşeden barok stili bü-

yük bir masanın başında çivileri yaldızlı, derin bir meşin koltuğa oturmuş olarak tek başına ya da güvendiği adamlarla birlikte işlerinin yürütülmesi gibi onun için heyecanlı olan bir çeşit tapınışa, bu yazı odasında veriyordu kendini. Arkasındaki raflarda ise birkaç kitapla birçok muhasebe defteri sıralanmış durmaktaydı. O gün de istemiye istemiye gittim peşinden. Yazı odasına girince de: «Ne diye geldik buraya, salona gidemez miydik?» diye sormaktan kendimi alamadım.

Annem beni işitmemiş göründü. Gidip masanın başına oturdu, bana da karşısındaki koltuğa oturmam için işaret etti, ki iş konuşmaları sırasında kendisini görmeğe gelenler otururdu bu koltukta ötedenberi. Çantasının içini araştırdı, bir anahtar çıkardı, masadan biraz uzaklaşarak bir çekmeyi açtı, oradan uzun, dar bir kara defter aldı. Bu defter bir kilise eşyasını andıran, herhalde bir bakıma dini hatırlatan görünüşüyle şaşırttı beni. Fakat hemen aklıma geldi: Bütün mülklerimizin listesi çok düzgün bir biçimde bu defterin içinde bulunmaktaydı. Annem çekmeyi kapattı, defteri önüne, masanın üstüne koydu, her zamankinden daha donuk gözlerle yüzüme bir süre dik dik baktı, sonra:

— «Biz zengin miyiz, diye sormuştun bana,» dedi. «Oda hizmetçisi orada diye sana cevap vermemeği daha uygun buldum. Ama bana bunu

sordun diye memnunum yine de. Şimdi de istediğin bütün bilgileri vereceğim sana.» Sonra ağırbaşlı bir tavırla ekledi: «Özellikle de şu sebepten: İşlerin yönetiminde bana yardım edesin, tecrübe sahibi olasın ve birçok şeylerde benim yerimi alasın diye. Madem ki artık resim yapmıyorsun, bunları yapmağa bol bol vaktin olacak.»

Bu son sözleri beni ürpertti: «Madem ki artık resim yapmıyorsun...» sözlerini annem ne türlü bir huzurla, ne türlü bir hoşnutlukla söylemişti; hem de bu sözlerin benim için: «Madem ki artık yaşamıyorsun...» demeğe geldiğini farketmez görünerek. Kendimi zorlıyarak ve bu sefer hiçbir muzipliğe kapılmıyarak yine sordum: «Peki, biz zengin miyiz, değil miyiz?»

Acaip bir resmiyetle yüzüme bakarak bir süre sustu. Sonra bana doğru eğilip sesini alçaltarak: «Biz zengin değiliz Dino,» dedi. «Çok zenginiz. Annen sayesinde sen çok zengin bir adamsın bugün.»

— «Çok zengin, haaa: Ne demek bu?»

— «Çok zengin demek, kısaca, zenginden de fazla bir şey demektir.»

— «Ama son derece zengin'den daha eksik mi?»

— «Evet, son derece zengin'den daha eksik.»

Annem biraz dalgın dalgın cevap veriyordu şimdi bana. Kulaklara takılacak kolları altından,

çerçevesiz bir rahibe gözlüğü takmış, kara defterinin sayfalarını karıştırıyordu: «Sayılardan daha iyi hiçbir şey anlatamaz bunu sana,» dedi. «Demek ki, demek ki, nerde bu yahu?... Hah! İşte... çok zengin olmanın ne anlama geldiğini sana anlatacak şey.»

Bana vermeği vaadettiği bütün bilgileri ortaya dökmek üzere olduğunu anladım, elimde olmaksızın tiksinti duydum birden. Kendimi tutamıyarak bağırdım: «Yok yok, Allahaşkına, çok zengin olmanın ne anlama geldiğini katiyen bilmek istemiyorum. Söylediklerinin hepsine inanıyorum.»

Annem gözlerini defterden kaldırdı, gözlüğünü çıkarıp yüzüme baktı:

— «İyi ama, bilmen gerek, daha önce de dedim ya, hiç değilse servetimizi yönetme işinde bana yardımcı olmak için...» dedi.

— «Evet ama, servetimizi yönetme işinde sana yardımcı olmak istemiyorum,» diye ona sert sert bağırmak üzereydim ki bereket versin elinde kahve tepsisiyle Rita çıka-geldi. Annem Rita'yı görünce bir imansızın yaklaştığını gören papaz misâli kendini toparladı. Defteri «pat» diye kapatarak: «Ver kahveleri Rita,» dedi.

Yanımda duran Rita kahveleri küçük fincanlara koyarken ben de şu çekilmez durumdan, yani «çok zengin olmak» sözlerinin izahını dinlemekten

nasıl kurtulabileceğimi düşünüyordum. Rita yine yanımdaydı, mahsus yapıp yapmadığını anlıyamıyordum ama bacağı dizlerime değiyordu. Âdeta içgüdüme uyarak kolumla âni bir hareket yaptım. Fincan tabağın üzerine devrildi, kahve de açık renk patolonumun üzerine döküldü, sıcak ve nemli olarak hissettim onu tenimin üzerinde. Çok üzülmüş gibi yaparak: «Eyvah! Pantolonum!» diye bağırdım.

Annem ne bir şey görmüş, ne de bir şey anlamıştı: «Rita, niçin dikkat etmiyorsun?» diye azarladı onu.

Ben hemen atıldım: «Suç Rita'da değil, bende,» dedim. «Yalnız, pantolonum leke oldu şimdi.»

Rita: «Bir şey değil,» dedi. «Kahve şekerli bile değildi, biraz su getireyim de lekeyi çıkarıvereyim.»

Bu çözüm şekli annemin hoşuna gitmedi, en tatsız sesiyle ve otoriter bir tavırla itiraz ederek: «Olmaaaz,» dedi. «Lekelenen nesne insanın üstündeyken leke çıkarılmaz. Bay Dino pantolonunu çıkarsın, sen de onu temizler, sonra ütülersin.»

Rita'ya baktım. Yüzünde kölece bir sabır ifadesiyle masanın yanında duruyordu. Ciddi bir tavırla sordu: «Bay Dino pantolonunu hemen mi çıkaracak, yoksa bekliyeyim mi?»

Annem: «Kahve leke yapar,» dedi. «Pantolonunu hemen çıkarsan iyi olur, Dino.»

— «İyi ama burda, herkesin içinde çıkaramam ki!»

Rita'nın başını çevirdiğini gördüm, gülümsediğini göstermemek için yapmıştı bunu belki. Annem: «Odana çık, pantolonu çıkarıp Rita'ya ver,» dedi. «Sonra da dolaptaki robdöşambrı sırtına giyip aşağıya in. Ara yerde ben de sana göstermek istediğim bir takım kâğıtlar var, onları hazırlarım.»

Rita ile ben dışarıya çıktık, o âdeta koşarcasına önüm sıra yürüyor: «Ben önden gidiyorum, bu oda hemen her zaman kapalı kaldı çünkü, pencereleri açayım bari,» diyordu. Hem onun peşinden gidiyor, hem de az-çok hayretle şöyle düşünüyordum: «Herşey hizmetçilerle ilgili benzeri bütün durumlardaki hiçbir zaman yazılı olmayan, fakat hiçbir zaman da şaşmayan kurallara uygun tarzda olup bitiyor: Hizmetçi kızla yalnız kalması için anne, oğluna bahaneyi kendisi veriyor; hizmetçi kızla oğul bu bahaneyi ciddiye alır görünerek birlikte yatağa doğru gidiyorlar, beraberce bunun üstüne serilecekler. Hizmetçi kız hem azmıştır, hem de her hizmetçi kız gibi gözü yüksekterdedir; oğul da azmıştır ama efendi olarak utanmaktadır da.»

Bu düşüncelere dalmış olduğum hâlde ikinci kata geldim, odama doğru yürüdüm. Rita benden önce gelmişti. Pancurları ardına kadar açmak için pencereden sarktığını gördüm. Harcadığı çaba bel-

ki de heyecan dolayısıyle yüzü azıcık kızarmış olduğu hâlde döndüğü sırada, biraz sert bir tavırla: «Bi dakka koridorda bekle, çağırırım ben seni,» dedim.

O dışarıya çıkar çıkmaz yavaş yavaş pencereye gittim ve omuzlarım pencerenin kanadına dayalı, bir süre ayakta durarak aşağıda uzanıp gitmekte olan İtalyan biçimi bahçeyi bir rüyadaki gibi seyrettim. Geçmişteki anıları canlandırmağa düşkün bir kimse değilim ben, geçmişin dekorları içinde heyecan da duymam. Ama evden on yıl uzak kaldıktan sora o gün gelip annemle oturmağa karar vermiştim. Onun için o andaki ruh hâlimi on yıl öncekiyle karşılaştırmaktan kendimi alamadım. Odadaki «Empre» sitili güzel eşyayı, sonra İtalyan stili bahçenin geometrik biçimini inceledim. Herşey eskisi gibiydi. Bunun üzerine, alt tarafı, hiç değilse kendimin değişmediğimi düşünüp üzüntülü bir ferahlık duyduğumu farkettim.

Hayır, değişmemiştim. Şimdi de gelip annemle oturacak, on yıl önceki eski alışkanlıklarımı yeniden edinecektim. Orada, bahçenin dibindeki —değişmemiş olarak kalan— atelyede yavaş yavaş tekrar resim yapmağa başlıyacaktım belki. Eskiden Via Margutta'daki atelyeye yerleşmem bana nasıl bir süre için güven vermeğe yaradıysa, şimdi annemin köşküne dönüşümün, kısa zaman için de olsa, resim yapıyormuşum gibi bir kurun-

tuyu bende uyandırmıyacağı ne malûmdu gerçekten? Yaşantı denen nesne neydi ki alt tarafı? Hani rahatsız bir yatakta yatarsınız da hiçbir zaman aynı yana yatarak uyuyamazsınız. Yaşantı da bir kimsenin böyle bir yatakta boyuna bir yandan öbür yana dönerek durum değiştirmesi değil miydi?

Fakat yatağa gözüm ilişince ne çarşafı, ne yorganı olduğunu; şiltenin de içinde kimsenin oturmadığı odalardaki gibi yuvarlanmış bulunduğunu gördüm ve nesnelerle bendeki değişmezliğin bir ara düşündüğüm gibi, pek o kadar gerçek olmadığını hemen anladım. Hiçbir şey değişmemişti, doğru, ama ben, geçmişte beni evden kaçıran —ve o da değişmemiş olan— umutsuzlukla karşı karşıya olacaktım yine. Hiçbir şey değişmemişti ama, zaman boşuna işlemediğine göre, herşey aslında değişmez kalmakla beraber, biraz kötüye doğru gitmişti yine.

Nitekim annem elinde kâğıtlarla zenginliğin ne demek olduğunu bana anlatmak için aşağıda, salonda beklerken; Rita da ben kendisine: «Gir içeriye!» deyip sonra üstüne atlayayım diye kapının önünde bekliyordu. Görünürde birbirinden çok uzak, gerçekte ise gizli ve kesin bir mekanizma ile birbirine bağlı iki şeydi bunlar. Bilinmez bir şey değildi bu mekanizma benim için, onun varlığından şüphelenmiştim hep. Fakat şimdiki gibi açık-

seçik olarak görmemiştim onu hiçbir zaman: Havacılık kumpanyalarının vitrinlerinde görülen, birsürü çapraşık dişli çarklarıyla bir uçak motorunun kesiti gibi tıpkı. Umutsuzluğun mekanizmasıydı bu: Gelip yine annemle otururbut paradan güçsüzlüğe; güçsüzlükten can sıkıntısına; can sıkıntısından Rita'ya veya aynı cinsten başka bir alçalmaya sürükliyecekti beni. En iyisi Via Margutta'daki atelyeme dönmekti yine; hiç değilse umutsuzluk, üzerine hiçbir zaman resim yapmıyacak olduğum beyaz, boş bir tualle kendini ifade ediyordu orada.

O sırada kapıya vurulduğunu duydum: Saygılı, fakat açıkça sabırsız, içli-dışlı bir vuruştu bu. Ve ne yaptığımı daha kendim de farketmeğe vakit bulamadan kemerimi çözmüş, pantolonumu sıyırmış, şilteyi karyoladan aşağıya atmış, yatağın üzerine upuzun yatmıştım. Sonra da içeriye girsin diye Rita'ya seslendim.

Hemen girdi, yatakta yattığımdan emin olmak için çabucak bir göz attı ve kapıyı kapatmak için geriye döndü. Arzunun kaynayan kanımı ittiği, vücudümün o noktası dışında, hiçbir yanım kımıldamadan yatıyordum. Tıpkı tabutuna uzanmış bir ölünün, çeki-düzen verilmiş, mezarlığa götürülmeğe hazır kendi bedenine bakışını andırırcasına çenem göğsümde, gözlerimi dikmiş karnı-

ma bakıyordum. Beri yandan da Rita yatağa yaklaşmıştı. Ayakta durarak sanki hiç görmediği, fakat incelenmeğe değer bir nesneyi seyredercesine, iki yüzlü gözlüklerinin ardından beni seyreder gibi bir hâli vardı.

O zaman bir elimi uzattım, onun yanma sarkık duran ellerinden birini kavrayarak, dikbaşlı değil de çekingen bir hayvanı yularından çeker gibi, kendime doğru çektim onu. Bedenimin ortasına doğru götürdüğüm bu elle birlikte bütün vücudünün de geldiğini hissettim. Elin kapandığına emin olduktan sonra da bıraktım onu. Rita kımıltısızdı şimdi. Biraz öne doğru eğilmiş, kolunu üzerime doğru uzatmıştı. Gözlüklerinin iki kara yuvarlağı altında bir kırmızılık alevlenmişti. Sonra yavaş, zevk alan bir sesle acaip acaip: «Ne ayıp şey!» dedi. Şaşakaldım: O anda duyduğum tiksinti ve coşkunluk karışık duyguyu anlatmak isteseydim ben de aynı sözleri söylerdim çünkü.

Derin derin içimi çektim ve yüzüne bakmadan, alçak sesle sordum nihayet: «Niçin geldin buraya?»

Omuzlarını silkti, cevap vermedi, konuşamaz bir hâlde görünüyordu.

— «Bu lekeyi çıkarmak için mi? Eh, çıkar öyleyse, ne bekliyorsun?»

Sanki yüzüne bir tokat indirmişim gibi irkildiğini, parmaklarını çekingen bir tavırla birbiri

ardınca açtığını gördüm, sonra gözlerimin önünden kayboldu. Odadan çıkmış olmalıydı, az sonra açılan, peşinden kapanan kapının gürültüsünü duydum çünkü. Gittiğine emin olduktan sonra yataktan kalktım, dolabı açtım. Tam da umduğum gibi, annemin öğüdü üzerine sırtıma giyecek olduğum ipek robdöşambrın yanında, sellofan torbasının içinde asılı olarak, atelyede oturmağa gittiğim zaman yanımda götürmediğim tek giysiyi buldum: Smokinimdi bu. Pantolonu alıp ayağıma giydim. Oldukça iyi geliyordu bana. Biraz genişti belki, annemin evindeki yemekler, o sıralarda gittiğim ucuz lokantaların yemeklerinden daha bol, daha besleyici olduklarından, on yıl önce daha şişmandım çünkü. Aynada kendime baktım: Bu smokin pantolonu üzerindeki kahverengi keten ceketimle, işsiz kalmış bir garsonu andırıyordum. Kapıyı usullacık araladım, kimsecikler olmadığını gördüm, merdivenden çabucak indim, sonra salonlardan geçmeyip koridordan dolaşarak holü aştım, oradan da evin önündeki sete çıktım.

İki araba, eskisi ile yenisi, yanyana köşkün önünde duruyorlardı. Bulutlu gök, ağaçlar, ev yeni arabanın karoserisindeki parlak cilâda belli belirsiz yansıyorlardı. Eski araba ise, tersine, donuk görünmekteydi: «Sıkıntımın çevremdeki dünya üzerine örttüğü donukluğun aynı,» diye düşünmekten kendimi alamadım. Cep defterimden bir

sayfa kopardım, üzerine: «Teşekkür ederim ama eski arabam daha iyi,» diye yazdım. Sonra kâğıdı cam sileceğinin kolu altına kıstırdım: Trafik polisleri de kurallara aykırı davranıştan ötürü ceza kesince kâğıtları oraya koyarlar nitekim. Sonra kendi arabama bindim, motoru çalıştırıp yola çıktım.

II

Via Margutta'da, benim oturduğum binanın giriş katındaki koridorda, benimkinden üç kapı ileride yaşlı bir ressamın atelyesi vardı, Balestieri idi ressamın adı. Sık sık rastlıyordum ona, birkaç lâf da etmiştim kendisiyle ama atelyesine gitmiyordum. Aklı fikri kadınlarda olan bütün erkekler gibi Balestieri de durumlarıyla yaşları n'olursa olsun, başka erkeklere karşı çok soğuk, hattâ küçümseyici tavırlar takınmaktaydı: Onların kendisine rakip olacaklarını düşünüyordu herhalde. Balestieri kısa boylu çok geniş omuzlu, çok kocaman ayaklı bir adamdı. Bu iki kusurunu saklamağa çalışmıyordu hiç. İri ekose desenli büyük boy spor elbiseleri ve parlak deriden, sivri burunlu ayakkabılar giyerek kusurlarını katmerlendiriyordu da hattâ.

Balestieri'nin suratı karnaval maskesine ya da Pompei'deki satir heykeline benziyordu: Süt

beyaz saçları, kıpkırmızı bir yüzü, kömür gibi kapkara kaşları, ileriye çıkık iri bir burnu, kocaman bir ağzı, sivri bir çenesi vardı. Bununla birlikte, taşıdığı hafif kaygı ifadesi nedeniyle, biraz isteksiz bir hâl vardı bu yüzde. Kendisini iyi tanıyan birkaç yaşlı ressamdan Balestieri için şunları duymuştum: Kadınlara çok düşkündü. Sırf resim yapmak bahanesiyle atelyesine kadınları çekmek için, gençliğinde ressamlığa başlamıştı. Sonradan resim yapma alışkanlığı yeretmişti onda ama onun için resim demek, özellikle çıplak kadın resmi demekti.

Hâli vakti yerinde olan Balestieri geçimini resimden sağlamıyordu. Hiç sergi açtığı yoktu, sırf kendisi için resim yapıyordu bir bakıma. Arkadaşlarının söylediklerine bakılırsa, yaptığı resimlere öylesine bağlıydı ki, çok seyrek olarak bunlardan birini hediye etmeğe karar verince, resmin aslı yerinde bir kopyesini yaparak onu armağan ediyordu. Kaliteye gelince, çok kötü resim yaptığında herkes birleşmiş bulunmaktaydı. Ben de bir iki kez merak etmiş; avludan, atelyenin camları ardından Balestieri'nin eserlerine bir göz atmağa kalkışmıştım. Koyu zeminli kocaman tablolar görmüştüm hayâl-meyâl: Bunların üzerinde de her yanları aşırı irilikte ve tabii olmayan pozlarda koca koca çıplak kadın resimleri zarzor seçilmekteydi.

Balestieri'nin atelyesine boyuna birsürü kadın geliyordu. Kendi atelyemin geniş camından bakınca bunların avludan geçtiklerini, giriş katındaki koridora açılan kapıdan girip gözden kaybolduklarını görebiliyordum. Hepsinin Balestier'inin atelyesine gittiklerini biliyordum: Öbür iki atelyedeki iki ressam aileleriyle birlikte oturmaktaydılar çünkü, soyut resim yaptıkları için de model kullanmıyorlardı zaten. Balestieri'ye gelen bu kadınlar, onun seçimlerinde pek titiz olmadığını göstermekteydi: Gelenler arasında gençler de vardı olgunlar da; hanımefendiler de vardı mahalle karıları da; genç kızlar da vardı evli kadınlar da; sarışınlar da vardı esmerler de; ufak-tefekler de vardı iri-yarılar da; pek ince zevk sahibi olmayan bütün Don Juan'lar gibi Balestieri'nin de fazla güçbeğenir olmadığı; nitelikten çok niceliğe önem veren bir kolleksiyoncu olduğu görülüyordu.

Balestieri çok seyrek olarak tek bir kadınla bağ, yani sürekli ilişkiler kuruyordu. Bir bağ kursa bile daha az önemli öbür maceralarına da ara vermiyordu bu yüzden. Via Margutta'daki atelyede oturduğum ilk yıllar, Balestieri'nin kişiliği ile yaşantısı beni meraklandırmıştı, bu yüzden de yapıp ettiklerini az-buçuk gözetlemiştim. Evine gelen kadınların bir istatistiğini de yapmıştım böylece hatta: Her ay beş taneye kadar ayrı ayrı kadın geliyordu ona ki bu her altı günde yeni bir

kadın, günde de aşağı-yukarı iki kadın ederdi. Kendisini ilk gördüğüm sırada Balestieri elli beş yaşındaydı. Anlattığım olayların geçtiği sırada da altmış beş yaşına gelmişti. Bununla birlikte bu on yıl boyunca onun alışkılarında hiçbir değişiklik olmadığını görmüştüm: Sanki zaman onun için geçmiyormuş gibi, aşağı-yukarı aynı sayıda kadınla görüşüyordu hep.

Ama evet evet, bir değişiklik oldu; fakat bu, sanılacağı gibi kadın ziyaretçilerin azalmasıyla değil de çoğalmasıyla gösterdi kendini. Balestieri'nin şehvet düşkünlüğünü, sâkin sâkin olmakla birlikte hep lâv püskürten bir yanardağa benzetirdim sık sık: İşte bu faaliyet, o altmış yaşına geldiği sırada son kertesine ulaştı. Avludan geçip yaşlı ressamın kapısını çalan kadınların sayısı daha artmış gibime geldi. Ayrıca, hemen her zaman çok genç yaşta kızların geldiklerini de farkettim: Bütün ahlâksızlar gibi Balestieri de yaşlandıkça sübyanlara eğilim duymağa başlıyordu. Şehvet düşkünlüğünün son kerteye geldiğini söylemiştim. Fakat buna bir monomani, yani tek bir konuya düşkünlük demek daha yerinde olur: Kendisi farkında değildi belki ama bütün ötekilerin dışında olarak, bir tek tip kadınla ilgileniyordu. Yani kısacası, Balestieri o sıralarda farkında olmaksızın o zamana kadarki gibi kolleksiyon meraklısı bir Don Juan olmaktan çıkmıştı da ilk kez tek bir ka-

dına adıyor, ya da adamak istiyordu kendini. Hepsi aşağı-yukarı aynı yaşta olan bu birsürü kız, yavaş yavaş belirmeğe başlayan bir tipin az-çok başarılı birer taslağından başka şey değildi. Ülküsel bir çehrenin taslaklarıydı yâni, bu da yarın öbürgün belirip canlanacaktı. Gerçekten de çiçeği burnunda kızların Balesteire'nin atelyesine dalga hâlinde akın edişleri birden kesildi ve bunun yerini tek bir ziyaretçi aldı. Bütün bu kızlar onun ortaya çıkışını hazırlamışlardı, o da bunların hepsini özetlemekteydi.

Bunu az-çok dikkatle gözlemek fırsatını buldum; özellikle şundan ötürü ki, kızın da beni gözlediğini çabucak farkettim. O zamanın modasına göre küçük bir dansöz gibi giyiniyordu: Sırtında bol ve ince bir blûz, ayağında da balinalarla tutturulmuş gibi duran geniş, kısa bir eteklik vardı. Bu haliyle tepesi aşağı devrilmiş de salınan ve dişi organları üzerinde yürüyerek gezinmekte olan bir çiçeği andırıyordu. Küçük kızlar gibi yuvarlak bir yüzü vardı: Fakat çok çabuk büyümüş de kadınca tecrübeleri çok erkenden edinmiş bir küçük kız. Solgun yüzlüydü, elmacık kemiklerinin altında hafif bir gölge vardı ki, yanaklarını zayıf gösteriyordu. Yüzünü ise koyu renk ve dalgalı, gür saçlar çevrelemekteydi.

Çocuksu bir biçimi ve ifadesi olan küçük ağzı, dahnın üzerinde vaktinden önce çıkıp da he-

nüz açmamış bir çiçek tomurcuğunu hatıra getiriyordu. Fakat ağızın yanlarında iki ince çizgi vardı ki, uyandırdıkları derin çoraklık duygusu yüzünden özellikle dikkatime çarptı bunlar. Nihayet en güzel şeyi de gözleriydi: İri ve koyu renkti bu gözler; hafifçe kabarık alnın altında onların da çocuksu bir biçimleri vardı. Bakışlarında ise masumluktan eser yoktu da tarif edilemez şekilde kibirli, kaçamaklı ve kararsızdı bunlar.

Balestieri'ye gelen öteki kadınlar başları önlerine eğik, dosdoğru atelyeye koşarlardı. Onların tersine olarak, bu kız biraz özentili görünen bir yavaşlıkla geçiyordu avludan. Kalçalarının bilerek yaptığı tembelce çalkantılarıyla kendini sürükletiyordu sanki. Balestieri'ye istemiyerek gider görünmüyordu da, oraya gitmekle birlikte ne olduğunu kendisinin de bilemediği başka bir şeyi araştırır gibi bir hâli vardı. İşte bu yüzden de avludan geçerken hemen daima başını kaldırıp benim atelyeme bakıyor; çoğu zaman olduğu gibi —şövalemi pencerenin önüne koyuyordum çünkü— ben camın ardından görünüyorsam, bakışının yanı-sıra gülümsüyordu da muhakkak. Bu gülümseyiş için ne düşüneceğimi bir zaman bilemedim, öyle hafifti ki kasitli olmasından şüphelenebilirdi insan. Fakat sonraları koridora ona daha sık rastladığım oldu ve iyice anladım ki bu gülümseyiş düpedüz banaydı, ayrıca kız çok belirli bir anlam da

ekliyordu buna. Bu sessiz çağrı derinden derine bir tiksinme duygusu da uyandırıyordu bende, ki bunu anlatmağa çalışacağım. Herşeyden önce maceralara düşkün bir adam değilim ben; hele bu durumda olduğu gibi macera, bir kadın tarafından bana âdeta telkin edilir ve hemen hemen zorla kabul ettirilmek istenirse. Hatta diyebilirim ki bu gülümseyişteki direniş ona karşılık vermemek, onu görmezlikten gelmek gibi muzipçe bir istek uyandırıyordu bende hemen hemen. İkinci olarak da kız hoşuma gitmiyordu. Ben olgun kadınlardan hoşlandım hep. Bu kız ise on yedi yaşından fazla değildi ama nârin bedeni ve çocuksu yüzünden ötürü on beş yaşından da küçük görünüyordu. Son olarak, daha az belirli ve anlaşılır olmakla birlikte daha geçerli bir üçüncü neden vardı ki bu da ona yaklaştığımı, onunla konuştuğumu ve bunun kaçınılmaz sonucu olarak da onunla seviştiğimi hayâl ettiğim her sefer, içimi bir bulantı duygusunun kaplamasıydı.

Bu bulantı duygusu dolaysız ve fizik bir tiksinme yüzünden yer etmiyordu içimde: Kız hoşuma gitmiyordu, burası doğru; ama hiç de iğrendirmiyordu beni. Onun çağrısını kabul ederek yapmağa razı olacağım denemeyi gözümün önüne getirmem yetiyordu bana. Bilinmez ve karanlık bir gerçeğin karşısında bulunan herkesin duyduğu o aynı korkulu bulantı hissidir bu, diye düşünüyor-

dum. Ya da sadece, bunların uzun zamandanberi karşılaşmağa alışık olmadıkları, gerçeğin ta kendisiydi. Kaygıyla karışık bir tiksinme duygusu, ki şaşırtıyordu beni; böylesine çocuksu ve anlamsız olan bu kızın, bu duyguyu doğrular görünen hiçbir yanı yoktu çünkü.

Fakat insanın canı sıkılmakta oldu mu, sürekli olarak bir şeyi düşünmesi kolay iş değildir. Sıkıntı bir çeşit sise benziyordu benim için: Düşüncem boyuna bunun içinde kayboluyor; gerçeğin ayrıntılarını ise zaman zaman görebiliyordu ancak. Hani insan koyu bir sisin içinde bulunur da kimi zaman bir evin köşesini, kimi zaman yoldan geçen birisinin yüzünü ya da herhangi başka bir şeyi görür ama yalnız biran için; az sonra kayboluverir bunlar, işte onun gibi. Ben de can sıkıntımın sisi arasından kızla Balestieri'yi hayâl-meyâl görmüştüm. Fakat onlara en ufak önemi vermeden ve herhalde onları hemen hiç düşünmeden.

Böylece de haftalar boyu bu iki yaratığın varlığını unuttuğum oluyordu; oysa onlar benden bir kaç adım ötede yaşayıp sevişiyorlardı. Arasıra onları bir çeşit şaşkınlıkla anımsıyor, şöyle düşünüyordum o zaman: «Aaaa! Hep orda onlar, sevişmeğe devam ediyorlar.» Balestieri'yi öylesine unutuyordum ki, annemin evinden kaçışımı izleyen sabah, hemen bitişikte bir kahve içtikten sonra atelyeye dönerken Via Margutta'daki evimin sokak

kapısı önünde altın yaldızlı, kara bir cenaze arabası gördüm. Dört köşesi her zamanki yaldızlı meleklerle süslüydü. Arabaya da yine her zamanki yağız, kara atlar koşuluydu ama onun tanıdığı birisini bekleyebileceğini akıl etmedim. Geçidi kapamakta olan arabanın çevresinden dolaşıp yolda ilerledim ama ötedenberi yaptığım gibi başım önüme eğik yürümekte olduğumdan, alnımı tabutun alt kenarına çarptım: Dört kişi o sırada tabutu omuzlamışlar, cenaze arabasına doğru götürüyorlardı.

Birden arkaya attım kendimi, beri yanda da dört «mortocu» şaşkın ve ayıplayan bakışlarla süzüyorlardı beni. Sonra tabut burnumun dibinden geçip gitti, iki kişi izliyordu onu yalnız: Çiçek bozuğu ve haşin suratlı, mavi keten elbiseli bir delikanlıyla bir de kadın. Kadın delikanlının koluna girmişti, baştan ayağa yas tülleri örtmüş olduğundan hiçbir yanı görünmüyordu. Delikanlı Balestieri'yi getirdi aklıma: Onun da biraz kırmızı bir yüzü, çok kara kaşları vardı da bu yüzden belki. Aynı anda binanın kapıcısının kimi ölümlerin ânîliği üzerinde alçak sesle bilmem ne türlü bir yorumda bulunduğunu, sonra da yaşlı ressamın adını söylediğini duydum. Balestieri'nin belki bir gün önce öldüğünü, bu gördüğümün onun cenaze alayı olduğunu, yaslı kadının onun kendisinden uzun yıllar önce ayrılmış eşi, mavi elbiseli genç adamın

da ressamın bu kadından doğma oğlu olduğunu öğrendim böylece.

Daha önce de söylediğim gibi, can sıkıntısı günlerdir üzerime öylesine çökmüştü ki, değil Balestieri'nin, kızın da varlığını unutup gitmiştim: Kız ilgimi uyandırıyordu oysa. Onun için hiç şaşkınlık duymadan şunun farkına vardım: Son iki günü atelyemde geçirmiştim ama üç kapı ileride Balestieri'nin fenalaştığından, öldüğünden, yakınlarının başucunda beklediklerinden, sonra bir tabuta koyup götürdüklerinden haberim olmamıştı. Kimbilir, belki birisi Balestieri'nin hastalığından bana sözetmişti ama ben onun söylediklerini işitmiş, fakat dinlememiştim, kendi can sıkıntıma gömülüp gitmiştim çünkü. Nitekim gazetelerin başlıklarını dikkatle okuduğum, az sonra da bunların ne dediklerini hiç mi hiç bilmediğim olurdu arasıra. Tabutun karşıma çıkması, daha doğrusu kafamı tabuta çarpınca canımın acıması gerekmişti ölümünü öğrendiğim anda onun varlığının aklıma gelmesi için.

Öte yandan, Balestieri'nin ölümü ilk bakışta göründüğü gibi basit olmamıştı pek. O gün, biraz kapıcı kadının yaptığı utançlı kinayelerden, biraz da kahvede rastladığım bir arkadaş topluluğunun yaptığı daha açık yorumlardan, yaşlı ressamın nasıl öldüğünü anlayabildim. Görünüşe göre çok özel bir anda ölmüştü Balestieri. bana defalarca gülüm-

seyen o kızla sevişirken ölmüştü yani. Üstelik bu sevişme normal de olmamıştı —«normal» sözünden, döl yetiştirmeyle sonuçlanan işlemi anlatmak istiyorum— da bunun biçim değiştirmişi, özellik taşıyan bir erotik işlem olmuştu: Şundan belli ki, deyim yerindeyse, Balestieri sevişme yüzünden değil de bunu yapış tarzı yüzünden ölmüştü. Kapıcı kadın bu olayı öfkeli öfkeli ima etmekle yetinerek daha fazla bir şey söylememişti. Kahvedeki arkadaşlarım ise sanki Balastieri ölürken atelyede imişler gibi ballandıra ballandıra anlatmışlardı bu işi. Ama sonunda bunların birer varsayım olmaktan ileriye gitmediklerini iyice anladım.

Aslında ise Balestieri'ye fenalık gelmiş ve adamcağız kızın şaşkın bakışları altında ölmüştü: Muhakkak olarak bilinen bundan ibaretti. Nitekim kızın onun metresi oluşu, Balestieri'nin yarıçıplak yatağında bulunuşu, kızın çıplak tenine giydiği sabahlıkla koşup kapıcı kadını çağırışı da ânî bir ölümün şehvet ânında olup bittiği yolundaki söylentiyi doğrular görünüyordu. Fakat bu türlü bir ölüme inanmak istemiyenler şunu ileri sürüyorlardı: Kızın sabahlıkla oluşu modellik yapmasından ve o sırada poz vermekte olmasındandı. Balestieri'ye gelince, yazın mayo ile, şortla resim yapardı hep. Beri yandan ölümün sevişme yüzünden olup bittiğini doğrulayan söylentilerle ilgili olarak, can çekiştiği sırada Balestieri'nin yanına koşan he-

kimin sözlerini de anlatıyorlardı: «Bu adam bu yaşta bir takım şeylerin yapılmaması gerektiğini anlasaydı şimdi hayatta olurdu,» demişti hekim. Başkaları ise, tersine, şu tezi savunuyorlardı: Hekim Balestieri'yi muayene ettikten sonra kıza: «Sen bu adamı öldürmüşsün kızım,» demekle yetinmiş, fakat hemen sonra da: «Yâni daha doğrusu, onun kendini öldürmesine sen yardım etmişsin,» diye eklemişti. Fakat hiç kimse bu hekimin kim olduğunu, nerede bulunduğunu bilmiyordu. Mahalledeki birçok eczaneden birinde bulunan nöbetçi hekimdi belki. Bu hekimi araştırma işini kendime tasa etmedim doğrusu.

Yine o gün, Via Margutta'daki ucuz bir lokantada öğle yemeğini yedikten sonra atelyeme döndüm, bir paketle annemin yolladığı bir mektubu buldum orada. Annem mektupta bana görgü dersi vererek: «Başka sefer kaçacak yerde bana uğra da bir Allahaısmarladık de bari,» diyordu. Pakette de smokinin ceketiyle becerikli Rita'nın temizleyip ütülediği açık renk pantolon vardı. Hepsini kaldırıp yere attım, divanın üzerine uzandım, bir sigara yaktım. Her zamanki gibi dehşetli bir sıkıntı vardı içimde. Başkalarının benim sıkıldığımı, yâni aslında onların da bütün dünyanın da bana vızgeldiğini anlamayışlarını; tersine, tıpkı annem misâli, bana sanki hiç sıkılmıyormuşum gibi davranmağa devam etmelerini acayip buluyormuşum gibime

geliyordu. Bir yandan sigaramı içerken, her gün muhakkak ki biraz daha kötüleşen durumum üzerinde düşünmeğe başladım. Artık resim yapmaktan vazgeçmiş, annemin parasını kabul etmek cesaretini de gösterememiştim ya, başka n'apabilirim diye düşündüm. Durumuma gerçekten esaslı değişiklik getirebilecek bir eylem yönünde yapılabilecek pek az şey olduğunu anlıyordum. Fakat çekilmez bir durumda olan herkes ne yapıyorsa ben de onu yapabilir; bu durumu kabullenip kendimi ona uydururdum. Şöyle düşündüm:

«Aslında kibar düşkünü bir ailenin çocuğuna benziyorum ben: Adam meteliksizdir ama yine de dedeleri gibi debdebeli bir yaşantıyı sürdürmek ister hani. Kendisine çekilmez görünen, fakat tersine, bir sürü insan için normal olan bir durumu kabullendiği gün acı çekmez artık ve kendisine belirli bir düzeyde dayanılmaz gibi gelen herşeyin, daha alçak bir düzeyden bakılınca hiç de dayanılmaz olmadığını farkeder.»

Aslı aranırsa bana acı çektiren şey can sıkıntısından çok, canımın sıkılmayabileceği ya da sıkılmaması gerektiği yolundaki düşünceydi. Demek istiyorum ki ben de çok soylu, çok eski bir aileden dim. Bu aile gerçekle her zaman dolaysız ve somut ilişkiler kurmuş olduğundan, geçmişte hiç sıkılmamıştı. Ailemi unutmam ve içinde bulunduğum durumu kesinlikle kabullenmem gerekiyordu

şu halde. Fakat insan sıkıntı içinde yaşıyabilir mi, yani gerçekle hiçbir ilişkisi olmadan yaşıyabilir de bundan acı çekmez mi, olacak şey miydi bu? Bütün problem bundaydı işte.

Ben bunları düşünürken uykum geldi, derin bir uykuya daldım ama uykuya dalıyormuşum değil de içimde suda boğuluyormuşum gibi bir duygu varmış gibi oldu bu. Çok açık-seçik bir rüya gördüm: Bir elimde paletim, öbür elimde fırça, şövalemin önünde duruyormuşum. Şövalenin üzerinde her zamanki beyaz tual varmış. Şövalenin yanında da bir model ayakta duruyormuş (Acaip bir iş bu, yıllardır figüratif resim yapmıyordum çünkü). Uslu yüzlü, gözlüklü genç bir kadındı bu, Rita'yı çok hatırlatıyordu bana. Dümdüz, acaip bir yassılıktaki vücudunun kanı boşalmış gibi duran beyazlığı üstünde, ölümü hatırlatır tarzda, memelerin koyu renk iki tane bozuk paraya benzeyen ikiz lekeleriyle kasıklarının arasındaki kara üçken belli oluyor. Ben de bu modelin resmini yapıyormuşum herhalde. Gerçekten, fırçayı tutan elim tualin görünmez yüzeyi üzerinde bir ressamın yaptığı hareketlerle açıkça gidip geliyor.

Özenle, güvenle, canla başla resim yapmağa devam ediyorum, tablo güzel olacağa benziyor, model soluk almıyor, kımıldamıyor. Gözlüklerinin ardındaki parıltı ve dudaklarını büzen belki alaycı

gülümseyiş olmasa ölü sanılabilir. Nihayet, çok uzun bir süreden sonra portre bitiyor, ben de onu rahatça seyredebilmek için biraz geriye çekiliyorum. Ama hayret: Tual boş, beyaz, eldeğmemiş halde. Kara kalemle ya da yağlı boya ile yapılmış hiçbir çıplak kadın görünmüyor üstünde. Boş yere çalışmışım muhakkak. Şaşkın ve üzgün, rastgele bir boya tübünü kavrıyorum, sıkıp çıkardığım boyayı paletin üzerinde eziyorum, fırçamı buna daldırıp başlıyorum harıl harıl tualin üzerine resim yapmağa. Tual beyaz kahyor hep. Bunlar olup biterken, benim boş yere çabalanışım karşısında kız, bağa gözlüklerinin kendisine verdiği ikiyüzlü ve uslu ifadeyi korumakla birlikte, gittikçe daha alaycı bir hâl alan tebessümüyle gülümsüyor.

Derken o sırada omuzuma bir el değiyor: Balestieri'nin ta kendisi. Kırmızı yüzünde babaca bir gülümseyiş var. Paletle fırçayı elimden alıyor, arkasını bana dönerek şövalenin önüne geçiyor. Balestieri kolsuz bir atlet fanilâsı giymiş, Picasso'yu hatırlatıyor bana, ikisi arasında benzerlik buluyorum birden. Balestieri resim yapıyor şimdi, ben de gür ve kır saçlarının örttüğü ensesine bakıyorum. «Balestieri resim yapıyor, bense tersine, resim yapamadım,» diye düşünüyorum. Balestieri tablosunu bitiriyor, çıkıp gidiyor ve ben onun eserinin karşısında kalıyorum. Resim güzel mi, çirkin mi bilmiyorum ama yapılmış olduğu muhakkak:

Tual benim resim yapmağa ara verdiğim sırada olduğu gibi beyaz ve boş değil de çizgiler, renkler var üzerinde.

Birdenbire çılgın bir öfke kaplıyor içimi, ötedenberi paletimi kazımak için kullandığım çakıyı kaptığım gibi tuale sert düzenli, yukarıdan aşağıya doğru indiriyorum, onu bütün yüksekliğince parçalayacak şekilde. Ama evyahlar olsun! Ben çakıyı tuale değil de modelin bedenine saplamışım, açılan ve göğüsten bacaklara doğru inen birçok dar ve dikey yaralardan kanlar akıyor şimdi! Yaralardan oluk gibi kızıl kan akıyor, yanlarda daha ince akıntılar meydana gelip birbiriyle birleşiyor, şimdi de genç kızın bütün bedeni ağ gibi bir kan şebekesiyle kaplı ama o yine de gülümseyişini sürdürüyor, bense sert ve düzenli, boyuna vurmağa devam ediyorum tâ ki ağzımdan anlaşılmaz bir korku çığlığı çıkana kadar, o sırada da uyandım.

Hava sisliydi, atelyeyi de alçak, kurşuni ve kasvetli bir ışık kaplamıştı. Bir sıçrayışta divandan kalktım ve sanki ne yapacağımı biliyormuşum gibi kapıya koştum, açtım, koridora çıktım. Boştu, üzerindeki dört kapı da kapalıydı. Ama dikkatli bakınca Balestieri'nin kapısının aralık olduğunu farkettim. Hiç düşünmeden ve âdeta bir robot gibi davranarak bu kapıyı ittim, sahiden açık buldum onu, açıp içeriye girdim.

Yaşlı ressamın atelyesine hiç girmemiştim,

onun için sırf merak yüzünden orayı ziyaret ettiğim gibi bir kuruntuya kaptırabildim kendimi. Perdeler kapalı, atelye hemen hemen karanlıktı. Yaldızlı, oymalı bir tahta sütunun üzerine yerleştirilmiş kırmızı abajurlu bir lâmba, kiliseden gelme bir eşya belki, kırmızı bir örtüyle kaplı masanın üzerinde yanıyordu. Bu lâmbanın kan-kırmızı ışığında, Balestieri'nin atelyesinin benimkinden bambaşka olduğunu gördüm. Herşeyden önce daha büyüktü, tahtadan bir galeriye çıkan bir merdiven vardı içinde. Bu galeriye de iki küçük kapı açılıyordu. Ayrıca benim atelyem üstünkörü döşenmiş, darmadağın gerçek bir ressam atelyesi görünümündeydi. Oysa Balestieri'nin atelyesi, tersine, eski tarzda, bundan kırk elli yıl önceki bir burjuva ailenin salonu gibi döşenmişti: Az - çok belirsiz bir tiksinme duygusuyla hemen farkettim bunu.

Duvarlar onun yerden tavana dek yanyana asılı o ünlü çıplak kadın tablolarıyla kaplı olmasa; geniş camlı pencerenin yanında ve tam ışığın içinde, üstünde yarı kalmış bir tablonun bulunduğu, anıtı andıran koskocaman bir şövale durmasa, orada bir ressamın oturmuş olacağını düşünemezdi insan. Beni en çok şaşırtan, mobilyelerin koyu renkleri oldu. Çoğu eskiydi bunların, ya da eskilerin kopyesiydi, Rönesans stilindeydiler. Tabloların altında duvar kırmızı bir örtüyle kaplıydı. Yerde de karma karışık, birbiri üstüne konmuş, koyu

renk ve sık resimli birçok İran halıları vardı. İçeriye girdikten sonra kapıyı kapattım, bakışlarımı atelyenin içinde dolaştırdım ve havadaki, hem ölüm hem eviçi kokan o özel kokuyu vargücümle içime çektim. Yavaşça şövaleye yaklaştım. Yarı kalmış tablo, ölümünden az önce Balestieri'nin yapmakta olduğu, gencecik metresinin portresinden başkası olamazdı. İtiraf edeyim ki bu kızın nasıl bir şey olduğunu görmek merakı dürttü beni o anda. Fakat tablonun önüne gelince bir inanmazlık ve hayâl kırıklığı duydum içimde. Gerçekten, Balestieri tualin üzerine füzenle bir taslak çizmeye başlamıştı ama bu resimle bana gülümsemiş olan narin endamlı, çocuk yüzlü genç kız arasında bir bağlantı kurmak güçmüş gibime geliyordu.

Balestieri'nin her zamanki aşırılığa kaçan çıplak kadın tablolarından biriydi bu. Zoraki bir duruşta da yapılmıştı üstelik: Yani kız bükük bacaklarının üstüne çökmüştü ama ellerini, memeleriyle kalçalarını olasıya belirtecek biçimde, ensesi üzerinde kavuşturmuştu. Kadın vücudünün bu iki parçasını Balestireri'nin pek üstün tutar gibi bir hâli vardı. Beni en çok şaşırtan, kalçaların genişliği, memelerin iriliği oldu. Modelde böyle şeyler gördüğümü hatırlamıyordum çünkü. Tersine, tablodaki ince bel, nârin omuzlarla kollar onun olabilirdi. Anlamlı bir unutkanlık sonucu, Balestieri yüzün resmini çizmemişti. Böylece de, hiç değilse

benim için, bu modelin kim olduğunu anlayabilme olanağı yoktu.

Balestieri'nin çok kötü bir ressam olduğunu düşünerek resme uzun uzun baktım. Eski natüralist geleneğe göre bile kötü ressamdı hattâ, ama kendisinin bu okuldan olduğunu, pek belirsiz de olsa, ileri sürer dururdu. Sonra atelyeye doğru döndüm, duvarlarda asılı resimleri incelemeğe başladım. Daha önce de dediğim gibi, çıplak kadın resimlerinden başka şey yoktu duvarlarda, çoğu da anormal ve zoraki pozlardaydı. Aklıma ilk gelen şey şu oldu: Balestieri çok kötü bir ressamdı ama şekilciliğe kadar varan çok titiz, çok kılı kırk yaran bir sanatçıydı. Kendi ilhamına güvenmediği ve az - çok eski ustalar gibi üstüste boya tabakaları koyarak çalıştığı, birtakım ayrıntılar üzerine boyuna geri gelerek bunların bütün olanaklarını bitirdiğinden emin oluncaya dek uğraştığı görülüyordu. Bunun sonucu da, ne yazık ki, fotoğrafı andıran o özel natüralizmdi: Özentili, çok eksiksiz tablolardı bunlar ve en tüccar zihniyetli resim galerilerinin sözüm ona sergilerinde görülürlerdi.

Ama beri yandan da açıkça görülüyordu ki müstehcenliğe özgü çirkinliğin kusursuzluğunu hatırlatmakla birlikte, bütün bu tablolar kusursuzdu yine. Başka deyişle Balestieri'nin dünyası çatlaksız ve bulaşımsız, somut ve tutarlı bir dünya idi, insanda bir tuhaf manya izlenimi uyandırmasının

pek önemi yoktu. Bu dünyada onun yâni Balestieri'nin rahatı, ölümüne kadar pek yerinde olmuştu ama bunu kendisi ne farketmiş, ne de bu dünyadan çıkmayı denemişti. Balestieri bir çeşit deliydi belki ama çılgınlığı şundan ibaret bulunmaktaydı: Gerçekle ilişki kurduğu, yâni bir bilgi olduğu kuruntusundaydı o. Resimleri de bunu gösteriyordu nitekim. Oysa ben şunu kendime söylemek zorundaydım, belki bir bilgeydim ama bilgeliği böyle bir ilişkinin imkânsız olduğu yolunda derin bir inançtan ibaret bir bilge, kendini deli sanan bir bilge yâni.

Bu düşüncelere dalmış olduğum hâlde duvarların önünde dolaşmış, resimlere birer birer bakmış, çocuk çehreli kızın yüz çiziklerini bunların hiçbirinde bulamamıştım. «İş şöyle olmalı herhalde,» dedim kendi kendime. «Balestieri küçük meteresinin portresini hiçbir zaman yapmadı, ileri yaşı dolayısiyle herkesin düşünebileceğinin tersine olarak, onu sevmekle yetindi.» Gitmeğe hazırlandığım sırada, yukarıdan gelen bir gürültü duyarak başımı kaldırdım. Tam o sırada Balestieri'nin modeli galeriye açılan kapıların birinden çıkmış, merdivenden inmeğe başlıyordu. Benim orada olduğumdan habersizdi tabiî; acele etmiyordu, gözleri yere dikili, bir eli trabzanda, öbür eli de göğsüne bastırdığı kocaman bir paketin üzerindeydi.

Merdivenin altbaşına gelince nihayet başını

kaldırdı ve atelyenin ortasındaki masanın yanında karşısına beni dikilmiş görünce korkar gibi oldu. Fakat biran sürdü bu ancak. Bu karşılaşma onun için bir sürpriz değilmiş, hattâ buna uzun zamandır hazırmış gibi, yuvarlak yüzünü sâkin bir huzur kapladı hemencecik. Ben utana sıkıla: «Yandaki atelyede oturuyorum da,» dedim. «Beni arasıra görmüşsünüzdür belki. Resimlere bakmak için girmiştim...»

Paketini göstererek cevap verdi: «Ben de atelye kiraya verilmeden önce eşyalarımı almak için geldim,» dedi. «Ona modellik ediyordum, bana anahtarı vermişti, böyle girdim içeriye.»

Konuşmasında nereli ve toplumun hangi sınıfından olduğunu gösteren hiçbir belirti bulunmadığına dikkat ettim. İnsanda bir çekingenlik izlenimi uyandıran düzende bir tonu ve şaşmazlığı olan renksiz, donuk bir sesi vardı. Başka ne diyeceğimi bilemiyerek rastgele sordum: «Balestieri'ye sık sık geliyor muydunuz?»

— «Evet, hemen her gün.»

— «Ne zaman öldü peki »

— «Önceki akşam.»

— «Öldüğü zaman burada mıydınız?»

Koyu renk, iri gözleriyle biran bana baktığını gördüm. Nesneleri gözleyecek yerde onları görmeksizin yansıtan bir hâl vardı sanki bunlarda:

— «Ona poz verirken üstüne fenalık geldi,» dedi.

— «Portrenizi mi yapıyordu?»

— «Evet.»

Şaşırarak, bağırmaktan kendimi alamadım: «İyi ama nerde sizi gösteren tablo?»

Şövaleyi göstererek: «İşte bu,» dedi.

Döndüm, gözucuyla tabloya, sonra da ona baktım uzun uzun. Odanın loşluğu silûetindeki çevre çizgilerini bozup silikleştirmişti sanki. İnce bacaklarının üzerinde yanlara doğru açılan bol etekliği, minicik gövdesi, koyu renk iri gözlerinin kapladığı solgun yüzüyle her zamankinden daha ufak - tefek, daha çocuksu görünüyordu. İnanmaz bir tavırla sordum: «Bu resim için siz mi poz verdiniz sahiden?»

Benim şaşkınlığıma o da hayret etmiş göründü: «Evet, neden yani? Resmimi yapış tarzını beğenmediniz mi?»

— «Beğenip beğenmediğimi bilmiyorum, muhakkak olan şu ki, resim size benzemiyor.»

— «Başın resmini yapmadı, en sonra yapıyordu onu çünkü. Nerden biliyorsunuz resmin bana benzemediğini?»

— «Yâni demek istiyorum ki Balestieri'nin çizdiği vücut sizin değil sanki.»

— «Öyle mi dersiniz? Oysa benim vücudum o.»

Böylesi bir resim üzerinde ve üstelik bir ben-

zeyiş sorunu üzerindeki bu sözde artistik tartışmanın bütün boşluğunu, sahteliğini hissediyordum. Ama ortada görünmemekle beraber kendiliğinden anlaşılan bir suç ortaklığından olduğu kadar kendimden de utanarak hemen atıldım ve: «Olamaz bu, inanamam!» diye cevap verdim.

— «Öyle mi dersiniz?» diye tekrarladı. «Ben böyleyim oysa,.»

Elindeki paketi masanın üzerine koydu, şövalenin önüne gitti, resme bir süre baktı, sonra bana dönerek ekledi: «Belki biraz aşırılık var ama aslında ben böyleyim sahiden.»

Neden bilmem, onu böyle resmin yanında durur görünce öğleden sonraki rüyam geldi aklıma: «Balestieri sizin yalnız bu resminizi mi yaptı, yoksa başka bir tualin üzerine de çizdi mi resminizi?» diye sordum dalgın dalgın.

— «Oooo! O kadar çok resmimi yaptı ki!» dedi. Başını duvarlara doğru kaldırarak ve herbirini teker teker göstererek başladı saymağa: «Bu, benim resmim. Bu da benim, şu yukarıdaki de. Şu da sonra.» Sonuç olarak ekledi: «Boyuna resmimi yapıyordu. Saatler boyunca poz verdiriyordu bana.»

Belki de bu kızdan daha kişisel, daha az kayıtsız bir şeyler elde edebilmek için, Balestieri'nin aleyhinde bulunmak gibi bir istek geldi birdenbi-

re içimden. Zâlim bir eda ile: «Böyle sudan bir sonuç elde etmek için çok çaba harcamış,» dedim.

— «Niçin?»

— «Balestieri çok kötü bir ressamdı çünkü. Ressam bile değildi hattâ.»

Hiçbir tepki göstermedi: «Resimden hiç anlamam,» demekle yetindi.

Ben direttim: «Aslında Balestieri kadınları çok seven bir erkekten başka şey değildi.»

İnançla doğruladı: «Ha, evet! Orası öyle.»

Beri yandan paketini yine eline almış: «Gidiyorum, neden beni alıkoymak için bir şey yapmıyorsun?» demek ister gibi, soran gözlerle bana bakıyordu. Sesimde ne istediğim, ne tasarladığım için beni de şaşırtan ânî bir tatlılıkla: «Atelyeme gelmek ister misiniz biraz?» diye sordum.

Yüzünde birdenbire safça bir umut ışığının parıldadığını gördüm: «Size poz vereyim mi istiyorsunuz?» dedi.

Ben kararsız duruyordum. Ona yalan söylemek niyetinde değildim ama beni iki kat küçülten, ikiyüzlü bir bahâne sürüyordu önüme. İki kat diyorum, önce ikiyüzlülüktü bu, sonra da benim başvuracağım ikiyüzlülüklerin sonuncusuydu: Resmini yapmak bahanesiyle güzel bir kızı atelyesine çağıran ressamın ikiyüzlülüğü; kısacası, tam Balestieri'ye yaraşan bir bahâne. Biraz tatsız bir ta-

vırla sordum: «İlk seferinde Balestieri de resminizi yapmak bahânesiyle mi çağırdı atelyesine?»

Ciddi ciddi cevap verdi: «Hayır, resim dersi almak için geliyordum ona. Derken portremi yapmak istedi, ama daha sonra.»

Portre bahânesi onun için bir yapmacık değil de ciddi bir şeydi demek. Gerçekten de ekledi: «Şimdi hiçbir işim yok. Akşam yemeği saatine kadar size poz verebilirim isterseniz.»

«Artık resim yapmayan bir ressam olduğumu; beri yandan da resim yaptığım zaman hiç figüratif tablolar yapmadığımı anlatsam mı ona acaba?» diye düşündüm. «Ama o zaman da onu atelyeme getirmek için başka bir bahâne bulmak gerek,» dedim içimden. Bir bahâne bulmak lâzım gibime geliyordu çünkü. Portre bahânesini kabul etmek daha iyiydi. Onun için düşüncesizce ve belirsizce: «Peki... Gidelim benim atelyeye hadi,» dedim.

Ferahlamıştı, memnundu: «Bu saatte Balestieri'ye poz veriyordum hep,» dedi. Paketini masanın üzerinden alırken ekledi: «Her gün saat dörtle yedi arasında resim yapardı o.»

— «Ya sabahları?»

— «Sabahları da yapardı, saat onla bir arasında.»

Beri yandan kapıya doğru ilerliyorduk. Yaşantısının bir bölümünü geçirdiği bu atelyeyi son kez gördüğünü anlamaktaydım; kendisini sevmiş olan

yaşlı ressama belki acır da bir şeyler söyler, ya da hiç değilse buraya son defa bakmak için döner diye bekliyordum. Fakat duvarlara bir göz atarak: «Şimdi o öldü ya, tabloları n'apacaklar acaba?» diye sormakla yetindi.

Aynı zâlimlikle cevap verdim: «Satmağa çalışırlar belki. Sonra kimsenin satın almadığını görünce bir bodruma koyarlar.»

— «Bodruma mı?»

— «Evet, başlarından atmak için.»

— «Karısı vardı ama ayrılmıştı. Tablolar ona kalacak.»

— «İyi ya işte. Kadının tabloları başından atması için bundan iyi bahâne mi olur?»

Aldırmaz ve çekingen kala kaldı, hiçbir şey söylemedi. Koridorda önüm sıra yürüyordu şimdi. Onu koltuğunun altında bu kocaman paketle, iradesiz ve dikkafalı görünmekle beraber aslında güçlü ve şehvetli bir tarzda, kararlı bir eda ile yürür görünce ancak başka yere taşındığı gibi bir izlenim uyanıyordu insanda. Evet: Balestieri'nin atelyesinden benimkine geçiyordu: Hepsi bu kadar. Ona yetiştim, kapımı açarak: «Görüyorsunuz ya, Balestieri'ninkinden bambaşka bir atelye burası,» dedim.

Cevap vermedi, benim atelyemle yaşlı sevgilisininki arasında hiçbir ayrılık bulmamıştı sanki.

Doğru masaya gitti, paketini oraya koydu, sonra bana dönerek: «Banyo nerede?» diye sordu.

— «İşte şu kapı.»

Banyoya doğru gittiğini, sonra içeriye girdiğini gördüm. Ben de divana giderek öğleden sonra üzerinde uyuduğum yastıkları düzelttim. Peşinden içip yere attığım sigara izmaritlerini topladım. Bu işleri yaparken kızı düşünüyor: «Hoşuma gidiyor mu acaba? Benden beklediği şeyi yapmağa istekli miyim?» diye soruyordum içimden ama ona karşı da hiçbir istek duymadığımı hissediyordum. Sonunda: «Balestieri ile ilgili şeyler sorarım ona; yaşlı ressamla olan, benim de merakımı uyandıran ilişkilerini sorarım, sonra savarım onu,» diye düşündüm.

Öyle sâkindim ve sâkinliğimin bilincine öylesine gömülmüştüm ki, genç kızın ileri sürdüğü, benim de dikkatsizce kabul ettiğim resim bahânesini unutmuştum. Onun için banyonun kapısı açılıp da genç kız eşikte görününce fena hâlde şaşırdım. Çıplaktı, çırılçıplak. Bir havluyu iki eliyle göğsüne bastırmış, ayaklarının ucuna basa basa yürüyordu. Onu görünce, Balestieri'nin kızı böyle etli butlu göstererek aşırı gitmediğini düşünmekten kendimi alamadım, ki ben böyle olduğuna inanmamıştım.

Tombul, sağlam ve esmer, çok güzel bir göğsü vardı gerçekten. Fakat gövdesiyle uyum hâlinde

değildi bu göğüs, onun bir parçası değildi sanki; tersine, yeni yetme bir kızın çelimsiz ve zayıf gövdesiydi bu. Bel de bir çocuğunkiydi, inanılmayacak kadar ince ve esnekti. Fakat göğüste gördüğüm olgun hâl, dolgun ve etli kalçalarda yine meydana çıkıyordu. Memeleri ileride, karnı içeriye çekik, gözleri camlı büyük pencerenin önündeki şövaleye hemen hemen oburca dikili olduğu hâlde yürüyordu. Tualin önüne gelince arkasına dönmeden anlamsız, sert ve falsosuz sesiyle sordu: «Nerede duracağım peki »

«Şu anda herhangi bir ikiyüzlülük var mı onda?» diye sordum içimden ama böyle bir şey olmadığını kabul zorunda kaldım hemen. Model rolünü ciddiye almıştı. Bunun başka çeşit bir ilişkiye bir bahâneden başka şey olmadığından belki şüphe etse dahi hattâ. «Ama onun zihninde, bir şeyi öbürüne bağlamaktan yana bir çeşit yeteneksizlik olsa gerek.» diye düşündüm. Bu da açık yürekli olma olanağını veriyordu ona. «Hiçbir yerde durmayın,» dedim sâkin sâkin.

Şaşırarak döndü: «Neden?» diye sordu.

Ben de anlattım: «Esef ederim ama bu resim yapma bahanesini biraz hafiflikle kabul ettim. Gerçekte bir süredir resim yapmıyorum artık. Resim yaptığım zaman da model ya da herhangi bir nesne kullanmadan yapıyordum bunu. Özür dilerim.»

Alınmış görünmedi, suya sabuna dokunmaz bir tavırla: «İyi ama, gelip poz vermeni istiyorum, demiştiniz bana,» dedi.

— «Öyle, ama tutun ki hiçbir şey demedim.»

Bu işe önem vermediğini gösteren bir eda ile, o zamana dek göğsünün üzerine bastırmakta olduğu havluyu yavaş yavaş alıp omuzlarına attı, peşinden bedenine doladı. Aslında bir şey dememiştim ama, sanki ona «otur» demişim gibi utangaç, kuşkulu bir tavırla divana yaklaştı. Gidip benden uzağa, divanın öbür ucuna oturdu. Bir süre sessizlik oldu. Sonra, koridorda rastladığı zaman genellikle bana yönelttiği o gülümseyiş belirdi çocuksu dudaklarında. Ben süklüm püklüm: «Hakkımda kötü şeyler düşüneceksiniz şimdi,» dedim.

Bir şey demedi, «hayır» anlamına başını salladı. İfadesiz bakışıyle beni seyrediyordu: Gözleri sanki karanlık iki aynaydı da gerçeği anlamaksızın, hattâ belki görmeksizin yansıtıyordu. Ben de şaşkınlığımın arttığını hissettim. Gitmek istemediği ve benden —deyim yerindeyse— programın ikinci bölümünü beklediği belliydi. İkimize de yabancı gelmeyecek bir sohbet konusu araştırdığım sırada Balestieri geldi aklıma tabiî: «Ne zamandan beri tanıyordunuz Balestieri'yi?» diye sordum.

— «İki yıldan beri.»

— «Kaç yaşındasınız siz kuzum?»

— «On yedi.»

— Nasıl tanıdınız Balestieri'yi, anlatsanıza.»

— «Niçin?»

— «Şeyyy...» Bir süre düşündüm, sonra açık yürekle ekledim: «Beni ilgilendiriyor da.»

Ağır ağır: «Balestieri'yi bundan iki yıl önce tanıdım. Kız arkadaşlarımdan birinin evinde.»

— «Kimdi bu kız arkadaş?»

— «Elisa adında bir kız.»

— «Kaç yaşında bu Elisa?»

— «Benden iki yaş büyük.»

— «Balestieri n'apıyordu Elisa'nın evinde?»

— «Resim dersi veriyordu ona. Bana da verdiği gibi.»

— «Bu Elisa nasıl bir kız?»

Kısaca cevap verdi: «Sarışın.»

Avludan geçerlerken gördüğüm birçok kızdan birini hatırlar gibi oldum: «Sarışın, mavi gözlü, uzun boyunlu, yumurtamsı yüzlü, sımsıkı kapalı kalın dudakları var hani, değil mi?»

— «Evet, o işte. Tanıyor musunuz?»

— «Hayır ama siz gelmeğe başlamadan önce onun arasıra Balestieri'nin atelyesine geldiğini görmüştüm de. Elisa resim dersini evinde mi alıyordu, atelyede mi?»

— «Evinde de, atelyede de. Gününe göre.»

— «Balestieri'ye Elisa'nın evinde rastladığınız zaman ne olduğunu söylemediniz bana?»

— «Hiç bir şey olmadı.»

— «Hiçbir şey olmadı demek, iyi. Evet ama, Balestieri size de resim dersi verdi ya. Nasıl oldu bu?»

Bu kez cevap vermeden yüzüme baktı. Ben direttim: «İşittiniz mi söylediklerimi?»

Konuşmağa karar verdi nihayet, sordu : «Peki ama, niçin bilmek istiyorsunuz bütün bunları?»

Yalan söylemediğim halde ağzımdan çıkacak yalanın gerçek hâline gireceğini bile bile: «Diyelim ki beni ilgilendiriyorsunuz,» dedim.

Titiz bir öğretmenin önünde ders anlatacak bir öğrenci edâsıyla havaya baktı, sonra konuştu: «Balestire'yi Elisa'nın evinde gördüm, onunla arkadaştık çünkü, sık sık da evine gidiyordum. Bir gün Balestieri'ye bana da resim dersi vermesini söyledim ama «veremem,» dedi.»

Balestieri'nin karşısına çıkan her kadının peşine düştüğünü düşünmüştüm hep ama gel gelelim, tersine, genç kızın ileri sürdüğü bahâneyi reddetmişti o.

— «Sizce Balestieri niçin olmaz dedi acaba?» diye sordum.

— «Bilmem, canı istemiyordu.»

— «Elisa'yı seviyordu belki, ha?»

— «Sanmam.»

— «Neden canı istemiyordu peki?»

Kesin bir tavırla cevap verdi: «İlkin ben Elisa'-

nın ona "ders verme" dediğini sandım. Sonra Elisa'nın hiçbir şeyden haberi olmadığını anladım. Balestieri ders vermek istemiyordu, hepsi bu. «Atelyesine gelişim onu sıkar belki,» diye düşündüm, «evde ders verin,» dedim, ama o yine «olmaz» dedi. Vermek istemiyordu kısacası.»

— «Iyi ama siz niçin ille de Balestieri'den resim dersi almak istiyordunuz?»

İlkin çekindi, sonra solgun yüzünün ardarda, sanki hafif tabakalar hâlinde, eşitsiz olarak kızardığını gördüm: «Ona âşık olmuştum, ya da olduğumu sanıyordum,» dedi.

— «O da size aldırmıyordu demek, neden?»

— «Bilmem.» Yine çekindi, sonra sanki son çekingenliklerini de yenmiş gibi, yine de ölçülü biçkili olmakla birlikte daha az sakıntılı bir konuşma tarzını benimsemiş göründü: «Hoşuna gitmiyordum galiba, işte bu kadar,» dedi. «Böylece iki üç ay geçti, açıkça kaçıyordu benden, ben de bu yüzden üzülüyordum. O sırada gerçekten seviyordum onu. Sonunda bir hiyleye başvurdum.»

— «Bir hiyleye mi?»

— «Evet. Bir gün Elisa ona gidecekti, ben de bunu biliyordum. Elisa'yı öğle yemeğine çağırdım: «Balestieri telefon etti, bugün işim var, Elisa bana gelmesin dedi,» dedim. Sonra da Elisa'nın yerine Balestieri'nin atelyesine ben gittim.»

— «Balestieri nasıl karşıladı bu hiyleyi?»

— «Önce beni savmak istedi. Sonra yumuşadı.»

— «O gün seviştiniz onunla, değil mi?»

Yine aynı tarzda, yavaş yavaş ve eşitsiz olarak kızardı; konuşmadan, başını sallıyarak: «evet» dedi.

— «Elisa n'aptı? peki?»

— «Elisa onun yerine Balestieri'ye gittiğimi bilmedi hiçbir zaman. Ama az sonra Balestieri ile o birbirlerinden ayrıldılar.»

— «Elisa ile arkadaş mısınız yine?»

— «Hayır, görüşmüyoruz artık.»

Sonra bir sessizlik oldu. Onu bir polis gibi sorguya çektiğimin farkındaydım ama o da gönül hoşluğuyla katlanıyordu buna. «Asıl neyi öğrenmek istiyorum ben?» diye de soruyordum kendi kendime. Beni asıl ilgilendiren şeyin olayların kendileri değil de onların ötesinde, temelinde olan, onları haklı gösteren nesne olduğu meydandaydı. Ama neydi bu nesne? Birdenbire sordum: «Niçin âşık oldunuz Balestieri'ye?»

— «Ne demek istiyorsunuz?»

— «Neden tam da Balestieri'ye? Babanızın babası olabilecek yaşlı bir adamdı o.»

— «Birisini sevmek için sebep aranmaz ki. İki insan birbirini sever, bu kadarı da yeter.»

— «Herşey için sebepler vardır her zaman.»

Yüzüme bakıyor ve, acaip değil mi, oturmuş

olduğumuz divanın üstünde bana yaklaşıyordu sanki. Yahut da bu, onu yavaş yavaş daha iyi tanıtıp tanımlayan şu sorgu işleminin yol açtığı bir göz yanılmasından başka şey değil miydi yoksa? Sonunda biraz öne eğilerek ve yüzüme dik dik bakarak, küçümser bir eda ile: «Büyük bir eğilim duyuyordum ona karşı,» dedi.

— «Ne çeşit bir eğilim?»

Bir şey söylemedi, yüzüme bakmakla yetindi. Ben direttim: «Eeee »

— «Adam sen de! Söylesem de olur bunu. Balestieri babama benziyordu biraz, ben de küçükken babamı çok severdim.»

— «Sever miydiniz?»

— «Evet, gceleri rüyamda görürdüm onu.»

— «Yâni sözün kısası, biraz babanıza benziyor diye mi seviyordunuz Balestieri'yi?»

— «Evet, bunun için de.»

Yine bir sessizlik oldu, sonra devam ettim: «Sizce Balestieri başlangıçta neden hiç yüz vermemişti size?»

— «Dedim ya: Hoşuna gitmiyordum.»

— «Hoşuna gitmediğinizi söylemek hiçbir şey ifade etmez. Çok genç olduğunuz için mi Balestieri ilgilenmiyordu sizinle?»

— «Hayır, onun için değil.»

— «Yahut o da size karşı, sizin ona besledi-

ğiniz duygunun tıpkısını mı besliyordu, yani sizi kızı mı sayıyordu biraz?»

— «Sanmıyorum. Öyle olsaydı söylerdi.»

Bir süre sustum, derin derin düşündüm. Kendim hakkında bir şeyler öğrenmek için kızı Balestieri hakkında sorguya çektiğimi anlıyordum şimdi: Gerçekten, ben de o güne dek onun bana göstermek istediği yakınlığa karşılık vermemiştim ve onun bana da âşık olmuş gibi bir hâli vardı.

— «Yahut da Balestieri sizinle tanışmaktan korkmuş olmasın, ne dersiniz?»

— «Korkmak mı? Neden?»

— «Sonradan başına geleceği anlamış olduğu için korkmuş olabilir: O da size âşık oldu nitekim. Sevgi insanı korkutur bazen.»

Anlaşılmaz bir tavırla cevap verdi: «Beni korkutmaz.»

Ben direttim: «Soruma cevap vermediniz: Balestieri korktuğu için mi yüz vermiyordu size?»

— «Hayır, korktuğu filân yoktu. Hattâ bu konuda bir gün bana: «O hileye başvurmasaydm hiçbir zaman gözüme çarpmıyacaktm, hoşuma gitmiyordun çünkü,» dediğini hatırlıyorum.» Bir süre sustu, sonra ekledi: «Hepsi bu kadar, başka hiçbir şey bilmiyorum.»

Bu yolda gitmeğe devam edersem bir sonuç elde edemiyeceğimi anladım, birdenbire tavır değiştirdim:

— «Ama sonradan sizi sevdi, değil mi?»

— «Evet.»

— «Çok mu?»

— «Evet, çok.»

— «Niçin?» Öne doğru eğildiğini, bana baktığını gördüm. Yanımdaydı şimdi. Bir göz yanılması değildi bu artık, dizleri dizlerime değiyordu.

— «Bilmem,» dedi.

— «İyi ama, sevgisinden hiç sözetmiyor muydu size?»

— «Evet, ediyordu.»

— «Ne diyordu?»

Düşünceli bir tavır takındı, aynı zamanda da, sanki üstüme düşecekmiş gibi, bana doğru sallandığını gördüm. Şunu da söylemem gerek belki: Vücudüne doladığı havlunun kendisini kâğıt bir külâh gibi sarması yüzünden, genç kız gittikçe bana doğru eğilen dolu bir kabı andırıyordu: Kaptakini içme olanağını bana vermek ister gibi sanki. Sonunda cevap verdi:

— «Ne dediğini değil de ne yaptığını hatırlıyorum.»

— «N'apıyordu?»

— «Ağlıyordu örneğin.»

— «Ağlıyor muydu?»

— «Evet, birdenbire başını elleri arasına alıyor, başlıyordu ağlamağa.»

Balestieri'yi, her zaman gördüğüm gibi can-

landırdım gözlerimin önünde: Yaşlıydı gerçi ama dinçti, geniş omuzları, bastığı yeri titreten bacakları ve ak saçlar altında hayat fışkıran canlı bir yüzü vardı. Elimde olmadan şaşırdım: «Niye ağlıyordu?» diye sordum.

— «Bilmem.»

— «Niye ağladığını söylemiyor muydu size?»

— «Hayır, benim yüzümden ağladığını söylüyordu yalnız.»

— «Kıskançlıktan olmasın sakın?»

— «Hayır, kıskanç değildi.»

— «Ama, onu kıskandıracak şeyler yapıyor muydunuz?»

Bir süre yüzüme baktı sessiz sessiz, sanki anlamamış gibi, sonra: «Hayır,» diye cevap verdi kısaca.

— «Hiçbir şey söylemiyordu da öylece ağlıyor muydu?»

— «Hayır, bir şeyler söylüyordu hep...»

— «Gördünüz ya, konuşuyormuş demek... Ne diyordu peki?»

— «Senden vazgeçemem, diyordu örneğin.»

— «Yaaa! Ağlamasının bir nedeni vardı öyleyse: Sizden vazgeçmek istiyordu da yapamıyordu demek.»

İşin doğru olmasına dikkat ederek düzeltti: «Hayır, benden vazgeçemiyeceğini söylüyordu sadece. Benden vazgeçmek istediğini söylemedi hiç-

bir zaman. Hattâ, tersine, bir sefer ondan ayrılmak istemiştim de kendini öldürmeğe kalkmıştı.»

Önemsiz bir şey söylerken olsun, kendisi yüzünden Balestieri'nin canına kıymağa kalktığını söylerken olsun, sözlerinin edasında hiçbir değişiklik olmadığını görerek şaştım:

— «Kendini öldürmeğe mi kalktı? Nasıl yaptı bunu?» diye sordum.

— «Uykusuzluğa karşı alınan haplar var ya hani, onlarla işte. Adlarının ne olduğunu hatırlamıyorum.»

— «Uyku hapı mı?»

— «Evet, uyku hapı.»

— «Hastalandı mı bu yüzden?»

— «İki gün hasta yattı, sonra iyileşti.»

— «Uyku uyuyamıyor muydu Balestieri?»

— «Evet, uyumak için ilâç alıyordu. Kimi geceler bir, iki saat uyurmuş ancak.»

— «Niçin?»

— «Niçin mi uyumuyormuş? Bilmem.»

— «Sizin yüzünüzden mi?»

— «Başına gelenlerin hep benim yüzümden olduğunu söylüyordu.»

— «Başka bir şey demiyor muydu? Herşeye neden sizin sebep olduğunuzu anlatmıyor muydu?»

— «Evet, şimdi aklıma geliyor: «Benim için kokain gibi, eroin gibi bir şeysin sen,» diyordu.»

— «Beylik lâf, değil mi? Ne dersiniz?»

— «Beylik lâf ne demek?»

— «Özelliği olmayan, herkesin söyliyebileceği lâf yâni.»

Yine sustuk. Sonunda yine ben konuştum: «İyi ama, nasıl oluyormuş da kokain gibi, eroin gibi bir şeymişsiniz siz Balestieri için?»

O da ağır ağır bana sordu: «Ne diye soruyorsunuz bunları bana?»

Açık yürekle cevap verdim: «Balestieri ile olan maceralarınızda beni meraklandıran bir şey var da ondan.»

— «Neymiş o?»

— «Bilmiyorum. Onun için sorguya çekiyorum ya sizi. Onları niçin sorduğumu bilmek için.»

Gülümsemedi; ifadesiz, fakat dikkatli bakışlarla yüzüme baktı. Bana doğru öylesine eğilmişti ki vücudünün sıcak ve özentisiz kokusu burnuma doğru yükseliyordu sanki. Nihayet izah etti:

— «Balestieri gittikçe daha fazla bensiz yapamıyordu ya, bu nedenle kokain gibi, eroin gibi bir şeydim onun için galiba. Kendisi de öyle söylüyordu: «Eskiden bana yeten doz, şimdi yetmez oldu,» diyordu.»

— «Hangi bakımdan siz olmayınca yapamıyordu?»

— «Her bakımdan.»

— «Sevişiyordunuz da o bakımdan mı?»

Bir şey söylemeden yüzüme baktı. Sorumu yeniledim. O zaman karar vermiş göründü, açık - seçik cevap verdi: «Evet, o bakımdan.»

— «Sık sevişiyor muydunuz?»

— «Başlangıçta, haftada yalnız bir, iki defa, sonra iki günde bir, sonra her gün, sonra günde iki defa. Sonunda saymaz oldum artık.»

— «Niçin?»

Daha rahatlamış görünüyordu şimdi: «Ona kalsa durmadan sevişecekti. Bana poz verdiriyor, resim yaparken duruveriyor, sevişmek istiyordu. Bütün gün böyleydi bu.»

— «Doymak bilmiyordu şu hâlde?»

— «Yorgun düşüyordu. Birkaç defa fenalık da geçirdi hattâ. Ama yine de doymak bilmiyordu.»

— «Peki, sizin hoşunuza gidiyor muydu bu?»

Biraz çekindi, sonra: «Erkek, kadına onu sevdiğini gösterir de kadının hoşuna gitmez olur mu bu hiç?»

— «Ama sahiden seviyor muydu sizi? Bir alışkanlık yüzünden; ya da insanın kokaine, eroine de ihtiyaç duyuşu gibi, kötü bir alışkanlık yüzünden mi ihtiyaç duyuyordu size yoksa?»

Âdeta ateşli bir tarzda cevap verdi: «Hayır, sahiden seviyordu beni.»

— «Sevgisini nasıl gösteriyordu peki?»

— «Söylenebilir mi bu? Hissedilen şeylerdir bunlar...»

— «O kadar mı?»

— «Pek âlâ, bir örnek istiyorsanız işte: Benimle evlenmek istiyordu.»

— «İyi ama, evli değil miydi zaten?»

— «Evet, fakat bir yolunu bulup boşanacağını söylüyordu.»

— «Siz de kabul edecek miydiniz bunu?»

— «Hayır.»

— «Niçin kabul etmiyecektiniz?»

— «Bilmiyorum ama işime gelmiyordu onunla evlenmek.»

— «Onu sevmiyor muydunuz yoksa?»

— «Hiçbir zaman sevmedim ki.» İşin doğrusunu tam söylememiş gibi durdu, sonra ekledi: «Daha doğrusu, ilk tanıdığım sıralarda sevdim belki.»

Uzun bir sessizlik oldu. Şimdi iyice yaslanmıştı bana, üstümdeydi hemen hemen, dengesini kaybedecekmiş gibime geldi. Bunun üzerine yine bir kap gibi gördüm onu: İki kulplu, nârin ve şişkin, arzu dolu bir vazo, içindekiler dökülecek de her yanımı kaplayacak. Sonunda: «Adamakıllı sorguyu çektim sizi, yorulmuş olmalısınız biraz,» dedim.

Çabucak cevap verdi: «Yooo! Hayır, hiç yormadınız beni, hattâ...»

— «Hattâ ne?»

— «Hoşuma da gitti hattâ.» Az sonra ekledi:

«Hiç düşünmediğim o kadar çok şeyi düşündürdü ki bu, bana.»

— «Balestieri'yi düşünmüyor musunuz hiç?»

— «Hayır.»

— «Onu alıp götürdükleri bugün bile mi?»

— «Hayır, bugün öteki günlerden de az.»

— «Niçin öteki günlerden de az?»

Cevap vermedi, yüzüme baktı. Yine sordum: «Niçin öteki günlerden de az?»

Yapmacıksız cevap verdi sonunda: «Bugün yalnız sizi düşündüm de ondan. Cenaze arabasını bir süre, uzaktan izledim, sonra dayanamadım, atelyeye koştum. Kapının kilidini değiştirebilirler diye korktum da.»

— «N'olurdu o zaman?»

— «O zaman sizi görmek için hiçbir bahâne bulamazdım.»

Bu sözlerini önemsememiş gibi davrandım ve sordum: «Ama Balestieri'nin yine de az-çok önemi vardı sizin için.»

— «Evet, muhakkak.»

— «Neydi sizin için o?»

Bir süre düşündü: «Bilmem,» dedi. «Bir şeylerdi o benim için kuşkusuz, ama bunu hiç düşünmediğim için, ne olduğunu bilmiyorum.»

— «Şimdi düşünün bakalım.»

— «Düşünemem. İnsan her isteyince bir kimseyi, ya da bir şeyi düşünemez. Ya kendiliğinizden,

tabii olarak düşündüğünüz olur, ya da düşünmezsiniz.»

— «Şu anda, kendi deyişinizle, neyi düşünürdünüz kendiliğinizden?»

— «Sizi.»

Bir süre sustum, bir sigara yaktım, kesin bir tavırla: «Merak etmeyin, soracaklarım bitti, işin içyüzüne geliyorum şimdi,» dedim. «Demek ki Balestieri pek bir şey ifade etmiyordu, hatta hiçbir şey değildi sizin için, ama buna karşılık siz onun için çok gerçek, çok somut bir şeydiniz. Kendi deyişiyle, vazgeçemiyeceği bir şeydiniz; yani kısacası, yine onun deyişiyle kokaine, eroine benzer bir şeydiniz. Tamam mı?»

— «Evet.»

— «Yâni başka bir deyişle, siz Balestieri için yalnız çok gerçek değil de, önemli tek şeydiniz Nitekim, ayrılmak istediğinizi ona söylediğiniz zaman canına kıymağa kalktı. Böyle yapışının nedeni şuydu: Siz giderken onun için gerçek olan, elle tutulabilen herşeyi de elinden alıyordunuz çünkü.»

Sevimli, terbiyeli bir tavırla yüzüme bakıyordu ama hiç de inanmış, kanmış görünmüyordu: Hani bir anne çocuğuna bir şekerleme vermeden önce öğütler verir de çocuk ilgilenmediği, anlamadığı bu öğüt faslı bitsin de şekerlemeyi alayım diye sabırla bekler ya; o da o çocuğun annesine bakışı gibi benim yüzüme bakıyordu tıpkı. Ama yi-

ne de şunları söyledi: «Evet, doğru, şimdi düşünüyorum da sık sık: «Benim herşeyimsin sen,» dediğini hatırlıyorum.»

— «Gördünüz mü? Sözün kısası, Balestieri mutsuz bir sevdalı, kötü bir ressamdı ama bir bakıma imrenilecek adamdı yine.»

— «Niçin?»

— «Birisine: «Sen benim herşeyimsin,» diyebiliyordu da ondan.»

Sözlerimin anlamından emin değilmiş, bunu araştırmağa da pek istekli değilmiş gibi yine sustu: Öğüt değil de şekerleme ilgilendiriyordu onu.

Ben devam ettim: «Eeee, Balestieri'den sözettiğimiz yeter, şimdi de ikimizden sözedelim.»

O çok saygılı tavrıyla, hemen hemen belirsiz bir tarzda, sevinmiş göründü; sanki ilgi ve dikkat göstermek istermiş gibi yüzünü hafifçe ilerletti; daha çok yaklaşmak istercesine de gövdesini divanın üzerinde çok hafifçe kımıldattı. Ben:

— «En aşağı üç, dört ay var ki koridorda ya da avluda karşılaşıyoruz,» dedim. «Her karşılaştığımızda da bana bakıyorsunuz ve nasıl diyeyim, anlamlı bir tarzda gülümsüyorsunuz. Öyle değil mi? Doğru değilse bu çekinmeyin, yalanlayın beni; bu da benim yanlış bir izlenime kapıldığını gösterecek.»

Sözüm bitsin diye beklermiş ve söylediklerim kendisini ilgilendirmezmiş gibi hep bana bakmağa

devam ederek hiç sesini çıkarmadı. Ben devam ettim:

— «Cevap vermiyorsunuz, ben de aldanmamış olduğumu anlıyorum. Benden istediğiniz oldukça açık görünüyor bana onun için. Bağışlayın beni, kaba bir adamım, biliyorum: Balestieri ile yaptığınızı benimle de yapmağa hazır olduğunuzu dört, beş aydır anlatmağa çalışıyorsunuz. Hiç değilse ben bunu böyle anladım. Tekrar ediyorum, aldanıyorsam söyleyin bunu.»

Yine ses çıkarmadı. Bu kadar iyi anlaşılmış olmaktan ötürü bir çeşit utangaç memnunluk ifadesi vardı yüzünde şimdi. Devam ettim:

— «Balestieri: «Benim herşeyimsin» diyordu size. Öyle gibime geliyor ki bu herşey sözü, gerçekten herşey anlamına gelmekteydi. Ama ne yazık ki ben bunun tamtersi durumdayım: Balestieri için siz herşeydiniz, benim için ise hiçbir şey değilsiniz.»

Bir süre durup yüzüne baktım, aldırmazlığına hayran olmaktan kendimi alamadım. Gözlerini yere dikerek, alçak gönüllü bir tavırla: «Yarım saattir tanışıyoruz,» dedi.

Ben hemen izah ettim: «Yanlış anlaşılayım istemem. Benim için, bu söze ötedenberi verilen anlama uygun olarak herşey, hatta bir şey olmanız imkânsız gerçekten. Demin de dediğiniz gibi yarım saatten beri tanışıyoruz topu topu. Hayır, söz-

konusu olan, bambaşka bir şey. Söyliyeceklerim sizi ilgilendirmese bile beni anlamağa çalışın lütfen. Şu hâlde ben sizin buraya, atelyeye gelmenizi, portrenizi yapmak bahanesiyle istedim, değil mi?»

— «Evet.»

— «Bir bahâneydi bu sadece, bir yalandı yani. Yıllardır artık ne insan resmi, ne de belirli bir şey resmi yapmadığım bir yana; ressam olmadığım, daha doğrusu bir zamandır ressamlık yapmadığım için de yalan söyledim size. Artık ressam değilsem, resmini yapacak hiçbir şeyim yok demek; yâni demek istiyorum ki, gerçek olan hiçbir şeyle ilişkim yok.»

O inatla cevap verdi: «Ama, benim portremi yapıp yapmamanızın önemi yok.»

Gülmekten kendimi alamadım: «Anlıyorum,» dedim. «Benim artık resim yapmamaklığımla canınızın pek çektiği anlaşılan o nesne arasında hiçbir bağ görmüyorsunuz. Ama bir bağ var yine de. Dinleyin lütfen: Benim için hiçbir şey değilsiniz, dedim size, ama tekrar ediyorum, bu sözlere duygusal hiçbir anlam vermemeniz gerek. Yâni, başka bir deyişle, tıpkı herhangi bir eşya verir gibi kendinizi sunuyorsunuz bana. Bir örnek alalım: Masanın üstündeki şu bardağın ne sizin gibi güzel gözleri var ne böyle şâhâne bir göğsü, ne de böyle yuvarlak kalçaları. Bardağın teklifini kabul et-

sem beni ne öper, ne kucaklar ama sizden ne fazla ne eksik, yine de sunuyor kendini. Dediğim gibi hiç utanıp sıkılmadan, hiç fesatlık beslemeden, hesap-kitap yapmadan, tıpkı sizin gibi sunuyor kendini bana. Ama onu reddetmem gerek, tıpkı sizi reddettiğim gibi; bu bardak da, tıpkı sizin gibi, hiçbir şey değil benim için de ondan. Örnek diye bardağı verdim ama herhangi başka bir nesneden de sözedebilirdim, duyuların sezemiyecekleri bir nesneden hattâ.»

Sözkonusu olan artık bardak değilmiş de kendisiymiş gibi alçak, utangaç bir sesle: «Ama niçin hiçbir şey değil?» dedi.

Kesinlikle cevap verdim: «Bunu anlatmak biraz uzun olur benim için, yararlı da olmaz zaten. Şöyle diyelim: Bu bardakla herhangi bir ilişkim olmadığından, hiçbir şey değildir o benim için.»

Bu sefer kendine yontarak konuştu, itiraz etti: «İyi ama, bu ilişkileri yaratır insan, değil mi ya? İnsanın eskiden hiç tanımadığı kimselerle bile boyuna ilişkiler kurduğu olur.»

Sordum: «Şövalenin üstündeki şu tabloyu görüyorsunuz, değil mi?»

— «Evet.»

— «Hiç kullanılmamış bir tual bu, üzerine hiç bir resim yapmadığım, demek istiyorum yâni. Altına imza atabileceğim tek tual de bu. Bakın.»

Kalktım, şövalenin önüne gittim, bir kalem

alıp tualin bir köşesine imzamı attım. Şövalemin yanına giderken bakışlarıyla izlemişti beni, yanına döndüğüm sırada da izledi ama hiçbir şey söylemeden. Oturarak sözüme devam ettim:

— «İşte bir kadınla benim aramda varolabilecek tek ilişki: Hiçbir şey; sizinle benim aramda şimdiye dek varolan, daha doğrusu varolmayan o ilişki yâni. İyi anlaşalım, güçsüz değilim ben; ama uygulama alanında güçsüzmüş gibiyim ve herhalde de böyle olduğumu kabul etmeniz gerek.»

Artık söyliyecek hiçbir şey olmadığını ona anlatmak için, kesin bir tavırla konuşmuştum. Fakat onun daha bir şeyler bekler gibi suskun ve kımıltısız, hâlâ oturduğunu görünce, biraz öfkeyle ekledim:

— «Size karşı hiçbir şey duymuyorsam, yâni sizinle aramda bir ilişki yoksa nasıl sevişebilirim? Dışta kalan, mekanik, tamamen yararsız, çok da sıkıcı bir eylem olur bu. Onun için...»

Sözümü yarıda bırakarak: «Onun için gitmekten başka iş kalmıyor sana,» demek ister gibi, anlamlı anlamlı yüzüne baktım. Bu sefer anlamış göründü nihayet ve yavaş yavaş, âdeta üzülerek, çekinerek, istemiyerek ve galiba hemen hemen de kendisini kollarımın arasına alarak alıkoyacakmışım gibi son bir umut besliyerek divandan kalkar gibi yaptı ama oturuyordu yine: Yâni kalçalarını hafifçe kaldırmıştı ama bacaklarını bükük, göv-

desini de dik tutuyordu. Fakat kollarıma almadım onu, sonunda önümde ayağa kalktı. Süklüm püklüm:

— «Özür dilerim,» dedi. «Ama model olarak bana ihtiyaç duyarsanız, telefon edebilirsiniz. Telefon numaramı yazayım size.»

Masaya gittiğini gördüm, bir eliyle havluyu göğsüne bastırarak öbür eliyle bir kâğıt parçasına bir şeyler yazdı:

— «Adımı da söylemedim size,» dedi. «Cecilia Rinaldi benim adım. Buraya yazdım onu, oturduğum sokağın adı ve telefon numaramla.»

Doğruldu, ayaklarının ucuna basarak banyoya doğru yürüdü. Omuzlarıyla kollarını çıplak bırakan, fakat kalçalarını sararak arkasından bir etek kuyruğu gibi sarkan bu havluyla bir gece robu giymişti sanki. Arkasından kapıyı kapayarak gözden kayboldu, bunu yaparken de havlu sıyrıldı. Balestieri'nin bunca defa resmini yapmış olduğu; fakat giyimli olduğu zaman biçimi sezilemeyen bu vücudü kapının aralığından bir saniye süreyle bir daha gördüm.

Söylemesi acaip ama, genç kız gözden kaybolur olmaz ben yine Balestieri'yi düşünmeğe başladım. Şu olayı anımsadım: Yaşlı ressam aylar ayı âdeta hayvanca bir çeşit korku ya da önseziyle, başına gelecekleri bilmiş gibi bu kızı yanına sokmamış, yüz vermemişti ona.«Cecilia Elisa'nın ye-

rine Balestieri'nin evine gitmişti ya, yaşlı ressam ona o gün râmolacak yerde karşı dursaydı n'olurdu acaba?» diye düşündüm. Hayatta olacaktı herhalde, ölümüne bu kıza olan sevgisinin dolaylı olarak yol açtığı kuşku götürmez bir şeydi çünkü. Fakat başlangıçtan beri onu reddetmesi gerektiğini sezdiği hâlde niçin yapmamıştı bunu? Başka bir deyişle, nasıl olduğunu belirsiz olmakla birlikte yine de bilir göründüğü bir kadere boyun eğmeğe onu iten, neydi? Kısacası, kendi kaderinden kurtulabilir miydi insan? Bunun cevabı «hayır» ise insanın yaptığı işi bilmesi neye yarar? Bilmeyerek kabul edilen bir kaderle bilerek kabul edilen bir kader arasında hiçbir ayrılık bulunmayışı olacak iş miydi?

Balestieri ilk kez Cecilia ondan ayrılmak istediği zaman canına kıymağa kalkışmıştı. Onun bu ilk intiharını düşününce şunu anlar gibi oluyordum: Yaşlı ressam Cecilia ile olan ilişkilerini sonuna kadar sürdürerek, bile isteye, bir başka intihara kalkışmış, fakat bu seferkini başarmıştı Demek oluyor ki ilk kez intihara kalkıştığı sırada, bir bakıma, şu nedenle yapmıştı bu işi: Bir an için öyle gibisine gelmişti ki Cecilia kendisini terkederse bu, ikinci kez canına kıyma olanağını kendisine vermiyecektir.

Bütün bunları düşünürken, niçin düşündüğüme de şaşıyordum. Boş bir merak dolayısiyle de-

ğil de büyülenmeden ileri gelen bir çekimin yarattığı duygunun itişiyle bunları düşündüğüme şaşıyordum daha doğrusu: Balestieri'nin başına gelenler benim üstüme vazifeymiş, yaşlı ressamın kaderi de benimkine bağlıymış gibi sanki. Bu, böyle olmasaydı Cecilia'ya bunca soru sormamam gerektiğini anlıyordum. Onunla arada bir sevişirdim ama sorguya çekmezdim kendisini. Bense tersine, sevişmemiştim de doymak bilmez bir merakla uzun uzun sorguya çekmiştim onu, merakım da gerçekte giderilmeden kalmıştı. Kendisine de söylemiş olduğum gibi, onu sorguya çekişimin nedenini öğrenmek için, mahsus yapmıştım bu sorgu işini. Şakaya benziyordu bu, ama değildi aslında. Böylece çok şeyler öğrenmiştim ama, tatmin olunmayışımdan da şunu anlıyor gibiydim: Benim için en önemli olan nokta yine askıdaydı.

Bu düşüncelere öyle dalmıştım ki Cecilia'nın banyodan çıktığını, divana yaklaştığını farketmedim. Sesini duyunca irkildim: «Eh, hadi Allahaısmarladık,» diyordu.

Zar-zor ayağa kalktım, kurulmuş makine gibi: «Güle güle,» diyerek elini sıktım. Küçümser bir tavırla: «Beni geçirmek için zahmet etmeyin,» dedi ve beni kımıltısız seyreden bu iri gözlerin etkisini son kez duydum üstümde. Kocaman paketini masanın üstünden alıp yavaş yavaş kapıya doğru gittiğini gördüm. Kendisini bana kolay kopmaz,

sağlam bir bağın bağladığını hissetmiş de ters yönde ilerlemekte güçlük çekiyormuş gibi hesaplı kitaplı görünmüyordu bu yavaşlık. Kısa, boi etekliğinin hafif dalgalanışı ve atının üstündeki bir süvari gibi etekliğin üzerine yerleşmiş gövdeye ulaşan sevimli salıntı özellikle çarpıcı oldu benim için. Bu iki kımıltıdan etekliğinki yuvarlaktı, gövdeyle göğüsünki ise ileriye fırlıyordu. Onun bu hâlinde, bilinç dışında yapılan bir gönül avcılığının çağrısı seziliyordu ve belki de bu yüzden daha güçlü daha dayanılmazdı bu. O zaman bir sigara yaktım, pencereye yaklaştım.

Avluya lodos günlerine ve alaca karanlığa özgü o basık ve solgun ışık çökmüştü, kimsecikler yoktu ortalıkta. Karşıda yalnız iki tanesi aydınlık geniş camlı pencereleri; çiçek tarhlarını çevreliyen koyu yeşil şimşirleri; donuk, tebeşirsi beyazlıktaki döşeme taşlarını görüyordum. Her zamanki gibi birçok kedi vardı bu taşların üzerinde; bir raslantı sonucu değilmiş gibi görünen esrarlı bir düzene uyarak şuraya buraya dağılmışlardı. Kimisi ayakları altlarına alarak çömelmiş, kimisi kuyruklarını ayaklarına dolayarak oturmuştu. Başkaları da kuyruklarını havaya dikip yerleri koklayarak sakıntılı sakıntılı dolaşıyorlardı. Siyah - beyaz benekli, kurşunî, bembeyaz, ya da kapkara, tekir, ya da sarman kedilerdi bunlar.

Dikkatle bakıyordum bu kedilere, vakit geçir-

menin bir başka türlüsüydü bu da. Derken koltuğunun altında kocaman paketiyle Cecilia göründü. Başını önüne eğmiş, o yaklaştıkça istiflerini bozmayan kedilerin arasından geçerek başı önünde, yavaş yavaş yürüyordu. Benim pencerenin altına gelince, bu sefer gülümsemeksizin başını kaldırdığını gördüm. Sigarayı ağzımdan çıkarmak için elimi kaldırdım ama öyle yapmadım: Koridora açılan kapının yönünü göstererek, geri dönsün diye açıkça işaret ettim ona. Bakışlarıyla «evet» dedi. Sanki bir şey unutmuş da onu muhakkak bulacağına emin olan birisi gibi ayaklarını sürüyerek, ağır ağır ve acelesiz yürüyüşünü değiştirmeden geriye döndü. Pencerenin perdelerini kapattım, gidip divanın üzerine oturdum.

III

O gün bugün Cecilia ilkin haftada iki defa, sonra iki günde bir ve nihayet, bir ay geçince de hemen her gün geldi bana. Ziyaretlerini hep aynı saatte yapıyor, hep aynı süreyle kalıyor ve hep aynı tarzda geçiyordu bu ziyaretler. Bir tanesini anlatırsam hepsini anlatmış olacağım onun için. Cecilia geldiğini tek bir zil çalışıyla haber veriyordu. Bu da öylesine kısaydı ki, işitmedim gibime geliyordu çoğu zaman. Ama tam da işte bu kararsızlıktı ki, gelen o olduğunu anlatıyordu bana. Gi-

dip kapıyı açıyordum, Cecilia kollarını boynuma doluyordu, öpüşüyorduk. Sırası gelmişken şunu söylemeliyim: Cinsel ilişkilerde çok usta olan Cecilia, öpüşmesini bilmiyordu. Belki öpüşme, deyim yerindeyse, sembolik bir temastır da bundaki zevk, şehevî olmaktan çok psikolojiktir ve görüleceği gibi, psikoloji de Cecilia'nın uzun boylu anladığı bir şey değildi. Ya da kısacası, Cecilia beni öpmesini bilmiyordu: Demek istiyorum ki ilişkilerimiz, ifadesini öpüşmede bulan cinsten değildi yâni.

Muhakkak olan şu ki, Cecilia'nın dudakları rüzgâra karşı koymuş olan ve babasını çabucak öpüveren bir çocuğunkiler gibi durgun, soğuk ve yumuşaktı. Öte yandan bu öpüşme sırasında Cecilia'nın hem kadın, hem çocuk olan, çifte mizacı da çıkıyordu ortaya. Gerçekten, ne atılarak ne kendini bırakarak ne benimkilere açılmasını, ne de ağzımın içine girmesini bilen dudaklarını bana sunduğu zaman, bana dayanan vücudünün de dışa dönük bir yay gibi gerildiğini; karnının alt kısmıyla bana sert, katı bir vuruşla çarptığını hissediyordum: Bu da, sözle dile getirmediği sevgisinin istek dolu niteliğini açığa vuruyordu sanki. Bu ilk öpüşme uzun sürmüyordu, hiçbir zevk almıyordum ve hemen kesiyordum onu çünkü. O zaman Cecilia benden ayrılıyor, çantasıyla eldivenlerini masanın üstüne koyuyor; pencereye gidip perdeleri kapatıyor, sonra soyunuyordu. Hep aynı

yerde ve aynı tarzda yapıyordu bu işi, divanla bir koltuğun arasında yâni: Üzerindeki giysileri birer birer çıkararak koltuğun üzerine koyuyordu.

Cecilia'yı temmuz ayında tanıdığım zaman üstünde daha önce anlattığım yazlık kılığı, yâni sırtında bol ve ince bir blûz, ayağında da bol ve kısa bir balerin etekliği vardı. Sonraları, güzün, havalar serinlemeğe başlayınca yeşil yünden uzun, yumuşak bir kazak, dizlerine kadar inen çok dar. siyah bir eteklik giymeğe başladı. İşte Cecilia bir süre kolları havada, yüzü saklı ve içerde olduğu hâlde, ilk olarak bu kazağı başından çekip çıkarmağa başlıyordu. Her zaman aynı olan sert bir hareketle yavaş yavaş kazaktan sıyrılıyor; sonra bunu, tersine dönük olarak koltuğun üzerine atıyordu. Beline kadar çıplak olduğu halde yalnız eteklikleydi şimdi; yünün tenine sert sert değmesine aldırmadığından, içine bir şey giymiyordu çünkü. Hiç söz götürmez bir olayı belirtiyormuşçasına, hemen hemen öğünmeksizin, göğsünün sutyensiz de dik durduğunu söylüyordu. Fakat, amacı gönül avcılığı olan bir çeşit hesapla böyle yaptığını düşündüm hep: Kazağını sıyırdığı anda şâhâne memeleriyle ortaya çıkmak, daha doğrusu bomba gibi patlamak istiyordu. Memelerinin ortaya çıkması, kişiliğinden yayılan körpelik izlenimini silemiyordu zâten. Dolgun ve olgundu bunlar, ama üzerinde yükseldikleri gövdeyle ilgili değilmiş gibi

bir hâlleri vardı. Hele Cecilia arkasını döndüğünde bu izlenim daha belirli bir hâl alıyordu. Yeni yetme bir kızın zayıf, beyaz, kemikli sırtından başka şey görmüyordum o zaman. Koltuk altından, kaburgalarla kol arasından görünen göğsü ise böyle ayrı olunca, vücudün kalan bölümüne göre daha sıcak, daha esmer, daha ergin görünüyordu.

Kazağını çıkarınca Cecilia biraz yan dönüp elleriyle belini kavrıyor, kemerini çözüp fermuarı açıyordu. Eteklik yere düşüyor, o da tıpkı kazağını başından çıkarırken yaptığı o sabırsız hareketle, etekliği yerden alıp koltuğun üzerine koymadan önce, iki tane küçük tekme vuruyordu ona. Çırılçıplaktı o zaman; daha doğrusu, en gizli kılığı diye adlandıracağım giysiler üzerindeydi hâlâ: Belinde jartiyerlerin kemeri, karnında minik külotun saydam örtüsü, bacaklarında da çorapları. Sanki soyunurken Cecilia bu giysilerin bütün görevlerini ellerinden almış gibi ters - türstü ve karma - karışıktı bunlar: Minik külotun örtüsü buruşup yuvarlaşmıştı; jartiyerin dört bağından ikisi çözülüp ters dönmüş, bir yandan sarkıyordu; çoraplardan biri yukarıya çekikti; öteki ise kaymış, kıvrımlar hâlinde dizin altına inmişti. Kadınca ve şirretçe bir kargaşalıktı bu, yüzdeki çocuksu ve ifadesiz masumlukla acaip şekilde ters düşüyordu. Cecilia çift görünüşlüydü gerçekten: Yalnız vücudünde

değil de yüzünün ifadesinde ve davranışlarında da hem kadın, hem çocuktu.

Bu ikilik, vücudünün belden aşağısıyla yukarısı arasındaki çelişmede göze çarpıyordu asıl. Ağırlıklar arasında ayrılıklar vardır, insan daha eliyle yoklamadan, bir bakışta belli olur bunlar. Sözgelimi, kurşundan yapılma bir şey buna bakan birisinin gözlerine, daha hafif bir maddeden yapılmış aynı boydaki başka bir şeye göre daha ağır görünür muhakkak. Nitekim, belden aşağıya doğru inince Cecilia'nın vücudü de tıpkı böyle, çok yoğun ve çok ağır bir maddeden yapılma şeylerin ağırlığına sahipmiş gibi görünüyordu. Kolların koltuk altlarına olan bağlanışlarına göre bacakların kasıklara olan bağlanışları ne kadar sağlamdı örneğin! Gövdenin nâzik zayıflığı ile belin gürbüz girintisi, böğürlerin kaslı zenginliği, baldırların sıkı bütünlüğü arasında ne büyük fark vardı! Belden yukarısı yeni yetme bir kız, belden aşağısı kadın olan Cecilia, antik freskleri süsleyen o dekoratif, aykırı yaratıkları hatırlatıyordu biraz: Hani mitoloji canavarları vardır, olgunlaşmamış gövdeleri iri bir karınla, iki tane güçlü bacakla acaip şekilde birleşir, onlar gibi işte.

Cecilia'nın sevişme sırasındaki davranışı da biri çocuksu, öbürü kadınsı olan iki mizacı arasındaki çelişkiyi yansıtmaktaydı. Onun davranışı üzerinde çok düşündüm ve şu sonuca vardım: Ceci-

lia'da duygu yoktu, şehvet düşkünlüğü de yoktu hattâ, ama cinsel bakımdan bir doymazlık vardı ve bunun zorlayışına körü körüne katlanmakla beraber kendisi de iyice farkında değildi. Kollarımın arasında annesinin kendisine uzattığı kaşığa kuzu kuzu ağzını açan bebek hâline giriyordu; şu farkla ki onda ağız, seks organıydı ve mamasını da âşığı veriyordu ona. Beni zevkin zirvesine çıkarıp bundan son kıvranışa kadar zevk almak gibi apaçık bir amaçla kendisi çabalanır, beni de çabalandırırken gösterdiği sertlik, isteklilik ve doymazlıkla solgun, yuvarlak yüzünün şâirane, çocuksu inceliği ve nârinliği, sürekli bir çelişki hâlindeydi. Kucaklaşmamızın temposu hızlanıp gücü arttıkça karnının yaptığı hareketler gittikçe sıklaşıyor; artık boşanıp kudurmuş bir mekanizmanın kudreti ve düzenliliğiyle işliyordu: Bunu durdurmak ne onun elindeydi ne benim elimde. Başlangıçta zar-zor duyulabilen, hafif ve âdeta tembelce iken; sonunda otomatik ve yorulmaz bir kuvvetle kalkıp kalkıp inen bir kompresörün hareketleri hâlini alıyorlardı sanki. Bunlar olup biterken yüzü kımıltısız, sâkin ve gevşek, meraksız ve tutkusuz, öylece yatıyordu. İnik ve büyük gözkapaklarıyla, aralık duran küçücük ağzıyla her zamankinden daha çocuksuydu bu yüz. Yalnız yanaklarının çıkıntısındaki hafif kırmızılık Cecilia'nın uyumadığını, fakat uyanık ve hazır-nâzır, kendi

duyduklarını seyretmekte olduğunu gösteriyordu.

Sevişme sırasında Cecilia'nın ruhunun bu bir çeşit çözülüşü özellikle şu anlarda göze çarpıyordu: Görünürde bir sebep yokken, daha önce anlattığım o doymaz ve uysal pasiflikten birden silkinerek benim okşayışlarıma cevap veriyordu. Döl verici diye adlandıracağımız sevgi daima iffetlidir de tersine, sevişenlerin birbirlerini coşturmak için kullandıkları yöntemler hemen hiçbir zaman iffetli değildir. Buna karşılık Cecilia'nın benim vücudüm üzerindeki çabalanışı tamamen iffetliydi;. şu nedenle ki, acaip biçimde otomatik ve bilinçsizdi. Bir kucaklaşmanın tam orta yerinde Cecilia âni olarak, birden doğruluyor; sanki otlamak ister gibi eğilerek ağzını karnıma yapıştırıyordu. Fakat bu ânî coşkunluğun uyur-gezerce bir hâli vardı: Cecilia bir rüyadaymış, yani hepten bilinçsiz bir hâlde kendini bırakıyormuş gibiydi sanki. Sonra arzularını yerine getirince, daha doğrusu okşamalarla sevişmelerin bütün olanaklarını titizce, sonuna dek kullanınca, Cecilia gözleri kapalı, ağzı yarı-açık, bir kez daha kollarıma atılıyordu. Bir kez daha şöyle acaip bir duyguya kapılıyordum o zaman: Uyuyan bir kadının rüyada anlamsız davranışlarda bulunduğunu ve uyanmaksızın, yine uykusuna devam ettiğini görmüş oluyordum. Zevkin zirvesine erişince vücudü sanki ufak bir sar'a nöbeti geçiriyormuş gibi birçak kez sarsılıyordu ama

yüzünün duygusuzluğu, kımıltısızlığı bozulmuyordu. Sonra bir kolu başının ardında, öbür kolu divanın üzerine sarkık, yüzü omuzuna eğik ve bacakları sevişmemizin başındaki gibi açık olarak, Cecilia bitkin bir hâlde altımda yatıyordu. Ben ondan ayrıldıktan hemen sonra Cecilia bir saniye bana gülümsüyordu, sevgimizin en güzel ânı da o idi belki. İçinde tatmin edilmiş arzunun tatlılığı yanıp söner gibi olan bu çok tatlı gülümseyiş, daha önce belirttiğim çocuksu belirsizlikle çelişki halinde değildi. Cecilia bana gülümsüyordu ama yüzüme bakmıyordu, beni görmez gibiydi hattâ. Bu hâliyle benden çok kendisine gülümser gibiydi sanki. Ona zevk verdiğim için bana değil de, zevk aldığı için kendine daha çok minnet beslemekteydi âdeta. Ne kadar kişiliksiz ve tek başına olursa olsun, yine de sevişmemizin; yani vücutlerimizin birleşmesinin, birbiri içinde âdeta erimesinin son bölümüydü bu gülümseyiş. Hemen sonra da divanın üstünde, birimiz ötekinden ayrılmış olarak, iki kişiydik ve konuşmak gerekiyordu.

O zaman erotik isteğin yerine aldırmazlığın geçtiğini farkediyordum: Hattâ bana doğrudan doğruya ilişkin görünmemekle birlikte, doymak için yine de beni kullanıyordu bu istek. Aldırmazlık sözünü kullanırken bir soğukluk ve uzaklık davranışını anlatmak istemiyorum. Hayır, sevişmeden hemen sonra Cecilia'nın bana olan aldır-

mazlığı tam bir ilişki yokluğundan ibaretti sadece ve adına sıkıntı dediğim, bana da çok acı çektiren ilişki yokluğuna çok benzemekteydi. Şu var ki, benim durumumun tersine olarak, Cecilia bundan yalnız acı çekmemekle kalmıyor, bunun farkında bile görünmüyordu hattâ. Kısacası, nesnelere karşı doğuştan ilgisizdi o, bu ise apayrı bir ilk hâlin çekilmez, dayanılmaz değişmesi gibi görünüyordu bana. Benim hastalık saydığım bir hâl, onun için sıhhatli ve normal bir olaydı sanki.

Ama, demiştim ya, konuşmak da gerekiyordu. Az önceki fizik sevişmenin yarattığı içli - dışlı duyguların bir başka türlü, daha gerçek bir içli - dışlılığını arzulatıyordu bana ve biliyordum ki böylesi bir içli - dışlılık, konuşma ile elde edilebilirdi ancak.

Onun için onunla konuşmağa çalışıyordum ama Cecilia hiçbir zaman sohbeti yönetmiyor, sorularıma cevap vermekle yetiniyordu. Ben de kendisi, yaşantısı üzerinde sorguya çekiyordum onu. Böylece ailesinin tek kızı olduğunu, ana - babasıyla birlikte Prati'de bir apartmanda oturduğunu, babasının tacir olduğunu, kendisinin Sörler mektebinde okuduğunu, birkaç arkadaşı olduğunu, nişanlı olmadığını ve buna benzer daha birkaç tane küçük ayrıntıyı öğrendim. Bu tarzda anlatılınca, Cecilia'nın yaşında ve durumunda olan herhangi bir kız hakkında verilebilecek kısa bilgiler saya-

bilirdi bunları insan. Fakat bu kadarını elde edebildim ancak, büyük zahmetler pahasına o da. Benden bir şeyler gizlemek ister görünmüyordu kuşkusuz. Olsa olsa kendisine sorduğum şeylerin çoğunu bilmez; ya da onları ayrıntılı olarak tanımlayıp anlatamaz görünüyordu. Görünüşe göre, çevresine bakınmak, kendi kişiliğini ve kendi evrenini izlemek işi üzerinde hiç durmamıştı. Öyle ki, Cecilia'ya sorular sorarak, dikkatini hiçbir zaman çekmemiş olaylar ve insanlar üzerinde sorguya çekilen bir kimse durumuna sokuyordum onu az - çok.

Hani bir oyun vardır: Birisine bir dakika boyunca bir resim gösterirsiniz, sonra bu resimdeki bütün nesneleri bir bir saymasını istersiniz. İzlenim yetisini sınayan bu oyunda, Cecilia en kötü notu alırdı muhakkak. Kendi yaşantısının resmi karşısında bir dakika değil, yıllar boyu yaşamıştı ama hiçbir şey görmemiş, hiçbir şey farketmemiş gibi bir hâli vardı çünkü. Öte yandan verdiği bilgiler yalnız özet hâlinde değil, belirsizdi de. Ailenin tek kızı olmak, ana-baba, tâcir olan babası, Sörler mektebinde yetişmiş olması, arkadaşları gibi şu birkaç olay kendisi için tam anlamıyla kesin değildi sanki. Nasıl ki biz de elimizin altında ve kolayca gözlenebilecek olan, fakat hiçbir zaman merakımızı uyandırmamış bulunan bir şey-

den emin olamayız nitekim. Hattâ Cecilia arasıra doğru bir cevap verecek olsa bile, yenemediği bir dikkatsizliğin sonucu gibi görünen soğuk, yavan, renksiz konuşması yine kuşku içinde bırakıyordu beni.

Bu yüzden de, Cecilia'nın aile çevresi beni fazla ilgilendirmediği için, ben de zorunlu olarak Balestieri'yi ele aldım nihayet. Demiştim ya, onun bana ve Cecilia ile olan ilişkilerime belli belirsiz bağlı olduğunu seziyordum. Balestieri'den sözederken bile Cecilia'nın ağzından söz yine dirhem dirhem çıkıyordu. Ama cesaretimi kırmıyordu bu, tersine. Yaşlı ressamla ilgili olarak fazla konuşmayışı daha fazlasını, çok daha fazlasını öğrenmek için derin bir istek uyandırıyordu bende. Aslında ise onu geçmişi ve Balestieri üzerinde sorguya çekerken kendi geleceği ve benim üzerimde sorguya çekiyormuşum gibi bir izlenim vardı içimde, ki çabuk farkına vardım bunun.

Beri yandan, Cecilia'nın atelyeme ilk kez gelişinden beri iki ay geçmişti ve ben Balestieri'nin ona karşı bu kadar zorlu bir sevgi besleyebilişine; yâni kısacası, Cecilia'nın ona karşı bir uğursuz kadın rolü oynayabilmiş olmasına şaşmağa başlıyordum şimdi. Bunu yaparken de bu iki söze taşımaları gereken, fakat genellikle taşımadıkları bütün o felâket getirici anlamı vermekteydim. Güç inanıyordum buna: Kendi yaşındaki bütün kızlar gi-

bi, onun da sevişmede gösterdiği büyük ustalık bir yana, Cecilia bana çok anlamsız görünüyordu çünkü. Dolayısiyle de onun, Balestieri'de olduğu gibi, yıkıp yokedici bir sevgi uyandırabileceğini sanmıyordum. Onun hiçbir şeye ilgi göstermiyen, aldırmaz mizacını ortaya koyan şey, daha önce de işaret ettiğim gibi, yavan ve renksiz konuşmasıydı.

Bu konuşmaların ne türlü akıllıca, nükteli bir yanı olduğunu anlamak için çok kafa yordum ama büyük bir basitlikte olduğu sonucuna vardım. Her zaman için bir arılık, saflık anlamı taşıyan, bildiğimiz basitlik değildi bu: Cecilia'nın bilerek yahut irade dışı da olsa, birçok şeyleri üstü kapalı geçmesi, o bir çeşit ruhsal kısırlığın yarattığı bulanık, muammalı ve yetersiz basitlikten ileri geliyordu. Cecilia yalan söylediği değil de, doğruyu söylemekten âciz olduğu izlenimini uyandırıyordu insanda hep. Bu da Cecilia'nın yalancı olmasından değil, doğruyu söylemek için insanın herhangi bir şeyle ilişkisi olması gerektiğindendi. Cecili'anın ise hiçbir şeyle ilişkisi yokmuş, dünya umrunda değilmiş gibi bir hali vardı. O kadar ki, Cecilia sahiden yalan söylediği zaman (ki bunu çok iyi becerdiğini ileride göreceğiz), onun doğru bir şey söylediği izlenimi, olumsuz bir tarzda da olsa, uyanıyordu insanda: Çünkü her yalanın

içinde, ufacık da olsa, bir gerçek payı vardır da ondan.

Balestieri ne yapmıştı da böyle çılgınca âşık olmuştu ona? Ya da Cecilia'nın bu denli anlamsız olan mizacının, belki de bu anlamsızlığı yüzünden, derin bir sevgi halini alabilmesi için ne geçmişti aralarında? Başkalarının sevgileri üzerinde yargı yürütülemez, biliyorum. Ama Cecilia'nın yaşantısında Balestieri'nin yerini ben almıştım nihayet. Yâni yaşlı ressamın Cecilia'dan sözederken söylediği o kokaini, eroini ben de çekmiştim. Sanki geleceği haber verilmiş de bir türlü ortaya çıkmayan bir tehlike sözkonusuymuş gibi, içimde kökleşmiş bir kuşku da olduğu hâlde kokainin, eroinin üzerimde hiçbir etki yapmadığını görerek boyuna şaşırmaktan kendimi alamamaktaydım.

Onun için Cecilia'yı uzun uzun ve —deyim yerindeyse— elyordamıyla sorguya çekiyordum ama öğrenmek istediğimi iyice öğrenemiyordum bir türlü. İşte bu konuşmalardan bir örnek:

— «Söyle bakıyim, Balestieri seni niçin sevdiğini söylemiyor muydu hiç?»

— «Amaaan! Hep de bunu soruyorsun! Varsa yoksa Balestieri...»

— «Bağışla beni, ama mutlaka öğrenmek istiyorum da...»

— «Neyi?»

— «Ben de bilmiyorum neyi. Balestieri ile se-

ni ilgilendiren bir şeyi. Onun için söyle bakıyim: Seni niçin sevdiğini hiç anlatmadı mı?»

— «Hayır. Beni seviyordu. Hepsi bu.»

— «İyi anlatamadım. Sevginin nedeni yoktur; doğru, insan sever, bu kadarı da yeter. Ama sevginin niteliğinin bir nedeni vardır. İnsan nedensiz sever. Ama insan kederle ya da sevinçle, kaygıyla ya da kaygısızlıkla, kıskanarak ya da inanarak severse bunun altında bir neden vardır muhakkak. Balestieri —nasıl söyliyeyim bilmem— bir manyak gibi seviyordu seni. Bunu kendin anlattın bana. Onun için kötü bir alışkanlık, kokain gibi, eroin gibi bir şeydin sen; kendisinin de söylediği gibi, vazgeçilemez bir şeydin. Neden ileri geliyordu onun bu düşkünlüğü öyleyse?»

— «Bilmem.»

— «İnsanda böyle bir sevgi uyandırabilecek kadın değilsin sen, hiç değilse bana öyle geliyor bu.»

— «Bana da öyle.» En ufak kırgınlık duymadan, hiç alaycılığa kaçmadan, süklüm-püklüm ve açık yürekle söylüyordu bunu.

— «Şimdi seni daha iyi tanıyorum ya, ne düşündüğümü açıkça söyliyeyim bak: Balestieri'yi de, sevgisini de anlıyamıyorum bir türlü. Hayâl kırıklığına uğradım demiyeceğim ama şaşırmış haldeyim. Balestieri ile olan ilişkilerin için bana söylediklerine bakılırsa bir erkeği mahvedebilecek,

korkunç bir kadınsın sen. Bunu böyle düşünmüştüm hep, ama çok normal bir kız gibi görünüyorsun bana. Evlenirsen çok iyi bir eş olursun, eminim buna.»

— «Öyle mi dersin?»

— «Evet, bu izlenimi yaratıyorsun insanda.»

— «Ben de böyle düşünüyorum aslında.»

— «Balestieri'nin sana beslediği sevgiyi, daha doğrusu sevgi çeşidini sen neye yoruyorsun öyleyse?»

— «Bilmem.»

— «Bir an düşünmeğe çalış bunu.»

— «Sahiden bilmiyorum. O öyleydi herhalde.»

— «Nasıl yâni?»

— «Ancak o tarzda sevebiliyordu işte.»

— «Olamaz. Yıllar yılı Balestieri'nin boyuna kadın değiştirdiğini gördüm ben. İşler seninle o hale girdi ancak.»

Uzun uzun sustu, sonra içtenlik ve iyi niyetle: «Açık-seçik bir soru sor da cevap vereyim,» dedi.

— «Açık-seçik soru ile ne demek istiyorsun?»

— «Gözle görülür, elle tutulur bir soru yâni. Boyuna duygular üzerinde, elâlemin neyi düşünüp düşünmediği üzerinde sorular soruyorsun, ben de ne cevap vereceğimi bilemiyorum.»

— «Elle tutulur bir şey, ha? Peki, söyle ba-

kalım: Sence Balestieri seninle ilişkide bulunmasının sağlığına zararlı olduğunu biliyor muydu?»

— «Evet, biliyordu.»

— «Ne diyordu bu konuda?»

— «Günün birinde postu bırakacağım bu yüzden, diyordu. Ben de: «Dikkat et öyleyse,» diyordum, ama: «Vızgelir bana,» diye cevap veriyordu.»

— «Vızgelirmiş ha?»

— «Evet.» Sonra Cecilia güçlükle hatırlıyormuş gibi, dalgın dalgın ekledi: «Hattâ düşünüyorum da hatırlıyorum şimdi. Bir gün sevişirken şöyle demişti bana: «Devam et, hiç durmadan devam et.» Ben: «Olmaz,» da desem, üzerime fenalık da gelse, beni öldürsen bile hattâ, ama sahiden öldürsen, bana hiç aldırmadan devam et sen.»

— «Sen n'aptın peki?»

— «Söylediklerine önem vermedim o sırada. O kadar çok şey söylüyordu ki. Ama sen söyleyince düşündüm bunları.»

— «Şu halde, onu öldürdüğün için seviyordu seni demek, yani ölmek için kullandığı çareydin sen onun için, ha?»

— «Bilmem. Hiç düşünmedim bunu.»

Gerçeğe azar azar yaklaşıyordum böylece, ya da yaklaşıyormuşum gibime geliyordu hiç değilse. Ama yine de kanmış değildim. Cecilia'nın da birçok benzerleri gibi herhangi bir kız olduğu; Balestieri'nin onda bulunmayan bir takım şeyleri görüp

bu yüzden öldüğü düşüncesi —bu basit düşünce—, epiyce çekiciydi benim için. Daha birçok şeylerden başka, Balestieri'nin tersine olarak Cecilia'ya karşı sadece fizik bir eğilimden başka şey duyamayışımın nedenini de izah ediyordu. Bununla birlikte, niçin olduğunu da bilmeden hattâ, bu izah biçimi iyice kandırmıyordu beni. Herşeyi izah etmekle birlikte hiçbir şeyi izah etmiyor gibiydi sanki ve eninde sonunda Cecilia sorununu; yani ondaki gerçek basitlik ve ilgisizlikle, uyandırabilmiş olduğu sevgi arasındaki çelişkiyi çözümsüz bırakıyordu.

Beri yandan, Cecilia'nın varlığının beni sıktığını da farketmeğe başlıyordum ki bu, onu tanımadan önceki hiçbir şeye aldırmaz, ilgi duymaz halime yine döndüğüm anlamına gelmekteydi. Cecilia ile sıkıldığımı söylemek onun beni oyalıyamadığı, kısacası sıkıcı olduğu düşüncesini verebilir belki. Ama daha önce de dediğim gibi, sözkonusu olan sıkıntı, ötedenberi bu kelimeye verilen anlamda değildi. Aslında sıkıcı olan Cecilia değildi de sıkılan bendim. İçin için şunu kabul ediyordum: Eğer herhangi bir mucize sonucu onunla olan ilişkimi daha gerçek hâle sokabilseydim sıkılmıyacaktım. Oysa, tersine, bu ilişkinin her gün daha çok gevşediğini, giderek daha fazla hayalî hale geldiğini hissediyordum.

İlişkimizdeki bu değişmeyi özellikle şuna yo-

ruyordum: Fizik sevişmeyi ben, işin başında bambaşka düşünmüştüm. Şimdiyse Cecilia ile aramızda bundan başka türlüsünün mümkün olamıyacağı fikrindeydim. Yâni başlangıçta çok doğal bir şey olmuştu bu: Şu bakımdan ki onda doğa kendini aşıyor; daha insanca, hatta insancadan da ileri hale geliyor gibi görünmüştü bana. Şimdiyse tersine, bundaki tabiîlik noksanına; hatta tabiîliğe aykırı, yâni yapma ve saçma bir çeşit işlem niteliğine bakarak şaşıyordum. Yürümek, oturmak, yatmak, çıkmak, inmek... kısaca bütün bu bedensel eylem tarzlarından herbirinin gerekliği varmış, dolayısiyle hepsi tabii imiş gibime geliyordu. Buna karşılık cinsel birleşme zırva, zorlama bir şeydi, insan vücudune göre değildi ve çaba harcamadan, kendini yormadan buna uyup alışamazdı insan.

«Herşey rahatça, zariflik ve âhenkle yapılabilir ama cinsel birleşme, hayır,» diye düşünüyordum. İki cinsel organın, kadınınkiyle erkeğinkinin yapıları bile bambaşkaydı: Kadınınkine girmesi güçtü; erkeğinki ise kol ya da bacak gibi bağımsız tarzda amacına yönelme olanağından yoksundu da, tersine, bütün vücudun yardımını gerektiriyordu bu iş. Bütün bunlar cinsel eylemin saçmalığını gösteriyordu bana sanki. Cinsel ilişkinin bu saçmalığı ile Cecilia'nın kendi saçmalığı arasında tek bir adım vardı. Böylece de, her za-

man olduğu gibi, sıkıntı ilkin benim nesnelerle olan ilişkimi, sonra da nesnelerin kendilerini yokediyor; gerçekdışı, anlaşılmaz hale sokuyordu. Bu seferki yeni olay şuydu: Saçma bir nesne hâline gelen Cecilia'nın karşısında sıkıntı, belki edinmiş olduğum —ve hiç değilse şimdi kesmeği düşünmediğim— cinsel alışkı dolayısiyle içimde yalnız soğukluk, aldırmazlık duyguları uyandırmakla kalmıyordu: Bu duyguları, ya da bu duygusuzluğu da geride bırakarak zâlimlik haline geliyordu.

Oysa Cecilia bir bardak değildi de bir kişiydi. Daha doğrusu, sıkıntılı anlarımda o da herhangi bir nesne gibi artık varolmaktan çıkıyordu ama ben yine de için için biliyordum ki bir kişidir o. Sıkıntım bardağı bana anlaşılmaz, saçma gösterdiği zaman onu kaptığım gibi yere atmak, tuzla buz etmek, ve böylece yokedip sahiden varolduğunu doğrulamak geliyordu içimden arasıra. İşte, tıpkı bunun gibi, Cecilia ile canım sıkılınca onu sahiden yoketmek değilse de hiç olmazsa üzüp acı çektirmek arzusunu daha derinden duyuyordum. Gerçekten de onu üzersem, ona acı çektirirsem, öyle gibime geliyordu ki sıkıntımın kestiği ilişkileri yeniden kurabilecektim. Bu amaca sevişmeyle değil de zâlimlikle ulaşmak vızgeliyordu bana.

Bu zâlimliğin ilk kez nasıl ortaya çıktığını çok iyi anımsıyorum: Bir öğlesonuydu. Cecilia soyunmuş, divana yaklaşıyordu. Ben de soyunup di-

vana uzanmış, gözlerimi ona dikmiş, bekliyordum. Cecilia memeleri ileride, gövdesiyle kalçaları içeride olduğu halde, ayaklarının ucuna basa basa ilerliyordu. Yüzünde çok iyi bilinen, çok sık yapılmış bir işi yapmağa hazırlanan birinin kararsız, yılgın ve resmî hali vardı: Öyle bir iş ki, çok sık yapılmış olduğu için her zaman yenidir; bir tapınma biçimi, yöntemi haline gelmiştir âdeta.

Gelişini seyrederken şöyle düşünüyordum: Onu yalnız canım istememekle kalmıyordum da, benimle herhangi ilişkisi olan bir nesne gibi hissetmeği de başaramıyordum (Ama, ona sahip olmak için yeterli coşkunluk derecesine, mekanik bir tarzda da olsa, ulaşabileceğimi iyice bilmekteydim). Ben kafamda bu düşünceleri evirip çevirirken, o da divanın yanına gelmiş, üzerine çıkmak için diziyle dayanıyordu ona. Tam o sırada pencerenin perdelerinin aralık olduğunu farkettim. O lodos gününün donuk ışığı rahatsız ediyordu beni. Avlunun öbür yanında da pencereler vardı ayrıca, isteyen ordan bakınca benim atelyenin içini görebilirdi. Onun için, kurulmuş makine gibi: «Perdeleri kapatıver n'olursun,» dedim ona.

— «Aaaa! Perdeler...» dedi. Her zaman uysal olduğundan bana arkasını döndü ve hep ayaklarının ucuna basa basa pencerenin önüne gitti. Vücudunun yarı çocuksu yarı kadınsı, o acaip ve anlamlı yapısıyla onun atelyenin bir başından öbür

başına gidişini seyrederken, tanıştığımızdan beri ilk defa olarak içimden ona eziyet etme duygusu geldi birden. Beni eski günlere, çocukluk yıllarıma, yaşantımın bile bile eziyet yaptığım tek dönemine götüren bir istekti bu. O sıralarda iri bir İspanyol kedim vardı, kurşunili-karalıydı. Pek seviyordum onu ama yanında sıkıldığım da oluyordu çoğu zaman: Hayvancağızın yapabildiği birkaç oyunla bir iki zekâ gösterisi bitince oluyordu bu özellikle. Günün birinde can sıkıntısı yüzünden içimde bir zâlimlik hissi doğdu; bu his de şöyle bir oyun oynamağı getirdi aklıma:

Kedinin balığı çok sevdiğini biliyordum. Bir tabağa birkaç tane ufak, çiğ balık koydum. Tabağı odanın bir köşesine bıraktım. Sonra gidip kediyi aldım. Balıkları ona koklattıktan sonra kediyi götürüp odanın öbür köşesine bıraktım, n'apacak diye baktım. Kedi kuyruğunun ucundan burnunun ucuna kadar bütün vücudünde bir sevinç ve oburluk ifadesiyle hemencecik tabağa doğru fırladı. Fakat daha yarı yoldayken ben koştum, onu ensesinden kavradığım gibi eski yerine getirdim. Bu oyunu —oyun denebilirse buna tabii— ardarda birkaç kez tekrarladım. Kedi her seferinde esrarlı bir tâlihsizliğe kurban gittiğini biraz daha anlıyor, davranışını da ona göre değiştiriyordu. İlk atılışlarında yamandı, oburdu, kendine güvenliydi. Fakat sonraları daha sıkıntılı bir hâl aldı: Ayak-

larını ihtiyatla kımıldatarak yerde âdeta sürünürse benim gözetimimden kurtulacağını, hatta kendini gözden kaybedeceğini umuyordu.

Sonunda zavallı kedicik tabağa doğru hafif bir hareket yapmakla yetiniyordu. Benim zâlimce irademin sarsılmazlığına fazla zahmete katlanmadan boyun eğmek için yapılmış hem kaleşçe, hem kurnazca bir girişimdi bu. Sonra herşey değişiverdi birden: Kedi konuştu. Yâni demek istiyorum ki başını çevirip gözlerimin tâ içine bakarak anlamlı, aynı zamanda heyecanlı ve akıllıca bir tarzda uzun bir miyavlama çıkardı: «Niçin yapıyorsun bunu, niçin?» demek istiyordu sanki. Bu çok açık, çok belirli miyavlamayı duyunca birdenbire utandım kendimden. Yüzümün kızardığını bile hatırlar gibiyim hatta. Kediyi kucağıma alıp tabağın önüne kadar kendim götürdüm, bıraktım küçük balıklarını rahat rahat yesin diye.

İşte, Cecilia'yı da ayaklarının ucuna basarak kuzu kuzu pencereye doğru gider görünce, ona da vaktiyle kediye yaptığım o zâlimce oyunu oynamak geldi aklıma. O da açlığını gidermek için divana yaklaşmış, kedi gibi o da o çok doğal ve yerinde iştihayı baştan ayağa bütün benliğiyle açığa vurmuştu o anda. Eh, kediyle nasıl oynadımsa onunla da oynıyacaktım. Ama bu sefer oyunun gerçek konusunun ne olduğunu iyice bilerek: Benim nesne-

lerle olan ve sıkıntı yüzünden kesilen ilişkimi, eziyet yoluyla yeniden kurma iradesiydi bu.

Beri yandan Cecilia pencerenin önüne gidip perdeleri kapatmış, yine divandan yana dönmüştü. Çıplak olmakla birlikte efendisinin bir buyruğunu yerine getiren hizmetçinin hamaratça ifadesini bir an için edinen yüzünde, sevişme eylemine hazırlanmanın inançlı ve dikkatli havası yeniden belirmişti. Hep ayaklarının ucuna basa basa yürüyerek şövalenin çevresini dolaştı, atelyeyi bir baştan öbür başa geçti, divanın önüne geldi ve üzerine çıkmağa davrandı. Ama ben onu durdurarak: «Bağışla beni,» dedim. «Açık bir kapı önünde sevişmeyi hiç sevmem. N'olur, git de şu banyonun kapısını kapatıver.»

— «Amma da titizsin ha!» diye mırıldandı. Ama her zamanki gibi kuzu kuzu yine yollandı atelyenin içinde. Loşlukta uzaklaştığını gördüm. Kabarık, kıvırcık, koyu renk saçları; nârin, kemikli sırtı; ince belinin altında kaba etlerinin iki tane uzun çıkıntısıyla sevimli bir hayalet gibiydi. Kapıyı iyice kapattı. Loşluğun içinde bir kez daha hayalet gibi geri geldi. Bu loşluk gözlerini daha irileştirip koyulaştırıyor, memelerini daha dolgunlaştırıp esmerleştiriyor, karnının altını daha derinleştiriyor karartıyordu. Bu sefer dizini divana dayadığı sırada değil de, biraz soluk soluğa yanıma uzandığım sırada durdurdum onu: «Ah! Yine

bağışla beni,» dedim. «Telefonu aç da öylece bırak n'olur! Dün tam tatlı yerinde çalıverdi de. Gerçi gidip cevap vermedim ama o zil sesi sinirlerimi mahvetti!»

Bir süre yüzüme baktığını gördüm, sonra alçak sesle: «Varan üç!...» dedi, kalktı hemen hemen hiç sızlanmadan telefonu açıp alıcıyı odanın ortasındaki masanın üzerine koydu. Bir an da ışığa karşı yan durdu. Yanıma dönsün diye bekledim, sonra yapmacık bir saflıkla: «Ne dalgacıyım ben!» dedim. «Cecilia, sevgilim, bir iyilik daha yap bana. Git de pencerenin önündeki sigara tabakamı al getir, n'olur. Seviştikten sonra bir sigara tellendirmekten hoşlanırım, bilirsin...»

Bir şey söylemedi, hayretle uzun uzun baktı yüzüme, ama dördüncü kez yine dediğimi yaptı: Pencerenin önüne gidip sigaraları aldı, bana doğru geldi, kendini vermeğe hazırdı, hazırlıklıydı hep.

Neşeli bir sabırsızlıkla: «Al bakalım sigaralarını!» diyerek yüzüme attı onları, aynı zamanda da üzerime atılır gibi yaptı ama yarı yolda durdurdum onu «Eeee? Kibrit nerde?»

«Eeeey be!» dedi. Yine ayaklarının ucuna basa basa atelyenin içinde dolaştı. Fakat geri döndüğü zaman yüzünün o her zamanki ifadesi hafif bir kuşku ve kırgınlıkla bozulmuş görünüyordu. Sigaralar gibi kibritleri de kafama attı, fakat divana

çıkacak yerde biraz uzakta durup sordu: «Hazır ayaktayken söyle hemen, başka bir şey istiyor musun?»

Yalan söyledim: «Evet, mutfağa kadar bir zahmet ediver de havagazı musluğunu kapa, açık bırakmışım galiba.»

— «Başka?»

— «Başkaaa... Başkaaa... Haaa, evet, bir şey daha isteyecektim senden: Sokak kapısına kadar gidiver de zili fişten çıkar, birisi gelip rahatsız eder bizi belki.»

Dediğimi yapsın diye bekliyordum: O ise, tersine, kararlı bir tavırla gibi bir iskemleye oturdu, bir bacağını da kollarının arasına aldı. Böyle dertop olmuş, üzgün ve kuşkulu bir tavırla yüzüme bakıyordu. Şaşırarak sordum: «N'oluyorsun ayol? Neden gidip yapmıyorsun söylediklerimi?»

Hemen cevap vermedi. Sonunda n'olur n'olmaz diye sordu: «Bu ikisini mi? Başkaları da var mı yoksa?»

— «Yalnız bu ikisini.»

Galiba hafifçe içini çekerek kalktı. İlkin mutfağa, sonra sokak kapısına gitmek için atelyenin içinden geçti. Geri geldiği zaman yüzündeki bekleyiş ve istek ifadesinin hâlâ öylece durduğunu görerek: «Oynadığım zalimce oyunu uzatırsam onu yine bu halde görebilir miyim acaba?» dedim içimden. Aşktı bu, onun besliyebileceği tek aşk duygu-

suydu, ben de öldürecektim bu duyguyu. Fakat, yanıma uzandığı sırada ona şöyle demekten kendimi alamadım: «Çok affedersin ama bir kez daha kalkman gerek. Sigara tablası istiyorum, sigara küllerini yere silkmek istemem.»

Bu sefer, çocukluğumun o uzak yıllarında kedinin yaptığının o tam tersini yaptı. Kedi insanca, akıllıca, hatta diyebilirim ki hristiyanlığa yaraşır biçimde konuşmuştu: Kendisine yaptığım eziyet insanlığa dek yükseltmişti onu. Aynı zalimlik karşısında Cecilia hayvanlara yaraşan hem sessiz, hem dokunaklı bir alçak gönüllülük davranışında bulundu: Kendisinden istediğim gibi kalkacak yerde bana sımsıkı sokuldu, hayvanların konuşamadıkları için yaptıkları gibi, ileri süreceğim sebep ve duyacağım memnunluk ne olursa olsun artık kendisini rahatsız etmemem için yalvarırcasına yüzünü kulağımla omuzum arasına gömdü; kollarıyla, bacaklarıyla da bana sarıldı. Kedinin yıllar önceki miyavlaması ne kadar insanca idiyse Cecilia'nın bu âciz, gamlı ve yalvaran kucaklayışı da o kadar işgüdüsel tarzda hayvancaydı ve aynı etkiyi yaptı bende: Başkasının çektiği acıda gerçeğin kanıtını arayan zalimliğimden utanç duydum birdenbire. Saçma isteklerimde artık direnmiyerek ben de onu kucakladım. Vücudü hep bu işareti beklemişti sanki: Başka bir tarzda, artık

yalvarırcasına değil de oburcasına, sımsıkı bana sarıldı. «Hazırım,» diye haber verir gibi, kasıklarının arasındaki çıkıntı ile, sert ve sabırsız, burdu bana. Sıkmaktan çok eğlendirmişti bu beni: «Eh, cümbüş başlıyor,» diye düşündüm.

Fakat o gün bugün zalimlikten bir nefret duygusu kaldı içimde, ki Cecilia ile olan ilişkisizliğimin anlamlı bir belirtisiydi bu. Aynı zamanda da ilerisi için daha ağır, daha onarılmaz, daha utandırıcı zalimliklere kapılma korkusu yeretti bende. Bu seferki bir deneme olmuştu ancak. Cecilia ile, sıkıntıyla ve onun etkileriyle olan ilişkilerimi sürdürmekte ayak direrdem gerçekten işi sadizme dökeceğimi anlıyordum. Onunla herhangi bir ilişki kurma ihtiyacı beni buna doğru itiyordu gerçekten. Cecilia'nın hayvanlara yaraşan dokunaklı kucaklayışı zalimliğime son vermişti ama bu olay hayale kaptırmamalıydı beni. Doğrusu şu ki ben Cecilia'ya eziyet etmekten ona acıdığım ve kendimden utandığım için değil de, bu kucaklayışıyla acı çektiğini kabul ettiği için vazgeçmiştim. Acı çektiğini görerek sıkıntımı gidermek içindir ki acı çektiğini kabul ettirmek istemiştim ona.

Fakat bu yolu izleyerek, duyarlığımı gittikçe daha çok körleştirerek, dediğim gibi, işi sadizme dökebilir; yani sıkıntımı bir kötülük mekanizması haline sokabilirdim. Sıkıntı bana korku veriyordu ama tiksinti vermiyordu, belirli ve özlü bir şey var-

dı onda çünkü. Sadizm ise tersine, ikiyüzlülüğünden ötürü iğrendiriyordu beni (Bir sadık kurbanını cezalandırdığını iddia eder hep, aslında ise cezalandırma bahanesiyle verdiği acılardan zevk duyma çarelerini arar) sonra, verdiği coşkunluk dolayısiyle, iffetli olduğu veya öyle olduğunu iddia ettiği ölçüde daha kirli görünüyordu bana, ta şu ana kadar: Aşk ilişkilerinde her türlü ikiyüzlülüğü bir yana bırakarak zincirden boşanacak, böylece de bir çeşit uyuşturucu maddeden başka şey olmadığını ortaya koyacaktı.

Zalim değilim bereket versin; bu ilk zalimlik olayı sonuncusu oldu aynı zamanda. Tersine, çok geç olmadan Cecilia'dan ayrılmam gerek, diye düşündüm. İşin bu noktaya varmasından üzülüyordum. Kendim için değil: Ben onu sevmediğimi, onun ise —kendine özgü suskun ve ifadesiz tarzda da olsa— beni sevdiğini sanıyordum. Bana gelince, Cecilia'dan, yâni onun vücudünden her zaman, istediğim her sefer, istediğim her tarzda —ve ona tam anlamıyla sahip olduğumu hayal ederek— yararlanabilmem; kısacası onunla oldukça tam bir ilişki sürdürerek bunun devamını artık yararsız hale sokmam, onu sevmediğime inandırmıştı beni. Olaylardan örnek alarak, Cecilia'yı her zaman herşeye razı, aşağıdan alır ve uysal gördüğüm için de onun beni sevdiğine inanıyorum. Erkeklerde hep görülen bir kendini beğenmişlikle, onun bu halini

sevgiye yoruyordum. Hiç değilse bu sevginin adı konmamış, hemen hemen otomatik niteliği dolayısiyle kuşkulanmam gerekirdi oysa. Bu yüzden de Cecilia'dan ayrılırsam ben ferahlık duyarken onun da, tersine, bundan acı duyacağını düşünüyordum. Onun için, bu ayrılışın Cecilia'ya daha az aşağılatıcı gelmesini, daha az üzücü olmasını sağlamak üzere, bunu erteliyordum hep.

IV

Anlattığım eziyet olayı olup bittiği gün Cecilia'dan ayrılmağı kararlaştırdım. Cecilia gider gitmez, birdenbire vermiştim bu kararı. Sonra, ayrılmamız için —dediğim gibi— geçerli bir bahane bulmak üzere daha iki hafta geçsin diye bekledim. Bununla birlikte, bu süre boyunca olduğu kadar can sıkıntısı çekmedim hiç. Bana göre can sıkıntısı artık küçük metresimin kişiliğinde cisimleşiyordu sanki. Şunu hatırlıyorum ki sokak kapısının zili onun o çok iyi bildiğim tarzıyla, kısa ve çekingen çalınca, dayanılmaz bir sabırsızlıkla içimi çekmekteydim. Cecilia atelyeye girdikten sonra bütün olup bitenler de karanlık ve saçma bir durgunluğa gömülmüş gibime geliyordu. Bu durgunluğu ise ne o her zamanki soyunma işlemi, ne öpüşmeler, ne okşamalar, ne de öbür erotik coşturma-

lar giderebiliyordu, ki Cecilia çok cömertti bu konuda. Hatta sevişmemizi meydana getiren bu bir çeşit sıkıcı merasimin sonunda, zevkin zirvesine erişmenin verdiği o her zamanki sar'alı kasılış bile başaramıyordu bu işi.

Doğrusu şu ki Cecilia çıplak ya da giyimli olsun, birleşmemiz sırasında altımda, ya da seviştikten sonra yanımda yatmış olsun, karanlıkta ya da aydınlıkta kişiliğinin yoğunluğunu, hatta tanınabilir bir nesne olma niteliğini benim gözümde her gün biraz daha yitiriyor gibiydi. Ona eziyet etmem aramızdaki ilişkiye şimdilik de olsa, geçici bir gerçeklik verebilirdi kuşkusuz, ama ben eziyete başvurmak istemiyordum artık. Onun için de Cecilia'ya karşı artık ihtiyaç duyulmayan bir nesneye olduğu gibi davranacağım günün yaklaştığını; yani ne ona ne kendime hiçbir akla yakın neden göstermeksizin metresimden ayrılacağımı biliyordum. Vakit çok geç olmadan bir bahane bulmak gerekiyordu şu halde.

Annemi evden kaçtığım günden beri görmemiştim. Bir sabah onu ziyarete gittim. Külüstür arabama binip Appia yoluna doğru yöneldim. Yeşilliklerin taştığı duvarlarıyla, parmaklıklarıyla, ağaçlar arasına gömülmüş köşkleriyle bugün zenginler arasında çok moda olan, hristiyanlık öncesinin ve sonrasının o ünlü yolundaydım şimdi. Uzun servi dizileriyle tek tek çamları, yolun ot bürümüş

kıyılarını, ak mermerlerle süslü kırmızı tuğladan yıkıntıları yine görüyorum. Tarakla düzeltilmiş çakıllarıyla, dörtköşe iki direğin arasında hafif meyilli bahçe yolu defneler ve bodur meşelerle çevrili sert ve alçak kırmızı köşk de çıktı karşıma nihayet.

Kocaman gözlükleriyle sinsi yüzlü oda hizmetçisi Rita açmadı bu sefer bana kapıyı da dazlak kafalı, kilise zangoçları gibi tombul suratlı, tıknaz bir uşak açtı. Sırtında çizgili bir iş elbisesi vardı. Bana: «Sayın Marki» diye hitabettikten sonra «Sayın Markiz»in evde olduğunu söyledi. Benim için yepyeni olan bu asillik unvanını duyunca irkildim, doğru yazı odasına gittim. Annem masasının başına oturmuş, bir defteri inceliyordu derin derin. Burnunun üstünde gözlükleri, dişlerinin arasında da uzun bir sigara ağızlığı vardı. Sıska, kuru yanağına her zamanki gibi bir öpücük kondurduktan sonra: «Senin uşağın bana taktığı bu Marki unvanı da n'oluyor? Hem nerden çıktı o herif? Rita nerede?» dedim.

Annem gözlüklerini çıkardı, donuk mavi gözleriyle bir şey demeden yüzüme baktı bir an. Sonra en sevimsiz sesiyle: «Rita'yı kovdum, orospunun biriydi,» dedi.

— «N'apmıştı ki?»

— «Evde yahut dışarda, çepeçevre birkaç kilo-

metrelik bir alan içinde ne kadar erkek varsa hepsini elden geçirmişti. Azgın karının biriydi!»

— «Bakındı hele, kimin aklına gelirdi bu, öyle ciddi tavırlıydı ki.»

Annem, vereceği haberi öğrenmek için gerekli huzurun ruhumu kaplamasını sanki beklemek istermiş gibi yine sustu. Sonra:

— «O unvana gelince,» dedi. «Epiy oluyor, asalet unvanları biliminde uzman birisi beni görmeğe geldi. Ailemizin soylu olduğunu, Marki olduğumuzu anlattı bana. Görünüşe göre babanın ailesi geçen yüzyılda kimbilir hangi nedenle bu unvanı terketmiş. Şimdi ben gerekli araştırmaları yaptıracağım, yakında da bu unvanı taşımağa hak kazanacağız. Öyle gibime geldi ki madem hakkımız var, bunu kullanmak da suç olmasa gerek.»

Hiç ses çıkarmadım: Annemin züppeliğini biliyordum ve uzun zamandan beri de bu haline şaşmaktan vazgeçmiştim. Biraz sonra sitemli bir eda ile yine söze başladı: «Farkında mısın bilmiyorum: Yaş gününde ortadan... kayboluşundan beri, diyelim, ilk kez geliyorsun anneni görmeğe.»

Yeteri kadar üzgün bir sesle: «Haklısın ama çok işim vardı,» dedim.

— «Yine resim yapmağa mı başladın yoksa?»

Cevap verdim: «Merak etme, başka işlerim vardı.»

— «Merak filân ettiğim yok... Hattâ bana so-

rarsan, resim yapmağa yine başlaman daha iyi olurdu.»

— «Neden?»

Annem damdan düşercesine, çok sevimsiz bir tarzda: «Kadınları daha az düşünürdün de ondan,» dedi. Sonra dik dik yüzüme bakarak ekledi: «Ne sanıyorsun yani? Elâlem olanları görmüyor mu?»

— «İyi ama, n'olmuş yâni?»

Annem doğrudan cevap vermedi: «Çok, ama çok külüstürleşmişsin, biliyor musun?» dedi.

Biliyordum bunu. İki aydır sevişme faslında aşırı gitmiştim. Başka iş yapmamıştım daha doğrusu, bu da sersemletmişti beni.

— «Belki öyle ama ben çok iyi hissediyorum kendimi,» diye cevap verdim.

— «Bana kalırsa dinlenmelisin, açık havada gezmelisin, spor yapmalısın, temiz hava almalısın. Niçin bir iki aylığına dağlık bir yerlere gitmiyorsun?»

— «Dağlık bir yerlere gitmek için para lâzım, bendeyse metelik yok.»

Züğürtlüğü bile bile kabullenmiştim ben. Bu da sözde bir züğürtlüktü ya, neyse. Ama züğürtlüğümü her ileri sürüşümde annem sanki anlaşılmaz ve netice itibariyle ahlâka aykırı bir onur duygusuyla öfkeleniveriyordu. Bu sefer de öyle oldu ni-

tekim: «İyi ama Dino, bari sen söyleme bunu!» dedi.

— «Neden canım? Bugün ayın on beşi, her ay bana verdiğin paradan da cebimde topu topu kırk bin liret kalmış olsa gerek.»

— «Evet ama Dino, paran yoksa, olsun istemiyorsun da ondan. Zenginsin, çok zenginsin hem, Dino. Yoksulluk taslaman nâfile. Zenginsin, ve n'aparsan yap, zengin olarak kalıyorsun.»

Ben de tam böyle düşünüyordum işte. Kelimelerin üstüne basa basa: «Seni görmeğe geleyim istiyorsan, bana zenginliğimi hatırlatmaktan vazgeç, anladın mı?»

— «Neden canım? İşin doğrusu bu.»

— «Evet, ama kahrediyor bu gerçek beni.»

— «Neden kahrediyormuş? Senin yerinde olmakla mutlanacak ne çok insan var, düşün bir. Herhangi birini mutlu edecek bu olay neden kahrediyormuş seni oğlum?»

Annemin gerçekten üzgün bir hali vardı. Birdenbire öfkeli bir bezginlik duymaktan kendimi alamadım: «Bazı kimseler vardır, çileğe karşı allerjiktirler, çilek yediler mi her yanlarında kızartılar belirir,» dedim. «Benim de paraya karşı allerjim var. Param olduğunu düşününce utancımdan kızarıyorum.»

Bir süre sessizlik oldu. Sonra annem iyi niyetini gösteren bir tavırla yine konuştu: «Peki peki,

anladık, züğürtsün sen: Ama annesi zengin olan bir züğürtsün. Hiç değilse bunu kabul edersin, değil mi?»

— «Eeee, peki?»

— «Dağlık bir yere gitmen için de annen sana ödünç para verir: Cortina d'Ampezzo'ya, örneğin.»

Annemin ne oldukları önceden besbelli, basmakalıp öğütleri bir öfke çığlığı koparmama yol açardı hep, böyle bir çığlığı koparmak üzereydim yine. Anneme kalırsa insan kışın Cortina d'Ampezzo'ya, yazın Lido'ya, baharda da Riviera'ya gitmeliydi. Fakat birden aklıma geldi: Cecilia'dan kesin olarak ayrılmak için aradığım bahaneyi annem istemeden veriyordu bana. Cortina'da kalmak için gerekli parayı alacaktım ondan. Bu parayla Cecilia'ya bir hediye alacaktım, aynı zamanda da annemle birlikte dağlık bir yere gideceğimi söyliyecektim. Ayrılığı geçici imiş gibi gösterecektim. Hediye de ayrılık acısını hafifletecekti. Daha sonra oturup Cecilia'ya bir mektup yazarak: «Allahaısmarladık,» diyecektim. Uysal bir tavırla: «Peki, Cortina için anlaştık. Şimdi de ver parayı bakalım,» dedim.

Annem benim böyle çabucak razı olacağımı beklememişti herhalde. Spekülâsyon yapma alışkısı onda öylesine kuvvetliydi ki, benimle olan ilişkilerinde bile vazgeçemiyordu bundan. Kötü niyet dolu, kararsız bir tavırla: «Sana kaç para lâzım-

sa vereceğim tabii,» dedi. «Söz verdim bir kere, sözümü de geri almıyorum.»

— «İyi ya... Ver parayı öyleyse.»

— «Acelen ne canım? Hem kaç para lâzım sana?»

— «Gününü yirmi bin liretten hesapla. İlk olarak iki yüz bin liret ver bana.»

— «Günde yirmi bin liret, ha?»

— «Senin söylediğine göre zengin miyim, değil miyim ben? Birinci sınıf bir otele gitmiyeceğim. Günde yirmi bin liret ortahalli bir yerde kalmak için zar-zor yeter.»

Annem nihayet isteğime üstü kapalı tarzda «olmaz» demeğe karar vererek: «Para burada değil, burada hiç para bulundurmam,» dedi.

Ayağa kalkarak: «İyi öyleyse, odana gidelim o halde,» dedim.

— «Odamda da yok. Bu sabah birisine para verdim de.»

— «Çek ver öyleyse. Çek karnen burdadır muhakkak.»

Bu çok akıllıca öneri karşısında annem acaip tarzda fikir değiştiriverdi: «Yok yok, para vereyim daha iyi, çek karnem dün bitti de. Odama çıkalım,» dedi.

Ayağa kalktı, peşi-sıra ben de yazı odasından çıktım. Ödeme tarzındaki bu ânî değişiklik neden

ileri geldi acaba, diyordum içimden. Fakat bunu öğrenmek için çok beklemedim. Merdivenden çıktığımız sırada önüm sıra giden annem arkasına dönmeden: «Yahut şöyle yapalım,» dedi. «Yüz bin liret vereyim sana şimdi. Kalanını da yarın alırsın. Daha fazla veremiyeceğim, bütün param bu kadar.»

Annem şunun için fikir değiştirmişti demek: Paranın tümünü ödemek için bana çok vermemezlik edemezdi ama yanında daha fazlası olmadığını ileri sürerek peşin, fakat daha eksik para verebilirdi. Bu ânî cimrilik nerden çıkmıştı böyle? «Üzerimdeki denetimini kaybetmemek, para karşılığında da bir şeyler elde etmek için olsa gerek her halde,» diye düşündüm. Bir şey demedim, merdivende, sonra da odasında onun peşi-sıra yürüdüm. Çok rahat, büyük bir odaydı burası. Kurşuni ve beyaz tonlarla modern tarzda döşenmişti. Yerde de, duvarlarda da bir sürü halı vardı. Duvarda da, döşemede de kumaş kaplı olmayan bir parmak yer yokmuş gibisine geliyordu insanın. Aynaların yansıttığı siluetlerimizi esrarlı tarzda, sanki suç ortağı imişiz gibi gösteren loşluğun içinde annem odanın nihayetindeki banyonun kapısına giderek açtı. Bulunduğum yerde kımıltısız durdum. Annem: «Niçin orda duruyorsun? Gelsene, senden gizli bir şeyim yok,» dedi.

— «Gizli bir şeyin yok, paranı istemediğimi

biliyorsun çünkü. Ama istesem, birsürü gizli şeyin olurdu, hem de nasıl!» dedim.

— «Ne budalaca şeyler bunlar, oğlum değil misin sen?» dedi, önüm sıra yürüyüp banyoya girdi. Zengin evlerinde vücut temizliğine ayrılan yerlere özgü gösterişli, yararsız, çok büyük bir genişlikteydi burası. Banyo ile lâvabo arasında dört metrelik mermer karo vardı en azından. Lâvabo ile tuvalet arasında da fayans döşeli bir o kadar duvar vardı. Annemin duvara yaklaştığını, havlu asmak için kullanılan kancalardan birini kavradığını, sağa sola çevirip kendine doğru çektiğini gördüm. Dört tane beyaz fayans karo gişe gibi açıldı, çelik bir kasanın kurşuni, parlak yüzeyi çıktı ortaya. Annem bilgiç bir tavırla ve gönlümü almak istercesine: «Hadi, sen de şifreyle aç kasayı bakalım,» dedi.

Annem kasanın şifresini bana söylemiş, ben de âdeta istemeksizin aklımda tutmuştum onu, belleğim iyi olduğu için sadece belki, ama hele onun gözü önünde bu şifreyi kullanmak gelmiyordu içimden. Hani insan inanmadığı başka bir dinin tapınışlarına katılmaktan hoşlanmaz ya, biraz onun gibi işte: «Neden canım? Kendin açsana, ne üstüme vazife benim?» dedim.

Annem epiy neşeli bir tavırla: «Hatırlıyor musun bakalım, göreyim bir, demiştim de,» dedi. Kocaman yüzüklerle dolu beyaz, sinirli eliyle kadra-

nın üzerinde çabuk çabuk birkaç düğme çevirdi, kasayı açtı. Daracık dolabın dibinde birkaç tane endüstriyel hisse senedi, beyazlı sarılı birçok da zarf gördüm. Annem birdenbire neşeden şüpheye geçerek kuşkulu bir tavırla yüzüme baktı. Sıkılarak gözlerimi yere diktim: Tuvaletin oturulacak yerinin porseleni üzerinde bir parça pamuk duruyordu. Elimi uzatıp sifonu çektim. Başımı yeniden kaldırdığım sırada annem kasadan çok şişkin beyaz bir zarf çıkarmış, fayansları yine yerine koyuyordu. Sonra odasına doğru giderek: «Bugünlük elli bin liret vereceğim sana,» dedi. «Sonradan aklıma geldi: Bir esnafa vermek için öbür elli bini ben alacağını da.»

Kendisinden istediğim parayı daha da kırpıyordu böylece. Cecilia'ya iki yüz bin liretlik bir hediye vermeği tasarlamıştım. Bu paranın da yüz binini almağa razı olmuştum. Fakat ayrılığın acısını hafifletmek için elli bin liret çok az görünüyordu bana gerçekten. Kesin bir tavırla itiraz ederek: «Bugün yüz bin liret lâzım bana. Başka sefer para verirsin o senin esnafa,» dedim.

Annem: «Hayır, olmaz,» diyerek eski, yüksek bir dolabın önüne gitti, arkası bana dönüktü, dolabın üzerini kaplayan mermerin üstünde zarfı açtığını görür gibi oldum. Odanın ortasından bir yere kımıldamaksızın: «Elli bin liretten daha çok para var bu zarfın içinde muhakkak, üç yüz bin

liretten bile fazla para var belki,» dedim. «Orada en azından yarım milyon olsa gerek, niçin bu numaraları yapıyorsun bana?»

Bana dönmeden hemen cevap verdi: «Hayır, zarfın içinde yüz bin liret var yalnız.»

— «Göster bana bakıyim.»

Beklenmedik bir davranışla birden döndü, omuzlarıyla parayı sakladı, her zamanki sertliği altında âdeta heyecanlı bir yüzle bana bakarak: «Dino,» dedi. «Niçin gelip yine annenle oturmak istemiyorsun? Burada olsaydın kaç para istesen verirdim sana.»

Para karşılığında annemin benden istediği buydu demek. Batakçı bir borçluya yapacağı gibi, beni sert bir ikilemin karşısında bırakacak yerde, önerisini dokunaklı bir dilek halinde sunuyordu ama önemi yoktu bunun. Ben de: «Bu işle onun ne ilgisi var?» diye sordum.

— «Şunu söylemeden edemiyeceğim bak: İki aydan beri yüzünü görmedim, para istemek için gelip beni buldun ancak.»

— «İşim var demiştim ya sana!»

— «Burada otursaydın canının istediğini yapardın. Yaşantına hiç mi hiç karışmazdım.»

— «Peki, ver şu parayı da bitsin bu iş.»

— «İstediğin gibi gider gelirdin eve, geceleri geç dönebilirdin, hangi misafiri istesen kabul edebilirdin, istediğin bütün kadınları görebilirdin...»

— «İyi ama, benim kimseyi görmeğe ihtiyacım yok ki.»

— «Rita ile kırıştırmana engel olurum diye kaçtın o gün herhalde, ha? Aldanıyorsun: İşin tadını kaçırmaman şartiyle hiçbir şeyi yasaklıyacak değildim sana.»

Bu sefer sahiden şaşırdım kaldım. Annem Rita ile aramda bir şeyler olduğunu görmüştü demek. Fakat o kızla aramda kurulacak bağın köşke, dolayısiyle kendisine olan bağlılığımı pekiştireceğini umarak ses çıkarmamıştı besbelli. Ne zaman fark etmişti bunu? Yemekte mi? Sonra mı? Sanki yeniden çocukluğa dönmüşüm de annem beni azarlamağa hak kazanmış gibi, tatsız bir suçluluk duygusu hissettim birden. Fakat, alt tarafı, Rita'ya duyduğum eğilimin kaynağında, anneme yaptığım her ziyaretin bende uyandırmaktan geri durmadığı umutsuzluğun bulunduğunu düşünerek bu duyguyu yenebildim. Gözlerinin ta içine bakarak, öfkeli bir tavırla cevap verdim: «Hayır, Rita yüzünden değil, senin yüzünden kaçtım.»

— «Benim yüzümden mi? Peki, ya yemekte onu mıncıkladığını görmezlikten geldiğimi söylersem!»

Bu sözler, hele annemin bunları söylerken takındığı tavır öfkeden kudurttu beni: «Evet, senin yüzünden mıncıkladım onu,» dedim.

— «Neden yani? Hem neme lâzım benim? Hiz-

metçilere sarkıntılık edersen bunun suçlusu ben mi olacağım?»

— «Sen benim ayağıma bastığın için ben de elle sarkıntılık ettim ona.»

— «Ayağına mı basmışım?»

— «Evet. Hizmetçilerin önünde para sözü etmiyeyim diye. Şunu iyi bil bak.» Ona yaklaşmış, yüzüne karşı söylüyordum bunları: İlk ve son defa bil iyice: Hayatımda ne kadar budalalık yaptımsa senin yüzünden yaptım bunları.»

— «Benim yüzümden mi?»

Birdenbire korkunç bir öfkeye kapılarak başladım bağırmağa: «Delikanlılığımın bütün yıllarını senin istediğin gibi olmaktansa hırsız, kaatil olmağı, bir suç işlemeği özlemekle geçirdim. Tanrı'ya şükret ki fırsat çıkmadı da olmadım. Bütün buna sebep de seninle, bu evde oturmamdı.»

Annem kendisine söylenen herşeyi, lâfta kalmak şartiyle, göz kırpmadan sineye çekerdi öteden beri; ama bu sefer sesimden korkmuş göründü. Korkulu bir tavırla başını ürkek ürkek sağa sola salladığını gördüm:

— «Eh, peki, madem ki öyle, beni görmeğe gelme, bu eve bir daha gelme artık,» diye kekeledi.

Hemencecik sâkinleştim:

— «Hayır, geleceğim ama o evi sevmemi isteme benden,» dedim.

— «İğrenilecek nesi var bu evin? Başkaları gibi bir ev değil mi bu da?»

— «Tersine, birçok evlerden daha güzel, daha rahat burası.»

— «N'apalım öyleyse?»

Kendisine doğrudan saldırmadığım için biraz ferahladığını gördüm. Bir soruyla cevap verdim:

— «Babam da oturmak istemiyordu bu evde. Niçin?»

— «Baban gezip dolaşmaktan hoşlanıyordu.»

— «Burda oturmaktan hoşlanmadığı için gezip dolaşıyordu, demek daha doğru olmaz mı?»

— «Baban babandı, sen ise sensin.»

Annemle aramda ilk kez çıkmıyordu böyle tartışmalar. Bağırıp çağırabilir, ona hakaret edebilirdim, fakat gerçek karşısında duruveriyordum hep: Zengin bir insanın evi olduğu için tiksiniyordum bu evden. Öte yandan annem beni kışkırtıp damarıma basarak bu gerçeği açıklamağa zorluyordu beni galiba. Ama aslında onu açıklıyayım istemiyordu ve bir an geliyordu ki hep yüzgeri ediyor, lâkırdıyı değiştiriyordu. Bu sefer de öyle oldu. Tam ona cevap verecektim ki biraz sinirli bir tavırla ekledi:

— «Daha özgür olmak için kendi başına yaşamak istediğini söylersen daha doğru lâf etmiş olur-

sun. Ne yazık ki aldanıyorsun. Al şu yüz bin liretini!»

Parayı bana uzattı ama isteksiz bir tavırla. Ben elimi uzatınca o kendininkini çekti. Karşılığında kendisine hiçbir şey vermediğimi anlamış gibi bir hali vardı sanki: «Öğle yemeğine kal bari,» diye ekledi.

— «Kalamam.»

— «Yemeğe birkaç kişi çağırdım. Bakan Triolo ile eşi de var aralarında. Sevimli, akıllı, enerjik bir adam.»

— «Bir bakan mı? Ne korkunç şey! Ver bana şu parayı hadi.»

Bu sefer parayı verdi ama hem öfkeli, hem isteksiz bir tavırla: Verdiği sırada elimden kapmak istermiş gibi bir hali vardı: «Yarın öğle yemeğine gel öyleyse,» dedi. «Paranın kalanını da o zaman veririm. Ama Cortina'ya gideceksin ha!»

— «Neden? Şüphe mi ediyorsun yoksa?»

— «Seninle belli olmaz hiç...»

Annem epiy memnun görünüyordu şimdi. Bunu da başı havada, elini merdivenin bakır trabzanına koyarak önüm sıra yürüyüş tarzından anlıyordum. «Aramızda kopacak büyük kavgayı bir kez daha savuşturmayı başardı da onun için memnun galiba. Her zengini korkutan kavga yâni: Sonra zenginliğinin tadını çıkaramaz çünkü, diye düşündüm. Memnunluğu öylesine büyüktü ki, az

önce «kalamam» dediğimi unutarak, sokak kapısına geldiğimiz sırada: «Niçin bakan gelinceye kadar kalmıyorsun hiç olmazsa? Onunla bir aperitif alır, sonra gidersin... Nüfuzlu adamdır, her zaman yararlı olabilir sana,» dedi.

İçimi çekerek:

— «Bana olamaz maalesef,» dedim. «Sonra, gitmem de gerekiyor gerçekten.»

Annem diretmedi. Sokak kapısını açtı, eşikten adım attı. Ellerini koltuklarının altına sokmuş, nemli göz yuvalarında tir tir titriyordu: Bulutlarla kaplı gökyüzüne bakarak:

— «Yağmur böyle devam ederse zavallı çiçeklerim mahvolacak!» dedi.

— «Eh, hadi Allahaısmarladık anne,» dedim. Eğilerek kurulukta benim öpüşümden aşağı kalmayan yanağına o her zamanki kuru öpücüğü kondurdum. Sonra çabucak arabama doğru koştum, bahçe yolunun bitiminde bir arabanın ortaya çıktığını görmüştüm çünkü, annemin konuklarıyla ne pahasına olursa olsun karşılaşmak istemiyordum. Öbür otomobil setin üzerine gelip orada dururken ben de kendi arabamın direksiyonuna geçmiştim. Annem hatırlı konukları karşılamağa hazırlanan bir kimse tavrıyla kapının önünde duruyordu. Marşa bastım, sırmalı elbiseler giymiş şoförün arabadan inerek şapkasını çıkardığını, eğilerek kapıyı açtığını görmeğe vakit bularak yola çık-

tım ama arabadan aşağıya uzanarak basacağı yeri araştıran siyah iskarpinli erkek ayağının kime ait olduğunu görmeğe vakit bulamadım.

Saat bire geliyordu, Appia yolunu bir baştan öbür başa aştım, mağazaların kapanışından az önce İspanya meydanına geldim. Cecilia'ya bir veda hediyesi almak için nereye gideceğimi biliyordum. Via dei Condotti'de çanta ve şemsiye satan bir mağazaya girdim. Mağazanın içi şık hanım müşterilerle doluydu. Ben görününce hafif bir şaşkınlıkla uzaklaştılar. Sonra ben de çabucak bir krokodil çanta seçerken aynada kendime baktım, müşterilerin şaşkınlıklarının nedenini anladım. Bir serseri görünümündeydim, insana korku veren bir serseri hem: Kıvırcık, çok uzun sarı saçlarla çevrili dazlak bir kafa; suratımda uzamış, kızılımsı, gölge hâlinde bir sakal; altından kravatsız bir gömleğin göründüğü koyu kurşuni bir kazak; zeytin yeşili renkte, ütüsüz ve eski bir kadife pantolon. Üstelik de uzun bir boy, belki mağazanın çok alçak olan tavanıyla çelişki halinde olduğundan, çok uzun bir boy; kan çanağı gibi mavi gözlerin üzerine bir güneş siperi misali inen çıkık bir alın; basık bir burun; ileriye fırlak bir ağız: Bir çeşit maymun azmanı, kısacası.

Aynada kendime bakınca şunu da anladım aynı zamanda: Beni bakanla ve öteki konuklarla birlikte bu kılıkta öğle yemeğine çağırarak, annem

büyük bir şefkat gösterisinde bulunmuştu doğrusu. Az sonra da şöyle düşündüm: Annem bir takım toplum kurallarına büyük önem verirdi ya, benim ressam kılığında olduğumu düşünmüş olmalıydı herhalde; yani ben, onun mensup olduğu çevrede hiç de aşağılatıcı olmayan bir yerim bulunduğunu gösteren bir çeşit üniforma giymiş bulunmaktaydım. Böylesi bir çevrede kiminin ressam kazağı, kiminin de bakanın giydiği cinsten, kruvaze bir kostüm giymeğe hakkı vardı. Bu düşüncelere dalıp gitmiştim. Bana çantayı uzatan satıcı kızın sesiyle irkildim. Parayı verdim, paketi alıp dışarıya çıktım.

Saat birdi, beşte buluşacaktık. Söylemesi acaip ama, başka günler ilişkilerimizin devam etmekte olduğunu bildiğim için Cecilia'yı beklemekte olduğumu hiç farketmemiştim. Şimdi ondan ayrılmağa karar vermiştim ya, beklemek ağırıma gidiyordu. Bu yüzden de, saat beşten önce yapmam gerekebilecek bütün işleri çok büyük bir yavaşlıkla yaptım. Zamanı hissetmeden ve acı duymadan geçirebileceğimi sanıyordum böylece. Mahalledeki bir lokantaya giderek yemeklerin tadını çıkarıyormuş, iki lokma arasında düşünüyormuş gibi yapıp yemeğimi ağır ağır yedim. Sonra bir bara gittim, bir kahve içtikten sonra para atılınca plâk çalan bir **juke-box**'un birkaç şarkısını dinleyerek oyalandım. Bir başka bara gidip ikinci bir kahve

içtim, bir tabureye tüneyerek gazeteyi baştan sona okudum. Kaldırımın üstünde yirmi dakika dikilip adını bilmediğim genç bir ressamla yirmi dakika konuştum; onun ödüllere ve sergilere uzun uzun veriştirmesine ilgilenir gibi yaptım. Buluşmamıza dört saat vardı ya, bütün bu çarelere başvurarak bunun iki saatini zar-zor geçirebildim ancak. Yüreğim kaygılı, atelyeye döndüm nihayet.

Beyaz perdeden süzülen tatlı, açık ve seçik ışığı buldum orada. Çok iyi tanıdığım bu ışığın içinde sıkıntı —yâni nesnelerle benim aramdaki ilişki yokluğu— çok normal, fakat yine de kaygı vermekten geri kalmayan bir kılığa bürünmüş görünüyordu. Belki de her zamankinden çok daha fazla kaygı vericiydi bu yüzden hattâ. Gerçekten de içeriye girip şövalenin üzerinde ak bir leke gibi duran boş tualin karşısındaki koltuğa oturunca şöyle düşündüm hemen: Ben buradayım, onlar orda. Onlar, çevremdeki eşya idi: Şövalenin üzerindeki tual, ortadaki yuvarlak masa, sol köşede, yatağı gizleyen paravana, tavana giren borusuyla çini soba, üzerleri defterlerle dolu sandalyeler, kitapların dizili olduğu raflar. «Onlar orda, ben burdayım,» diye tekrarladım kendi kendime. Onlarla benim aramda da hiçbir şey, ama hiç mi hiç bir şey yoktu: Uzaydaki, birbirlerinden milyarlarca ışık yılı uzakta olan yıldızlar arasında nasıl bir şey yoksa öyle belki.

«Onlar orda, ben burdayım,» diyordum kendi kendime hep. Sonra da bir gün önceki haliyle Cecilia geliyordu gözümün önüne: Divana yatmış, gözlerini yummuş, yüzünü yastığın üzerine yan devirmiş, karnını ileriye doğru germiş, en tam ve açık anlamıyla kendini sunan, yani kendisini verme dışında her türlü iradeden yoksun bir nesne gibi. Ona doğru giderken yine bugünkü gibi: «O burda, ben ordayım,» diye düşündüğümü ve içimden: «Onunla aramda hiçbir şey yok, benim bu boşluğu aşmam, yâni Cecilia'nın üzerine atılacak olan vücudümün bir davranışıyla doldurmam gerek bu boşluğu,» dediğimi hatırlıyorum. Kollarıma alıp ona sahip olmak için yaptığım —bir engeli yıkmağa benzetilebilecek— çabayı hatırlıyarak şunun farkına vardım birden: Onu bırakma kararım, daha önce varolan bir durumun —deyim yerindeyse— resmî bir tasdikinden başka şey değildi aslında. Evet, Cecilia'yı hemen o gün bırakacaktım. Ama kendisiyle herhangi bir ilişkim olmuşsa, aslında daha önce bırakmıştım onu.

Düşüne düşüne uyuklamaya başlamıştım. Koltuktan kalktım, gidip divanın üzerine attım kendimi. Hemencecik de uyumuşum, hem öyle derin ki, uykumun arasmda dertop olmuş, yumruklarımla dişlerim sıkılı, sonsuz bir boşluğa düşerken görüyordum kendimi. Ve ben düştükçe vücudümün ağırlığı da artıyordu. Ağzımda bir demir tadıyla

uyandım, dişlerimin arasında madenî bir çubuğu sıkmıştım sanki. Atelyenin içi hemen hemen karanlıktı. Kurşuni loşluk içinde eşya kararmıştı. O zaman gecenin bastırmış olduğunu gördüm pencereden. Masanın üstündeki saate baktım: Altıyı geçmişti. Cecilia saat beşte gelecekti.

Bir raslantı sonucu değildi bu gecikme, herhalde muhtemel olan şuydu ki Cecilia o gün gelmiyecekti artık. Bunu anlamak için de uzun boylu kafamı işletmem gerekmedi. Fakat rahatlıkla kabul edilecek normal bir olay değildi bu. Cecilia'nın mizacındaki birçok çelişkilerden biri de şuydu: Sevdiklerinizi üzmemenizi size telkin eden duygulardan yoksun görünmekle birlikte, sanki beni gerçekten seviyormuş gibi, tam zamanında gelirdi hep. Herhangi bir nedenle geç gelmek zorunda kalacaksa ne yapar yapar, bana haber vermenin yolunu bulurdu daima. Şu halde şimdiki gecikme anormaldi ve tek bir tarzda izah edilebilirdi ancak: Bizim buluşmamızdan daha önemli bir olay geçmiş olmalıydı, o kadar önemli ki hem, yalnız Cecilia'nın gelmesine değil, gelemiyeceğini bana bildirmesine de engel olmuştu.

Bununla birlikte, aklıma ilk gelen düşünce şu oldu: «İyi ya işte, sevinsene hadi. Kızı başından atmak istiyordun, o da gelmedi. Bundan iyisi can sağlığı, değil mi ya?» Ama acı bir alay vardı bu düşüncede. Cecilia'nın gecikişinin yalnız hoşuma

gitmemekle kalmadığını, beni tam anlamıyla allak bullak ettiğini şaşırarak farkettim çünkü.

Yine gelip divana oturdum, düşünmeğe başladım. Cecilia'nın gecikişi niçin allak bullak etmişti beni? Şunu anladım: O zamana dek Cecilia benim için hiçbir şey değilken, bu gecikme bir şey haline sokuyordu onu. Öte yandan, bu bir şey tam yoğunlaşacağı sırada acı bir şekilde kaçıyordu benden, Cecilia gelmemişti çünkü. Böylece, Cecilia atelyede olup bana sokulduğu sırada, yokmuş gibi görünüyordu. Şimdi gelmemişti ve ben de gelmiyeceğini biliyordum ya, onun varlığını acı acı, belli belirsiz hissediyordum.

Düşüncelerime daha çok berraklık vermeğe çalıştım ama acı çektiğimden bunun güç olacağını anladım. Cecilia gelmemişti demek. Gelmeyişini haklı göstermeğe bile kalkışmamıştı demek. Şu halde vaktinde gelecek yahut gelemiyeceğini haber verecek kadar sevmiyordu beni artık, ya da yeterince sevmiyordu hiç değilse: Çok az seviyordu yâni. O zaman hayretle bir şeyi hatırladım birden: Aramızdaki ilişkinin süregeldiği bu iki ay boyunca Cecilia hiçbir zaman: «Seni seviyorum,» dememişti bana, ben de: «Beni seviyor musun?» diye hiçbir zaman ona sormamıştım. Kendisini bana vermesi ve benden zevk aldığını göstermesi de sevgisini bildirmek anlamına geliyordu kuşkusuz. Ama

çabucak farkına vardım ki hiçbir anlama da gelmiyebilirdi bu pekâlâ.

Zaten Cecilia'nın vücudünü verişini uzun boylu önemsemeyişi de onun için bunun hiçbir anlamı olmadığını gösterir gibiydi. Hissedilir şeylerdir bunlar. Bir yabani boynunda taşıdığı değerli taşlardan yapılmış mıskayı açgözlü bir kâşife nasıl ilkel, saf bir aldırmazlıkla verirse, Cecilia da vücudünü öyle vermişti bana. Görünüşe göre, bir kadın vücudünün ne denli arzuya değer olduğunu ona anlatacak sevgililere sahip olmamıştı hiçbir zaman. Gerçi Balestieri ona tapınmış, bu tapınış yüzünden de ölmüştü. Fakat bu kendisince tamamen yersiz bir şeymiş gibi, Cecilia hâlâ şaşar görünüyordu bu işe.

Birdenbire yüreğime çimdik yemiş gibi oldum, bütün vücudümü titreten bir de irkilme duydum, şu gelmişti aklıma çünkü: «Ben neler geveiersem geveliyeyim, muhakkak olan şu ki gelmedi o.» Bu düşünce de yokluğun gerçeği karşısında her türlü yargı yürütmenin boş olduğunu âdeta fizik bir duygu ile anlatmıştı bana. Saatime baktım, uyanışımdan beri yarım saatten fazla zamanın geçmiş olduğunu gördüm: Cecilia gelmiyecekti muhakkak. Gelmeyişine aldırmadığımı kendime ispatlamağa da hevesli değildim artık.

«Belki bir rahatsızlık geçirmiştir,» dedim kendi kendime. Beni ondan şüphelenmeğe itmeden

davranışını izah edebilecek tek nedendi bu, telefona gitmek için kalktım. Ama keşif yapar gibi bir duyguyla hatırladım ki Cecilia'ya hiç, hatta tek bir defa bile telefon etmemiştim. Her gün o telefon ediyordu bana. Bense bunun gerekliliğini duymadığımdan onu telefonla aramıyordum hiç. Gösterdiğim bu meraksızlık anlamlı göründü bana. Cecilia ile gerçek bir ilişki kurma çarelerini nasıl hiç araştırmamışsam, ona telefon etmeği de hiçbir zaman aklımdan geçirmemiştim. Aramızda hiçbir ilişki varolmamıştır böylece. Can sıkıntısı onu kolayca kemirmiş, ben de sonunda ilişkimi kesmeğe karar vermiştim.

Ben numarayı çevirdikten sonra Cecilia'nın telefonu esrarlı bir sessizlik içinde uzun uzun çaldı. Şöyle düşündüm: Sırf şunun için esrarlıydı bu sessizlik: İnine sinmiş bir hayvan gibi bu sessizliğin içine sinmiş olan Cecilia, onun gelmediğini gördüğüm andan başlıyarak esrarlı olmuştu benim için. Ne var ki, esrarlı olmakla birlikte büsbütün olumsuz da değildi bu sessizlik. Çok para kaybettikten sonra hâlâ kazanma umudu besleyen bir kumarbaz gibi ben de, az-çok şaşkınlıkla, sonunda Cecilia'nın sesinin telefonda çınlıyacağını umuyordum. Böyle olacak yerde, acaip bir şey oldu: Zil sustu, birisi telefonu açtı ama hiç kimse konuşmadı; ya da telin öbür ucunda sıkıntılı bir soluk ve bir çeşit fısıltı duyar gibi oldum daha doğrusu.

«Alô! Alô!» diye seslendim, telefonun kapandığını duydum. Öfkeden kudurmuş bir hâlde numarayı yeniden çevirdim, ama yine sessizlik cevap verdi bana, sonra o esrarlı soluk alış duyuldu ve nihayet telefon yeniden kapandı. Üçüncü seferinde telefon uzun uzun çaldı ama kimse cevap vermedi.

Telefonu bıraktım, gelip divana oturdum. Sersemlemiştim, uzun süre hiçbir şey düşünmedim. Açıkça anladığım tek şey şu oldu: İlişkimizin sona erdiğini Cecilia'ya haber vermeği kararlaştırdığım gün, o ilk defa olarak randevusuna gelmemişti (hangi nedenle gelmediğini de bilmiyordum hâlâ); böylelikle, geçici tarzda olmakla birlikte benim ona önermeği düşündüğüm ayrılma işini fiilen yaratmıştı. Bir adam düşünün ki karanlıkta dik bir merdivenden inmekte ve bir basamağı aşmağa hazırlanmaktadır. Fakat tersine, bir düzlüğe çıkar, o zaman da dengesini kaybeder. Kendisine dengesini asıl kaybettirecek olan, basamaktı. O yoktur da adam ondan kaybetmiştir dengesini. İşte ben de böyle bir adamın duyabileceği tatsız hisleri duymaktaydım.

Düşünceli düşünceli yerimden kalktım, kurulmuş makine gibi kapıya gittim, açıp koridora baktım: Cecilia'yı koridorun köşesini dönerken görmeği umuyormuşum gibi sanki. Ters yöne de baktım: Bakışım duvarı izleyerek sonuncu kapının üzerinde durdu. Balestieri'nin atelyesinin kapısıy-

dı bu. Şöyle düşünmekten alamadım kendimi: Geç kalan Cecilia koridorun nihayetinde görünecek mi diye, Balestieri kim bilir kaç defa çıkmıştı kapının önüne. Atelyenin henüz kiraya verilmediğini biliyordum. Ressamın dul karısının gelip burada oturmak niyetinde olduğu bile söyleniyordu hattâ. İlk karşılaştığımız gün Cecilia yaşlı ressamın atelyesinin anahtarını masamın üzerinde bırakmıştı. Ondan sonra da anahtarı hiçbir zaman geri istememiş; ben de onu bir çekmeceye atıvermiştim. Günün birinde belki işime yarar gibilerden belirsiz bir önsezi vardı içimde. Benim şu anda acısını çekmekte olduğum aynı kararsızlıkla Balestieri'nin de kıvranışına sahne olan o yeri yine görme isteği birden uyandı içimde.

Anahtarı aldım, Cecilia gelirse içeriye girebilsin diye kapıyı aralık bırakarak Balestieri'nin atelyesine gittim. Ortadaki avizenin mum biçimindeki ampulleri yanınca eski taklidi eşyası ve kırmızı perdeleriyle atelye her zamankinden daha loş gözüktü gözüme. Kalın halının üzerinde yürüyerek ve kapanık, tozlu, hafifçe de kötü kokan havayı tiksintiyle içime çekerek masaya yaklaştım. Rönesans stilinde, kunt bir masaydı bu, iki ay süren bakımsızlıktan ötürü parlak yüzeyini toz kaplamıştı. Üzerinde bir telefon, yanında da rehberle parası ödenmiş yeşil fatura duruyordu. «Balestieri'nin dul eşi telefon parasını ödediğine göre sahi-

den gelip atelyede oturmağa niyetli,» dedim içimden. Sonra gözüm kapağında mermer taklidi çizgiler bulunan, ciltli bir adres defterine ilişti: Elime aldım, sayfaları çevirmeğe başladım.

Neden bilmem, Balestieri'nin kalemi bastıra bastıra yazdığı kalın, iri yazısı onun çok geniş omuzlarını, çok iri ayaklarını getirdi aklıma. Defterin hemen her sayfasındaki, yanlarında soyadı bulunmayan kadın adlarının çokluğunu görünce şaşırdım: Paola, Maria, Milly, Ines, Daniela, Laura, Sofia, Giovanna v.b., v.b., Yaşlı ressamın huyunu bildiğim için, bu adların eskiden, yani Cecilia'ya olan büyük sevgisinden önce, kendisini sık sık görmeğe gelerek gönlünü hoşeden kızların adları olduğundan şüphe etmedim. Sayfaları yine çevirerek C harfine baktım. Cecilia'nın adını buldum. Yanında da az önce boşyere aradığım o aynı telefon numarası vardı. Gözlerimi bir an bu adla bu numaraya dikerek öylece kaldım; beri yandan da Balestieri'nin bunları deftere yazdığı gün duyduğu bambaşka hisleri, sonra aradan günler geçtikçe Cecilia'ya telefon etmeden önce bunlara bakmak için her sefer gidişini düşündüm. Sonunda Balestieri deftere bakmamış olsa gerekti, numarayı ezbere biliyordu çünkü. Fakat deftere bu adla bu numarayı yazdığı o ilk, o uğursuz günün anısını canlandırmak için, C harfinin bulunduğu bu sayfaya arasıra yine de bakmış olmalıydı herhalde.

Masanın üstündeki telefon birdenbire çalmağa başladı. Önce çekindim, sonra telefonu açtım. Tuhaf bir duygu kaplıyordu içimi: Ben sanki ben değilmişim de Balestieri imişim, telefonda da Cecilia'nın sesini duyacakmışım gibime geliyordu. Bu duygu da beklenmedik tarzda doğru çıktı: Gerçekten, çok iyi tanıdığım bir sesin: «Sen misin Mauro?» diye sorduğunu duydum. Balestieri'nin küçük adı da Mauro idi. Bulantı veren bir çeşit tıkanıklık duydum, yüreğim duracak gibi oldu. Gerçekten Cecilia idi bu demek, bana telefon etmiyordu da Balestieri'ye, yani ölmüş olan, öldüğünü de bildiği bir adama telefon ediyordu!

Bir saniyeden fazla sürmedi bütün bunlar. Zor duyulabilir bir sesle: «Hayır, benim, Dino,» dedim. Ses de hemencecik değişti. Sanki bu benzerlik sırf benim kaygım yüzünden o an için ortaya çıkmış gibi. Cecilia'nınkine olan bütün benzerliğini yitirdi, bambaşka oldu hattâ. Utangaç bir eda ile: «Yaaa!» dedi. Sonra devam etti:

— «Affedersiniz, orası Bay Balestieri'nin atelyesi değil mi?»

— «Evet.»

— «Balestieri evde yok mu? Ben dört aydır Roma'da değildim de kendisine bir «merhaba» diyeyim dedim. Siz arkadaşısınız herhalde, değil mi?»

— «Evet, bir dostuyum, ama siz kimsiniz?»

Telefondaki ses dokunaklı, umut dolu bir hâl aldı. Balestieri ile olan içli-dışlılığını sanki bu ses tonuyla belli etmek istermiş gibi: «Ben Milly,» dedi.

— «Bayan Milly, Bay Balestieri... seyahate çıktı.»

— «Seyahate mi çıktı? Ne zaman gelecek, biliyor musunuz?»

— «Hayır.»

— «Öyleyse gördüğünüz zaman lütfen: «Milly telefon etti,» deyin ona.»

Telefonu kapattım, bu telefon konuşmasının bende uyandırdığı karanlık, tatsız duyguyu kafamda evirip çevirerek bir süre kımıltısız durdum. Sonra atelyenin soğuk olduğunu, bu soğunun da tâ iliklerime işlediğini farkettim. Aynı zamanda yatak olan bir mezarın, ya da aynı zamanda mezar olan bir yatağın soğukluğu gibi hem kirli hem ölüm kokan, özel bir soğuktu bu. Telefona cevap verirken, belki de Cecilia'nın sesini duyduğumu sanınca içimi kaplayan heyecandan ötürü, bitkinleşip oturmuştum. Kalktım, koridora çıktım.

Atelyeme dönünce saate baktım: Artık kimseyi beklemediğimi biliyordum ya, sadece Cecilia'nın bana her sabah telefon ettiği saate daha ne kadar zaman kaldığını öğrenmek istediğimi anladım. He-

men ardından da, böyle bir şeyin ilk kez aklıma gelmekte olduğunu düşündüm: «Bundan sonra bu çeşit düşünceler sık sık gelecek aklıma,» dedim içimden.

V

Ertesi sabah Cecilia'nın gelmeyişini yeniden düşünürken onun aramızdaki ilişkilerle hiçbir ilgisi olmayan nedenler yüzünden gelemediği sonucuna vardım, daha doğrusu buna inandırmağa çalıştım kendimi. Çünkü eğer hâlâ Cecilia'dan yakamı sıyırmak istiyor idiysem benim başımdan savmak istediğim Cecilia bana âşık olan ya da âşık olduğunu sandığım bir Cecilia idi; beni artık sevmeyen, randevularımızı atlatan bir Cecilia değildi yoksa. Bu da karşılıksız aşk diye adlandırılan ve bizi sevmeyen birini sevmemiz, ya da bizi seven birini sevmememiz demek olan o özel aşk çeşidinden ileri gelme değildi; beni seven Cecilia'nın sıkıcı, yâni gerçekdışı bir hal almış olmasındandı. Oysa beni sevmeyen Cecilia (tam da beni sevmeyişi yüzünden) gerçeksi bir hâl almağa başlamıştı gözümde. Bununla birlikte Cecilia'nın beni sevdiğini, dolayısiyle de onu başımdan savmak için verdiğim kararı değiştirmek zorunda kalmıyacağımı düşünmek daha çok işime geliyordu. Çünkü, daha önce

de dediğim gibi, Cecilia'nın beni artık sıkmadığı, yâni gerçek bir hâl aldığı düşüncesi aslında —sanki geçiremiyeceğimi hissettiğim bir sınav karşısındaymışım gibi— bir çeşit korku uyandırıyordu içimde.

Ara yerde, küçük fakat sıkıcı, bir mesele daha kalıyordu: Cecilia'ya önce ben mi telefon etmeliydim, yoksa onun bana telefon etmesini mi beklemeliydim? O bana her gün aynı saatte, sabahın saat onuna doğru telefon eder, «günaydın» der, öğleden sonra buluşacağımızı bir kez daha tekrarlardı. Ben de onun o gün telefon etmesini bekleyebilirdim pek âlâ. Fakat aynı zamanda bana hiçbir şey belli etmeksizin evden çıkıp gitmesinden korkuyordum. O zaman ona kendim telefon etmeğe karar verirsem evde bulamıyacaktım, bütün gün de «gelecek mi acaba?» diye kararsızlık içinde bocalıyacaktım. Bu kararsızlığın da acı şey olduğunu biliyordum artık.

Öte yandan, bu telefon işi yüzünden zihnimi kurcalayan sorunun verilerinin olduğu gibi kaldıklarını farketmekteydim: Cecilia elimin altında olduğu sürece onu yok saymağa devam edebilecektim, onun için ilkin onun bana telefon etmesini istiyordum. Ama tersine, ilkin ben telefon edersem Cecilia belirsiz ve ele geçmez hâle girmiş olacağından, onu gerçek bir nesne gibi düşünmem gerekecekti. Öğleden sonra saat üçte hâlâ bu düşüncelere

dalmış bir hâldeydim ki tâ orada, atelyenin öbür ucunda telefonun çaldığını duydum: İsrarla, yavaş yavaş, sızlanarak, alay ederek çalıyor, bana şöyle demek istiyordu sanki: «Düşüncelerin ne denli berrak olursa olsun, telefonun bu çalışı karşısında hiçbir değerleri kalmadı artık.» Kalktım, telefonu açtım, hemencecik de Cecilia'nın sesini duydum: «Hele şüküür! Nerdeydin ayol?»

Çok alçak sesle cevap verdim: «Atelyedeydim ama duymadım seni,»

Bir süre sessizlik oldu. Sonra: «Bu sabah telefon etmedim sana, telefon ârıza yapmıştı çünkü,» dedi. «Ama bugün yine aynı saatte buluşacağız, değil mi?»

Az - buçuk öfkeli, bağırmaktan kendimi alamadım: «Dün niçin gelmedin?»

Doğru yahut yalan, fakat herhalde belirli, açık bir cevap bekliyordum. Tersine, şu şaşırtıcı sözleri duydum ondan: «Gelecek halde değildim de ondan.»

— «Niçin gelecek hâlde değildin?»

— «İşim vardı.»

Bu cevaplarda Cecilia'nın kendine öz bir yanını, yani hem yalan söylemekten, hem de işin doğrusunu söylemekten kaçınmak için kullandığı taktiği farkettim yine: «Peki peki, görüşürüz,» dedim öfkeli öfkeli.

— «Evet, görüşürüz, hadi Allahaısmarladık!»

İlkin onun telefon etmiş olmasının bana umduğum ferahlığı sağlamadığını hemen farkettim. Evet, ilkin o telefon etmişti ama üstü kapalı konuşmalarıyla sanki hiç telefon etmemiş gibi esrarlı ve kaçamaklı kalmanın yolunu bulmuştu. Bana telefon etmesinin, onun hep elimin altında ve bana bağlı bulunduğu, dolayısiyle de benim için yok olduğu anlamına gelmesi gerekirdi ama gerçekte hiçbir anlamı yoktu bunun. Benim de, önceden kararlaştırdığım gibi, onunla ilişkilerimi kesmem gerekirdi yine.

Beri yandan da yaşamak, yani Cecilia'nın atelyeye geleceği andan beni ayırmakta olan iki saati geçirmek gerekiyordu. Sabırsızlığım hakkında bir fikir verebilmek için şu kadarını söyleyeyim: Resim yapmaya ara vereli iki ayı aşkın bir süre geçmişti. Vakit geçirmek için ne yapacağımı bilemediğimden, resim yapmayı bile düşündüm bir ara. Şöyle dedim kendi kendime: «Hâlâ şövalenin üzerinde duran şu tualin üzerine herhangi bir şeyler çizersem, Cecilia'dan ayrılmak için bir sebep daha olacak elimde.» Sahiden de, aramızdaki bağın kopmasıyla yaşantımda meydana gelecek boşluğu ancak resmin doldurabileceğini biliyordum. Ama resim yapmak şöyle dursun, herhangi bir çizgi çizmek üzere elimi bile kaldıramıyacağımı anlamak için orada, şövalenin üzerinde duran tuale şöyle bir bakmam yetti.

Aslında şu anda herhangi bir nesneyle, o da belirsiz olan, tek bir ilişkim vardı: Cecilia ile olan ilişkimdi bu, onu da koparmağa hazırlanıyordum zaten. Cecilia ile ilk karşılaştığım gün resim denen şeyin artık benim için bittiğini sanki belirtmek ister gibi, tualin altına imzamı da atmıştım. Şimdi ne resmi çizebilirdim onun üzerine? Kendimi avutmak için Kandinsky'nin tam da boş bir tualle ilgili olarak yazdığı bir yazıyı yeniden okudum:

«Tual boş. Görünürde: Gerçekten boş, suskun, kayıtsız. Şaşkın hemen hemen. Gerçekte: Gerilimlerle dolu, bin tâne alçak sesle, bekleyişle yüklü hâlde. Kirletilebileceği için biraz korkmuş, fakat uysal. Kendisinden isteneni seve seve yapıyor ve merhamet diliyor yalnız. Herşeyi taşıyabilir ama herşeye katlanamaz. Harukulâde şeydir boş tual, çok tablolardan daha güzeldir, v.b.» Birdenbire kitabı kaldırdığım gibi yere çarptım ve âdeta koşarak atelyemden çıktım.

Nereye gittiğimi biliyordum. Aklım değil de, bir koruda yahut bir fundalıkta koku izleyen bir av köpeğinin koku alma yetisine çok benzeyen bir şey kılavuzluk ediyordu bana. Böylece de Via Margutta'dan çıktım, Via del Babuino'dan geçip İspanya meydanına doğru yol almağa başladım. Mağazaların önünden, beni itip kakan kimselerin arasından hızlı hızlı yürüyordum: Bir randevuya geç

kalmaktan korkuyordum sanki. Yüz metre kadar yol aldım, sonra Cecilia'yı gördüm karşımda.

Nereye gideceğini bilen, oraya varmakta da acele eden bir kadın gibi hızlıca gidiyordu. Bir an onun yanına gideyim dedim ama caydım, adımlarımı yavaşlattım, onu izledim: Kendisinden ayrılmayı tasarladığım şu andaki kadar hiçbir zaman bana böylesine gerçek görünmediğini birdenbire farketmiştim. Bu gerçekliğin tadını çıkarmak, aynı zamanda da niçin tam şu anda ortaya çıktığını anlamak istiyordum. Onun için dikkatle baktım Cecilia'ya ve onu sanki ömrümde ilk kez, dünyanın yaradılışının ilk günündeki gibi yepyeni bir hava içinde görüyormuşum gibime geldi. Ne türlü bir mucize sonucu bilmem, kişiliğinin özellikleri her zamankinden daha iyi görünüyordu. Deyim yerindeyse kendiliklerinden görünüyorlardı bunlar. Yani ben bakmasam da, gözlemesem de yine görünüyorlardı: Taranmış bir baştan çok karnının altındaki çıkıntılı üçgeni kaplayan kıvırcık, yabanî tüyleri andıran saçlarının koyu renk, dalgalı ve hafif yığını; saklı olduğu için görünmeyen, fakat hem esnek, hem sevimli olduğu sezilen boynunun hareketleri; yumuşak ve tüylü, uzun kazağın esnekliği altında çıplak olduğunu bildiğim göğsü; sert yüne sürtünen nâzik başlarıyla dolgun ve dik memeleri; her adım atışının hareketli ve salıntılı bir belirlilikle meydana çıkardığı kalçalarını saran siyah, kı-

sa ve dar eteklik; kısacası bütün vücudü tıpkı çorak bir toprağın yağmuru emişi gibi, aynı oburlukla bakışlarımı çekiyor, deyim yerindeyse yutuyordu sanki. Fakat, nasıl olsa gözüme çarpan bu dış görüntülerden ayrı olarak —nasıl söyleyeyim bilmem—, ikinci derecede bir gerçeği ilk defa sezdiğimi de farkettim: Zaten kendi başlarına çok canlı ve belirli olan bu dolgunluklara, bu çıkıntılara ruh katmakta olan bir şeydi bu. Bu gerçeğin ne olduğunu anladım nihayet: Hareket hâlindeki bu vücudün bütün parçalarında bilinç dışı, irade dışı bir güç vardı da Cecilia'yı gözü kapalı, zihni karanlık bir uyurgezermiş gibi itiyordu sanki. Bu güç onu benden çekip koparıyor, dolayısiyle de benim için gerçek hâle sokuyordu onu.

Cecilia İspanya meydanına gelince kararlı bir tavırla merdivene yöneldi. Bir an durdum ve ondan ayrılıp gider göründüğü yere çevrilen gözlerim, bir erkeğin siluetine takıldı. Bir çiçekçinin şemsiyesi yanında duran bu erkeğin, birini bekler gibi bir hâli vardı gerçekten. Genç, uzun boylu, görünüşü güçlü kuvvetli bir erkekti bu. İki ayrıntı gözüme çarptı onda hemen: Onu atlet yapılı gibi gösteren çok geniş omuzlarla, boyalı gibi duran sahte altın sarısı saçlar. Beri yandan Cecilia başı öne eğik, İspanya meydanının kaldırım taşlarını aşmış: adımlarını sıklaştırmadan, fakat kalçalarını kışkırtıcı, dayanılmaz bir tarzda çalkalıyarak

gittikçe ona yaklaşıyordu. Erkeğin yanına gelince durdu, el sıkıştıklarını gördüm galiba. O zaman ben de meydanın öbür başına geçtim. Şimdi ikisi de konuşuyorlardı, merdivenin ilk basamağında olan Cecilia'nın ondan daha alçağa oturmuş gibi bir hâli vardı.

Çabucak yanlarına gittim. Cecilia'nın beni görmediğini farkettim ve ona hemen hemen bir adım kalıncaya dek ilerledim. Hâlâ beni görmemekte olduğunu da anladım. Basamağa çıktım, bu sefer âdeta ona sürtünürcesine çevresinde döndüm. Saçları boyalı erkekle konuşuyor, neşeli neşeli gülüyordu. Birdenbire koyu renk iri gözleri bana ilişti ama ne denli imkânsız olursa olsun beni yine görmemekte olduğunu farkettim. Bütün bunları hiç bir şey düşünmeksizin izledim ve acı çekmekte olduğum için hiçbir şey düşünmediğimi anladım. Nihayet gidip oradan birkaç adım ötede, çiçekçi kadının şemsiyesi ardında saklandım.

Saçları boyalı delikanlı şimdi mânâsı kolayca anlaşılır bir şefkatle Cecilia'nın koluna girmiş, benim arkasında saklandığım şemsiyeye doğru yavaşça itiyordu. Durdular, delikanlı Cecilia'nın kolunu bırakmadan küçük bir vazonun içinden bir demet menekşe seçip ona uzattı. Cecilia demeti kokladı. Delikanlı çiçekçi kadına parasını verdi, ikisi de kol kola, Trinita dei Monti kilisesine doğru merdivenlerden çıkmağa başladılar. Delikanlının kısa, yeşil

bir palto giymiş olduğunu ilk defa gördüm. O zamana dek görmemiştim onu.

Onlar gözden kaybolduktan sonra merdivene göz gezdirerek bir süre olduğum yerde kaldım. Bana hiç göz açtırmayan keskin bir acı, aynı zamanda da bu acıyı duyuyorum diye âciz bir öfke hissediyordum. Böyle acı çektiğim sürece Cecilia'dan —hâlâ da istemekte olduğum gibi— ayrılamayacağımı anlıyordum gerçekten. Cecilia ile oldukça sıkılmaktan ya da acı çekmekten başka şey yapamıyacağımı, şimdiye kadar sıkıldığımı, bunun için ondan ayrılmak istediğimi de anlıyordum. Şimdiyse acı çekmekteydim ve yeniden sıkılmadığım sürece ondan ayrılamıyacağımı hissetmekteydim.

Bu düşünceler ve bunlara benzer başkaları çok derin, çok vakit alıcı olmuş olsalar gerekti: Kendimi birdenbire atelyemde bularak şaşırdım çünkü. Bir sise gömülür gibi düşüncelerime gömülerek farkında olmadan Via Margutta'daki atelyeme dönmüş, içeriye girmiş, kendimi divanın üstüne atmıştım. Orta masasının üstünde duran saat dört buçuğu gösteriyordu. Cecilia'nın gelmesine yarım saat kalmıştı ancak. Fakat, onu beklemekten başka yapacak hiçbir şeyim yoktu gerçekten. Sanki zaman durmuştu da yeniden ilerlemek için onu itmemi bekliyormuş gibi, bu yarım saat birdenbire bitmez tükenmez göründü bana. Gerçekte ise ne

yapıp etsem değişmeyen bir düşünce karşısında yerinde duran, bendim.

Beni en çok kızdıran şey şuydu: Gerçi Cecilia'yı sevmiyordum ama olaylar âdeta sevgiye yaraşan duygular beslemeğe ve bir sevdalı gibi davranmaya zorluyorlardı beni. Bir öküz, boynunu sıkan boyunduruktan nasıl kurtulmak isterse, ben de bu duygulardan kurtulmak istiyordum ama her kımıldanışta bunların beni gittikçe daha fazla sıktıklarını; ve âşık olmadığım hâlde âşıkmış gibi davranmağa beni zorladıklarını hissediyordum.

Kendi kendime şöyle diyordum sözgelimi: «Cecilia ile arkadaşı şu anda Villa Borghese'nin herhangi bir kuytu köşesindeler. Cecilia da bunca defa benimle yaptığı şeyi onunla yapıyor şimdi: Çocuksu dudaklarıyla acemi acemi, soğuk soğuk öpüyor onu; aynı zamanda da kasıklarının arasındaki çıkıntıyla onun karnına her zamanki gibi sert sert, âdeta emredercesine vuruyor.» Fakat hemen sonra da şöyle diyordum içimden: «İyi ama, niçin düşünüyorum bunları da acı çekiyorum bu yüzden sanki? Onları birlikte gördüğüm için besbelli. Sırf onları birlikte gördüğüm için de elimde olmadan Cecilia'yı kıskanmak, bu yüzden acı çekmek zorundayım.»

Başım öne eğik, gözlerim yere dikili düşünüyordum. Nihayet saate bir göz attım, Cecilia'nın nerdeyse gelmek üzere olduğunu gördüm.

O zaman divandan kalktım, ağrıyan kollarım, bacaklarımla gerindim ve: «Alt tarafı, beni aldattıklarından pek o kadar emin de değilim ya,» diye düşündüm. Ne görmüştüm ki aslında? Hiçbir gizli yanı olmayan bir yerde mâsum bir buluşma; bir menekşe demetinin çapkınca, fakat pek de o kadar anlamlı olmayan verilişi; Pincio'da bir gezinti. Bu gibi şeyleri yapanlar birbirlerine sevgi bağlarıyla bağlı olmadan her gün, her saat olup biter bunlar. Bir gün önce Cecilia'nın sözünde durmayıp gelmeyişi de vardı gerçi. Fakat birbirinden ayrı ve uzak olaylar arasında rastgele ilişkiler kurma yolundaki o ruh hâlinden çekinmem de gerekiyordu. Cecilia dün randevusuna gelmemişti: Bu kesindi. Onu öğleden sonra saçları boyalı bir delikanlıyla birlikte görmüştüm: Bu da aynı kesinlikte bir başka olaydı. Ama bu iki olayın birbirine bağlı olduğu ve özellikle aldatma gibi bir bağla bağlı olduğu söylenemezdi.

Acaip bir şey daha söyleyeyim: Ben bu düşünceleri kafamda henüz sıralamıştım ki Cecilia'nın (beni aldattığından kuşkulandığım sürece gözlerime esrarlı, hatta esrarlı olduğu için de canlı ve gerçek gözüken) yüzü, şimdi bu aldatışı şüpheli buluyordum ya, tıpkı geçmiş günlerdeki gibi gerçekdışı ve sıkıcı bir hâl alıyordu yeniden. Ve yine geçmiş günlerdeki gibi, ne bahasına olursa olsun ondan ayrılmam gerekliğini hissediyordum. Son

buluşmalarımızdan birinde sıkılmayayım diye başvurduğum eziyetin anısı da bu kararımı perçinliyordu.

Cecilia tam vaktinde geldi. Saat beşte kapı zilinin o pek iyi tanıdığım çok kısa ve çekingen, aynı zamanda çok içli - dışlı çalınışını duydum. Kapıyı açmağa giderken şöyle düşünüyordum: «Onu görür görmez dağlık bir yere gideceğimi söylerim, sonradan pişman da olsam, bir olup-bitti yapmış olurum böylece, bundan vazgeçmek de güç olur benim için.» Cecilia'nın içeriye girerken kurulmuş makineyi andıran bir sevgi davranışıyla kollarını her zamanki gibi boynuma dolayacağını; benim de onun ellerini tutarak kollarını boynumdan çekeceğimi: «Herşeyden önce konuşmam gerek seninle,» diyeceğimi şimdiden görür gibi oluyordum.

Fakat, tersine, hiç aklımdan geçirmediğim, ama yine de düşünmem gereken bir şey oldu: Ben kapıyı açınca Cecilia boynuma sarılmadı, beni uzaklaştırmak için davranarak yürüdü: «Herşeyden önce bir şey söylemem gerek sana,» dedi.

Bu söyleyeceklerinin aşağı yukarı benim ona söylemeği tasarladıklarım olduğunu düşünmekten kendimi alamadım. Hemen aklıma gelen de şu oldu: Cecilia da benimkine benzer bir kararı, yani benden ayrılmak istediğini haber verecekti. Beri yandan, gidip divanın üstün oturmuştu. Ben de gittim, yanına oturdum, sert, öfkeli bir sesle: «Yoo,

herşeyden önce bir öpücük ver bana bakıyim,» dedim.

Uysal uysal eğildi, yanağıma bir öpücük kondurdu çabucak. Sonra geri çekilerek: «Sana söyleyeceğim şu,» dedi. «Bundan sonra her gün değil de haftada yalnız iki gün buluşabileceğiz ancak.»

— «Niçin?»

Cevap vermeden önce: «Sâkin ol, kızma,» dedi. Gerçekten de yüksek sesle, buruk bir tavırla konuşmuştum. Ama onun bana böyle söylediğini duyunca sahiden kızdım: «Sâkinim, kızmış da değilim. Bunların nedenini bilmek istiyorum yalnız,» dedim.

— «Seni her gün görmeğe geliyorum diye evde söylenmeğe başladılar.»

— «İyi ama, resim dersi alıyorum, demedin mi onlara?»

— «Evet ama haftada iki defa. Öteki günler için bir şeyler uydurmam gerekiyor hep, şimdi de işi anladılar.»

— «Sahi değil bu, annenle baban söylenmezler. Sözgelimi Balestieri'ye her gün geliyordun ama ses çıkarmıyorlardı.»

— «Balestieri senin gibi otuz beş yaşında değildi, altmış beşindeydi. Ondan çekinmiyorlardı. Onu tanıyorlardı da sonra.»

— «Eh peki, beni annenle babana tanıştır öyleyse.»

— «Tanıştıracağım. Ama bu iş olana kadar haftada iki gün buluşmamız gerek.»

Bir süre ikimiz de konuşmadık. Cecilia ile ilişkimi kesmeği istemek şöyle dursun, onu haftada yalnız iki gün görmeğe bile dayanamıyacağımı anlıyordum şimdi. Sonra anladım birdenbire. Onunla daha seyrek buluşmaya razıydım yine de, ama bana yalan söylemediğine, annesiyle babasının gerçekten söylenmiş olduklarına kesinlikle inanmam gerekiyordu. Bundan emin olmadığım için, bana yalan söylemiş olduğu düşüncesi, sanki bu yalan sâyesinde benim gözümde gerçek ve arzu edilir bir hâl aldığı sırada elimden kaçmış gibi bir sıkıntı duygusu uyandırıyordu içimde. Elini kavrıyarak: «Doğru söyle hadi, benimle görüşmek istemiyorsun artık,» dedim.

Hemen cevap verdi: «Benim senden istediğimle hiç ilgisi yok bunun. Bundan sonra haftada yalnız iki defa buluşabiliriz, dedim sana. Hepsi bu kadar.»

Sesinin gerçekle yalana eşit uzaklıkta, gayet tabii olduğunu farkettim. Daha önce de birkaç kez yapmıştım bu gözlemi ama yalnız Cecilia'nın bir özelliğine dikkat etmiş olmak için ve buna herhangi bir anlam vermeden. Kısacası onun yalnız söylediği şeyleri, ne fazlası ne eksiğiyle ve buna en ufak bir duygu çeşnisi bile katmadan söylermiş gibi bir hâli vardı. Bu duygu katma işi de cinsel

ilişkide vardı ve yalnız bunda vardı, biliyordum bunu. Fakat onun bana yalan söyleyip söylemediğini muhakkak bilmek istiyordum, hâlâ ondan ayrılmak istiyordum çünkü, ama yalan engel oluyordu buna. Direttim: «Aslında ayrılalım istiyorsun sen. Ama bunu bana söylemek yürekliliğini göstermiyorsun da beni hazırlamağa çalışıyorsun. Bugün, haftada iki kez, diyorsun, yarın bu ayda iki kez olacak, sonunda da gerçeği söyleyeceksin...»

— «Hangi gerçeği?»

Dilimin ucuna kadar geldi: «Başka bir erkekle düşüp kalktığını,» diyecektim ama kendimi tuttum. Bana daha seyrek gelmek için verdiği kararla İspanya meydanında o adamla buluşması arasındaki ilişki göze batar hâldeydi, bunu kabul etmek de aşağılık duygusu uyandırıyordu bende. Birdenbire: «Peki... Nasıl istersen öyle olsun,» dedim. «Bugünden sonra haftada iki gün buluşuruz. Lâfı değiştirelim şimdi...»

— «İyi ama nen var, niçin böyle asık suratlısın?»

— «Lâfı değiştirelim dedim ya. Bugün burnunun dibinden geçtim de görmedin beni, biliyor musun?»

— «Nerde?»

— «İspanya meydanında, merdivenin altbaşında.»

— «Saat kaçta?»

— «Saat dörtteydi galiba.»

Dikkatle bakıyordum ona: Yüzünde o kararsız ve çocuksu ifade vardı hep, irkilmedi bile: «Haaa, evet, Luciani adında bir aktörle idim,» dedi.

Sesinde de özel hiçbir şey yoktu: İfadesiz ve durgun, mâsumlukla suçun ötesinde bir sesti bu. Rastgele sordum: «Saçlarını niçin boyuyor?»

— «Sarışın bir adam rolü oynuyor da ondan.»

— «Yürüyüş tarzınıza bakılırsa pek içli - dışlı görünüyordunuz.»

Yapmacıksız bir merakla sordu: «Hangi tarz?»

Aktörün nasıl şefkatle onun koluna girdiğini anlatmağa sözlerin yetmiyeceğini hissettim: «Ayağa kalk,» dedim.

— «Niçin?»

— «Ayağa kalk diyorum.»

Kalktı. O zaman koluna girerek tıpkı onu aktörle birlikte yürürken gördüğüm gibi, atelyenin içinde biraz yürüttüm. Sonra kolunu bırakarak: «İşte böyle,» dedim.

Yine gelip divana oturdu, bir süre yüzüme baktı, sonra: «O böyle yapar hep,» dedi. «Bu öyle bir söz ki, hiç de aktörle onun arasında sevgi bulunduğu anlamına gelmiyor,» diye düşündüm. «Bu Luciani'yi çoktan beri tanıyor musun?» diye sordum.

— «İki aydan beri.»

— «Sık sık görüyor musun onu?»

— «Arasıra.»

Ayağa kalktığını, kazağını başından çekip çıkarmağa başladığını gördüm: «Ama onunla randevun vardı bugün, değil mi?» diye sordum.

— «Evet, film çevireyi istiyor da, bugün bu işten söz edecektik.»

Baştan ayağa baktım ona: Kazağını başının üstüne çekmiş; koyu renk ve yumuşak, seyrek tüylerle kaplı beyaz koltuk altlarını meydanda bırakmıştı, fakat göğsü ortaya çıkmamıştı henüz, yeni yetme bir kızınkini andıran gövdesi görünüyordu ancak. Nihayet anî bir hareketle kazağını çıkardı, memeleri dışarıya fırladı: Gövdesi de nârin ve körpe bir hâli korumakla birlikte bir kadınınki gibi oldu birden. Sıkıcı bir konuşmayı kesmek için soyunduğu aklıma geldi. Sordum: «Eeee, film çevireceksin demek?»

— «Bilmiyorum henüz.»

— «Sonra nereye gittiniz peki?»

— «Pincio'ya gidip kahve içtik.»

Yine divanın üstüne oturmuştu şimdi, yarı beline kadar çıplaktı. Özene bezene kazağının kollarını çeviriyordu. «Sahiden de Trinità dei Monti kilisesine doğru çıkarken gördüm sizi,» dedim. «Ama bu aktör Via Sistina'da oturmuyor mu?»

— «Hayır, Parioli'de, Via Archimede'de oturuyor.»

— «Kahve içtikten sonra n'aptınız?»

— «Villa Borghese'nin parkında gezindik, sonra ben ondan ayrılıp sana geldim.»

Ona arzuyla, istekle baktığımı farkettim ve çıplak olduğu için değil de, bana yalan söylediği için onu arzuladığımı anladım. Bakışımı farketmiş göründü, tabiî bir tavırla ekledi:

— «Eeee, sevişelim mi, istiyor musun?»

Bana yalan söylediğini gizlemek için sevişme teklifinde bulunduğunu düşünmek birdenbire çileden çıkardı beni. Luciani'nin onun koluna giriş tarzını bir kadına sevgilisi yapabilirdi ancak, emindim buna. Ama bu sefer de aktörün adını söylemekten sakındım: «Hayır, sevişmek istemiyorum, gerçeği bilmek istiyorum,» diye bağırdım.

— «Hangi gerçeği?»

— «Gerçeği işte, hangisi olursa olsun.»

— «Anlamıyorum seni.»

— «Dün gelmedin, gelemiyeceğini haber bile vermedin hem. Bugün de daha seyrek buluşalım diyorsun. Gerçeği bilmek istiyorum. Neler var bütün bunların altında, bilmek istiyorum.»

— «Söyledim ya işte: Annemle babam kızıyor.»

Yine dilimin ucuna kadar geldi: «Yalan. Luciani ile sevişiyorsun sen, işin doğrusu bu,» demek

istedim ama bunu hiçbir zaman söyliyemiyeceğimi de anladım aynı zamanda. Onun için suratım asık, gözlerim yerde sustum. Sonra elini yanağıma değdirdiğini hissettim: «Beni her gün görmemek çok mu kızdırıyor seni?» diye sordu.

— «Evet.»

— «Peki, tutalım ki hiçbir şey söylemedim. Eskisi gibi devam ederiz yine. Daha dikkatli olmamız gerek yalnız. Haftanın günlerine göre, başka başka saatlerde buluşuruz. Her seferinde sana sabahları telefon eder, hangi saatte buluşabileceğimizi söylerim. Memnun musun şimdi?»

Birdenbire ve esrarlı bir tarzda, Cecilia ziyaretlerine ara vermekten vazgeçiyordu demek. Öyle şaşırdım ki hiçbir kötücül düşünce gelmedi aklıma. Mesele apaçıktı: Cecilia bu yolun yolcusuydu ama çok genç bir kızdı, annesiyle babasından da korkuyordu. Bu korku yüzünden buluşmalarımızı seyrekleştirmek istemişti. Ama üzüntümü, kuşkularımı görünce beni sevindirmek için kararını değiştiriyordu yine. Beni aldatmıyor, bana yalan söylemiyordu demek. Ana - babasından olan korkusuyla sevgilisine olan bağlılığı arasında bocalıyan basit, gıllıgışsız bir kızdı. Bunu daha önce düşünmemiş olmam acaip göründü bana. Aktörün onun koluna giriş tarzı da önemsiz bir ayrıntı hâline giriverdi hemencecik. Kendileriyle olan ilişkisi ne olursa olsun, bütün kadınlarla böy-

le yapıyordu o belki. Bu düşünceler bir saniye sürdü. Sonra yeni bir şeyin farkına vardım: Cecilia'nın ziyaretlerini seyrekleştirmekten vazgeçişine memnun olmamakla kalmamıştım yalnız; berrak bir gökteki küçücük, fakat kapkara bir bulut gibi, sıkıntının daha şimdiden ufkumuzda yine yükselmeğe başladığını görüyordum.

— «Teşekkür ederim,» dedim. «İstersen, ne bileyim, haftada yedi yerine dört kez buluşabiliriz belki.»

— «Yok canım, her gün olsun varsın, bir bahâne bulurum olur biter.»

Kazağını bıraktığı sandalyenin yanına yine gelmiş, soyunmağa devam ediyordu. İki elini yanına, etekliğinin fermuarına götürdüğünü, etekliği aşağıya sıyırdığını gördüm. Şunu sordum kendi kendime: «Beni aldatmadığından şimdi emindim ya, üstündekilerin bir bir yere düşmesinin yol açtığı canlı, sevimli hareketler ve vücudünün gözlerime gittikçe daha çıplak görünmesi, eskisi kadar sıkıcı ve saçma olmuyor muydu? Bir süre dikkat ettikten sonra bunun böyle olduğunu kabul zorunda kaldım. Gerçekten de, tersine işleyen, yâni inanılmaz bir şeyi gerçek hâline sokacak yerde onu inanılmazlığından sıyıran bir mucize gibi, beni aldattığından şüphelendiğim sürece Cecilia gözüme çok arzulanır görünmüştü. Şimdi aldatma diye bir şey olmadığından emindim ya, anlamsız bir şey

hâline gelivermişti o yeniden. Duyularım çok sathi olarak, fakat elle tutulur bir gerçek olmayarak hissediyordu onu belki.

Fermuarını indirmek için yaptığı harekette «ta kendisi» idi o, diye düşündüm. Hiçbir bağımsız, esrarlı yanı yoktu, ta kendisiydi, bu yüzden de var değildi artık. Ona zihnen sahip olmuştum. Cinsel ilişki ise bu sahip oluşun gereksiz bir tasdiki olacaktı. Fakat daha önce kendini vermişti o. Kendini vermişti ya, sıkıcıydı öyleyse. Bir yandan bunları düşünürken, kendim de soyunduğumu hatırlıyorum. O sırada, yeterince coşmamış olmaktan korktum âdeta ve cinsel organıma bir göz atmaktan kendimi alamadım: Beslediğim bu düşüncelere bakılırsa korktuğum kadar da vardı hani. Fakat coşmuştum ve doğa'nın kudretine o anda olduğu kadar hayran olmadım hiçbir zaman: Deyim yerindeyse, içimde gerçek bir arzu olmadan arzu duyuyordu bana yine. Çıplaktım şimdi. Sevgiden herhalde çok uzak, tatsız bir sınamaya katlanırken duyacağım aynı hissi duyarak, biraz da hekimin muayene sedirine uzanan bir hastayı andırırcasına, divanın üzerine uzandım.

Beklenmedik bir şey oldu o zaman. Soyunmasını bitirmiş olan Cecilia da her zamanki gibi ayaklarının ucuna basarak gidip perdeleri kapattı. Sonra, üstündekileri çıkararak denize doğru koşan bir kimsenin neşeli hâliyle divana doğru koşup bü-

tün ağırlığıyla, zorbaca atıldı üzerime, bir de boğuk zafer çığlığı kopardı. Ben sırtüstü yatıyordum. O ata biner gibi üstüme çıkarak, iki eliyle de omuzlarıma bastırarak bağırdı: «Doğru söyle bakayım, seni Luciani ile aldattığımı sanmıştın demincek, değil mi?»

Dalgalı, dağınık saçları hiç böylesine hayat dolu görünmemişti bana. Bu saçlar arasındaki zevkten kızarmış, coşkun yüzüne baktım ve o âna dek düşündüklerimin tersine inandım birden. Evet, Cecilia yalan söylemişti bana; evet, Cecilia o aktörle aldatmıştı beni: İspatı da meydandaydı işte. Zafer dolu sesiydi bu. Dayanılmaz saflığı içinde bir çocuğunkini andırıyordu bu ses. Arkadaşına iyi bir oyun oynadıktan sonra: «Doğru söyle bakayım, faka bastın değil mi?» diye bağıran bir çocuğun sesi.

Aynı zamanda da, yeni yetme bir kızın nârin, beyaz gövdesine eklenmiş esmer ve dolgun kadın göğsüyle, ince beli ve tombul, sert kalçalarıyla her zamankinden daha gerçek, dolayısiyle arzulanır gördüm onu yine. «Gözüme gerçek ve arzulanır göründüğüne göre, yalan ve aldatmaca ile kaçıyordu elimden,» diye düşündüm. Böyle düşününce her yanımı kaygı ve öcalma dolu bir öfke kapladı. Saçlarından öylesine kuvvetle kavradım ki inlediğini duydum, onu alaşağı ettiğim gibi üzerine atıldım. Ona bedenle sahip oluş, daha önce olup biten, zi-

hinle sahip oluşun tekrarından başka şey değildi ötedenberi; bu da Cecilia'yı benim için gerçekdışı ve saçma hâle sokan can sıkıntısını perçinliyordu. Fakat ona bu seferki sahip oluşumun, tersine, benim ona gerçekten sahip olma yeteneksizliğimi perçinler gibi olduğunu hemencecik hissettim. Cecilia'yı hırpalıyordum, kucaklıyordum, ısırıyordum, içine giriyordum ama boşuna, sahip olamıyordum ona, başka yerdeydi, kim bilir nerede? Sonunda bitkin fakat hâlâ öfkeyle dolu, yığılıp kaldım, faydasız bir yaradan ayrılırcasına çıktım onun içinden. Ve öyle gibime geldi ki, gözleri kapalı yanımda yatan Cecilia'nın yüzündeki, ten arzusunun yatışmasını izleyen o sâkin ifadede bile alaycı bir eda vardı. «Benden kaçan, tam elde edebileceğimi hayâl ettiğim sırada silinip yok oluveren o gerçeğin edası,» diye düşündüm.

Sert sert yüzüne baktım. Bakışımı hissetmiş olmalı ki gözlerini açtı, o da bana baktı. Sonra: «Bugünkü çok güzel oldu biliyor musun?» dedi.

— «Her zamanki de aynı tarzda güzel değil mi?»

— «Yooo, hayır! Her zaman başkadır bu. Az iyi olduğu günler de vardır ama bugünkü çok güzel oldu.»

— «Niçin?»

— «Anlatılamaz şeylerdir bunlar. Ama bir kadın bunun ne zaman çok iyi olduğunu, ya da ol-

madığını hisseder. Kaç defa zevk duydum biliyor musun?»

— «Kaç defa?»

Elinin üç parmağını kaldırdı: «Üç,» dedi, sonra hafifçe bana sokularak gözlerini yumdu. Böyle yapınca da gözleri kapalı olan yüzünde daha önce görmüş olduğum alaycı ifade yeniden belirdi. «Ona gerçekten, tam tamına sahip olmam, hiçbir bağımsızlık ve esrar kısıtlaması olmadan sahip olmam mümkünmüş demek,» diye düşündüm. Fakat bunun bilincine varamıyordum, onun için de zevk alamıyordum bundan. Öyle gibime geliyordu ki sahip olan değil de, yalnız sahip olunan kişi bu sahip oluşun bilincine varabilir. Fizik ilişkinin dörtbaşı mâmur olmasına rağmen, sahip olmadaki yetersizliğin o duygusu tekrar ve her zamankinden güçlü olarak çöktü içime. «Benimle olan mı daha güzeldi, Luciani ile olan mı?» diye sormak istiyordum ama aktörün adını söyleme gücünü yine bulamadım kendimde. Tersine, nedenini dahi bilmeden hattâ, şunu sordum: «Balestieri'nin, ikiniz sevişirken, senin kollarında öldüğü doğru mu?»

Sanki bir sinek uçarken ona sürtünmüş gibi, gözlerini açmadan yüzünün hafifçe ürperdiğini gördüm. Sonra: «Niçin öğrenmek istiyorsun bunu?» diye mırıldandı.

Gözlerini kapalı tutuyordu, bir uyur - gezeri sorguya çekiyormuşum gibime geliyordu. «Pek öy-

le değil,» diye cevap verdi. «Seviştiğimiz sırada ona fenalık geldi ama daha sonra, artık sevişmediğimiz sırada öldü.»

— «Yalan söylüyorsun.»

— «Niçin yalan söyliyecekmişim? Öyle korktum ki! Sahiden öldü sandım onu, ama yeniden canlandı bereket versin, ben de onu yatağına kadar götürebildim.»

— «İyi ama, yatakta değil miydiniz?»

— «Hayır.»

— «Ya nerdeydiniz?»

— «Amma şeyler soruyorsun sen de!»

— «Nerdeydiniz?»

— «Merdivende.»

— «Merdivende mi?»

— «Evet. Her an sevişme arzusu vardı onda, denebilir. Daha önce bir kere sevişmiştik onun ikinci kattaki küçük odasında, resim yapmak istediği için de atelyeye iniyorduk. Ben onun önü sıra iniyordum. Birdenbire sevişme isteği geldi içinden ve hemen oracıkta, basamakların üzerinde yaptı bunu. Ama düşün bir...»

— «Neyi?»

— «Üstüne fenalık gelince odasına çıksın da yatağına uzansın diye yardım ettim ona. Sonra bir süre gözleri kapalı, kımıldamadan durdu. Derken yavaşçacık kendine geldi ve düşün bir... Üçüncü kez sevişmeye kalkmasın mı? Ama ben istemedim.

Yüzü ölü gibiydi, korkutuyordu beni. Sonra vazgeçti ama zorla, kızdı da üstelik. Bazen düşünüyorum da kızdığı için öldü, diyorum kendi kendime.»

«Balestieri sahiden kendini öldürmek istemişti demek,» diye düşündüm. Sevişmenin en güzel ânında bu iki insanın birbirinden ayrılışı gözümün önüne gelir gibi oluyordu. İki eliyle trabzanı kavrayan yaşlı ressam basamak basamak tırmanarak güçlükle galeriye kadar çıkıyor, kendini yatağının üzerine atıyordu. Sonra bu cesedi andıran şey birdenbire doğrulup oturuyor, kollarını Cecilia'ya doğru uzatıyordu. Düşüncelerimin akışını izleyerek sordum o zaman: «Söyle bakayım, Balestieri'yi aldatıyor muydun?»

Sanki bir sinek rahatsız ediyormuş gibi yine sinirli sinirli yüzünü buruşturduğunu gördüm. Aslında ona: «Beni aldatıyor musun sen?» diye sormuş olduğumu anladım.

Gerçekten, sorumun asıl anlamını o da kavramış göründü: «Yine başlıyorsun bak.» demekle yetindi çünkü.

Ben direttim: «Söylesene n'olur, aldatıyor muydun onu?»

Nihayet cevap verdi: «Niçin bilmek istiyorsun bunu? Evet, arasıra onu aldatıyordum, öyle sıkıcıydı ki.»

— «Nasıl yâni?»

— «Sıkıcı işte.»

Cecilia beni aldatıyordu demek, ve sıkıcı olduğum için, yâni o benim için nasıl yoksa, ben de onun için yok olduğumdan aldatıyordu beni. Fakat şu fark vardı aramızda: Ben bütün yaşantım boyunca sıkıntının acısını çektiğim için bunun ne olduğunu biliyordum. Halbuki onun için sıkıntı, oynak kalçalarının gıcıklayıcı ve dayanılmaz çalkalanışını başka yerlere götürmekten ibaret, karanlık bir itişten başka şey değildi. Yine baktım ona: Sırtüstü yatmıştı. Bacakları son birleşme onu nasıl bıraktıysa öyle, utanmazca açıktı. Ama onun kendini böyle bırakışını bir tabiîlik, bir içli - dışlılık belirtisi saydığımdan emin bir hâli vardı görünürde. Onu seyrederken fizik sahip oluşu tek gerçek sahip oluş gibi gören o erkekçe hayâle kapılırmaktan kendimi alamadım o zaman. «Evet,» diye düşündüm. «Cecilia benden kaçıyor ama kim bilir, ona yeniden sahip olursam bu sefer kendini bana vermediği yolundaki o duyguyu yok edip gerçekten, kesinlikle sahip olacağım ona belki.» Kalktım, eğilip dudaklarına bir öpücük kondurdum. Gözlerini açmadan: «Gitme zamanım geldi galiba...» dedi.

— «Bekle,» dedim.

Gerçi vücudü birleşmeyi her zamanki doymazlığı ile hoş karşılayıp kolaylaştırıyordu ama gözlerini bile açmadı, öyle sahip oldum ona. Aklı başka yerde olduğundan, bu yüzden de elde ettiğim

şeyin onun için, dolayısiyle benim için hiçbir değeri olmadığından, son bir gösteri daha yapmak gerekiyordu. Fakat bu sefer, seviştikten hemen sonra Cecilia gözlerini açtı: «Şimdi sahiden gitmem gerek,» dedi.

Kalktı, banyoya gidip içeriye girdi. Yalnız kalınca bir çeşit boş düşünceye daldım. Kelimenin tam anlamıyla düşünüyordum, bilincimin karanlık aynasında kendimi seyrediyordum yâni. Stüdyodaki divana uzanmıştım, çıplak ve kımıltısızdım. Şövale ile üzerindeki beyaz tual pencerenin yanında, odadaki bütün eşya da yerli yerindeydi. Derken bu soyut ve ölü âlemde belirli bir düşünce çıktı ortaya. Şöyleydi bu düşünce: İkinci sevişmemizden sonra Cecilia'nın her zamankinden daha kaçıcı, dolayısiyle gerçek bir hâli vardı. Öyle ki, bir tabiat mucizesi sonucu onu ardarda iki defa değil de iki yüz defa sevebilseydim, sonunda ilk seferki kadar tatmin edilmemiş bulacaktım kendimi. Netice itibariyle ne kadar sık sevişirsem o kadar az sahip oluyordum ona; gerçek tarzda, hiç değilse şimdilik hayâl edemediğim tarzda ona sahip olmak için muhtaç olacağım enerjiyi onunla sadece sevişerek har vurup harman savuruyordum çünkü.

O sırada Cecilia'nın banyonun kapısını açtığını duydum. O zaman dirseğime dayanıp doğrularak: «Dolabı aç da bak, sana bir hediye var orda,» dedim. Ne hayret, ne de hattâ memnunluk

belirtisi gösterdi: «Bana mı?» dedi. Sonra dolabı açtı galiba, çantayı aldı, sarılı olduğu kâğıttan çıkardı, baktı ama ben hiçbir şey görmedim, sırtüstü yattığımdan gözlerimi tavana dikmiştim çünkü. Fakat biraz sonra dudaklarının o kuru, çocuksu öpüşle benimkilere değdiğini, sesinin de: «Teşekkür ederim!» dediğini duydum. Daha sonra dirseklerime dayanarak doğruldum. Şimdi giyinmiş olan Cecilia masanın yanında duruyor, eski çantasından çıkardığı öteberisini özene bezene yenisine yerleştiriyordu. Yine kendimi bırakıp sırtüstü yattım.

VI

Galiba anlatabildim gibime geliyor, Cecilia konuşkan değildi, tabiî hâli suskunluktur denebilirdi hattâ. Fakat konuşmasındaki şaşırtıcı kısalık ve kişilikdışı hâl yüzünden, konuşurken bile suskun olmanın yolunu buluyordu. Onun ağzında sözler her türlü gerçek anlamı yitirir, soyut seslerden ibaret kalır gibiydi sanki. Gûya benim bilmediğim yabancı bir dilin sözleriydi bunlar. Toplumun hangi düzeyinden olduğunu gösteren hiçbir söyleyiş tarzı, ses tonu yoktu onda. Herhangi bir ipucu verecek beylik düşünceler ileri sürmeyişi; konuşmamızın: «Bugün hava sıcak,» gibilerden, tartışma götürmez birtakım olayları gözlemekten ileri gitmeyişi de

bu soyutluk izlenimini tamamlıyordu. Sözgelimi: «Dün akşam n'aptın?» diye soruyordum ona. «Gidip evde akşam yemeğini yedim, sonra annemle sokağa çıktık, birlikte sinemaya gittik,» diye cevap veriyordu. Ben de hemen şunun farkına varıyordum: «Ev», «akşam yemeği», «sinema» sözlerini başka birisi söyleseydi bunlar ötedenberi ne anlama geliyorlarsa yine o anlama gelirlerdi. Dolayısiyle de bunların söyleniş tarzı Cecilia'nın yalan mı, doğru mu söylediğini bana anlatırdı. Oysa Cecilia'nın ağzında bu sözler soyut birer sesten başka türlü görünmemekteydi ve bunların ardında hakikatin gerçekliğini de, yalanın gerçekliğini de sezmek imkânsızdı. Sonra: «Cecilia nasıl oluyor da insana susuyormuş izlenimini vererek konuşabilir?» diye sorunuyordum sık sık. Ve şu sonuca varmıştım nihayet: Tek bir ifade tarzı vardı onun, seks tarzıydı bu, çok orijinal ve güçlüydü ama açıkça çözülemez bir hâli vardı yine de. Ağzı hattâ seksle ilgili şeyleri söylemese bile bu onda, deyim yerindeyse, derinliği ve çınlaması olmayan, içerideki herhangi bir yere ulaşmıyan, sahte bir delikti. Öyle ki onun sırtüstü yatmış, bacaklarını açmış hâlini seyrederken, ağzının yatay yarığı ile bacaklarının arasındaki dikey yarığı birbiriyle kıyaslamaktan kendimi alamıyordum çoğu zaman. İkincisinin birincisine göre daha ifadeli olduğunu da hayretle görüyordum: Hani bir insanın yüz çiz-

gilerine bakıp karakterini anlamağa yarayan psikolojik bir yöntem vardır ya, onun gibi.

Öte yandan: «Gidip evde akşam yemeğini yedim, sonra annemle sokağa çıktık, birlikte sinemaya gittik,» gibi bir cümlenin ardında nenin gizli olduğunu anlamam da gerekiyordu: Yâni netice itibariyle bu sözler gerçekten bir akşam yemeği, bir ev, bir anne ve bir sinema ile mi ilgiliydi, yoksa saçları boyalı aktörle bir buluşmayı mı gizliyordu? O zaman Cecilia'yı daha iyi tanımak için çılgınca bir ihtiyaç duydum birden. Cinsel ilişki yoluyla ona sahip olmuştum ya, dolayısiyle herşeyini bildiğim gibi bir hayâle de kapılmıştım. Fakat aslında, o güne kadar onunla ilgili herhangi bir şeyi öğrenmeğe önem vermemiştim. Ailesini de, sözgelimi. Cecilia her zamanki kısa konuşma tarzıyla: «Ben ailenin tek kızıyım, annem - babamla oturuyorum, halleri vakitleri pek yerinde değil, çünkü babam hasta, çalışmıyor artık,» demişti, ben de bu bilgilerle yetinmiştim. Daha fazlasını söylemediği için Cecilia'ya minnet de duymuştum hemen hemen. Benim için asıl önemli olan, her gün atelyeye gelip benimle sevişmesiydi. Fakat Cecilia'nın beni aldattığından kuşkulandığım an bu kuşku onu gerçekdışı, sıkıcı hâlinden sıyırıp gerçek, arzulanır hâle sokmuştu birden. Bunun üzerine de onun aile yaşantısı hakkında daha fazla şeyler öğrenme merakına kapıldım. Ona cinsel iliş-

ki yoluyla sahip olamıyordum ya, hakkında daha derin bilgiler elde edersem bu amacıma ulaşacağımı umuyordum sanki. Biraz da Balestieri ile olan ilişkileri üzerinde daha önce yaptığım gibi, başladım onu sorguya çekmeğe. İşte konuşmalarımızdan bir örnek:

— «Baban hasta mı?»

— «Evet.»

— «Nesi var?»

— «Kanser.»

— «Hekimler ne diyorlar?»

— «Kanser olmuş, diyorlar.»

— «Hayır, iyileşeceğini sanıyorlar mı, demek istiyorum.»

— «Hayır, iyileşemez diyorlar.»

— «Öyleyse yakında ölecek demek.»

— «Evet, yakında ölür diyorlar.»

— «Üzüyor mu bu seni?»

— «Ne?»

— «Babanın ölmesi.»

— «Evet.»

— «Bunu da böylece söylüyorsun.»

— «Nasıl söyliyeyim istiyorsun?»

— «Ama babanı seviyor musun sen?»

— «Evet.»

— «Peki... Devam edelim: Annen nasıl kadın?»

— «Ne demek istiyorsun?»

— «Yani kısa boylu mu, uzun boylu mu; güzel mi, çirkin mi; esmer mi, sarışın mı?»

— «Şöyle böyle işte, birçok kadınlar gibi o da.»

— «İyi ama, görünüşü nasıl?»

— «Hiiiç! Görünüşü filân yok...»

— «Görünüşü yok mu? Ne diyorsun ayol?»

— «Görünüşünde hiçbir özellik yok, demek istiyorum. O da bütün öteki kadınlar gibi.»

— «Anneni çok seviyor musun?»

— «Evet.»

— «Babandan çok mu, az mı?»

— «Başka türlü.»

— «Başka türlü ne demek?»

— «Başka türlü demek, başka türlü demek işte.»

— «Ne bakımdan başka türlü?»

— «Ne bileyim ben! Başka türlü işte.»

— «Peki... Annen babanı seviyor mu?»

— «Seviyor galiba.»

— «Niçin? Emin değil misin bundan?»

— «İyi anlaşıyorlar, birbirlerini seviyorlar demek.»

— «Baban bütün gün n'apıyor?»

— «Hiç.»

— «Hiç ne demek?»

— «Hiç demek, hiç demek işte.»

— «Ama bir şey yapmıyor dendiği zaman, bir

çeşit sözgelişidir bu, aslında insan hiçbir şey yapmasa bile bir sürü şey yapar yine de.»

— «Hiçbir şey yapmıyor o.»

— «Yâni?»

— «Pek bilemiyorum vallaha... Evde, radyonun yanındaki bir koltukta oturuyor. Her gün de küçük bir gezinti yapıyor, hepsi bu kadar.»

— «Anladım... Prati'de oturuyorsunuz, değil mi?»

— «Evet.»

— «Kaç odanız var?»

— «Bilmem.»

— «Bilmiyor musun? Nasıl olur?»

— «Hiç saymadım ki.»

— «Oturduğunuz kat büyük mü, küçük mü?»

— «Şöyle böyle...»

— «Yâni?»

— «İkisi ortası.»

— «Anlat onu bana bakayım.»

— «Başka katlar gibi o da, anlatacak bir yanı yok.»

— «İyi ama, boş değil ya bu kat? İçinde eşya var herhalde.»

— «Evet, hep görülen cinsten eşya: Karyolalar, koltuklar, dolaplar...»

— «Ne türlü eşya.»

— «Diyemiyeceğim pek, bütün öteki eşyalar gibi işte.»

— «Salonu ele alalım sözgelimi. Salonunuz var, değil mi?»

— «Evet.»

— «Nasıl döşeli?»

— «Bildiğimiz eşya ile: Sandalyeler, küçük masalar, koltuklar, divanlar... Her salondaki gibi işte.»

— «Stili ne bu eşyanın?»

— «Bilmiyorum.»

— «Renkleri nasıl peki?»

— «Renkleri yok.»

— «Neee? Renkleri yok mu? Ne diyorsun canım?»

— «Renkleri yok demek istiyorum: Yaldızlı.»

— «Anladım, ama yaldız da bir renktir. Evini seviyor musun?»

— «Sevdiğimi bilemiyorum pek. O kadar az evde oturuyorum ki zaten!»

Bu tarzda sonu gelmeden devam edebilirdim. Ama Cecilia'nın soyutluğu dediğim nesne üzerinde de iyi bir örnek verdim galiba. Bu bakımdan bazı kimseler Cecilia'nın aptal olduğunu ve herhalde hiçbir kişiliği olmadığını düşüneceklerdir belki. Ama iş öyle değildi: Aptal olmadığının ispatı, birçok şeyler arasında, şuydu: Aptalca şeyler söylediğini hiç duymadım. Kişiliğine gelince, daha önce de demiştim ya, sözlerinden başka yerdeydi bu. Şu bakımdan ki, insan yanısıra yüzünü ve vücudünü

de tanımlamadan onun yalnız sözlerini anlatırsa müziği olmayan bir opera librettosunu, ya da perdedeki resimleri olmayan bir film hikâyesini okumuş gibi olur. Fakat ben Cecilia ile olan bir konuşmanın örneğini şu nokta iyice anlaşılsın diye aktardım buraya: Cecilia'nın konuşmasının şematik ve yavan oluşunun başlıca nedeni, ona sorduğum şeyleri kendisinin de bilmeyişinden; benim kadar, hattâ benden çok bilmeyişinden ileri gelmekteydi.

Prati'deki bir apartıman katında ana - babasıyla oturduğu, Balestieri'ye metreslik etmiş bulunduğu muhakkaktı. Fakat yaşantısındaki nesnelerle kişiler üzerinde durup hiçbir zaman bakmamıştı onlara. Bu yüzden de onları gözlemek şöyle dursun, görmemişti bile. Kısacası, kendisine de, içinde yaşadığı çevreye de yabancıydı. Onu da, çevresini de tanımayanlardan ne çok, ne de az. Cecilia'yı kendim için esrarlı ve ele geçmez, dolayısiyle gerçek hâle sokarak onun beni aldattığından kuşkulanmıştım ya; sonunda bu kuşku yüzünden böyle bir istek belirdi içimde: Hiç değilse sevişme ilişkisi dışındaki o esrar payını yok etmek için, bu çok belirsiz iddiaları bir denetliyeyim dedim. Onun için, günün birinde beni ailesiyle tanıştırmasını istedim. Buluşmalarımızın daha seyrek olmasını haklı göstermek için ileri sürdüğü kanıtlara rağmen, bu isteğin onu hiç de güç duruma

sokmadığını az - çok şaşırarak gördüm: «Ben de düşünmüştüm bunu,» dedi. «Annem bana senden söz ediyor hep.»

— «Eskiden Balestieri'yi de ailene tanıtmış mıydın?»

— «Evet.»

— «Annenle - baban senin onunla sevişmekte olduğunu biliyorlar mıydı?»

— «Hayır.»

— «Bilselerdi n'aparlardı?»

— «Vallaha ben de bilmiyorum...»

— «Balestieri sık sık geliyor muydu size?»

— «Evet.»

— «N'apıyordu?»

— «Hiç. Öğle yemeğine, ya da kahve içmeğe geliyordu. Sonra birlikte onun atelyesine gidiyorduk.»

— «Balestieri ile sen sizin evde seviştiniz mi hiç?»

— «O hep istiyordu bunu ama ben istemiyordum, annemle - babam işi farkederler diye korkuyordum çünkü.»

— «Niçin ille de sizin evde sevişmek istiyordu seninle?»

— «Bilmem, hoşuna gidiyordu...»

— «Seviştiniz mi sevişmediniz mi?»

— «Evet, seviştik arasıra.»

— «Nerde?»

— «Unuttum gitti...»

— «Hatırlamağa çalış.»

— «Haaa, evet, mutfakta sevişmiştik bir keresinde.»

— «Mutfakta mı?»

— «Evet, annem bir şey almak için sokağa çıkmıştı, benim de ocağın başında durmam gerekiyordu.»

— «İyi ama evde kimse olmadığına göre odana gidemez miydiniz?»

— «Balestieri'nin canı sevişmek istedi mi nerde bulunuyorsa orda yapıyordu bu işi. Olur olmaz yerlerde bile bunu yapmaktan hoşlanıyordu hatta.»

— «Niçin?»

— «Bilmem.»

— «İyi ama, mutfakta nasıl seviştiniz peki?»

— «Ayakta.»

Günün birinde de Cecilia: «Annemle - babam öğle yemeğine çağırıyorlar seni,» dedi. O sabah kazağımla kadife pantolonumu çıkarıp koyu renk bir elbise, beyaz gömlek giydim, fazla alacalı - bulacalı olmayan bir kravat taktım. Resim öğretmeni gibi görünmem gerekiyordu çünkü. Saat bire doğru da Cecilia'nın evinin yolunu tuttum, Prati'deki bir sokaktaydı. Doğrusunu söylemek gerekirse onun evine giderken büyük bir merak, hemen hemen de heyecan duyuyordum. Şu sebepten ki artık Cecilia ile ilgili olarak yaptığım ya da yap-

tığımı sandığım her buluş, hemencecik zevkli bir şey hâline giriveriyordu sanki. Yaşantısının bilmediğim yanlarını keşfederek onu maddî bakımdan da keşfetmiş, çırılçıplak soymuş gibi oluyordum sanki.

Sokağı bulmakta güçlük çekmedim pek. Dosdoğru, sessiz ve tatsız bir sokaktı. İki yanında yaprakları dökülmüş çınar ağaçları; sarı ve kurşuni binaların ilk katlarında da sıra sıra dükkânlar vardı. Cecilia'nın oturduğu apartımanın giriş kapısı geniş bir avluya açılıyordu. Avluda, keleşleşmiş tarhların ortasına dikili birkaç palmiye sararmış, yapraksız doruklarını, kurusun diye en üst katlarda asılı çamaşır hevenklerine dek uzatıyorlardı. A'dan F'ye kadar, harflerle işaretlenmiş birkaç tane merdiven vardı. Cecilia'nın katına çıkan merdiven E harfli olanıydı. Eski asansörün kapısına, üzerinde: «Asansör bozuktur,» yazılı bir levha asılmıştı. Onun için, her katta kapıların numaralarını inceliyerek soluk ve soğuk bir ışık içinde bir sahanlıktan öbürüne merdivenleri yürüyerek çıktım. 1, 2, 3 No. lı daireler; 4, 5, 6 No. lı daireler; 7, 8, 9 No. lı daireler 10, 11, 12 No. lı daireler. Nihayet beşinci kattaki 13 No. lı daireye varabildim. Kapının ziline basarken: «Her gün bana gelir, benden dönerken Cecilia'nın inip çıktığı merdiven bu demek.» diye düşündüm. Cecilia'ya: «Şunu bana anlatsana,» deseydim ne öğrenecek-

tim bu merdiven hakkında? Hiçbir şey, hiç mi hiç. Her zamanki gevelemeleriyle: «Bayağı merdiven işte,» diye cevap verecekti bana, herşey de böylece bitmiş olacaktı. Bu merdivende yaşantısının bir parçasını bırakıyordu oysa. Bu donuk ışığın, bu ak mermerden basamakların, sahanlıklardaki bu kırmızı karoların, kapıların bu koyu renk tahtasının hatırında kalması gerekti: Daha paralı olan başkalarının hatırında da çocukluklarını, delikanlılıklarını geçirdikleri güler yüzlü manzaralar kalır nitekim. Ben bunları düşünürken kapının ardında, eski yer döşemesinin sarsak karoları üzerinde hafif olmakla beraber yine de «küt, küt» öten ayak sesleri duydum. Kapı açıldı, eşikte Cecilia göründü.

Belinden aşağıya kadar inen yeşil, tüylü kazağını giymişti her zamanki gibi. «V» biçimi derin dekoltesi de memelerinin başlangıcını açıkta bırakıyordu. Kısa ve dar, kara etekliğinin içinde karnı, ortadan çevreye doğru yayılan derin kıvrımlar hâlinde belli oluyordu. Ben: «Günaydın,» dediğim sırada kapıdan dışarıya doğru eğildi, şaşırdım, beni öpecek sandım çünkü; böyle bir yerde ve böyle bir anda bu türlü bir şey yapmazdı. da ondan. Ama tersine, şöyle dedi bana usulca: «Bugün ders günü, yemekten sonra da atelyeye gitmek için birlikte çıkacağız. böyle demeyi unutma sakın.» Neden bilmem, onun bu yersiz telâşı yüzünden kurt

düştü içime. «Cecilia başka bir buluşmayı gizlemek için benden ve benimle buluşmasından mı yararlanıyor acaba?» dedim içimden.

Hol, yazlıklardaki bazı aile pansiyonları gibi döşenmişti: Hasır koltuklarla masa, bir köşede bir bitki, öbür köşede de alçıdan, çıplak bir kadın heykeli vardı. Fakat koltuklarla masa külüstür ve eskiydiler, heykelin bütün çukur yerleri tozla doluydu, bir eli de yoktu üstelik. Kaktüs türünden olan bitkiye gelince, uzun bir sapın ucunda iki yaprağı vardı ancak. Ak duvarların her yanının da hafif bir tozla kaplı olduklarına dikkat ettim. Yapışkan, eski bir tozdu bu, tavanın köşelerindeki kalın ve karamsı birtakım örümcek ağlarında yoğunlaşır gibi bir hali vardı. «Hangi kız olsa, sevgilisini böyle bir eve alırken haklı ya da haksız, utanç duyar,» diye düşündüm. Hangi kız olsa, evet, ama Cecilia değil. Boş, uzun bir koridorda önüm sıra yürüdü, sonra bir kapıyı açarak peşinden geleyim diye işaret etti.

Karşımda dikdörtgen biçimi büyük bir oda gördüm, aynı duvara sıralanmış sarı perdelerle örtülü dört penceresi vardı. Salon bir basamak ve bir de kemer biçimi geniş açıklıkla ikiye bölünmüştü. Daha büyük olan bölümü Cecilia'nın bir gün bana «renkleri yok» diye anlattığı, yâni yaldızlı mobilyelerin bulunduğu misafir odasıydı. Aslında kırk yıl kadar önce moda olan, eski taklidi

Louis XV stili mobilyelerdi bunlar. Yuvarlak küçük masaların ve abajurları boncuklarla süslü külüstür ayaklı lâmbaların etrafına çepeçevre dizilmiş kanepelerle koltuklardı. Mermer taklidi yaldızlı kaplamanın üzerindeki pul pul beyaz çatlakları, çiçekli dirseklikerdeki kirin karalığını, çapkınca konulu küçük duvar halılarının üzerindeki nem lekelerini bir bakışta farkettim. Fakat evin hırpaniliği mobilyenin eski - püskü görünüşünden çok, uzun ve yersiz bir ihmâli açığa vuran, âdeta inanılmaz birtakım ayrıntılarda görülüyordu. Sözgelimi, küçük demetler ve sepetlerle süslü duvar kâğıdının dar, kocaman bir parçası bir panonun ortasından sarkarak kaba sıvalı duvarın çimentosunu açıkta bırakıyordu. Pencerelerdeki sarı perdelerin bir tânesinde kenarları tarazlanmış çarpık - çurpuk, koskocaman bir yırtık vardı. Tavanın bir köşesinde iri, kara bir delik görünmekteydi.

Cecilia'nın annesiyle babası hiç olmazsa duvar kâğıdının kopan parçasını yerine yapıştırmayı, perdenin yırtığını dikmeyi tavanı iyi - kötü onartmayı neden düsünmüyorlardı acaba? Cecilia'nın basbayağı ev, basbayağı salon, basbayağı mobilye dediği şeyler işte bunlardı demek. Perişan görünüşüyle çok acaip olan bir apartıman katında, onun bu hâlini his dahi etmeden oturması olacak şey miydi? Bütün bunları düşünerek, salonun öbür yanından bir kemerle ayrılmış daha küçük

tarafına doğru Cecilia'nın peşinden gidiyordum. Daha önce Balestieri'nin evinde de görmüş olduğum koyu renk ve kunt, aynı Rönesans stili eşya ile, yemek odası olarak döşenmişti burası. Bir pencerenin girintisinden, radyoda çalınan hafif müziğin oynak nağmeleri sessizliğin içine dökülüyordu. Evdeki sessizliğin buz gibi bir hâli oluşundan mı ne, bu sesleri duyunca aralık ayının başında olmamıza rağmen içeride soba filân yanmadığını farkettim. Önüm sıra yürüyen Cecilia: «Baba, resim öğretmenimi tanıtayım sana,» dedi.

Babası radyo dinlemek için koltuğa oturmuştu. Yerinden güçlükle kalkarak bir şey söylemeden elini uzattı. Aynı zamanda da boğazını gösteriyor, hastalığı yüzünden sesinin çıkmadığını anlatmak istiyordu. Birkaç gün önce telefonda işittiğim acaip fısıltı ya da solumayı anımsadım. Bana cevap verenin, daha doğrusu vermeğe çalışanın o olduğunu anladım. Yıpranıp kararmış eski koltuğa yine yığılarak radyoyu kısmak için eğildiği sırada ona baktım. Genellikle yakışıklı adam diye adlandırılan birisi olsa gerekmiş eskiden: Yalnız, hatları çok düzgün kimi yüzlere özgü, biraz bayağıca bir yakışıklılıktı bu. Fakat bu güzellikten hiçbir şey kalmamıştı artık. Hastalık kimi yerini şişirip, kimi yerini çökerterek; kimi yerini kızartıp, kimi yerini sarartarak allak bullak etmişti bu yüzü. «Hastalıktan gelme bir ter yüzünden alnıyla şakakları-

na yapışık gibi duran bu kara, yassı, cansız saçlara; dudakların mor rengine ve hele korku dolu yuvarlak gözlere ölüm daha şimdiden kanat germiş,» diye düşündüm. Ağızın ses çıkarabilseydi dahi söyliyemiyeceği birtakım şeyleri söyler gibiydi bu gözler. Hastalığın yol açtığı bir suskunluk değil de zoraki bir sakatlık geliyordu insanın aklına: Eli, kolu bağlanıp ağzına tıkaç sokularak, savunmasız ve tek başına ölüm tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmış bir kimseydi o sanki.

Cecilia babasına oturmasını söyledi, bana da yer gösterdi, babasıyla birlikte oturmamı söyledi, mutfağa gitmesi gerekiyordu çünkü. Babasını istenildiği gibi kullanılan cansız bir nesneymişçesine çağırarak yüksek sesle konuşuyordu. Hasta adamcağızın karşısına geçip oturdum, ne söyliyeceğimi bilemediğimden, Cecilia'nın resimdeki yeteneğinden övücü bir tarzda söz etmeğe başladım. Sanki ona kızından değil de büyük birtakım tehlikelerden söz ediyormuşum gibi, babası gözlerini korkudan faltaşı gibi açarak dinliyordu beni. Bana telefonda cevap verdiği gün yaptığı gibi, zaman zaman o da konuşuyor, ya da konuşmağa çalışıyordu. Fakat gırtlağından söz hâlinde değil de soluk hâlinde çıkan sesleri anlıyamıyordum. Sağlıkları yerinde olan kimselerin çoğu zaman hastalar karşısında yaptıkları o patavatsızlıkla hiç utanıp sıkılmadan; «Gideyim de ellerimi yıkaya-

yım,» dedim. Ayağa kalkıp salondan çıktım.

Beni dışarıya çıkmağa iten neden, Cecilia'dan beni anne - babasıyla tanıştırmasını istememe yol açan aynı meraktı. Koridora çıkınca, orada sıralanan dört kapıdan rastgele birincisine gidip açtım. Buz gibi bir yoksulluğa gömülü küçük bir oda gördüm: Soğuk ve donuk bir ışık, perdesiz pencerenin camlarından geçerek avludan geliyordu. Odanın bütün eşyası parmaklıklara asılı okunmuş zeytin dalıyla kara cilâlı demir karyola, ince şilte ve üstündeki kırmızı battaniye, mutfaklarda kullanılan cinsten iki tâne sarı hasır iskemle, bir de cilâsız, tahta küçük dolaptan ibaretti. Bu hemen hemen boş, küçük odanın Cecilia'nınki olduğunu hemen anladım. Odanın havasına sinmiş biraz buruk ve sert kadın kokusundan sezdim bunu: Saçlarında ve teninde de içime çekmiştim bunu nitekim.

Daha çok emin olmak için dolabı açtım. Gerçekten, Cecilia'nın bütün gardrobunu meydana getiren, benim de çok iyi bildiğim, birkaç parça giyim eşyasını askılara asılı olarak gördüm: Kendisiyle tanıştığım sırada bütün yaz giymiş olduğu balerin biçimi kısa eteklik; serin havalarda giydiği kurşunî yünlüden bir döpiyes; akşamları giyilen cinsten küçük bir siyah palto ile bir de robdu bunlar. Bir rafın üzerinde parlak beyaz kâğıda sarılı bir paket duruyordu. Ayrılacak olduğumuz gün

Cecilia'ya verdiğim çanta vardı içinde. Dolabı kapattım, bu odanın bende uyandırdığı duyguyu kendime tanımlamağa çalışarak çevreme bakındım, sonunda da anladım: Çıplak ve yoksul bir odaydı bu ama yabanî hayvanların oturdukları kovuk ya da mağara cinsinden yerlerdeki doğal, hemen hemen hayvanca çıplaklık ve yoksulluktaydı. Yoksul bir eve değil de bir ine yaraşan bir çıplaklık, kısacası.

Ayaklarımın ucuna basarak dışarıya çıktım, yandaki kapıyı açtım. İçerisi hemen hemen karanlıktı, ama hayâl - meyâl seçilen iki kişilik bir karyoladan ve Cecilia'nın odasındakinden bambaşka, daha ağır, hastalıklı gibi kokan bir havasızlık kokusundan, buranın da annesiyle babasının odası olduğunu anladım. Bu kapıyı da kapatıp üçüncüsünü açtım.

Burası banyo idi. Bir odaya değil de uzun bir koridora benziyordu daha çok. Kapının tam karşısında da pancurları çekili bir pencere vardı. Banyo küveti, bide, lâvabo ve helâ küveti duvar boyunca diziliydi. Banyo küveti modası geçmiş biçimdeydi, eski, sararmış emayenin üzerinde paslı tarazlar vardı. Lâvabonun içinde ağ biçimi, ince çatlaklar görülüyordu. Bidenin dibini eskilikten ileri gelen kurşuni, yağlı bir çeşit kir kaplamıştı. Gözlerimi gittikçe artan bir tiksintiyle bu bakımsız araçların birinden ötekine gezdirirken, helâ küvetinin

iç kıyısında taze, kara, parlak bir şey gözüme çarptı. Eski sifondan gelen suyun yetersiz akışına dayanmış olacaktı bu besbelli. Lâvabonun önüne giderek ellerimi yıkamağa başladım. Bir yandan bu işi yaparken, öte yandan da Cecilia'ya evi üzerindeki sorularımı ve aldığım çok üstünkörü, belirsiz cevapları hatırlıyordum. İlk tahminim de perçinleniyordu bu yüzden: Cecilia hiçbir şey söyliyememişti bana evi hakkında, gerçekte onu hiçbir zaman görmemişti de ondan. Derken kapı açıldı, içeriye Cecilia girdi.

Bana: «Sen salonda babamla otur,» demişti ya, orada olmayışıma şaşırmış görünmedi: «Haa! Burda mıydın sen?» dedi. Arkamdan geçip helâ küvetine gitti. Etekliğini iki eliyle kaldırarak oturdu, çişini etti. Bacaklarını büküp aralamış, öne doğru eğilmiş, yüzünü bana çevirmişti. Koyu renk ve iri, ifadesiz ve şâhâne gözlerini mâsum mâsum üzerime dikmişti. Kendilerini gözleyen bir insanı bilmezlikten gelerek doğal ihtiyaçlarını gideren hayvanlarınkine benzer bir mâsumluktu bu. Onun bu hâlini görünce, odasındayken aklıma gelen o hayvan ini düşüncesini yine hatırladım:

«Evet,» dedim içimden. «Bu evde insanların oturduklarını düşünen bir kimsenin yüreği burkuluyor. Ama yabani ve sevimli bir hayvancağızın, bir tilkinin, bir samurun, bir sansarın yaşadığını

düşününce kabul edilebilir, olağan bir hâle geliyor burası...»

Beri yandan Cecilia çişini edip bitirmişti. Çıplak kıçıyla küvetten kalkıp bidenin üzerine çömeldiğini, tek eliyle uzun uzun yıkandığını gördüm. Sonra doğruldu, bacaklarını açarak kasıklarının arasını kuvvetli kuvvetli uvuşturdu. Eteklerini indirerek: «Biraz çekil de saçlarımı tarayayım,» dedi.

Çekildim. Rafın üstünden kılları dökülmüş bir fırçayla birkaç dişi eksik, çok pis bir tarağı aldı, «hart, hart» taranmağa başladı. Lâf olsun diye: «Baban çok hasta sahiden,» dedim.» «Korkarım ki hekimler haklı.»

— «Ne demek yâni?»

— «Yakında ölmesinden korkulur, demek istedim.»

—«Evet, biliyorum.»

— «N'pacaksınız?»

— «Neyi n'apacağız?»

— «O ölünce.»

— «Hangi bakımdan?»

— «Neyle geçineceksiniz yâni?»

Dudaklarına ruj sürerken hemen cevap verdi: «Bugüne dek ne yaptıksa onu yaparız.»

— «Ne yaptınızdı?»

— «Bir dükkânımız var. Onunla geçiniyoruz...»

— «Dükkân mı? Hiç söylememiştin bunu bana.»

— «Sen de bana hiç sormamıştın ki.»

— «Ne satıyorsunuz bu dükkânda?»

— «Şemsiye, bavul, çanta, deri eşya...»

— «Dükkânla kim uğraşıyor?»

— «Annemle teyzem.»

— «Çok para getiriyor mu bu dükkân?»

Dudaklarını boyama işini bitirmişti: «Hayır, az para getiriyor,» diye kesip attı.

Kolumu beline dolayıp ona sokuldum, karnımı arkasına dayadım. Yüzüme bir göz attığını gördüm ama bu yaptığımı kabul ettiği için mi, yoksa şaşırdığı için mi, anlıyamadım. Sonra bir kaş kalemi alarak kaşlarını düzeltmeğe başladı.

— «Ölümü düşünmüyor musun hiç?» diye sordum.

İyice sokulmuştum ona. Kalçalarını soldan sağa, kuvvetle çalkalamağa başladı: «Hayır, hiç düşünmüyorum,» dedi.

— «Babanın bu hâlini gördükçe de mi düşünmüyorsun?»

— «Hayır.»

— «Ama senin yerinde kim olsa düşünürdü bunu.»

— «Ben iyiyim, niçin düşünecekmişim ölümü?»

— «Başkaları da var ama...»

— «Evet, öyle diyorlar.»

— «Nasıl yâni, emin değil misin bundan?»

— «Yoco, lâf olsun diye böyle söyledim...»

— «Baban ölümü düşünüyor mu acaba?»

— «O düşünüyor.»

— «Ölmekten korkuyor mu?»

— «Hem de nasıl!»

— «Demek öleceğini biliyor, öyleyse.»

— «Hayır, bilmiyor.»

— «Onun ölmek üzere olduğunu hiç düşünmüyor musun peki?»

— «Yaşıyor ya, hasta da olsa ölümünü düşünmüyorum. Hasta olduğunu düşünüyorum yalnız.»

Birdenbire ondan uzaklaştım: «Çok canım çekti seni, biliyor musun?» dedim.

—. «Farkındayım.»

Kaşlarını düzeltme işini bitirdi, kalemi rafın üzerine koydu: «Hadi gidelim, annem gelmiş olsa gerek,» diyerek kapıya doğru itti beni.

Annesi gelmişti sahiden. Hani dükkânların kapıları açılınca çalmağa başlıyan ziller vardır. O da onları andıran cırlak, çatlak bir sesle: «Cecilia. Cecilia...» diye bağırmağa başladı.

Cecilia sesin geldiği yerden yana gitti, ben de peşinden yürüdüm. Mutfak kapısı açıktı, annesi de sırtında mantosu, başında şapkasıyla ocağın başına geçmiş, bir tencerenin içindekileri kaşıkla

karıştırıyordu. Loş, dumanlı mutfağın acaip bir şekli vardı, üçken biçimindeydi. Ocak en uzun kenarda, davlumbazın altındaydı. Üçkenin sivri ucu dar ve yüksek olan pencereye dönüktü, bir yarım pencereydi bu aslında. Kurusun diye asılmış çamaşırlar yüzünden ışığın gelmesine de engel oluyordu üstelik. Mutfağın pis, karma-karışık bir hâli vardı. Yerdeki karolar delik-deşikti. Tezgâhın mermer kaplamasının üzeri paketler, eski-püskü kâğıtlarla doluydu. Pencerenin yanında, evyenin üzerinde de kirli tabaklar bitmez tükenmez yığınlar hâlinde, birbiri üzerine yığılı duruyordu. Cecilia'nın annesi arkasına dönmeden: «Bulaşıklar... Bulaşıkları yıkamak gerek,» dedi.

Cecilia cevap verdi: «Bu akşam yıkayacağım hepsini, bugünkü bulaşıkları da, dünküleri de...»

Anne: «Önceki günden kalanları da,» dedi. «Kahvaltının bulaşıklarını bu sabah ben yıkadım ama öğle yemeğinin bulaşıklarını senin yıkaman gerek, ben dükkâna gideceğim çünkü.»

— «Sana Dino'yu tanıtayım, anne.»

— «Ooo, hocam, özür dilerim, memnun oldum... memnun oldum... özür dilerim... özür dilerim... memnun oldum.»

Annenin çıngırağı andıran bu sesi ben onun elini sıkarken «özür dilerim,» ve «memnun oldum,» sözlerini daha bir süre sıralamağa devam etti. Ona baktım. Ufak-tefekti. Küçük, buruşuk bir yüzü

vardı ama neden sonra gürültülü bir gençlik başlamıştı bu yüzde sanki. İnce buruşuklarla çevrili, kara ve basit gözleri atak bir parıltıyla ışıldıyordu. Sahici mi, yapma mı olduğunu söyliyemiyeceğim parlak bir renk, porsuk yanaklarına canlılık veriyordu. Gülümseyen, boyalı, kocaman ağzı kulaklarına varmaktaydı. Faltaşı gibi açık gözlerinin üzerindeki çıkık alnının çocuksu hâli ve yüzünün çocuksu biçimiyle Cecilia'ya benzediği gözüme çarptı. Çatlak sesiyle: «Hocanın geldiğini bilmiyordum,» diye bağırdı. «Cecilia, sen beyefendiyi salona götür, mutfak işiyle ben uğraşayım.»

Koridorda Cecilia'ya: «Babana beni resim öğretmeni, annene ise Dino diye tanıttın. Soyadımı unuttun mu yoksa?»

Dalgın dalgın cevap verdi: «Belki inanmazsın, soyadını bilmiyorum hâlâ. Seni Dino diye tanıdım ben, soyadının ne olduğunu sormağı da hiç düşünmedim sonradan. Sahi, soyadın ne senin?»

— «Adam sen de,» dedim. «Madem hâlâ bilmiyorsun, yine böyle gitsin daha iyi. Başka sefer söylerim.»

Cecilia'nın benim soyadsız olmamı daha uygun bulur gibi bir hâli vardı ya, ben de soyadımı veremiyecek durumda hissetmiştim kendimi birden.

— «Nasıl istersen...»

Birlikte salona girdik, Cecilia'ya sordum: «An-

nenin vücut yapısı sana çok benziyor. Huyu-suyu nasıldır?»

— «Ne demek istiyorsun?»

— «Nasıl kadındır yâni, iyi midir kötü müdür, sâkin midir sinirli midir, cömert midir cimri midir?»

— «Bi şey diyemiyeceğim valla, hiç düşünmedim bunu... Herhangi bir huy işte. Bana sorarsan, annem ya, bu yeter.»

Radyonun yanında, koltuğunda oturan babasını göstererek yine sordum:

— «Ya o? Onun huyu ahlâkı nasıl sence?»

Bu kez hiçbir cevap vermedi bana, sanki anlamsız bir şey sormuşum gibi omuzlarını silkmekle yetindi. Birden öfkeleniverdim, onu kolundan kavrıyarak kulağına: «Nedir o yukarıda, tavandaki kara delik?» diye sordum.

Başını kaldırdı, ilk kez görüyormuş gibi baktı deliğe:

— «Delik işte, bir zamandır orda o,» dedi.

— «Yaa. bu deliği görüyorsun demek?»

— «Niçin görmiyecekmişim?»

— «Peki, nasıl oluyor da babanın, annenin huyunu, ahlâkını görmüyorsun öyleyse?»

— «Bir delik görünür ama huy, ahlâk denen şey görünmez ki. Babamla annem herkes gibi insanlardır, işte bu kadar.»

Babasının yanındaydık şimdi, kımıldamadan

radyo dinliyordu. Karşısına geçip alçak bir iskemleye oturdum, sesimi yükselterek :

— «Bugün nasıl hissediyorsunuz kendinizi? dedim.

Koltuğunda irkildi şöyle bir, korkak bir tavırla baktı bana. Sonra bir şey söyledi ama anlamadım. Babasının fısıldayışlarını Cecilia'nın çok iyi anlarmış gibi bir hâli vardı: «Sağır değilim, bağırmağa hacet yok, diyor,» dedi.

Cecilia haklıydı. Adam yarı-dilsizdi ya, sağır da olabileceği nerden aklıma gelmişti? «Bağışlayın,» dedim. «Kendinizi nasıl hissediyorsunuz, diye sormuştum.» Pencereleri gösterip bir şeyler söyledi. Cecilia da şöyle çevirdi onları: «Bugün hava lodos, lodos oldumu kendimi iyi hissetmem, diyor.»

— «Niçin dükkâna gitmiyorsunuz? Oyalar bu sizi, ne dersiniz?» diye sordum.

Çaresiz bir tavırla «olmaz ki...» anlamına gelen bir hareket yaptığını; sonra kendine öz tavrıyla boğazını, yüzünü gösterdiğini gördüm. Cecilia açıkladı: «Dükkâna gidemem, diyor. Müşteriler onu bu denli değişmiş görürlerse meraklanırlar, bunun da satışa etkisi olurmuş. Daha bir iyileşince dükkâna gideceğim, diyor.»

— «Tedavi mi ettiriyorsunuz kendinizi?»

Yine bir şeyler söyledi, yine kızı onun sözle-

rini çevirdi: «Şu sırada röntgen tedavisi yaptırıyor. Bir yıla kadar iyileşeceğini umuyor.»

Babasının bu içlendirici umutları Cecilia'da ne gibi bir etki yapıyor diye görmek için bu kez onun yüzüne baktım. Yuvarlak yüzümden, ifadesiz gözlerinden her zamanki gibi hiçbir şey anlaşılmıyordu. «Cecilia babasının ölmek üzere olduğunu anlamak şöyle dursun, bana söylediğinin tersine, onun hasta olduğunun bile farkında değil,» diye düşündüm. Ya da farkındaysa, tavandaki delik kadar farkındaydı bunun da: Delik delikti, babasının hastalığı da hastalıktı. Arkamızda annenin sesi çınladı: «Yemek hazır, sofraya buyrun.»

Gidip oturduk, anne hizmetçisi olmadığı için özür dileyerek ve içinde makarna bulunan kâseyi kendisi taşıyarak masanın çevresinde dolaştırdı. O zaman porselen kâsedeki kırmızı, yağlı makarna yumağına baktım: «Tam bu eve göre yemek,» diye düşündüm. Onun da bayatlamış, üstün körü bir hâli vardı demek istiyorum yâni. Bu kötü pişmiş makarnayı tiksinerek yedim. Bu iş için de sararmış kemik sapı boyuna sallanan bir çatalı kullandım. İçimden beni yemeğe çağıran o üç kişiye - hele Cecilia'ya - imreniyordum: Hepsi de yemeği iştahlı iştahlı atıştırıyorlardı. Cecilia'nın annesi kadehime şarap koydu. Daha ilk yudumda şarabın ekşimiş olduğunu anladım, su istedim. Bunun üzerine kadın öteki bardağa da maden suyu koy-

du. O da bayattı, sıcaktı ve gazı kaçtığı için artık köpürmüyordu yâni.

Beri yandan bu yemeğin yavanlığı, tek konuşan ve ille de benimle konuşmakta direnen annenin sohbetinin yavanlığı yanında solda sıfır kalıyordu. Hava ile, sinema-tiyatro ile ve buna benzer şeylerle ilgili sudan sözlerden hemen sonra, mantık gereği şöyle bir sonuca varmıştı: Cecilia'ya benden önce resim dersi vermiş olduğuna göre, aramızdaki tek ortak konu Balestieri idi. Onun için, yemeğin ortasına doğru o kötü makarnadan sonra ben yanında kötü yağda pişmiş sebzeler bulunan sert, yanık bir et parçasını çiğnerken, o da çın çın öten sesiyle yine bana saldırdı: «Sayın öğretmen, Balestieri'yi tanıyordunuz siz, değil mi?» diye sordu.

Cevap vermeden önce Cecilia'ya baktım. O da bana baktı, ama bakışı öyle dalgın, öyle belirsizdi ki, beni görmüyor gibime geldi. Ters ters: «Evet, şöyle böyle tanıyordum onu,» dedim.

— «Ne iyi, ne sevimli, ne akıllı adamdı,» dedi. «Tam bir ressamdı! Ölümüne nasıl üzüldüm, bilemezsiniz!»

Ben rastgele: «Eeee, öyle,» dedim. «Pek de yaşlı sayılmazdı.»

— «Altmış beşindeydi ancak, ama elliden fazla göstermiyordu. Topu topu iki yıldır tanıyorduk onu ama oldum olası tanıyormuşum gibime geli-

yordu. O da ailedendi hemen hemen. Cecilia'yı da nasıl seviyordu sonra! Kendi kızım sayıyorum onu biraz, diyordu.»

Gülümsemeden düzelttim: «Torunum, demesi gerekti.»

Anne kurulu makine gibi: «Tabii tabii, torunu gibi,» diye onayladı. «Düşünün bir, derslerine para almak bile istemiyordu. «Sanat parayla satın alınmaz,» diyordu. Ne kadar doğru!»

Ben acı bir muziplikle: «Cecilia'ya benim de parasız ders vermem gerektiğini mi söylemek istiyorsunuz yâni?» dedim.

— «Yok canım, Balestieri Cecilia'yı seviyordu, demek istiyorum sadece. Siz başka tabii. Ama Balestieri Cecilia'ya olan sevgisinden ölüyordu gerçekten.»

Dilimin ucuna kadar geldi: «Öldü bile hattâ», diyecektim ama, tersine, sordum: «Sık görüyor muydunuz onu?»

— «Sık da ne demek? Hemen her gün! O da bu evin insanıydı. Sofrada yeri hazırdı daima. Ama böyle dediğime bakıp da onun saygısız olduğunu sanmayın, tersine!»

— «Nasıl yâni?»

— «Nasıl olacak? Altında kalmak istemiyordu hiçbir zaman. Masraflara ortak oluyor, bir şeyler alıyordu daima. Bize pasta, şarap, çiçek de gönderiyordu sonra... «Benim ailem yok, ailem sizsiniz

artık... Beni de hısımınız sayın,» diyordu. Karısından ayrılmış, tek başına oturuyordu zavallı!»

O sırada Cecilia: «Hocam, tabağınızı verin bana,» dedi. «Anne, tabağını ver, sen de ver baba.» Dört düz tabakla dört çukur tabağı üstüste koydu, odadan çıktı. Karısı Balestieri'yi överken baba korkak ve yalvaran gözlerle herbirimizi sırayla süzmekle yetinmişti. Cecilia gidince benimle konuşmak ister gibi davrandı. Biraz eğildim, adamcağız ağzını açtı, güçlükle bir şeyler söyledi ama anlıyamadım. Anne kalktı, hiçbir şey söylemeden büfenin önüne gitti, bir zımbalı defterle bir kalem getirip masaya, kocasının yanına koydu: «Ne söylemek istiyorsan yaz şuraya, sayın öğretmen sözlerini anlamıyor,» dedi.

Fakat baba sert bir el hareketiyle defteri, kalemi ittiği gibi yere düşürdü. Anne: «Biz söylediklerini anlıyoruz ama yabancılar hemen hiçbir zaman anlamıyorlar,» dedi. «Kaç kez yaz şu söylediklerini dedik ona, ama istemiyor. «Dilsiz değilim ben,» diyor. Evet, dilsiz değil ama mademki başkaları ne dediğini anlamıyorlar, bir kâğıda yazması daha iyi olmaz mı, ne dersiniz?»

Baba karısına öfkeli öfkeli baktı, sonra yine konuşmağa başladı. Anne kederli, olacağa boyun eğmiş bir sesle bana anlattı: «Ben o Balestieri'den hoşlanmıyordum diyor,» dedi. Sonra gerçekten

üzgün, acımaklı bir tavırla ekledi: «N'apmış bu zavallı Balestieri ona, diyor insan.»

Koca yine bir şeyler söyledi sert sert. Anne bunları çevirdi: «Balestieri ev sahibi pozları takınıyordu burda, diyor.»

Şimdi koca, gerçekten kaygılı gözlerle bakıyordu karısma. Sonra, derdini bir türlü anlatamıyan bir dilsiz gibi, umutsuz bir çabayla ağzını alabildiğine açtı, yüzüme doğru, soluk hâlinde, anlaşılmaz birkaç ses çıkardı. O sırada Cecilia geri gelmişti, başını kaldırıp bana baktığını gördüm. Anne: «Bizim bey saçma-sapan konuşuyor. Ne dediğini anladınız mı?» dedi.

— «Hayır.»

Kadın çekiniyor gibime geldi ama sonunda anlattı: «Balestieri bana kur yapıyormuş, diyor». Gözlerini bana değil de kocasına dikerek, içinde kederin, yalvarışın ve sitemin birbirine karıştığı sert bir bakışla, düşünceli düşünceli söyledi bu sözleri. Ben hasta adamcağızdan yana döndüm ve karısının bakışının yapacağı etkiyi yapmış olduğunu anladım: Tekme yemiş köpek gibi bitkin, üzgün bir hâli vardı. Anne biraz ferahlamış bir tavırla: «Balestieri kompliman yapmaktan, benimle biraz şakalaşmaktan, yâni çapkınca davranmaktan hoşlanırdı ama hepsi bu kadardı sahiden, bu kadardı...» Kocasından sanki orda değilmiş ya da cansız bir nesneymiş gibi - biraz önce Cecilia'nın

da yaptığı gibi · sözederek ekledi: «Yooo, sayın öğretmen, kocam öyle iyidir, öyle iyidir ki, ama kafası işliyooor, durmadan işliyor... Şu gözlerine bakın bir... Bütün gün kafasında evirip çevirdiği düşünceler orda hep. Kafası işliyor, işliyor, işliyor, ondan sonra başlıyor saçmalamağa!»

Kocaya baktım. Korkudan açılmış gözlerle bakarak acı, bitkin bir tavırla suskun duruyor, parmaklarının uçlarıyla da ekmek içlerini yuğurup yuvarlak yuvarlak yapıyordu. Çabucak geçiveren öfkesini neye yormak gerektiğini anlar gibi oldum birden: Balestieri ile Cecilia arasında bir şeylerin geçmekte olduğunu; ya da hiç değilse Balestieri'nın Cecilia'ya karşı beslediği duyguların, herkesi inandırmak istediği gibi, hiçbir babacan yani olmadığını sezmişti herhalde. Hasta adamcağızın, karısının yüzüne karşı bağıra bağıra söylediği suçlama buydu işte. Ama kadın kocasının kıskançlık ettiğini, Balestieri kendisine kur yapıyor sandığını anlatarak kızının yerine kendisi geçivermişti hemen.

Yalnız, bilinmesi gereken bir şey daha vardı: Anne kocasının söylediği sözlerin gerçek anlamını niçin saklamak istemişti benden? Asılsız ve yersiz saydığı bir suçlamayı tekrarlamak mı istemiyordu? Hattâ Balestieri ile Cecilia'nın seviştiklerini fark bile etmeden, ressamın çıkarcı cömertliğinden yararlanmak mı istemişti? Yahut kızıyla yaş-

lı ressam arasındaki ilişkilerden haberi vardı da hediyelerle iyilikleri bile bile mi kabullenmişti? Bu üç varsayımın hepsi de başka başka ve ayrı önemde olmakla birlikte üçünün de akla yakın olduğunu hemen farkettim. Kafamda bu düşünceleri evirip çevirirken Cecilia'ya bakıyordum. Aslında da ziyaretim sırasında keşfetmekte olduklarımın hiçbirinin onunla ilgisi olmadığını anlıyordum. En kötü ihtimâlle, yâni kızının kurduğu ilişkiden annenin haberi olmuş da onunla anlaşarak maddi çıkarlar sağlamışsa bile, Cecilia hakkında kesin bir şeyler öğrenmiş olduğumu dahi söyliyemiyecektim. Özellikle şundan dolayı ki Cecilia ailesinin içinde, kendi evindeki eşyanın ortasında yaşayan bir uyur-gezer gibi, yâni ailesini kendi bilincinin dışında tutarak yaşıyordu.

Yemek beklenmedik tarzda bitiverdi. Hepimiz yeşilli kırmızılı küçük birer elma yedikten sonra baba birdenbire kalktı. Boşmuş gibi dalgalanan çok bol pantolonunun içindeki titrek bacaklarını sürüye sürüye salondan çıktı. Biraz sonra yine göründü. Sırtına çok bol bir palto giymişti. Yüzü kendisinin değilmiş gibi duran bir şapkanın kenarları altında yarı saklıydı. Uzaktan elini sallıyarak beni selâmladı. Pencereler hafif bir güneş ışığıyla aydınlanmış gibiydi. Onları göstererek bir şeyler söyledi. Anne sesini yükselterek: «Çıkıp bir dolaşacam, diyor. Benim de onunla gitmem gerek.

Birlikte ufak bir gezinti yapıyoruz, sonra sinemaya kadar götürüp bırakıyorum onu. Dükkân saat dörtte açılıyor çünkü... Ah sayın öğretmen ah, bir insanın bu hâle düşmesi çok acı şey!»

Kocasıyla ilgili buna benzer başka şeyler de söyledi. Beri yandan da adamcağız salonun nihayetinde, kapının önüne korkuluk gibi dikilmiş, kımıldamadan onu bekliyordu. Sonra kadın bana elini uzattı, Cecilia'ya: «Biz gidince kapıyı iyice kapatmayı unutma ha!» dedi ve gitti. Kocası da onunla birlikte çıktı. Biraz sonra annenin yine bir şeyler söyliyen sesini duydum, sonra kapı kapandı, ses kesildi.

Cecilia ile ben dağınık sofranın başında birbirimizden uzak, eski yerlerimizde oturuyorduk. Biraz sonra: «Demek annenle baban her gün buluştuğumuza kızıyorlardı sence, ha?» dedim.

Kalktı, sofrayı toplamağa başladı. Sıkıcı sorulara cevap veriş tarzı buydu biliyordum. Direttim. «Nasıl olur da annenle baban gibi insanların sana kızdıklarına inanayım istersin?»

— «Niçin? Ne gibi özel bir yanları var annemle babamın?»

— «Hiç bir özel yanları yok da... herkese çok benzeyen bir yanları var!»

— «Ne demek istiyorsun?»

— «Annenle baban pek sert görünmediler bana, onu demek istiyorum.»

— «Evet ama doğrusu bu işte: Çok sık görüşüyoruz diye kızıyorlar.»

— «Baban belki, ama annen değil.»

— «Neden annem değil?»

— «Annen Balestieri ile olanları biliyordu da ondan. Ona kızmadığına göre bana ne diye kızsın?»

— «Annem hiçbir şey bilmiyordu dedim ya sana.»

— «Madem hiçbir şey bilmiyordu, babanın söylediklerini niçin olduğu gibi tekrarlamadı?»

— «Ne zaman?»

— «Farkına varmadım mı sanıyorsun? Aslında baban: «Balestieri'den hoşlanmıyorum, Cecilia'nın peşinde dolaşıyor çünkü,» dedi ama annen lâfı çevirdi, Balestieri'nin kendisinin peşinde dolaştığını söyledi. Öyle değil mi?»

Cecilia duraladı, sonra istemiye istemiye: «Evet,» dedi.

— «Öyleyse yine sorayım sana: Madem annen senin Balestieri ile olan ilişkin üzerinde sahiden hiçbir şey bilmiyordu, ne diye Balestieri'nin kendisine kur yaptığına beni inandırmak istedi?»

Cecilia kısaca cevap verdi: «Doğrusu bu da ondan.»

— «Doğru olan ne?»

— «Anneme kur yapmasını Balestieri'ye ben

söyledim. Benimle seviştiğini annem anlamasın diye.»

— «Çok doğru, çok da akıllıca. Ama annen Balestieri'nin kendisine yaptığı kuru sahi mi sanıyordu?»

— «Hem de nasıl!»

— «Baban ise, tersine, buna inanmıyordu, ha?»

— «Hayır, o inanmıyordu.»

— «Niçin?»

— «Bir gün beni Balestieri ile beraber görmüştü de ondan...»

— «N'aparken görmüştü?»

— «Balestieri beni öperken görmüştü.»

— «Annene söylemedi mi bunu?»

— «Evet, söyledi ama annem inanmadı: Balestieri aynı zamanda anneme de kur yapıyordu çnükü. «Kıskanıyorsun da onun için böyle şeyler uyduruyorsun,» dedi.»

— «Ondan sonra da Balestieri yine geldi mi size?»

— «Evet, geldi ama daha dikkatli davranıyorduk. Öyle ki, sonunda babam yanlış görmüş olduğuna inandı. Ama yine de Balestieri'ye nefret beslemekten geri durmadı. Onun geldiğini görünce dışarıya çıkıyordu.»

Sofra toplanmıştı. Cecilia sandalyeleri yerleri-

ne koyuyordu şimdi. Yanımdan geçtiği sırada onu kolundan tutup çektim, kucağıma otursun diye zorladım, çekingen ve dalgındı: «Eee, birazdan atelyeye gidiyoruz, değil mi?» dedim.

Kolundaki saate baktığını gördüm. Sonra cevap verdi: «Bir telefon bekliyorum.»

— «N'olacak yâni?»

— «Bu telefona göre atelyeye ya gideceğim, ya gitmiyeceğim.»

— «Kim telefon edecek?»

Anlatılamaz bir dikkat ifadesiyle yüzüme baktı sonra cevap verdi: «Bir film yapımcısı.. Benimle buluşacak da. Eğer buluşma hemen şimdi içinse korkarım ki bugün görüşemiyeceğiz.»

Yalan söylediğine inanıverdim birden. Yalan söylediğinin ispatı da ses tonunun ancak yalan söylerken edinilebilen, aşırı bir tabiilikte olmasıydı: «Niçin doğru söylemiyorsun?» dedim «Aktör telefon edecek sana.»

— «Hangi aktör?»

— «Luciani.»

Beklenmedik tarzda: «Dün gördüm onu,» dedi. «Üzerinden yirmi dört saat geçmiş bir gerçeği beni tavlamak için önüme atıp bir dakka önceki yalanını gizlemek istiyor,» diye düşündüm. O ekledi : «Beraber bir yapımcıya gittik. Her gün görmemem gerek onu.»

— «Dün de mi bir yapımcıya gittin?»

— «Aynı adam. Luciani tanıttı onu bana. Yapımcı dün benimle konuşamadı. «Bu gün telefon ederim ona,» diye haber yolladı.»

Bütün bunların ne denli akla yakın olduğunu farkettim. Ve bütün bunlar hiç değilse ayrıntıları bakımından doğruydu belki. Biliyordum çünkü: Cecilia yalan söylemek zorunda oldu mu, yalanının binasını gerçeğin malzemesiyle kuruyordu. Diret-tim: «Hadi hadi, Luciani telefon edecek sana. Ne çıkar doğrusunu söylesen?»

— «Bi şey çıkmaz ama doğru değil ki bu!»

— «Peki, madem doğru değil, bırakır mısın telefonu ben açayım da senin yerine cevap vereyim?»

— «Hoşuna gidiyorsa yap.»

Onun böyle razı oluşu üzerine aklıma gelen şu oldu: Sevgililerin çoğu zaman yaptıkları gibi, Luciani ile aralarında bir anlaşma yapmış olabilirlerdi: Telefonda Cecilia cevap verirse, Luciani kim olduğunu söyliyecekti. Telefonda başka birisi çıkarsa: «Ben film yapımcısıyım,» diyecekti. Acı acı : «Hayır, kanıt filân aramak istemiyorum. Bir şeyi, tek bir şeyi anlıyasın istiyorum yalnız,» dedim.

— «Neymiş o?»

— «Beni sevesin değil de, bana gerçeği söyliyesin istiyorum. Eğer bugün Luciani'yi sahiden göreceksen, benim hoşuma gitmek için «görmiye-

ceğim» demektense, açıkça «göreceğim» de daha iyi.»

Bakıştık. Sonra âdeta şefkatli bir eda ile yanağımı okşadı: «Benim için işin doğrusu şu,» dedi. «Bugün Luciani'yi görmiyeceğim. Ama işin senin için doğru olanını mı söyliyeyim, yâni onu göreceğim, diyeyim mi istiyorsun?»

Böylece Cecilia istemeksizin şunu açıklamış oluyordu: Ona göre doğru ile yalan tek ve aynı şeydi. Aslında da ne doğru vardı, ne yalan. Koridorda telefonun zili çaldı birden. Cecilia: «Telefon!» diye bağırarak kucağımdan kalktı, koşa koşa dışarıya çıktı. Ben de peşinden gittim.

Telefon koridorun öbür ucunda, en karanlık köşedeki küçük bir masanın üzerindeydi. Cecilia'nın alıcıyı kaldırıp kulağına götürdüğünü, hemencecik de: «Günaydın,» dediğini gördüm. Yanına gittim. O sanki içine söz söylediği ve kendisine sözlerin söylendiği kara ebonitten alıcıyı gizleyip korumak istermiş gibi bana hemen arkasını döndü. Sonra konuşma devam etti. Fakat Cecilia'nın hep tek heceli kelimelerle, ya da imkân buldukça, her zaman konuşurken kullandıklarına göre daha anlamsız sözlerle cevap verdiğine dikkat ettim. Birdenbire şuna inandım: Telefonda konuşan aktördü, Cecilia ile bir buluşma düzenliyor, Cecilia da beni onunla aldatıyordu. Aynı zamanda da, bana

yalan söyleyen, dolayısiyle elimden kaçan, bu yüzden gerçek ve çekici bir hâl alan Cecilia'yı canımın çok çektiğini birden farkettim. Ona burada, bu koridorda sevgilisiyle konuşurken sahip olursam, telefon sayesinde o kendini vermekten kaçındığı sırada benim olacakmış gibime geldi sanki.

Tıpkı banyodaki gibi sımsıkı yapışmıştım ona ve kaba etleriyle karnıma doğru yaptığı bir hareketten şunu anlar gibi oldum: Böylesine rahatsız, yersiz bir birleşmeye yalnız karşı koymamakla kalmıyacak, fakat bunu kolaylaştıracaktı üstelik. Böylece de telefonda konuşan erkeğe kendini bütün benliğiyle sahiden verirken, bana yalandan vererek gönlümü almış olacaktı sözde. Ve öfkeyle arzu ile dolu olarak ona sımsıkı sokulduğum sırada şunu hatırladım: Balestieri de ona mutfakta aynı tarzda ve muhakkak ki aynı duygu ile sahip olmuştu. Birden geri çekildim. Cecilia bunu farketti, omuzunun üstünden soran bir bakışla baktı. Sonra bir yandan telefonla konuşmağa devam ederken, boş olan elini arkasına doğru uzatarak benim elimi tutup sıktı. Bıraktım yapsın diye ve onun arkasında duvara dayandım. Başım önüme eğik, zihnim perişandı. Nihayet Cecilia: «Eh, hadi Allahaısmarladık, birazdan görüşürüz,» dedi, sonra telefonu kapattı. Bir süre düşünceli düşünceli durdu, eli elimdeydi hâlâ. Sonunda bana dönerek: «Çok üzgünüm ama atelyeye gelemiyeceğim bu-

gün,» dedi. «Filmi yapımcısı yarım saate kadar beni bekliyormuş.»

— «Peki, ben de hemen gidiyorum.»

— «Dur canım, gel benimle şimdi.»

Odasına doğru giderek önüm sıra yürüyordu. Benden önce içeriye girdi. Ben de girince kapıyı sımsıkı kapattı: «Gitmeden önce burada sevişelim istersen, ha?» dedi. «Hemen yapalım ama, çok az vaktim var sahiden.» Bu çok sevimli ve hayasızca öneri karşısında ona karşı o hiç doymak bilmez gibi görünen arzuyu yine duydum. Her zaman hazır ve uysal olan bedenini değil de bütün benliğini arzuluyordum çünkü. Ama yine de: «Hayır, lâfını bile etmiyelim bunun, acele işlerden hoşlanmam,» dedim.

— «Acele yapmıyacağız canım. Yalnız hemen sonra benim gitmem gerek.»

— «Hayır, Balestieri gibi değilim ben, seninle ille de kendi evinde sevişmek istemiyorum.»

— «Balestieri de nerden çıktı?»

— «Haaa, Balestieri ile ilgili bir şey soracaktım sana...»

— «Neymiş o?»

— «Hani bir seferinde mutfakta sevişmişsiniz ya; az önce bir tartışma, bir kavga, bir anlaşmazlık olmuş muydu aranızda?»

— «Nasıl hatırlarım bunu? O kadar uzun zaman geçti ki bu işin üzerinden!»

— «Hatırlamağa çalış canım.»

— «Haa, evet. Bir tartışma olmuştu galiba. Balestieri çok sıkıcıydı. Her zaman, herşeyi bilmek istiyordu.»

— «Herşeyi mi?»

— «Evet, herşeyi: Kimle görüşüyormuşum, nereye gidiyormuşum, n'apıyormuşum.»

— «O gün de böyle bir tartışma mı yapmıştınız?»

— «Galiba evet.»

— «Nasıl sonuçlandı bu tartışma peki »

— «Her zamanki gibi.»

— «Yâni?»

— «Bir süre ona hiç cevap vermedim artık. işte o zaman da sevişmek istedi.»

— «Tam benim gibi işte!» diye bağırmaktan kendimi alamadım.

— «Yoo, seninki onun tersine, sevişmek istemiyorsun sen. Hadi hadi, niçin sevişmiyoruz sanki?»

Kendini bana borçlu hissedip de bunu artık düşünmemek için ne bahasına olursa olsun ödemek istermiş gibi, ayartıcı bir tavırla yüzüme bakıyordu. «Sevişmek istemiyorum, Balestieri'nin yaptıklarının tıpkısını yapmak istemiyorum çünkü.» demek geldi içimden. Tersine, onu boynundan öperek: «Yarın atelyede, rahat rahat sevişiriz.» dedim. Hafifçe bozulmuş gibi başını salladığını gör-

düm. Sonra dolaba gidip açtı, paket edilmiş çantayı çıkardı, paketi çözdü. Gülümsiyerek: «Görüyorsun ya, senin çantanı alıyorum,» dedi.

Odadan, daha sonra evden çıktık. Cecilia önden iniyor, ben de düşünceli düşünceli arkasından geliyordum. Şöyle diyordum içimden: «Âdeta insanüstü bir çaba göstererek, çok zorlu olan arzumu da yenerek ona koridorda sahip olmaktan alıkoyabildim kendimi. Böylece de, hiç değilse bu sefer, Balestieri'nin daha önce yapmış olduğunun tıpkısını yapmaktan kendimi alıkoydum.» Fakat bu, en genel gelişimiyle yaşlı ressamın Cecilia'ya karşı beslediği sevgiye gittikçe daha çok benzemek eğiliminde olan bir sevginin ufacık olgularından biriydi ancak. Alt tarafı, daha büyük bir bilinç sâyesinde, bazı özel durumlarda Balestieri gibi davranmaktan alıkoyabilirdim kendimdi. Ama öyle gibime geliyordu ki, onun benden önce sonuna dek gittiği yolda duramıyacaktım. Sokak kapısının önüne gelince Cecilia'ya birdenbire: «Eh, hadi Allahaısmarladık,» dedim.

Sesim gibi sözlerim de onu şaşırttı sanki: «N'oldu, benimle gelmiyor musun?» dedi.

— «Nereye gelecekmişim?»

— «Söyledim ya işte: O film yapımcısına.»

— «Eh, peki, gidelim.»

Yol boyunca hiç konuşmadım. Aslında beni en

çok çileden çıkaran, Cecilia'nın sevgilisiyle buluşmağa benimle gidişi değildi de bunu fesatlık beslemeden, eziyet etmeden, savrukça yapmasıydı. Her zamanki gibi tıklım tıklım dolu bir otobüse tek başına binmekten hoşlanmıyordu belki, oysa ben arabamla hazırdım orda. Herhangi bir geniş mezhepli ahlâksızlığa değil de bu savrukça, çocuksu vurdumduymazlığa daha çok üzüldüğümü farkettim.

Arabayı sinemacılık bürosunun önünde durdurdum. Kapı saçağının loşluğu içinde Cecilia'nın biraz ayaklarını sürüyerek, belini kıvırarak yürüyüp gözden kayboluşunu seyrettim. Film yapımcısıyla buluşacağı besbelliydi ama aktör onu ya büroda bekliyordu, ya da Cecilia film yapımcısıyla konuştuktan sonra onunla kendi evinde buluşacaktı. Her iki durumda da ya Cecilia'yı binanın içinde hemen izleyerek, ya da kapının önünde onun çıkmasını bekliyerek işin aslını öğrenmek kolay olacaktı benim için. Ama vazgeçtim. Bir haysiyet duygusu kalıntısı kıskandığı kimseyi gözetlemekten insanı alıkoyar ya, ben de kıskançlığın o dönemindeydim henüz. Bununla birlikte, oradan uzaklaşırken bu gözetleme işini ertelemekten başka şey yapmadığımı anladım. «Cecilia'yı gözetlemeğe beni iten, hattâ hemen hemen zorlayan koşullara gelecek sefer dayanamıyacağım galiba,» diye düşündüm.

VII

Şimdi anlatacaklarım epeyce olagan bir kıskançlık nöbeti geçirdiğimi düşündürebilecektir belki. Sahiden de o günlerdeki davranışımı kavrayışı kıt birisi gözlemiş olsaydı düpedüz kıskanç damgasını vururdu bana. Fakat durum öyle değildi. Kıskanç kimse aşırı bir mülkiyet duygusundan ötürü acı çeker: Başkaları kendi kadınını elinden almak istiyorlar diye kuşku içindedir boyuna. Kafasına saplanan bu kuşku yüzünden olmayacak şeyler hayâl eder ve bu, suç işlemeğe kadar itebilir onu. Bense tersine, Cecilia'yı sevdiğim için acı çekiyordum (Çünkü sözkonusu olan sevgiydi artık) ve onu gözetlerken beni aldattığından emin olmak amacını güdüyordum: Aldatıyor diye cezalandırmak ve herhalde aldatmasını önlemek için değil de, ondan ve sevgisinden kurtulmak için. Kıskanç insan elinde olmaksızın köleliğini daha da perçinlemek eğilimindedir kısacası. Bense, tersine, bu kölelikten kurtulmak istiyordum. Bu amaca ulaşmak için de Cecilia'nın beni aldattığından daha kesinlikle emin olarak bağımsızlığını ve esrarlı yanını yokedip onu bilinen, bayağı, anlaşılır bir şey hâline sokmaktan başka çare göremiyordum.

İlkin bu iş için telefonu kullanayım dedim.

Daha önce de söylediğim gibi Cecilia her sabah saat ona doğru telefon ediyordu. İlk zamanlar bana «günaydın» demek için yapıyordu bunu yalnız. Fakat şimdi gelişlerini seyrekleştirmeğe başlamıştı ya, telefon aramızdaki ilişkilerin başlıca aracı hâline gelmişti (Beni tanışmamızın başında olduğu gibi her gün görmeğe geleceği yolundaki sözünü çok geçmeden tutmaz olmuştu). Gerçekten de Cecilia her seferinde ayrı ayrı ve belirsiz düzensiz bir tarzda, buluşmalarımızın günüyle saatini telefonla bildiriyordu bana artık.

Son günlerde de saat on yerine öğle üzeri telefon etmeğe başladığını farketmiştim. Cecilia bu saat değişikliğini haklı göstermek için şunu ileri sürmüştü: Evlerindeki telefon paraleldi. Telefonu kendileriyle ortak kullanan abone de sabahleyin erkenden birçok yere telefon etme alışkanlığını edinmişti. Bense bu işin sebebi başka olduğuna emindim: Bana artık saat onda telefon etmeyişi, o saatte aktörle henüz konuşmamış olmasındandı. Adam bütün benzerleri gibi sabahları geç kalkıyordu çünkü. Onunla konuşamayınca Cecilia o gün ne yapacağını bilemiyor, bu yüzden de beni görüp göremiyeceğini ve ne zaman görebileceğini söyliyemiyordu.

Aktörün telefon numarası rehberde yoktu ama vaktiyle çalıştığım bir sinema firmasından bunu kolayca elde ettim. Numarayı ele geçirince de

artık. Cecilia gözetlenip izlendiğini bilmediğinden, annesine söylediklerinin - yine yalan, fakat başka türlü olan - , bana söylediklerine uygun olmasına aldırış da etmiyordu üstelik.

Böylece şunları öğrendim: Cecilia kafaları işlemeyen bütün insanlar gibi bildiğinden şaşmamış; aktörle olan ilişkisi evinde de haklı göstermek üzere, Balestieri ile ve benimle olan ilişkileri için kullandığı usule başvurmuştu: Aktör kendisine sinema şirketlerinde iş bulacağına söz verdiği için onunla görüştüğü iddiasındaydı. Nitekim eskiden de Balestieri'yi, daha sonra beni kendisine resim dersi verdiğimiz için gördüğünü söylemişti. Fakat resim dersleri bir iki saat sürüyordu ancak. Oysa bir iş çevresiyle olan ilişkiler bütün bir gün de sürebilirdi. Onun için Cecilia'nın bu bahaneyi kullanarak aktörü - nele hava güzelse bazen sabahları gördüğünü; şehirde bir gezinti yaptıklarını ya da bir aperitif aldıklarını meydana çıkardım. Öğleden sonraları sevişmek için buluşuyordu onunla belki; akşamları ise birlikte yemek yemek yahut sinemaya gitmek için buluşuyordu.

Anne kızının bu sözde sinema çalışmalarından biraz telâşlanıyordu ama az-buçuk övünmüyor da değildi. Bazen bana içini dökerek çok serbest, hattâ edepsizce olduğu herkesçe bilinen sinema çevrelerinin Cecilia'nın ahlâkını bozmak gibi bir tehlike yaratıp yaratmıyacağını soruyordu. Bazen de tersi-

yaptığım tahminin sağlamlığını anlamak için şu çareye başvurdum: Önce saat on ikiye çeyrek kalaya doğru Cecilia'ya telefon ediyordum, telefon meşgul çıkıyordu hep. O zaman hemen aktöre telefon ediyor, onun telefonun da meşgul olduğunu görüyordum. Beş on dakika bekleyip kontrolümü yeniliyor, o zaman iki telefonun da serbest olduğunu anlıyordum. Gerçekten de, beni çok üzen bir şaşmazlıkla bir dakika sonra benim telefonum çalıyor ve Cecilia bir sekreter gibi sâkin ve titiz, duruma göre o gün buluşabileceğimizi yahut buluşamıyacağımızı söylüyordu bana.

Telefon Cecilia'nın sokağa çıkışlarını, eve dönüşlerini denetlemek için de işime yarıyordu. Gündüzün çeşitli saatlerinde düzenli olarak (Kıskançlığın çılgınca kuruntularını için düzenlilikten sözedebilirse tabii) telefon ediyordum. Ya evde kimseyi bulamıyor, ya da annesini buluyordum: Dükkânı kızkardeşine bırakarak çoğu zaman evde kalıyordu çünkü. O zaman annesiyle konuşmağa başlıyordum, o da gevezelik etmeğe can atıyordu zâten. Öyle ki, annesinin gevezelikleri sâyesinde öğrenmek istediğimi öğrenmiş oluyordum az-çok. Annenin verdiği bilgilerin hemen hepsi Cecilia'dan gelmiş gibi geliyordu tabii: Bana olduğu gibi annesine de yalan söylüyordu çünkü ve herhalde de yalnız işine gelen şeyleri söylüyordu. Üstelik ben bu bilgilerin içyüzünü epey kolaylıkla anlıyabilecek durumdaydım

ne: «Benim kızın yıldız olma şansı var mı acaba, ne dersiniz?» diye soruyordu yine aynı kaygıyla. Tam bir saflıkla konuşuyordu ama telefonun ucunda bütün bunlar, benimle olduğu kadar aktörle de ilgili herşeyi çok iyi bildiği; kurnazlık ederek ve bilerek beni zâlimlikle azaba sokup gönül eğlendirdiği izlenimini uyandırıyordu içimde. Aslında çok iyi biliyordum ki zâlimlik yalnız ve yalnız durumun özelliğindedir. Böylece de annenin kuruntularıyla kızın yalanları arasında telefon ne bana tam tamına güven verebiliyor; ne de metresimden ve ona olan sevgimden kurtulmak için muhtaç olduğum kesin kanıtları önüne serebiliyordu. Tabiati gereği dolaylı ve somut olan telefon, durumunun bir sembolü gibi görünüyordu bana artık: Beni hiçbir şeye ulaştırmayan bir ulaşım aracı; belirli hiçbir şeyi öğrenme olanağını bana sağlamayan bir denetim âleti; kullanılması çok kolay olan ve hemen daima vefasız ve kaprisli çıkan otomatik bir makineydi o.

Öte yandan telefon tam da Cecilia'nın ele avuca sığmazlığını doğrulamak için yapılmışa benziyordu. Cecilia bana geç telefon ediyorsa yahut hiç etmiyorsa; yalan söylüyor ya da beni aldatıyorsa suç, kara ebonitten yapılmış bu küçük gerecin değildi tabii. Fakat bütün bunlar telefonun aracılığı ile olup bittiğinden, bu masum nesneye karşı derin bir hınç beslemeğe başlamıştım. Çok büyük

bir tiksintiyle telefon eder olmuştum artık. Zilinin sesini duyunca yüreğimin hop etmesini önliyemiyordum. Telefon edersem Cecilia'yı bulamamaktan korkuyordum ki çoğu zaman böyle oluyordu nitekim. Telefon çalınca da onun bana söylediği yalanları dinlemekten çekiniyordum, ki bu da onu bulamamanın bir başka türlüsüydü. Fakat telefon Cecilia'nın ele geçmezliğini perçinliyordu asıl: Gerçek kişinin yerini onun bir parçasıyla ve üstelik en soyut olanıyla - yani sesiyle - tutuyordu. Bu ses bana yalan söylemediği zaman bile - tam da bir sesten başka şey olmadığından - belirsiz ve kaçamaklı kalıyordu benim için. Özellikle şundan dolayı ki, Cecilia'nın sesi her zaman ve inatlı biçimde ifadesizdi.

Fakat beni Cecilia'yı doğrudan gözetlemeğe iten asıl neden, bezginlik oldu. Hemen bütün günümü telefonun başında geçirir oldum artık: Ya bana telefon edeceği saati bekliyordum ,ya da bulacağımı umarak ona telefon edebileceğim saati. Kimseyi bulamamak yahut yalnızca babanın fısıltılarını dinlemek de vardı işin ucunda. Cecilia'nın gününü nasıl geçirmekte olduğunu anlıyabilmek için annesiyle yapılan yorucu, bıktırıcı telefon konuşmaları da vardı sonra. Gittikçe daha çapraşık, daha kaygılandırıcı bir hâl alan bu telefon kurnazlıkları, sonunda telefonun kendisinden elde edebileceğim ferahlığı hiçe indiriyordu. Aç insanla-

rın başına da aynı hâl gelir: Karınlarını doyurduktan sonra da açlık duyar gibi olur bunlar. Ben de nihayet Cecilia ile konuşabildikten sonra kendimi eskisi kadar kaygılı ve öfkeli hissetmeğe devam ediyordum nitekim.

Bütün bunların sonucu bir çeşit cinsel çılgınlık oluyordu: Cecilia'yı beni aldattığını açıklamağa zorlamak için uzun uzun, sâkin sâkin sorguya çekmeği tasarlıyordum ama bu cinsel çılgınlık yüzünden daha onu atelyenin kapısında görür görmez soğuk davranmak için verdiğim bütün kararları unutuveriyordum. Divanın üstüne attığım gibi soyunmasını beklemeden, - kendisinin bir çeşit çocukça hoşnutlukla söylediği gibi - soluk almasına bile vakit bırakmadan sahip oluyordum ona. Beni bu âşıkane deliliğe iten şey hiç konuşmaksızın, sırf cinsel ilişki yoluyla birden sahip oluş sâyesinde elde edilen, erkeklere özgü o her zamanki kuruntuydu. Bununla birlikte, seviştikten hemen sonra Cecilia'nın her zamankinden daha ele geçmez olduğunu görünce yaptığım yanlışın farkına varıyor: «Ona gerçekten sahip olmak istiyorsam, sahip oluşun ancak dış belirtilerini taşıyan bir eylemle enerjimi har vurup harman savurmaman gerek,» diyordum içimden.

Cecilia'yı gözetlememe önemsiz bir olay rastgele sebep oldu. Bunu da sırf o sıralarda içinde bulunduğum ruh hâli üzerinde bir fikir vermek için

anlatıyorum. Bir sabah her zamanki gibi Cecilia ile aktörün telefonlarını denetleyip her ikisini de meşgul bulduktan sonra, Cecilia bana telefon eder etmez damdan düşercesine: «Kime telefon ediyordun kuzum? Telefonun yirmi dakika meşgul çıktı en azından,» diye sordum ona.

Çok tabii bir tavırla: «Gianna ile konuşuyordum,» diye cevap verdi.

Gianna Cecilia'nın kız arkadaşlarından biriydi, ben de bir raslantı sonucu onun adıyla adresini biliyordum. Cecilia ile çarçabuk bir iki şey konuştuktan sonra gidip rehberden Gianna'nın numarasını aradım. Kızmıştım artık, Cecilia'yı kıskıvrak bağlamak istiyordum bu sefer. Numarayı çevirdim, belki de annesinin olacak, bir kadın sesi cevap verdi: «Bayan Gianna'yı istiyorum,» dedim.

— «Gianna evde yok.»

— «Ne kadar oldu gideli?»

— Vallaha, bir saatten fazla oldu galiba... Kim arıyor?»

Telefonu kapadım, yeniden Cecilia'nın numarasını çevirdim. Sesini duyar duymaz da: «Bana yalan söyledin!» diye bağırdım.

— «Bu da nesi?»

— «Gianna telefon etti, demiştin bana. Oysa ben kendim onu aradım, evinden çıkalı bir saatten fazla olduğunu öğrendim.»

— «N'olmuş yani? Gianna dışardan telefon etmişti. Postaneden.»

Elim ayağım kesildi. İçinde bulunduğum bezginlik yüzünden düzenli ve berrak bir tarzda düşünemiyordum artık. Cecilia'yı kapana kıstırdığımı sanmıştım ama bundan çıkması çok kolaydı. Hemen hemen şaşkın bir hâlde: «Bağışla beni, bunu düşünememiştim!» dedim. «Birkaç zamandır hiçbir şeyi anlıyamaz oldum artık.»

— «Bana da öyle geliyor.»

Çok küçük olmakla birlikte bu olay artık yorgun ve karma-karışık olan zihnime güvenemiyeceğime inandırdı beni. Cecilia'yı doğrudan doğruya kendi gözlerimle görüp gözetlemek gerektiği sonucuna vardım. İlkin dünyanın en kolay işi gibi göründü bu bana, ama başlar başlamaz hiç de böyle olmadığını anladım.

Şöyle bir şey tasarladım: Cecilia'nın evine en yakın genel telefondan arıyacaktım onu. Evde olduğunu iyice anladıktan sonra gidip kapısının karşısında dikilecek, her zamanki gibi saat üçe doğru sokağa çıksın diye bekliyecektim. Birçok belirtiler aktörün evine aşağı yukarı bu saatte gittiğine inandırmıştı beni: Onu izleyecek, Luciani'nin evine girdiğini gözümle görecek, kapının önünde bekliyecek ve tekrar dışarıya çıktığı zaman yolunu kesecektim. O zaman, orada bile Cecilia'nın bana bir yalan uydurma çaresini bulması ihtimal dı-

şı değildi. Ya da - ki bu ihtimal daha büyüktü - gerçeğin bir bölümünü kabul edecekti ancak: Her suç eyleminde her zaman bulunan o mâsum bölümü yâni. Ama onun yalanını yakalayıp herşeyi açıklamağa zorlamak için baskın tarzında davranmama ve olayları açıkça ortaya dökmeme güveniyordum. Cecilia'yı bir kez itiraf ettirdikten sonra onun gözümden düşmesi, bunun sonucu olarak da benim bu işten sıyrılmam kendiliğinden olup bitecekti, emindim buna.

Cecilia'nın oturduğu yerin iki apartıman ilerisinde, onun sokağının başka bir sokakla enlemesine kesiştiğine; o sokağın köşesinde de bir bar bulunduğuna dikkat etmiştim. Bir gün öğleden sonra arabamı bu barın önünde durdurdum, bir jeton alıp Cecilia'nın telefon numarasını çevirdim. Telefon çalarken onunla konuşmak için elimde hiçbir bahâne bulunmadığını farkettim. Daha o sabah telefonda konuşmuştuk, ertesi gün buluşmak için de anlaşmıştık. Ona ne söyliyecektim şu hâlde? «Gerçi yarın buluşmayı kararlaştırmıştık ama bugün gel atelyeye n'olur,» demeyi düşündüm. Eğer kabul ederse, onu gözetlemekten kesinlikle vazgeçecektim.

Telefon uzun uzun çaldı. Nihayet Cecilia'nın donuk, yavan sesi duyuldu: «Sen misin? Ne istiyorsun?»

— «Düşündüm de, bugün görmek istiyorum seni.»

— «Bugün olamaz.»

— «Neden olamazmış?»

— «Gelemem de onun için.»

— «Bugün o film yapımcısına mı gidiyorsun yoksa?»

Herhalde telefonu kapamamı bekliyerek cevap vermedi. Ben de kendi bakımımdan bekliyor; kendisinden haklı olarak kuşkulanıldığını gören başka herhangi bir kadının yapacağı gibi, Cecilia'nın da bana bir sevgi sözü söyliyecek kadar ikiyüzlülük göstereceğini umuyordum. Fakat Cecilia'nın kafası işlemezdi, gerekenden fazlasını söylemezdi hiçbir zaman. Onun için uzun bir suskunluktan sonra: «Yarın görüşürüz, hadi Allahaısmarladık,» diye kesip attı.

Bardan çıkıp arabama bindim, iki ev ileride, Cecilia'nın evinin kapısının karşısında durdum. Ömrümde ilk kez gözetliyordum birisini. Ve daha önce de söylediğim gibi, bunun kolay bir iş olduğunu hayâl ediyordum. Polisler ve benzerleri gibi meslekleri gereği insan gözetliyenlerden ayrı olarak mahalle karıları pancurların dilimleri arasından, yumurcaklar anahtar deliklerinden bakarak, işsiz güçsüzler de vakit geçirmek için gözetlemezler mi? Fakat ben de bu işe başlayınca önceden akıl etmediğim çok basit bir olayla karşılaştım:

İnsanın polisler gibi meslek gereği, ya da mahalle karılarıyla yumurcaklar gibi işsiz güçsüzlükten gelme bir merakla şunu bunu gözetlemesi başka şey; benim durumumda olduğu gibi, sizin kendinizi ilgilendiren belirli bir amaç için birisini gözetlemek başka şeymiş.

Gerçekten de, aradan daha on dakika geçmemişti ki, atelyemde oturup da kuşkularımın sağlam bir temele dayanıp dayanmadıklarını araştırmadan onları kafamda evirip çevirdiğim zamanlara göre, çok daha fazla acı çekmeğe başlamıştım. Şimdi de Cecilia'dan kuşkulanmağa devam ediyordum ama, kuşkunun kaygısına bir de gözetlemenin kaygısı ekleniyordu. Bari Cecilia'nın ne zaman sokağa çıkacağını kesin olarak bilseydim, evinin kapısı önünde göründüğü andan, diyelim ki, bir dakika öncesine dek rahat edebilecektim. Fakat bu ânın ne zaman geleceğini bilemediğimden, geçen herbir sâniye Cecilia'nın görüneceği o tek sâniyenin son ve acılı niteliğine sahipti benim için. Kadınların ötedenberi hoş görülen gecikmeleri vardır: Tuvalet yapmaktan, telefon etmekten, ânî bir ziyaretten v.b. ... ileri gelen gecikmeler gibi. Fakat boşa geçen her sâniyede bekleyiş kolaylıkla hoş görebileceğim bir o kadar gecikmeye bölünebilir ve biraz rahatlamağa imkân sağlıyabilir uzunlukta olacak yerde boş ve gergin, uzayıp gitmekten başka şey yapmıyordu: Tıpkı git-

tikçe yükselen çok keskin bir müzik notası, ya da için için duyulup gittikçe artan bir ağrı gibi.

Saat üçe on kala orada beklemeğe başladığıma ve Cecilia'nın da saat üçten önce çıkmayacağından emin olduğuma göre, ilk on dakika sâkin sâkin bekledim. Bu ilk on dakika geçip gitti ama Cecilia görünürlerde yoktu. On dakika daha zaman verdim ona. O da geçti, bir on dakika daha geçti. Ben de bir on dakika daha beklemeğe karar verdim ama Cecilia'yı evde alıkoyan şeyin ne olduğunu bir türlü anlıyamadım. Bu boş, fakat yine de çekilebilir on dakika, ilk otuz dakikadan daha güç geçti: Artık fazla beklemeğe niyetli değildim çünkü ve Cecilia'nın dördüncü ya da beşinci dakikada çıka-geleceğini bile umuyordum hattâ. Fakat Cecilia yine ortalıkta görünmedi ve ben beşinci defa olarak boş bir zamanla karşı karşıya kaldım. Hani hekimlikte agorafobi —meydan korkusu— diye bir şey vardır. Ben de sanki böyle bir hastalığa tutulmuşum da ıssız, uçsuz bucaksız bir meydan karşısındaymışım gibi oldum bu boş zaman karşısında.

Ama az-buçuk mistik bir umuda kapılıp içimden: «Cecilia artık bu sefer gelmemezlik edemez,» diyerek yine bekledim. Fakat yine gelmedi ve ben bir on dakika daha beklemeği göze aldım. Kendimi avutmak için de: «Eh, n'apalım, olan oldu artık, tam bir saatlik zaman geçti. Herhangi bir du-

rumda da bir saat, bekleyiş zamanının azamîsidir," dedim içimden. Fakat tabii («tabii» diyorum, Cecilia'nın çıka-gelişinin tabiate aykırı bir olay, bir çeşit mucize olacağını hissediyordum çünkü) Cecilia bu sefer de gelmedi ve ben yedinci kez olarak bir on dakika daha beklemeği göze aldım. Kendimi haklı göstermek için de şöyle kurnazca, keyfî bir düşünce uydurdum kafamda: Bekleme zamanının azamîsi bir saatti ya; bu saatin dışında olarak Cecilia'ya, hiç değilse nezaket gereği, bir on dakika daha vermeliydim.

O sırada kafamın artık işlemediğini; demek ki bu bekleyiş boyunca artık bana eşlik etmek istemediğini farkettim. Benliğimle, yani kaygıyla başbaşaydım ve şu anda kaygı, tek varolma tarzıydı benim için. Önemli olan iki şey de bileğimdeki kol saatiyle gözlerimi bir an ayırmadığım giriş kapısıydı. Saate yalnız her üç dakikada bir bakmağa zorluyordum kendimi. Giriş kapısına ise çok sık bakıyordum: Cecilia'nın buradan şimşek hızıyla çıkarak tam benim saate baktığım tek ân içinde gözden kayboluvermesinden korkuyordum çünkü.

Fakat hemen daima şöyle oluyordu: Ben sabırsızlandığım için üç dakikanın geçmiş olduğunu sanıyordum, aslında ise tek bir dakika geçmişti sadece. Gözlerimi kapıdan ayırmamak için yaptığım çabaya gelince, bu da birdenbire çekilmez bir hâl alıveriyordu. Çok uzun süren her kas gerginliği

çekilmez hâle gelir nitekim. Ben de saatime çok sık bakıyordum ve bu bekleyiş dakikalarının, ömrüm boyunca beklemekle geçirdiğim bütün öteki dakikalara göre bana çok daha uzun geldiklerini görerek şaşıyordum. Tersine, gözlerimi kapıdan ayırmak için hemen hemen yenilmez bir istek duyuyordum. Kapının önü ben baktığım için tenhaymış gibime geliyordu: Bu taşla, bu karolar, duvardaki bu sıva benim beklediğimi biliyorlardı; Cecilia'yı böylesine kuvvetle arzu ettiğim için de onu bana göstermeğe yanaşmıyorlardı sanki.

Saatin üzerine on dakika, sonra on dakika daha bekledim. Saat dördü yirmi geçe Cecilia'nın annesinin, hemen oracıkta olan ve saat dört buçukta açılan dükkâna gittiğini biliyordum çünkü. Cecilia da sokağa çıkmak için annesinin gitmesini bekliyordu bazen. Fakat saat dördü çeyrek geçe sanki kaslarımda irade dışı bir irkilme olmuş gibi hiç düşünmeden marşa bastım, çekip gittim. Sokağın köşesindeki barın önünde durdum. Arabadan inip telefon ettim. Cecilia'nın annesi kararsız bir tavırla: «Çıkmış olmalı herhalde,» dedi. «Ben mutfaktaydım, onu görmedim. Beş dakika önce de çıkmış olabilir, yarım saat önce de.»

Bardan çabucak çıktım, arabaya bindim ve var hızımla bitişik sokaklarda tâ otobüs durağına kadar dolaştım. Cecilia'nın genellikle durakta beklediğini biliyordum ama kimseyi bulamadım. An-

ne aldanmış olmalıydı besbelli, Cecilia ne beş dakika, ne yarım saat önce değil de bir dakika önce evden ayrılmış ve tam ben onu bitişik sokaklarda aradığım sırada o da sokak kapısından çıkmıştı. Ama merdivenin yarısını indikten sonra ne olduğunu kestiremiyeceğim bir sebep yüzünden tekrar yukarıya çıkıp da şimdi yine evde bulunuyorsa o başkaydı tabii. Fakat yine telefon denetlemelerine girişmeği canım istemiyordu artık. Gidip Luciani'nin evinin karşısında beklemeğe karar verdim.

Aktör Parioli'deki Via Archimede'de oturuyordu: Dar, eğri-büğrü bir sokaktı burası. İki sıra modern yapılı evin arasından geçerek tepenin çevresini dolanıyordu. Birkaç gün önce yine geçmiştim bu sokaktan ama gözetlemek için değil de, Cecilia'nın sık sık gittiğini bildiğim yerin neresi olduğunu görmek için. Aktörün evinin karşısında bir bar bulunduğunu da anımsar gibi oldum: Gözetlemesi kolay olacaktı buradan. Sahiden de arabadan inip bara yaklaşınca aldanmamış olduğumu anladım. Camın ardında iki üç masa vardı. Bunlardan birinin başına oturup şişelerle bonbon kutularının arasından bakılınca, karşıkı evin kapısının görülmeden gözetlemek kolay olacağa benziyordu.

Oturdum, bir kahve ısmarladım, başladım gözetlemeğe: Bütün benliğimle nefret ediyordum bu işten artık. Aktörün evinin kapısı kara mermerle çevriliydi, evin beyaz cephesinin üzerinde, bir ga-

zete sayfasındaki ölüm ilânı gibi göze çarpıyordu. Fakat vitrinde duran bir içki şişesinin kapının yarısını benden gizlediğini anladım hemen. Cecilia benim göremediğim bu yarıdan eve girebilir ya da dışarıya çıkabilirdi. Sandalyemin yerini değiştireyim dedim. O zaman da kapıyı hiç göremez oldum. Kocaman bir bisküvi kutusu kapıyı büsbütün gizliyordu çünkü. «Acaba elimi uzatıp şişenin yerini değiştirsem yakışık alır mı?» diye düşündüm ama bu işi barmenin merakını uyandırmadan yapamıyacağımı anladım. Sonunda bu rahatsız edici nesneden, onu satın alarak kurtulmayı kararlaştırdım. Gerçi barmenin elinde başka bir yedek şişe daha bulunabilir, bu yüzden de bana vitrindekini vermiyebilirdi ama niyetimi gerçekleştirmek için başka çarem de olmadığından, adama seslendim:

— «Şu şişeyi satın almak istiyorum.»

Hemen geldi. Kaba suratlı, zayıf, çok solgun bir delikanlıydı. Göze çarpan bir özelliği de vardı: Sarkık bıyıklarının altında iyice gizlenemiyen bir tavşandudağıydı bu. Lâubali, iri bir sesle: «Şu viski şişesini mi?» diye sordu.

— «Evet, onu.»

Eğildi, şişeyi vitrinden dikkatle aldı, yerine yanında duran başka bir şişeyi koymak için davrandı. Ben hemen atıldım, emreden bir sesle :

— «Ver şunu bakayım,» dedim.

Biraz şaşırdı, şişeyi bana uzattı, ben de belki vitrinde boş kalan yeri unutur diye, şişeyi uzun uzun inceler gibi yaptım. Bereket versin o sırada içeriye bir müşteri girdi, barmen beni bırakıp tezgâhın ardına geçti. Az sonra da kahvemi getirdi ama bana verdiğinin yerine başka şişe koymadı vitrine. Rahat bir soluk aldım, şimdi iyice görünmekte olan kapıyı gözetlemeğe başladım.

Cecilia'nın otobüse binmiş olacağını hesaplamıştım, parası olmadığını biliyordum çünkü. Randevularına yetişmek için pek acele de etmezdi zâten. Cecilia'nın evinden Parioli'ye otobüsle en azından yirmi dakikada gelinebilirdi. Ama Cecilia sahiden benim telefon edişimden bir dakika önce çıktıysa ve Luciani'nin evine geliyorsa tabii. Hiç değilse şimdilik bu iki varsayımın doğru olduğuna karar verdim ve gözlerimi bir an bile kapıdan ayırmaksızın, zehir-zemberek yirmi dakika geçirdim.

Bu ilk yirmi dakika geçtikten sonra on dakika daha sabrettim, peşinden şu iki şık üzerinde düşünmeğe başladım: Ya Cecilia taksiyle benden önce gelmişti (ki ihtimal dışı değildi bu: üç kavşaktaki kırmızı ışıklarda durmak zorunda kalmıştım çünkü), ya da hiç gelmemişti. Ne yapmalıydım? Onun çıkmasını mı beklemeliydim, çekip gitmeli miydim yoksa? O gün Cecilia'nın Luciani'nin evine gittiğinden öyle emindim ki, sonunda beklemeğe karar verdim. «Hem diyelim ki Cecilia benden

beş dakika önce geldi, otuz beş dakika eksik bekliyeceğim demek,» diye düşündüm.

Fakat beni bu ufacık avuntudan yoksun bırakmak istermiş gibi, gözlerimin önünde yeşil pardesülü bir adam silueti belirdi birden. Hiç de yabancı gelmedi bu bana. Sokağın bir yanından öbürüne geçtiği zaman da geniş omuzlarından, çok açık, sahte bir sarışınlıktaki saçlarından kesinlikle tanıdım: Aktördü bu. Eve girip gözden kaybolduğunu gördüm.

Böylece de bekleyişim yeni başlıyordu ancak. Cecilia Luciani'den önce gelmiş, eve girmiş, onu bekliyordu. Yahut da gelmemişti henüz. Ama bundan emin olmak için beklemem gerekecekti. Tanrı bilir ne kadar zaman. Daha önce gözetlemekle geçirdiğim otuz dakika da boşuna geçmişti.

Şunu da çabucak anladım sonra: Cecilia'nın evinin karşısında beklemek eziyetli bir şeydi ya, aktörün evinin karşısında beklemek bundan yüz kat daha eziyetliydi. Gerçekten, Cecilia'yı evinin karşısında beklerken ya yemeğini, ya giyinmesini, ya da annesiyle ettiği gevezeliği bitirsin diye bekliyordum. hepsi de masum şeylerdi bunların. Oysa onu Luciani'nin evinin karşısında beklerken. sevişmesini bitirsin diye bekliyordum. Demek ki bir saat önce muhayyilemin dolduramadığı şekilsiz, boş bir bekleyiş yüzünden azap çekmişken, şimdi Cecilia'nın niçin Luciani'nin evinde olduğunu çok

iyi biliyor, cinsel ilişkinin biçimine ve temposuna giren bir bekleyişten azap duyuyordum. Daha önce olup bitenin tersine, şimdi saatime bakınca aktörün evinde olup biteni dakikası dakikasına hesaplıyabilirdim: «Cecilia kazağını başından aşırıp çıkarıyor şimdi. Şimdi de çıplak, yatağın yanına giriyor, üstüne çıkıp uzanıyor. Şimdi ilk kez zevk duydu, karnını iki üç kez şiddetli çalkaladıktan sonra başını arkaya devirip bitkin hâlde kendini bıraktı.» Bütün bu hayâller bendeki Cecilia'ya sahip olmamak, hiçbir zaman sahip olmamak duygusunu yeniliyordu tabii: Bugüne dek yalnız vücudüne sahip olarak ona sahip olduğumu sanmıştım çünkü, bu vücut ise şimdi Luciani'nin kolları arasındaydı.

Öte yandan, Cecilia'nın ele geçmezliği duygusu onun sahiden Luciani'nin evinde olup olmadığını kesinlikle bilmeyişimden de ileri geliyordu. O gün benim bilmediğim herhangi bir sebepten ötürü buluşmamış olmaları da mümkündü pek âlâ. Bu durumda ise kurduğum hayâller, hem de en bayağısından kıskanç bir kimseninkilere benziyordu sahiden: Ufacık bir aldatıcı belirti üzerine birsürü varsayımlar kurar bu gibiler. Bütün bunlar da Cecilia'nın beni aldatmadığı anlamına değil de, sadece o gün aldatmadığı anlamına geliyordu zâten.

Sonunda Luciani'ye telefon etmeğe karar verdim. Herhangi bir gürültü sayesinde Cecilia'nın

evde olup olmadığını sezebilirdim belki. Bereket versin barın telefonu kapının yanındaydı, karşıkı evi gözetlemeğe ara vermeden telefon edebilirdim böylece. Numarayı çevirdim, aktörün sesini duydum, jetonu içeriye attım. Hesabım büsbütün yanlış çıkmamıştı, aktör boyuna: «Alô, Alô!» derken ben de bir dans müziğinin nağmelerini açık seçik duyabildim çünkü. Bu da kahredici bir şey oldu benim için: Cecilia müzikle sevişmekten hoşlanıyordu çünkü. Aktör son bir kez daha: «Alô!» dedikten sonra tek bir söz daha ekledi: «Aptal!» diyerek telefonu kapattı. Bu müzik, içinde çalındığı odanın boyutlarını, durumunu ve görünüşünü gözlerimin önünde canlandırmıştı az-çok. Rahatsız edilmekten ileri gelen öfkeyle birlikte, rahatsız edilen eylemin niteliğinin uyandırdığı erkekçe gururu da içerdiğini sandığım bu küfür, Cecilia ile aktörü o anda nasıllarsa öylece gösterdi bana: Aktör çıplaktı, üzerinde telefon bulunan küçük masanın yanında duruyordu. Kıllarla kaplı iri göğsü ve geniş omuzları, belki hâlâ kalkık cinsel organıyla adaleli karnı, pehlivan yapılı böğürleri ve bacaklarıyla göz dolduruyordu. Cecilia da çıplaktı, yatağın üzerine nazlı nazlı uzanmış, aşk ve şefkat dolu gözlerle sevgilisinin vücudünü seyrediyordu. Telefonu kapattım, gelip yine camın ardına oturdum.

Daha yirmi dakika kadar bekledim, derken Cecilia'nın Luciani'nin evinde olduğunu gösteren bir

başka kanıt çıktı karşıma. Telefonun zili çaldı, barmen telefona gitti, dinledi, sert, fakat yine de dil döken bir sesle: «Emredersiniz Bay Luciani,» dedi. Az sonra da al yanaklı bir delikanlı olan garsonun, elinde bir tepsiyle dışarıya çıktığını gördüm. Tepsiye göz attım: Bir şişe bira, peçeteye sarılı sandviçler, bir büyük bardak da portakal suyu vardı. Seviştikten sonra Cecilia'nın üç dört portakal sıkarak susuzluğunu gidermekten hoşlandığını da biliyordum. Garsonu bakışlarımla izledim, karşıki eve girdiğini, bir dakika sonra da boş tepsi ile çıktığını gördüm. İçeriye girdi, patron alaycı bir bir tavırla şöyle dedi ona: «Eeee? Ne gördün bakalım? Kaç defa söyledim sana: Elâlemin evinde gördüklerin seni ilgilendirmez... Çabuk ol hadi yıka şu bardakları...»

Aynı anda sanki güçlü bir zemberekle itilmişçesine, Cecilia'nın evini gözetlemekten beni vazgeçiren ve sırf adalî olan aynı boşanışla parayı masanın üstüne bıraktım, viski şişesini alıp dışarıya çıktım. Bunca zaman bekledikten sonra kalkıp gitmenin, bu uzun öğlesonu boyunca yaptığım bütün çabaları, çektiğim bütün azapları havaya savurmak demek olduğunu anladım. Ama hiç değilse o gün için daha fazla bekliyemiyeceğimi hissediyordum. Daha sonra şöyle düşündüm: Cecilia'nın beni aldattığına iyice emin olduktan sonra onu yargılayabilecektim. Dolayısiyle ondan kurtulacak,

artık sevmiyecektim. Böylece de ona sahip olduğumu hissedecektim. İşte bu ânı geciktirmek istiyordum ben aslında. Her ne olursa olsun, bu aldatmanın kesin ispatlanması ve onunla birlikte Cecilia'nın yalanının yüzüne vurulması, esrarlı bir yaratık hâlinde çıkarılıp sevgilisini aldatan bayağı bir yosma hâline sokulması işi de daha sonraya bırakılmış oluyordu böylece.

Gözetleme ile geçen bu ilk günümü böyle uzun uzadıya anlatışımın nedeni şu: Ondan sonrakiler de ya bunun tıpkısı, ya da aşağı-yukarı tıpkısı oldu. Bu da beni onları uzun uzun anlatmaktan kurtarıyor. Tek ayrılık şu: İlk günü az-çok bir yönteme uyarak hareket edebiliyordum. Vakit geçip de bu yıpratıcı bekleyişler tekrarlanınca, tersine, işleri gittikçe daha rastgele, daha aptalca yapmağa başladım. Daha önce de söylemiştim ya: Gözetleme işini az-çok etkili olarak yapabilmek için ya bir polisin mesleki ve soğukkanlı aldırmazlığına, ya da saygısız bir kişinin, amacını yine kendinde bulan, merakına sahip olmam gerekirdi. Bense tersine, Cecilia'yı bir sevgilisinin kaygılı ruhuyla gözetliyordum ve sevdiği kadını elinde tutmak değil de ondan kurtulmak isteyen bir sevdalı oluşum büyük önem taşımıyordu.

O günler boyunca arabamın içinde oturarak Cecilia'nın evinin karşısında kaç saat geçirdim kim bilir! Barda da, camın ardındaki masanın ba-

şında kaç saat! Kıskançlıktan gözlerimin nasıl kararlığını anlatmak için şunu söylemem yeter : Bir haftalık yorucu gözetleyişten sonra bir raslantı sonucu, Cecilia'mn evinin iki tane sokak kapısı olduğu için burayı gözetlemenin yararsız olduğunu anladım! Kapılardan biri benim pusuya yattığım sokağa; öbürü ona paralel olanına açılıyordu. Otobüsler daha işlek olan bu sokaktan geçiyordu, taksi de bulunuyordu orda. Cecilia da daha rahat oluyor diye bu ikinci kapıdan çıkmaktaydı tabii. Bu buluş anlamlı göründü bana. Herhangi bir kimsenin daha ilk anda düşünebileceği şeyi farketmem için bir hafta geçmesi gerekmişti, öylesine aptallaşmıştım çünkü.

Cecilia'nın evinin ikinci kapısını da bulduktan sonra, artık yalnız aktörün evini gözetliyeceğime göre işimin daha kolay olacağını sandım. Fakat bir kez daha aldanmışım. Şimdi öyle görünüyordu ki günün bütün dakikaları arasında ben, Cecilia'nın küçük kol saatinde hiçbir zaman harekete gelmiyenleri seçiyordum. Cecilia ve sevgilisinin zamanı ile benim zamanım birbirine uymuyordu. Onlarınki sevişmenin sâkin, güvenli, düzenli zamanıydı; benimki ise kıskançlığın öfkeden kudurmuş, çarpıntılı zamanı. İşler şöyle olup bitiyordu herhalde: Cecilia çoktan gelip aktörün evine girmişken ben bardaki camın ardında yerimi alıyor; o henüz ev-

den çıkmamışken de kalkıp gidiyordum. Aslında ise hem aşağılatıcı, hem aldatıcı olduğunu hissettiğim bu gözetleme işinden duyduğum tiksintiyi altedemiyordum. Bu tiksinti yüzünden bara tembel tembel gidiyor; bekleyişim bitsin diye de sabırsızlanıyordum.

Böylece de, Cecilia'yı gözetlemek için yaptığım bütün çabalarıma rağmen, onun aktörün evine girdiğini ya da oradan çıktığını bir kez olsun görmedim. Sanki tabiatüstü, inanılmaz bir olay gibi görünüyordu bu bana. Öyle ki, Cecilia'nın görünmez bir yaratık olduğunu düşündüğüm oldu kimi zaman. Hiç değilse benim için görünmez olmuştu: Duyulara kendini belli etmekle birlikte, akıldan kaçıp kurtulan nesnelere öz bir görünmezlik.

Cecilia'nın ele geçmezliği yalnız giriştiğim gözetleme işinin başarısızlığa uğramasıyla değil; onun Luciani ile olan ilişkileri üzerinde yaptığım soruşturmaların başarısızlığa uğramasıyla da doğrulanıyordu benim için. Cecilia bana yalan söylemeğe hep hazır olduğu için daha da ele geçmez bir hal alıyordu. Ben de bunu bildiğim için onu yüzlemiyordum ama sudan bahânelere başvurup aktörle ilgili lâf almağa çalışıyordum ağzından. Böylelikle de, verdiği cevaplarda arkadaşlık sınırını aşan bir duygunun bulunup bulunmadığını anlamağa çalışıyordum. İşte bu sorgulardan bir tanesi:

— «Luciani'yi sık görüyor musun bugünlerde?»

— «Evet, görüyorum arasıra.»

— «Artık onu iyi tanıyorsun şimdi, değil mi?»

— «Eh, öyle tanıyorum biraz.»

— «Söyle bana öyleyse, ne düşünüyorsun onun için?»

— «Ne mi düşünüyorum? Ne demek istiyorsun?»

— «Evet, ne düşünüyorsun onun için, onun hakkında ne gibi bir yargıya vardın yâni?»

— «Yargılamıyorum onu, niçin yargılayacakmışım?»

— «Onun hakkında ne gibi bir fikir edindin, onu nasıl buluyorsun, demek istiyorum.»

— «Sevimli çocuk.»

— «Hepsi bu mu?»

— «Hepsi bu mu, derken neyi söylemek istiyorsun?»

— «Yalnız sevimli mi?»

— «Eeee, evet, sevimli gibi görünüyor bana, hepsi bu.»

— «Sevimli ve hepsi de bu olduğu için mi geziyorsun onunla?»

— «Evet.»

— «Evet ama ben sevimliyim, sen sevimlisin, baban sevimli... Birinin sevimli olduğunu söylemek hiçbir şey ifade etmez hemen hemen.»

— «Ne demek lâzım peki?»

— «Kusurlarını, meziyetlerini söylemek; ne bileyim, iyidir, kötüdür; akıllıdır, aptaldır; cimridir, cömerttir demek gerektir.»

Bu sefer sustu. Ne düşmanca, ne de alıngan bir suskunlukla cevap verdi sözlerime. «Hayvanca bir suskunluk,» diye düşünmekten alamadım kendimi. Direttim: «Eeee, bi şey söylemiyorsun bakıyorum?»

— «Söyliyecek şey yok ki. Luciani nasıl adam, bilmek istiyorsun, ama bir şey söyliyemem sana, hiç düşünmedim bunu çünkü, bilmiyorum da sonra. Onunla olmaktan hoşlandığımı biliyorum yalnız.»

— «Onun için çok kötü aktördür, dediler bana.»

— «Olabilir, bu işten hiç anlamam.»

— «Nereli bu Luciani?»

— «Bilmiyorum.»

— «Kaç yaşında?»

— «Hiç sormadım.»

— «Benden daha mı genç, daha mı yaşlı?»

— «Daha genç galiba.»

— «Daha genç olduğu muhakkak, en azından on yaş. Söyle bakayım: Babası, annesi, kız-erkek kardeşleri... ailesi var mı yâni, kısaca?»

—.«Sözetmedik bundan.»

— «Birlikte olduğunuz zaman neden sözedersiniz?»

— «Birsürü şeyden...»

— «Ne gibi örneğin?»

— «Nasıl hatırlıyayım canım. Konuşuruz işte, hepsi bu.»

— «Ben hemen hemen bütün konuşmalarımızı gayet iyi hatırlıyorum

— «Ben de tersine, hiçbir şey hatırlamıyorum.»

— «İyi ama, Luciani nasıl adam, anlatman gerekse, bunu yapmak zorunda olsan ve yapmaktan da kaçınamasan, nasıl anlatırdın onu?»

Biraz duraladı, sonra şu cevabı verdi kısaca: «Beni kimsenin zorladığı yok, onun nasıl bir kimse olduğunu anlatmak zorunda da değilim demek.»

— «Öyleyse ben anlatayım sana onun nasıl olduğunu: uzun boylu, pehlivan yapılı, geniş omuzlu, kara gözlü, sarı saçlı, ufak elli, ufak ayaklı, ukalâ tavırlı.»

— «Ukalâ ne demek?»

— «Kendini beğenmiş demek.»

Bir süre sustu, sonra: «Elleriyle ayakları ufak sahiden,» dedi. «Sen söyledin ya, ben de hatırladım şimdi.»

— «Söylemeseydim hatırlamıyacak mıydın peki?»

— «Ben senin gibi değilim, kılı kırk yararça-

sına bakmam herkese. Sevimliler mi, değiller mi, ona bakarım yalnız. Bu kadarı da bana yeter.»

Cecilia'nın benim için ne düşündüğünü sormak da aklıma geliyordu tabii. «Benim için ne düşünüyorsun peki?» diye sormak dilimin ucuna gelmişti ama karar veremedim bir türlü. Luciani için yaptığı gibi: «Hiçbir şey düşünmüyorum,» demesinden korktum. Ama bir gün yine de kararımı verdim: «Benim için ne düşünüyorsun?» diye sordum.

Hiç beklenmedik tarzda: «Oooo! Birsürü şey!» diye cevap verdi.

Çok ferahlamıştım: «Sahi mi? Neymiş bunlar?» diye sordum.

— «Anlatamıyacağım ki... Bir sürü şey işte.»

— «Bir tanesini söyle hiç olmazsa.»

Derin derin düşünür gibi göründü, sonra cevap verdi: «Belki bilmek istediğin için olacak ama. şu anda hiçbir şey aklıma gelmiyor.»

— «Ne demek yâni?»

— «Şu anda hiçbir şey düşünmüyorum galiba, demek istiyorum.»

— «Hiçbir şey mi?»

— «Hiçbir şey.»

— «Ama bir sürü şey düşündüğünü söylemiştin demincek hani?»

— «Söylemesine söyledim ama aldanmışım galiba.»

— «Peki ama seviştiğin erkek hakkında hiç,

ama hiç mi hiçbir şey düşünmemek sıkmıyor mu seni?»

— «Yooo, neden? Niye ille de bir şey düşünsün insan?»

Böylece Cecilia yalnız ele geçmez olmakla kalmıyor, kendisiyle ilgili herşeyi de ele geçmez hâle sokmayı başarıyordu: Peri masallarında birtakım kişiler vardır hani, kendilerinin görünmez oldukları yetmiyormuş gibi dokundukları şeyleri de görünmez hâle sokarlar.

Oysa haftada iki, üç kez sahip oluyordum ona, elde ediyordum demek istiyorum yâni. Bedensel ilişkinin bu gittikçe artan yetersizliği karşısında, başkası olsa tatmin edildiği ölçüde artan bu susamışlığın izahını başka yerde arardı. Fakat bundan böyle hem uğursuz, hem yanlış olduğunu bildiğim bir yol üzerinde olduğumu hissediyordum artık. Böylece de, boş olduğunu bilmekle beraber, Cecilia'nın vücudüne sahip olarak, umudsuzca muhtac olduğum o gerçekten sahip oluşu bulmağa çalışıyordum boyuna. Cecilia'nın üstüne atılırken, bu iki saatlik aldatıcı varlıkla öteki günlerin yokluğunu karşıladığım gibi bir duyguya kapılıyordum belki. Onun o bitmez tükenmez uysallığında bir can sıkıntısı, dolayısiyle bir kurtuluş nedeni arıyordum belki. Fakat Cecilia'nın vücudü, Cecilia değildi ve Cecilia'nın ne olduğunu öğrenemiyordum bir türlü. Uysallığa gelince, bu, artık hiçbir sıkıntı de-

ğil de derin bir kuşku uyandırıyordu bende: Doğa'nın bir tuzağı gibi sanki, ayaklarımı buna kaptırmıştım da kendimi kurtaramıyordum artık.

Muhakkak olan şu ki, beni aldattığını düşünerek Cecilia'yı gözetlediğim günlerde olduğu kadar şiddetle onu sevdiğimi hatırlamıyorum hiçbir zaman. Paramparça edilmek istenen bir düşmanın üzerine atılırcasına atılıyordum üzerine: Sevgili bir düşman yine de; beni bu tarzda davranmağa, belirsiz de olsa, o itiyordu çünkü. Bir tek birleşmeyle kanmıyordum hiçbir zaman. Ona gerçekten sahip olamama duygusu, anlamlı bir tarzda, bana «Allahaısmarladık,» deyip de giyinik olarak kapıya doğru gittiği sırada benliğimi kaplıyordu en çok: Gidişi, onun hiç değişmeyen benden kaçma, kurtulma yeteneğini bana tamamen fizik bir tarzda açıklamış gibi sanki. O zaman ona doğru koşuyor, saçlarından kavradığım gibi zaten pek güçlü olmayan itirazlarına aldırmadan hoyratça divanın üstüne atıyor; olduğu gibi, yâni tepeden tırnağa giyinik, ayaklarında iskarpinleri, kolunda çantasıyla yeniden sahip oluyordum ona. Sahip olarak da bağımsızlığını ve esrarlılığını silecekmişim gibi o boş düşünceye kapılıyordum hep. Birleşmeden hemen sonra ona sahip olmadığımı anlıyordum tabii. Fakat iş işten geçmiş oluyordu. Cecilia çıkıp gidiyordu. Ben de ertesi gün herşeyin: Boşuna gözetleyişin, ona sahip olma imkânsızlığının, sonun-

daki hayâl kırıklığının... herşeyin yeniden başlıyacağını biliyordum.

Bir aydan fazla süren boşuna bir gözetleme ve ondan daha da boşuna bir cinsel çılgınlıktan sonra, daha ilk günü sezmekliğim gereken şeyi anladım nihayet: Gözetleme işinin, bunun sonuçlarıyla doğrudan ilgili kimsenin yapabileceği bir şey olmadığını yâni. Herhangi bir sonuca ulaşmak istiyorsam, bu gözetleme işini bir meslek görevi olarak yapan kimselere başvurmam gerekti: Özel araştırmalar yapan bir detektif bürosuna örneğin. Bu büro fikrini bana veren de Cecilia'nın kendisi oldu. Ben bir yandan onu gözetlerken, boyuna Balestieri'yi düşünmekten de geri durmuyordum. Yaşadığı sürece yaşlı ressamla hiç meşgul olmamıştım ama şimdi ölmüştü ya, benim için korkutucu ve anlaşılmaz bir çekim konusu hâline gelmişti.

Arasıra şöyle diyordum kendi kendime: «Aslında ayna bir hasta için neyse Balestieri de benim için o: Hastalığın söz götürmez ilerleyişinin tanığı, yâni.» Benden daha önce Balestieri'nin de yaptığı bir şeyi yaptım sandığım her sefer en çok düşünüyordum onu. Yaşlı ressamın da aynı zaafı duyup duymadığını sormaktan kendimi alamadım yâni. Bir akşam arabadaydık, Cecilia'yı evine götürüyordum. Onun oturduğu, benim de dışarıya çıksın diye bunca defa boşuna beklediğim sokağa ge-

lince arabayı durdurup damdan düşercesine sordum: «Balestieri hiç gözetledi mi seni?»

— «Ne demek istiyorsun?»

— «Seni izliyor muydu, bekliyor muydu, gözetliyor muydu kısacası?»

— «Evet.»

— «Hiç söylememiştin bunu.»

— «Sen de hiç sormamıştın ki bana.»

— «Nasıl gözetliyordu seni?»

— «Avluda duruyor, ben çıkayım diye bekliyordu orda.»

«Balestieri benden daha akıllıymış demek, evin iki kapısı olduğunu hemencecik keşfetmiş,» diye düşündüm. Yine sordum:

— «Peki, sonra?»

— «Sonra, ben çıkar çıkmaz peşime takılıyordu.»

— «Sık sık yapıyor muydu bunu?»

— «Bir süre her gün yaptı.»

— «Kaçta beklemeğe başlıyordu avluda »

— «Duruma göre. Kimi günler erken çıkacağımı bilince saat sekizde ordaydı.»

— «Nerden biliyordun sen bunu?»

— «Onu odamın penceresinden görüyordum.»

— «Avluda n'apıyordu?»

— «Bir aşağı, bir yukarı dolaşıyordu, yahut gazete okur gibi yapıyor, ya da bir deftere resimler çiziyordu.»

— «Peki, sen çıkarken kendini göstermemek için n'apıyordu?»

— «Gidip giriş kapısında loş bir yerde, yahut bir ağacın ardında duruyordu.»

— «Sonra?»

— «Sonra peşime takılıyordu.»

Bir süre bir şey söylemedim. Yaşlı ressamı kısa ve tıknaz boyu, geniş omuzları, kocaman ayakları, kırmızı suratı ve kır saçlarıyla görür gibi oluyordum: Yağmurluğunun yakasını kaldırarak, şapkasının kenarını gözlerinin üzerine indirerek on altı yaşındaki yeni yetme kızı avludan sokağa, bir sokaktan da öbürüne izliyordu. Günler boyu benim de aynı şeyi yaptığımı düşünerek, artık alışkanlık hâline gelen o utanç hissini bir tepki sonucu duyuyordum. Yine de diretiyordum: «Ama seni izlediğini farkediyor muydun?»

— «Kimi zaman evet, kimi zaman hayır.»

— «Farkettiğin zaman n'apıyordun peki?»

— «Hiiç. Bir şey olmamış gibi yoluma gidiyordum. Yalnız bir seferinde döndüm, yanına gittim, birlikte bir kahveye girdik.»

— «Ne dedi kahvede?»

— «Hiçbir şey demedi, ağlamağa başladı.»

Bir süre bir şey söylemedim. Cecilia sorguya çekilmekten hoşlanmıyordu ya, bundan yararlanarak arabadan inmeğe davrandı. Ama onu alıkoy-

dum: «Dur biraz. Seni gözetlediği günlerde aldatıyor muydun onu?»

Bu raslantı tuhafına gitmiş gibi, cevap verdi: «Düşün bir, hiç aldatmıyordum onu. Birkaç ay sonra birini buldum ancak.»

— «Yok yere, haksız yere gözetliyordu seni demek, ha?»

— «Tabiî.»

— «Dediğin gibi o birisini bulunca artık izlemedi mi seni?»

— «Hayır, kendisini aldatmadığımın ispatını elde etmişti çünkü.»

— «Nasıl?»

— «Beni izletmişti.»

— «Kime?»

Belirsiz bir tarzda: «Şu ajanslardan biriyle hani, bilirsin, soruşturma filân yaparlar, özel bir detektifle yâni. Ondan başkasıyla düşüp kalkmadığımı söylemişler kendisine.»

— «Seni özel bir detektif bürosu aracılığıyla izlettiğini nerden öğrendin peki?»

— «Kendisi söyledi. Bütün yapıp ettiklerimi anlatan birkaç sayfalık bir rapor okudu bana. Bilmem kaç paraya malolmuştu ona bu.»

— «Memnun muydu bari?»

— «Mutluydu.»

Kısa bir süre sonra sordum: «Detektif bürosu

senin Balestieri'yi aldatmadığını ispatladıktan hemen sonra mı aldattın onu?»

— «Evet, bir ay sonra. Ama mahsus yapmadım: Raslantı sonucu oldu...»

— «Onun haberi oldu mu bundan?»

Biraz duraladı, sonra: «Bir şeyden kuşkulanır gibi oldu galiba ama emin olamadı hiçbir zaman,» dedi.

— «Yâni?»

— «İki, üç kez hep aynı çocukla gördü beni. O zaman yine peşime takıldı ama tek başına, detektif bürosunun aracılığına başvurmadan. Yalnız, bu işten biraz yorulmuştu, eskisine göre daha seyrek yapıyordu. Sonra da öldü.»

— «Bu kez niçin seni detektif bürosunun aracılığı ile izletmedi?»

Düşünceli bir tavırla: «Beni izletseydi her şeyi öğrenecekti,» dedi. «Ama detektif bürosuna güvenmiyordu artık. «Sen beni hep aldattın ama büro işin doğrusunu meydana çıkaramadı,» diyordu.

Bu konuşmadan sonra Balestieri'nin yaptığı gibi bir detektif bürosuna başvurmak fikri gittikçe daha sık zihnimi kurcalamağa başladı. Tuhaf değil mi. daha önce Balestieri'nin de yaptığını bildiğim için geçmişte bazı şeyleri yapmaktan kaçınmışken şimdi, tersine, Balestieri'nin yaptığı gibi ben de bir detektif bürosuna başvurma eğilimini duyuyordum. Balestieri'nin kendini kaptırdığı bu

inişin başında durmak için yaptığım çabaların boşluğunu artık anlamıştım ya, bu yüzden, onun yaptığı şeyleri yapmağa ben bile isteyerek karar vermiştim, derdi görenler. Bunları bile isteye yapmak, ona benzememek için tek çareymiş gibi sanki: Zira Balestieri, çılgınlığa yakın bir bilinç hâli içinde, kendisi hemen hemen farkında olmayarak yapmıştı bunları.

Onun için günlerden bir gün, Via Nazionale'deki karanlık bir binanın içinde başladım Falco (*) detektif bürosunun yerini aramağa. Sütunlarla, heykellerle, Lâtince yazılarla süslü olan binanın dış görünüşü pek şatafatlıydı ama içi karanlık ve perişandı. Pis kokan, külüstür bir asansöre binip dördüncü kata çıktım. Loş sahanlıkta indim. Üzerinde buzlu cam bulunan bir kapıdan gelen aydınlığa doğru ilerledim. Camın üzerinde büronun adı ve bir de sembolik kuş resmi vardı: Bir şâhin olmalıydı bu herhalde.

Camlı kapı açılırken bir zil çaldı. İçine birkaç hasır iskemle bulunan, hemen hemen boş bir hole girdim. O sırada bir odadan iki kişi çıkıyor, yağmurluklarının kemerlerini sıkarken şapkalarını da başlarına giyiyorlardı. Kalıp kıyafetlerine bakarak: «Özel detektifler galiba,» diye düşündüm. Cecilia'yı izleyip gözleme işi belki de bunlara ve-

(*) Falco, şahin kuşu demektir.

rilmişti. Kapı açık kalmıştı, yaklaştım. Büyük bir odanın nihayetinde esmer, sıska, dazlak kafalı, çökük şakaklı, solgun suratlı bir adam bir masanın başına oturmuş, gazete okuyordu. Otoriter, fakat bana güven vermek için yine de gönül alıcı bir tavırla: «Ben müdürüm... Buyrun oturun,» dedi.

İçeriye girdim, ayağa kalkarak elini uzattı: «Binbaşı Mosconi,» diye tanıttı kendini. Oturdum, önce adamın sıska suratına, sonra eski siyah elbisesine, çarpık bağlanmış kravatına, masanın üstündeki eski mürekkep lekelerine baktım. «Ne ilgisi var bunların Cecilia ile, benimle?» diye düşündüm, cevap da: «Hiçbir şey,» oldu. Ama yine de: «Bir kimseyi izletip gözletmek istiyorum da,» dedim.

Binbaşı sert bir tavırla cevap verdi hemen: «Bizim işimiz de bu zâten... Sözkonusu kimse erkek mi, kadın mı?»

— «Kadın.»

— «Bu kadın eşiniz mi?»

— «Hayır, evli değilim ben. Kendisine özel bir sevgiyle bağlı olduğum bir kimse sözkonusu.»

— «Evlilikten önce yapılacak bir soruşturma, öyleyse?»

— «Eh, öyle diyelim.»

Binbaşı fazla diretmiyeceğini anlatmak ister gibi bir hareket yaptı. Daha uzun boylu konuş-

mam gerekli değildi artık. Sonra sordu: «Niçin izletmek istiyorsunuz bu kimseyi?»

Binbaşıya baktım. Falco (şahin) adını taşıyan bir detektif bürosunun müdürüydü ama yüzü bu keskin bakışlı yırtıcı kuşun adıyla tam çelişki hâliydeydi sanki. İçeriye çökük, ufak ve sönük, hemen hemen bakmıyor gibi duran gözleri bir şâhini değil de kör bir ispinozu andırıyordu sanki. Hemen hemen gönül alıcı bir kabalıkla cevap verdim: «Bu kimsenin beni aldattığını sandıran birtakım sebepler var da.»

Binbaşının aslında çok basit olan bu işin can alacak noktasına pek çabuk gelmek istemediği açıkça belli oluyordu. Nenin sözkonusu olduğunu anlamadığından değil de, rolünün ciddiliğini bozmak istemediğinden: «Evli mi bu kimse?» diye sordu.

— «Hayır. Bir genç kız.»

— «Siz evli misiniz?»

— «Söyledim ya: Hayır.»

— «Bağışlayın... Hatırımdan çıkmış. Demek, size öyle geliyor ki bu küçük hanım... Sözkonusu olan bir küçük hanım, değil mi?»

Biraz da öfkeyle: «Evet,» diye onu doğrulamaktan kendimi alamadım.

— «Affedersiniz, ne demek istediğimi anlatamadım: «Sözkonusu olan, iyi bir aile kızı mı, yok-

sa tek başına yaşayan bir kadın mı, onu öğrenmek istemiştim.»

— «İyi bir aile kızı sözkonusu olan.»

Esrarlı bir tavırla kanısını söyledi: «Böyle olduğundan emindim.» Bu sefer de: «Niçin eminidiniz?» diye sormaktan kendimi alamadım.

— «Bizi en çok uğraştıranlar da bunlar. On sekiz, yirmi yaşında, çok genç kızlar. O küçük hanımın sizi aldattığını sanıyorsunuz demek?»

— «Eeee, öyle.»

— «Hep aynı sebep. Bağışlayın ama buraya gelenlerin yüzde doksanı bunu söylerler daima. Ne yazık ki olayların yüzde yetmişinde, kuşkuları doğru çıkıyor.»

— «Kuşkuları doğru çıkıyorsa niçin size başvuruyorlar?»

— «İyice emin olmak için.»

— «Peki, emin olma olanağını veriyor musunuz onlara?»

Binbaşı hem acıyan, hem hoşgören bir tavırla başını salladı: «Gördünüz ya, siz de her önüne gelenin bazı soruşturmaları yapabileceğini düşünüyorsunuz belki. Hattâ ilgili kimsenin bile, ama kazın ayağı öyle değil. İşten anlamıyan bir araştırmacının yapacağı soruşturma ile bizimkilerin yapacağı soruşturma arasındaki fark, gerekli araçlara sahip olmayan, işi sıkı tutmayan özel bir ama-

törün yapacağı tahlillerle bilimsel bir lâboratuarın yapacağı tahliller arasındaki farka benzer tıpkı. Filân hastalığa tutulup tutulmadığınızı anlamak için gidip bir şarlatana mı tahlil yaptırırsınız; yoksa ciddî, güvenilir, kanunun kabul ettiği bilimsel bir lâboratuara mı? Sonuncu şeyi yaparsınız tabiî. İşte, Falco detektif bürosu da bilimsel, güvenilir, kanunun kabul ettiği bir lâboratuardır.» Binbaşı sözlerinin burasında durdu, başının üzerinde, duvara asılı duran bir diplomayı gösterdi: «Muhtaç olduğunuz güven duygusunu size bilimsel tarzda sağlıyabilecek bir lâboratuar.»

Vakit kazanmış olmak için: «Yâni başka bir deyişle, gerçeği bulmak mümkün sizin için, öyle mi?» diye sordum.

— «Her zaman. Belirsizlik çok seyrek görülen, hattâ hemen hemen varolmayan bir durumdur. Detektiflerimiz işlerinin eri, çok güvenilir kimselerdir. Hepsi eskiden jandarmalık, emniyet memurluğu yapmışlardır. İşin içyüzünü meydana çıkarmamaları diye bir şey katiyen olamaz.»

— «Gözetleme işi ne kadar sürer peki?»

Binbaşı bir kalem efendisinin yapacağı klâsik hareketleri yaptı. Zaten yerinde duran bir kalemi alıp yine yerine koydu. Çenesini avucunun içine aldı. Kara, sönük gözleriyle yüzüme baktı: «İki üç hafta, diyebilirim size. Daha fazla da diyebilirim hattâ. Ama paranızı çalmak istemem. Bir hafta

içinde herşeyi öğrenmiş oluruz. Bir kadın bir erkeği sevdi mi haftada bir buluşmaz onunla. Her gün, ya da günde birkaç kez buluşur. Biz de gözetlenen kimsenin bir erkekle her gün, ya da günde birkaç kez buluştuğunu ispatlarsak, müşterimiz muhtaç olduğu bütün kanıtları elde etmiş olur. Müşterimizin içi rahat etmezse ek bir soruşturma yaparak işin daha da derinine gideriz tabiî...»

— «İşin daha da derinine gideriz, derken neyi söylemek istiyorsunuz?»

— «Bağışlayın ama, önceden söylenebilir şeyler değildir bunlar. Durumu öğrenmek, anlamak gerek. Ama bir hafta yeter, merak etmeyin. Hani alınmayın ama, sizin durumunuz çok olağan bir durumdur.»

— «Neden olağan?»

— «En basit durumdur bu. Tasavvur edemezsiniz ne çapraşık işler karşısında kalıyoruz kimi zaman. Dediğim gibi, bir hafta yeter de artar bile.»

— «Anladım,» dedim ve bir süre sustum. «Binbaşı yapacağı ve «bilimsel» dediği soruşturmalarla gerçeği bulabileceğine inanıyor,» diye düşündüm ama bulacağını söylediği bu gerçeğe aklım yatmadı pek. Nihayet sordum: «Bu iş kaça çıkacak peki?»

— «Günde on bin liret. Yalnız, izletmek istediğiniz kimse gideceği yerlere otomobille gidiyorsa,

miktarını belirliyeceğimiz ek bir ücret alırız. Çünkü detektiflerimiz de bir araba kullanmak zorundadır o zaman.»

Düşünceli düşünceli: «Hayır, otomobille değil, yayan gider o,» dedim.

— «Günde on bin liret öyleyse.»

— «Ne zaman başlıyabilir bu iş?»

— «Yarın. Gerekli bütün bilgileri verirsiniz, bunları incelerim, detektif de yarın sabah izleme işine başlar.»

Birden ayağa kalktım: «Bir hafta sonra başlıyalım,» dedim. «Sözkonusu kimse şimdi Roma'da değil, bir haftadan önce de dönmiyecek.»

— «Nasıl isterseniz.» Binbaşı Mosconi de ayağa kalkmıştı: «Ama olur a, fiyat bakımından kuşku duyuyorsanız soruşturun, öteki detektif bürolarının da bu işi daha ucuza yapmıyacaklarını göreceksiniz.»

— «Fiyat sözkonusu değil,» diye cevap verdim, bir hafta sonra geleceğimi tekrarlıyarak çıkıp gittim.

Kurulmuş makine gibi bir tavırla atelyeme döndüm, Cecilia'yı beklemeğe hazırlandım: Haftanın buluştuğumuz iki, üç gününden biriydi o gün çünkü. Cecilia ile olan ilişkilerimin bende uyandırdığı kaygı yüzünden bir süredir iyi uyku uyuyamaz olmuştum. Ötedenberi yatar yatmaz uyuyordum ama bir, iki saat geçmeden sanki birisi

beni dürtmüş gibi sıçrayarak uyanıyordum. O zaman da elimde olmakızın başlıyordum Cecilia'yı düşünmeğe ve ancak şafak sökerken uyku tutuyordu beni, ama yine her günkü saatte, yâni çok erken uyanıyordum. Bu yüzden de gündüzün bulunduğum yerde, rastgele kestirdiğim ve iki, üç saat süreyle derin bir uyku çektiğim oluyordu.

O gün de öyle oldu nitekim. Pencerenin perdesi inikti. Sarı ve sıcak, dinlendirici bir ışık atelyeyi doldurmuştu. Divana uzandım, yan yatarak hep büyük camlı pencerenin yanındaki şövalenin üzerinde duran beyaz tuale bakmağa başladım. «Tual boş, herhangi bir gerçeği elde etmeği başaramıyorum çünkü; benden kaçan, benim de elde edemediğim Cecilia'ya oranla zihnim de boş nitekim,» diye düşünüyordum. Ve bana çoğu zaman Cecilia'yı elde ettiğim kuruntusunu veren cinsel ilişki de Balestieri'nin müstehcen resimleri gibiydi: Yâni onunki nasıl resim değilse, benimki de Cecilia'ya sahip olmak değildi. Ve aynı tarzda da Cecilia ile can sıkıntısı ve cinsel delilik arasında nasıl bocalıyorsam; sanatta da kötü resim yapmakla resim yapmaktan vazgeçmek arasında öylece bocalıyordum.

Şimdiyse Cecilia üzerinde belirli bir şey öğrenmek için Falco detektif bürosuna başvurmuştum. Fakat bu da sanki resim yapmak için maddenin niteliği ve bileşimi üzerinde bilimsel bir kitap oku-

muşum gibi bir şeydi. «Cecilia benden kaçtığı için tual boş; gerçek benden kaçtığı için de zihnim boş,» diye düşünüyordum. Gerçekle Cecilia kafamın içinde gittikçe hafifleyerek çınlayan iki sözdü: Yine de inkâr edilmez bir bağla birbirlerine bağlı olduklarını hissettiğim, iki ayrı işlemi hatırlatıyordu bunlar. Bu bağın sahip olma deliliği olduğunu ve sahip olma imkânsızlığı karşısında her iki işlemin de başarısızlıkla sonuçlandığını anlar gibi oluyordum. Bu şeyleri gittikçe daha acı acı düşünerek, sonunda uyumuşum.

Fakat henüz uykuya dalmıştım ki uyanıverdim. Atelyenin içine karanlık basmıştı âdeta; lâmbayı yakınca da aslında bir saate yakın uyumuş olduğumu farkettim. Saat beş buçuktu, ben de detektif bürosundan saat dört buçuğa doğru dönmüştüm. Çok derin olduğundan hiç uyumamışım gibi bir duygu yaratan bu uyku, dinlendirmişti beni. Kafamın içini çok berrak hissediyordum ve eskiden, resim yapmağa hazırlanırken olduğum gibi, bilinçli ve belirli bir yaratıcı enerjiyle de doluydum. Gözlerimi tualden yana çevirdim ve hemen hemen elimde olmaksızın: «Yazık oldu resim yapmaktan vazgeçişim,» diye düşündüm: Çalışmağa elverişli bir ruh hâli içindeydim. Bununla birlikte, daha kafamda bu düşünce yer eder etmez, divandan atladığım gibi atelyeden dışarıya fırladım. Cecilia'nın Luciani'nin evinde olduğundan emin-

dim, bana gelmek için oradan çıkacağı sırada yakalamak istiyordum onu.

Gerçekten de o güne dek Cecilia'yı görüştüğümüz günlerin dışındaki bütün günlerde gözetlemiştim hep: Bilmem neden, aynı günün öğleden sonrasında onun hem benimle, hem aktörle sevişmiyeceğini düşünmüştüm çünkü. Ama o sabah Cecilia telefonda saat altıdan önce gelemiyeceğini söylemişti. Niçin bu saatte randevu verdiğini anlıyordum şimdi: Bana gelmeden önce Luciani'ye gidecekti de ondan. Böylece de başka günler Cecilia'nın Luciani'ye hangi saatte gidip hangi saatte ayrıldığını bilemezken, hiç değilse bugün onun, aktörün evinden saat kaçta çıkacağını kesin olarak biliyordum: Bana geleceği saatti bu, çünkü. Bu kadar basit ve özellikle Cecilia'nın masumca zâlim psikolojisine bu kadar uygun bir şeyin aklıma daha önce gelmeyişine şaştım. Gerçekten, yarım saat gibi bir zaman içinde aktörün koynundan çıkıp benim koynuma girmek; vücudünü ona verirken gösterdiği o sevimli kendini bırakışı bana da göstermek; kendi karnında ikimizin de tohumlarımızı aynı hayvanca açlıkla birbirine karıştırmak, tam da Cecilia'ya yaraşan bir şeydi. Nasıl olmuştu da daha önce düşünmemiştim bunu?

Bir çeyrek saat sonra aktörün evi önüne gelmiş, giriş kapısının hemen hemen karşısında bir yer bulup arabamın içinde oturmuştum. Gidip bar-

da oturmak, zahmetine değmezdi. Cecilia'nın en geç beş dakika sonra sokağı çıkması gerekiyordu hesapça. Onun için gözlerimi giriş katının aydınlık pancurlarına dikili tutarken bir de sigara yaktım. Luciani'nin pancurlarıydı bunlar. Şu sırada belki de Cecilia acele acele giyiniyor, bana söylediği o çocukça yalanı aktöre de söyliyordu: «Ben gideyim artık, annem bekler.» Eskiden resim yapmağa hazırlandığım sırada tualin boş yüzeyine bakarken duyduğumdan az farklı bir bulantı duyduğumu farkettim bu pancurlara bakarken. Kara mermerlerle çerçeveli bu kapıdan hem bilmek hem bilmemek istediğim şey; bende hem istek hem tiksinti uyandıran bir şey, Cecilia, yâni gerçek çıkacaktı. Cecilia'yı kapının önünde görmediğim sürece arabada kalmam gerektiğini biliyordum ama çekip gitmek için de büyük bir istek duyuyordum aynı zamanda. Bu çifte ve çelişik duygunun ışığı altında bir kez daha anlıyordum ki geçmiş günlerde bana gözetleyişimi sık sık yarıda bıraktırmış olan şey —sandığım gibi— içimdeki haysiyet duygusunun ayaklanışı değildi de o hâliyle Cecilia'ya karşı, yâni gerçeğe karşı duyduğum bir tiksintiydi.

Tam da düşündüğüm gibi, beş dakika sonra Cecilia ile aktörün kapının önünde göründüklerini gördüm gerçekten. Elele tutuşmuşlardı, biraz sendeler, az-buçuk sersemlemiş bir hâlleri var gibime geldi. Cecilia'nın, aktörün elini özel bir tarz-

da kavramış olduğuna, parmaklarını onunkilere kenetlemiş olduğuna dikkat ettim: Vücutlerinin az önceki kucaklaşmasını farkında olmadan tekrarlıyordu sanki. Hep elele tutuşarak yokuş aşağı inip kaldırımın üzerinde uzaklaştılar.

İnsan herşeyi önceden kestirebilir ama, önceden kestirdiği şeyi görünce bunun kendisinde ne türlü bir duygu uyandıracağını kestiremez. Sözgelimi, bir kayanın altındaki delikten bir yılanın çıkabileceği önceden kestirilebilir. Fakat yılanı görünce bizde uyanacak korkunun niteliğini ve büyüklüğünü önceden kestirmek güçtür. Cecilia'nın aktörün evinden tek başına ya da onunla birlikte çıkışını bin kez aklımdan geçirmiştim. Fakat onun bu kara mermerle çerçeveli kapıdan Luciani ile elele çıktığını görünce neler duyacağımı önceden kestirmemiştim hiç. Onun için Cecilia ile aktörün kapı önünde (sanki sonsuzluğa dek) kımıltısız durduklarını görerek bayılmaya benzer çok kötü bir his duyunca şaşırdım âdeta. Korkunç bir acı duydum, yepyeni bir tarzda ve bu denli acı duyuşuma da şaştım aynı zamanda. Önceden bütün bunları tam tamına kestirdiğim için bu işe hazırlanmış da sayılırdım oysa. Bu iki yaratığın görüntüsünün zihnime silinmez bir biçimde oyulup yerleştiğini hissediyordum. Sonra da sanki bu görüntü ateşte kızdırılan bir demirmiş, zihnim de bu

damganın altında kıvranan duyarlı bir etmiş gibi, yakıcı bir ağrı duyuyordum.

Duyduğum acının bir bayılmayı andırdığını söylemiştim. Gerçekte ise bir noktanın dışında bütün bedenimle bayılmıştım. Bütün dirliğim o noktada toplanmıştı sanki ve bayılmış değildim de aşırı bir tarzda kendimi bilmekteydim. O hassas noktanın dışında her yanımı baygınlığın sardığını duyuyor, bu yüzden de acı çekiyordum. Makineleşmiş bir hareketle motoru işletmiş, arabayı parkettiğim yerden yavaşça çıkarmıştım ve Cecilia ile Luciani'yi uzaktan izliyordum şimdi.

Hep elele, herhalde de suskun ve mutlu, ağır ağır yürüyorlardı. Aktör bir berber dükkânının önünde durdu, Cecilia bir süre onunla konuştu, sonra elini uzattı, aktör de öptü bu eli. Cecilia kaldırımın kıvrımlarına uyarak bir görünüyor, bir kayboluyordu. Ben de gözlerimi ona dikmiştim. Arabayı çok yavaş sürerek sokağın büyük bir bölümünü geçtim. Ona bakıyordum. Özellikle de kalçalarının kısa ve dar rob içindeki çalkalanışını seyrediyordum: Hem acemice, hem gevşek ve güçlü bir çalkanıştı bu. Ve Cecilia'yı canımın hep çektiğini anlıyordum, bana olan sadakatsizliğinden iyice emin değilmişim gibi sanki. Ve anladım ki eğer onu canım sahiden çekmesin istiyorsam, gerçeği açıklamasına zorlamam gerektir. Bu gerçek de onun nasıl bir insan olduğunu açık - seçik göz-

lerimin önüne serecek, sevgimi öldürecektir. Beri yandan da Cecilia biraz ilerideki otobüs durağına gelmişti. Saatime baktım: Buluşacağımız saate daha on dakika vardı. Her zamanki gibi tam saatinde gelen Cecilia, vaktini iyi hesaplamıştı. Otobüs çok çok bir çeyrek saat sonra Halk Meydanına, benim atelyeden birkaç adım öteye bırakacaktı onu. Önceden kararlaştığı gibi saat altıda da Cecilia kollarımın arasına atılabilecekti.

Birdenbire onun önünde durdum. O sırada başını eğmiş, çantasında bir şeyler araştırıyordu. Kapıyı açtım, normal bir sesle: «Bin hadi,» dedim. Başını kaldırdı, beni gördü, konuşacak gibi oldu, vazgeçti, sonra sessiz sessiz arabaya bindi. Yine yola koyuldum ve hemencecik de sordum: «Hangi rüzgâr attı seni buralara?»

— «Film yapımcısına gittim de,» diye cevap verdi.

— «İyi ama, bürosu Via Montebello'daydı hani?»

— «Evet, ama evi de burada.»

Yan gözle baktım ona ve heyecanıma rağmen onun da —Cecilia gibi çok vurdumduymaz bir kimseyi nitelemek için bu terim ne denli yersiz olursa olsun— heyecanlı olduğunu farkettim. Fakat bunu da kaşlarının çok hafif çatılışından sezdim, heyecan ve şaşkınlık belirtisiydi bu onda, biliyordum. Polislerin sorguya çekerken yaptıkları

gibi ona hem akıllı, hem zorlu bir tarzda saldırıya geçmeğe karar verdim: «Bu film yapımcısının adı ne? Çabuk söyle adıyla soyadını...»

— «Adı Mario Meloni.»

— «Nerde oturuyor, kapı numarası, daire numarası, kaçıncı kat, söyle çabuk.»

Öğretmeninin sorguya çektiği küçük bir kız öğrenci gibi gevşek bir sesle cevap verdi: «Via Archimede 36 No. da, üçüncü katın altı No. lı dairesisinde...»

Sokak No. sı Luciani'nindi ama daire No. sıyla kat, onunki değildi. Cecilia'nın bana bu numarayı vererek, kendisini kapıdan çıkarken gördüğümü söyliyerek itiraz edersem buna karşı korunma tedbiri almak istediğini anladım. Fakat aktörün yanında bulunuşu için ne diyecekti? Kendisini nasıl haklı çıkaracağını görmek istedim: «Az önce 36 No. dan çıkarken gördüm seni,» dedim. «Ama yalnız değildin, Luciani ile beraberdin.»

— «O da film yapımcısının evindeydi. Birlikte gitmiştik oraya.»

— «Ne yapmağa gitmiştiniz?»

— «Bir iş için konuşacaktı bizimle.»

— «Ne gibi bir iş?»

— «Bir film.»

— «Adı ne bu filmin?»

— «Bize söylemedi.»

— «Meloni nereye aldı sizi?»

— «Salona aldı.»

— «Çabuk anlat bu salonu bana, içindeki mobilyeler nasıldı, nerelere yerleştirilmişti?»

Oysa Cecilia'nın ne eşyayı, ne de genellikle içinde bulunduğu dekoru gördüğünü biliyordum. Şöyle düşündüm onun için: Bana güven vermek için Meloni'nin salonundaki —varolmadığı için bilemiyeceği bu salondaki— eşyanın nasıl şeyler olduğunu ballandıra ballandıra anlatırsa, bana yalan söylediğinin bir ispatını daha elde edecektim. Ama onun o altedemediği, soyut tembelliğini hesaba katmamıştım. Soğuk soğuk cevap verdi: «Başka birçok salonlar gibi bir salon işte.»

Şaşırmıştım, hemen hemen hayranlıkla diredim: «Yani?»

— «Koltukları, kanepeleri, masaları, sandalyeleri olan bir salon.»

Annesiyle babasının salonunu anlatmak için de bu sözleri kullanmıştı. Yine direttim: «Koltuklarla kanepelerin renkleri nasıldı?»

— «Bakmadım vallaha.»

— «Peki, Luciani'nin külotu ne renk, buna bakmışsındır hiç olmazsa.»

— «Hah! işte, yine sinsice lâf sokuşturmağa başlıyacağını biliyordum!»

Beri yandan da Via Margutta'ya gelmiştik. Arabayı avluya sokup durdurdum, dışarıya atladım ve sistemli ürkütme programıma bağlı kala-

rak Cecilia'yı da kolundan tuttuğum gibi sert bir hareketle arabadan çıkardım. «Şimdi görürüz bakalım,» dedim.

— «Neyi görecekmişiz?»

— «Doğruyu söyleyip söylemediğini.»

Bir kız çocuğunki gibi ince kolunu vargücümle sıkıyordum. Onu koşarak sürükleyişimin sebebinin, arasıra şiddetle silkeleyip sendeletmek, belki de yere düşürmek olduğunu farkettim. İlk seferinde: «Ne biçim davranış bu!», ikinci seferinde: «Nen var ayol, söylesene?» dedi ama ne şaşırmış, ne kızmış, ne korkmuş bir hâli vardı.

Anahtarı kilide sokup çevirdim, kapıyı bir tekmeyle açtım, ışığı yaktım, sonra daha sert bir itişle Cecilia'yı divanın üstüne attım. Balıklamasına düştü oraya. Hemen telefona koştum, telefon rehberini deli gibi araştırmağa başladım. Aradığımı buldum, sonra parmağımı bir sayfaya bastırarak rehberi Cecilia'nın burnunun dibine kadar uzattım (Ara yerde ayağa kalkmıştı): «Via Archimede 36 No. da Meloni adında bir kimse yok,» diye bağırdım.

— «Rehberde onun numarası yok.»

— «Niçin yok?»

— «Rahatsız etsinler istemiyor da ondan.»

— «Ama 36 No. da Luciani var örneğin...»

— «Olamaz, rehberde adı yok onun.»

— «Rehberin abonelerin adlarını gösteren bö-

lümünde yok ama sokak adlarını gösteren bölümünde var, evet... Bak şuraya, gördün mü?»

İstemiye istemiye baktı, ama bir şey söylemedi. Ben alaycı bir tavırla: «Ne raslantı, değil mi?» dedim. «Meloni ile Luciani aynı apartımanda oturuyorlar.»

— «Evet, Luciani giriş katında, Meloni de üçüncü katta oturuyor.»

— «Pekâlâ... Şimdi çıkalım öyleyse, birlikte Meloni'ye gidelim.»

Uzun bir sessizlik oldu. Cecilia çok güzel gözleriyle beni seyrediyor, fakat aslında hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey de söylemiyordu. Ben devam ettim: «Kalk hadi.»

Birdenbire kıpkırmızı olduğunu gördüm. Boynundan yanaklarına doğru pençe pençe çıkan, eşitsiz bir kırmızılıktı bu: «Evet, doğru,» dedi.

— «Neymiş doğru olan?»

— «Luciani ile benim buluşup görüştüğümüz.»

Bu sefer de yine, bu itiraf sözlerinin söyleneceğini çok önceden kestirmiştim. Ama zihninde önceden kestirmek ve kulaklarıyla işitmek arasında büyük bir başkalık vardır. Cecilia'yı Luciani'nin evinden çıkarken gördüğüm zamanki gibi bayılacaktım yine nerdeyse. Aptal aptal kekeledim: «Buluşup görüşüyor musunuz? Ne demek istiyorsun? Ben biliyorum buluşup görüştüğünüzü.»

— «Sevişiyoruz da, demek istiyorum.»

— «Bunu da böylece söylüyorsun, ha?»

— «Nasıl söyliyecekmişim?»

«Hakkı var,» diye düşündüm. Beni sevmiyordu, aldatıyordu: Ölçülü ve soğuk tavrı tam yerinde bir tavırdı. Yaptığı itirafın içine onu —içinden hiçbir zaman kaçıp kurtulamıyacağı— bir utanç hücresine kapatır gibi kapatmanın o doymak bilmez arzusu içindeydim: «Ama niçin yaptın bunu?» dedim.

Cevap vermeden önce ciddilikle, titizlikle düşünür göründü. Sonra saf saf: «Hoşuma gidiyordu da ondan,» dedi.

— «İyi ama, bunu yapmaman gerektiğini anlamıyor muydun?»

— «Niçin yapmamam gerekiyormuş?»

— «İnsan sevdiği erkeği aldatmaz da ondan, sen de beni sevdiğini kaç kez söylemiştin.»

— «Evet, seni seviyorum, ama Luciani'yi de seviyorum.»

— «Kendini her önüne gelene veren kadınlardan birisin sen demek: Dün bir ressama, bugün bir aktöre, yarın da belki bir elektrikçiye...»

Hiçbir şey söylemeden yüzüme baktı. Ben daha da üsteledim: «Beş para etmez bir kadınsın sen, değersizin birisin.»

Bu sefer de hiçbir şey söylemedi. Neden böylesine ayak diriyordum? Yaptığı itiraftan sonra

Cecilia'nın benim gözlerimde değersizleştiğine, alçaldığına, küçüldüğüne kendimi inandırmak istiyordum, ama hiç de böyle bir şey yoktu ortada. Değersizleşme, alçalma olmak gerekti oysa, bunu düşünmekten alamıyordum kendimi. Kimi kadınlar kendilerine besliyebileceğim saygıyı ve öteki duyguları tek bir cümle, tek bir hareket, tek bir davranış yüzünden kaybetmişlerdi. Beni bayağıca aldatmış olan Cecilia ise haydi haydi kaybederdi. Öfkeyle şöyle bağladım sözlerimi: «İnsana yapıp ettikleriyle değer verilir; yapıp ettiklerin ise olduğundan başka hâle sokuyor seni, bunu anlamıyor musun?»

Bana: «Eskiden neydim, şimdi ne oldum?» diye sorsun isterdim. Ben de: «Eskiden iyi kızdın, şimdiyse orospunun birisin,» diye cevap verecektim. Soracağı sual benden saygı görmek, itibar görmek, ona değer verdiğimi görmek ihtiyacında olduğunu da gösterecekti aynı zamanda. Umudum boşa çıktı: Cecilia ağzını açmadı, ben de ondan bekliyebileceğim tek cevabın suskunluk olduğunu anladım. Bu suskunluk yalan söylemenin ve aldatmanın onun için anlam taşımayan sözler olduğunu gösteriyordu: Bunları anlamadığından değil de, yaşantısındaki hiçbir şeyin bunları belli edemeyişinden. Yine elimden sıyrılıp kaçtığını hissettim, iki kolundan yakalayıp silkeleyerek ve öfkeyle ba-

ğırarak: «Ne diye konuşmuyorsun, bir şeyler söyle, niçin cevap vermiyorsun?» dedim.

İçtenlikle: «Söyliyecek bir şeyim yok da ondan,» dedi.

Kendimi kaybetmiştim: «Benimse, tersine, söyliyeceğim bir şey var! Aşağılık orospunun birisin sen!» diye bağırdım.

Hiçbir şey söylemeden yüzüme baktı. Yine silkeleyip sarstım onu: «Sana orospu diyorum da itiraz etmiyorsun ha?» dedim.

Ayağa kalktı: «Ben gidiyorum Dino,» dedi.

Önceden kestiremediğim şeyler arasında bu da vardı, kalkıp gitmesi yâni. İçimi kaygı kapladı birden: «Nereye gidiyorsun?» diye sordum.

— «Gidiyorum işte. Birbirimizi görmiyelim artık, daha iyi.»

— «Ama niçin? Dur biraz... Bekle... Konuşacağımız şeyler var.»

— «Anlaşamadığımıza göre konuşmak neye yarar? Çok ayrı karakterde insanlarız.»

Böylece Cecilia yeniden elimden sıyrılıp kaçıyordu, iki tarzda hem: Birincisi, ilk itirafının değerini küçülterek: Onun fikrince kendisiyle aramda karakter ayrılığı vardı. Sanki aldatmak bir ahlâk kıstası değilmiş de kişisel bir mizaç meselesiymiş gibi. İkincisi de ben onu bırakmadan önce o beni bırakarak. Birdenbire mânâdan maddeye geçerek ânî bir istek duydum ona karşı. Ona o

anda sahip olursam, ruhuna sahip olmayı başaramadıktan sonra bedenine sahip olduğum yolunda bir kuruntuyu kendime verebilirmişim gibi sanki. Kapıya doğru gittiği sırada âdeta koşarak belinden kavradım: «Son bir kez sevişelim yine de,» dedim.

Kurtulmağa çalışarak: «Hayır, hayır, olmaz. Bitti bu iş.» dedi.

— «Gel buraya!»

— «Hayır, bırak beni!»

İnatla savaşıyordu, ama düşmanlık göstermiyordu: Sırf sevgimi ona daha etkili tarzda sunmayı beceremediğim için kendini vermek istemiyen bir hâli vardı sanki. Kararsız ve kımıltısız gözlerinde bir çeşit belirsiz çağrı da vardı hatta. Bedeninde, belinden aşağıda da bir kendini bırakış vardı ki belinin çocuksu ve nârin olan yukarısında hissetmiyordum bunu. Fakat savaşıyordu yine de. Onu yine divana oturtmağı başarmıştım ki dudaklarım erişmesin diye arkaya attı kendini. O zaman bir şey geldi aklıma, bir itilişti bu daha doğrusu. O sabah bankadaki kasamdan iki tane on binlik hâlinde yirmi bin liret almış, cebime koymuştum. Cecilia'yı hoyratça kendime çektim. Aynı anda da, o yüzünü çevirir ve benim öpücüğüm boynunda kaybolurken, yirmi bin lireti eline sıkıştırdım. Gözlerini aşağıya çevirdiğini, avucundaki alışılmadık nesnenin ne olduğunu anlamak ister

gibi ona çabucak baktığını gördüm. Sonra avucu kapandı, bedeninin de artık direnmediğini hissettim. Cecilia sanki uyumağa hazırlanırmış gibi gözlerini kapattı. Bu da benimle sevişmeği kabul ettiğini, bundan zevk almağa hazırlandığını bana anlatma tarzıydı onun.

Soyunmadı bile. Her zamankinden daha büyük bir kudurukluk, bir hoyratlıkla sahip oldum ona: Vücudü bir çeşit savaş alanıydı da kuvvet ve dayanıklılık bakımından aktörle boy ölçüşüyordum sanki. Ona sessizce sahip oldum, fakat tam zevkin zirvesine erişeceğimiz anda yüzüne karşı: «Kaltak!» diye fısıldadım. Belki aldandım ama dudaklarından hafif bir gülümseme geçti gibime geldi. Fakat aldığı zevk yüzünden mi, yoksa ettiğim küfür yüzünden mi gülümsedi, anlıyamadım.

Daha sonra, dalmıştı; ben de yanında yattığım sırada her zamanki gibi, onun bedenine sahip olmanın beni hiçbir zaman tatmin etmediğini düşündüm. Benim kendisine ettiğim küfüre cevap yerine geçen o belirsiz, kaçamaklı, belki alaylı gülümseyişi de, kendi bakımından, cinsel ilişkinin boş şey olduğunu doğruluyordu. Fakat paraları avucunda sıktığını görmüştüm ve seviştiğimiz sırada eliyle alnını örttüğü için paralar da boyuna gözümün önünde durmuştu. Birdenbire şöyle dedim içimden: «Ona sahip olmak için daha önce yaptığım girişimler boşa çıktı ya, para onu içine

düşürebileceğim tuzak olabilir belki.» Avucuna parayı sıkıştırdığım âna dek kendini bana vermemişti. Düşündüğümün tersine olarak, para canlısıydı demek. Şimdi de onun sahiden böyle olduğunu ispatlamak, yani kişiliğindeki esrarlı yanı bir çıkar sorununda ibaret hâle getirmek sözkonusuydu.

Cecilia yanıbaşımda uyuyordu biraz, her zamanki süreyle ve aynı tarzda. Sonra uyandı, her zamanki makineleşmiş sevgisiyle yanağıma bir öpücük kondurdu, peşinden de buruşmuş robuna iki eliyle çeki-düzen vererek kalktı. Dörde katlanmış iki tane on bin liret yerdeydi, Cecilia seviştikten sonra düşürmüştü onları. Paraları yerden aldı, çantasını açtı ve özene bezene cüzdanına yerleştirdi. «Eeee,» dedim. «Ayrılalım istiyor musun yine?»

Bu «yine» de gizli îmayı anlamamış göründü, aldırmaz bir tavırla cevap verdi: «Nasıl istersen. Devam etmemizi istiyorsan, kabul. Ayrılmamızı istiyorsan, ayrılalım.»

Şaşırmamış değildim hani: «Verilip alınan para bir kez işe yaradı demek,» diye düşündüm: Para, onun tasasız muhayyilesinde ileride aynı tarzda daha başka paralar kanacağı gibi çekici bir ihtimali canlandırmamıştı demek. Sordum: «İyi ama, benimle kalmağa devam edersen niçin yapacaksın bunu?»

— «Seni seviyorum da ondan.»

— «Sana Luciani'den ayrıl, desem yapar mısın?»

— «Yooo, yapamam.»

«Yapamam» deyişindeki kararlı edadan ötürü elimde olmadan incindim: «Daha nâzik tarzda cevap verebilirdin» dedim.

— «Bağışla beni.»

— «Yâni uzun sözün kısası, ileride seni Luciani ile paylaşacağım, öyle mi?»

Sanki nihayet bamteline dokunmuşum gibi canlandı görünürde: «Sana ne bundan canım?» dedi. «Ne diye sıkıyor seni bu o kadar? Her zamanki gibi gelip buluşacağım seninle. Hiçbir şey değişmiyecek.»

İçimden: «Hiçbir şey değişmiyecek,» diye tekrarladım. «Hiç değilse onun bakımından gerçek de bu,» diye düşündüm. Şimdi de merakla, hemen hemen üzülerek bakıyordu bana. Sonunda: «Senden ayrılmak üzecek beni, biliyor musun?» dedi.

Bu sözlerdeki açık-seçik içtenlik karşısında şaşırmaktan kendimi alamadım. Sordum : «Üzülecek misin sahiden?»

— «Evet, alıştım sana.»

— «Ama Luciani'den ayrılırsan da üzülürsün, değil mi?»

— «Evet, hem çok.»

— «Ona da mı alıştın?»

— «İkinizin yeri de başka başka.»

Bir süre bir şey söylemedim. Cecilia ikimizden de - sadece cinsel ilişki olan - aynı şeyi istediğine göre nasıl olurdu da ikimizin yeri başka başka olurdu? Sordum: «İkimizi de elinde tutmak istiyorsun demek?»

Utanmazca, çocukça bir oburlukla dolu esrarlı bir suskunluk içinde, «evet» anlamına gelen bir işaret yaptı. Sonra: «İkinizden de hoşlanıyorsam suç benim mi yâni?» dedi. «Herbiriniz ayrı bir şey veriyorsunuz bana...»

«Ben sana para veriyorum. Luciani de aşk, öyle değil mi?» demek geldi içimden. Fakat böyle bir şey sormanın henüz çok erken olduğunu anlıyarak kendimi tuttum. Bunu sormak için bu para canlılık durumunun derinliğine varmam gerekiyordu. Raslantı sonucu bir kez onun para kabul etmiş olması bir şey ifade edemezdi. Sonunda öfke ve bezginlik karışık bir duyguyla şöyle dedim : «İyi, anlaştık, ikimizi de elinde tutacaksın, bir deneme yapalım bakalım. Ama kendin de göreceksin ki bir gönülde iki sevda olamaz!»

— «Ben de tersine, pek âlâ olabilir bu, diyorum.»

Görünürde aramızdaki ilişkiler sorununu çözdüğünden ötürü oldukça memnun, eğildi dudaklarını yanağıma değdirdi, her günkü gibi: «Yarın sabah telefon ederim,» diyerek kapıya doğru yürüdü.

Duvardan yana döndüm, gözlerimi kapadım.

VIII

Cecilia'nın para canlısı olduğunu kendime ispatlamam gerekiyordu şimdi de. Kaldırım yosmalarına para verdiğim her seferi hatırlıyor; «Cecilia sahiden para canlısı ise sonunda para verdiğim kadınlara beslediğim duygunun tıpkısını ona karşı da besliyeceğim: Para ile satın alınan fazla aşırı bir sahiplik izlenimi; parayı alan kimsenin cansız bir nesne hâline inmesi; ticarî bir değer biçmeden ileri gelen topyekûn bir değersizleşme,» diyordum içimden.

Bununla beni Cecilia'dan ve ona olan sevgimden kurtaracak can sıkıntısı arasında bir tek adım vardı. Bu çeşit sahip oluşun sahip olunan kadın için olduğu kadar sahip olan erkek için de aşağılatıcı bir yanı vardı kuşkusuz. Cecilia'dan artık çok yakından tanımakta olduğum, fakat küçümsemediğim birisinden ayrılır gibi ayrılmak olanağını bana verecek başka bir ayrılış tarzı çok daha işime elverirdi muhakkak. Ama duyduğum kaygıyı ne bahasına olursa olsun yatıştırmam gerekiyordu. Evet, Cecilia'nın esrarlı değil de para canlısı olduğunu bilmek çok daha işime geliyordu. Onun para canlısı olduğunu bilmek, esrarlı oluşunun veremiyeceği bir sahip oluş duygusunu verecekti bana çünkü.

Onun için, buluşmalarımızın ilk anlarında Cecilia'nın eline, ilk kez yaptığım gibi, hiçbir şey söylemeden bir miktar para sıkıştırmak alışkanlığını edindim: Gününe göre beş binle otuz bin liret arasında değişiyordu bu. Böylece de, benim bir türlü ayrılamadığım, ele geçmez Cecilia'nın yerini çok kolay ele geçen, esrarlı yanı da olmayan bir Cecilia'nın çabucak alıvereceğini düşünüyordum. Fakat bu değişiklik olmadı da bunun tersi oldu: Para Cecilia'nın karakterini değiştirmedi ama ikisinin herhalde en kuvvetlisi olan Cecilia, paranın karakterini değiştirdi.

Cecilia'nın avucuna katlamış paraları sıkıştırdığım zaman, bunları alıp kabul ettiğini hiç göstermeden yumruğunu sıkıyordu hemen. Bu para, bunu veren el ve bunu alan el bizim bulunduğumuzdan ayrı dünyalarda bulunuyorlar, diyesi gelirdi insanın gerçekten. Sonra, ben Cecilia'yı kollarımın arasına alırken o, paraları divanın yanıbaşına, yere düşürüyordu. Onlar da katlanmış ve buruşuk, orada kalıyorlardı. Öyle ki, sevişirken onları görebiliyordum. O anda kendimi kaptırdığım sahip oluştan daha tam, daha memnunluk verici bir sahip oluşun sembolüydü onlar benim için.

Sevişme bittikten sonra Cecilia çıplak ve ayaklarının ucuna basarak banyoya doğru koşarken eğiliyor; arkadaşının düşürdüğü mendili almak için eğilen koşucunun zarif hareketini yaparak

paraları parmaklarının ucuyla yerden alıp masanın üzerine, çantasının yanına fırlatıyordu. Daha sonra, giyinince masaya yaklaşıyor, paraları yine alıp cüzdanına yerleştirerek emniyete alıyor, cüzdanı da çantasına koyuyordu. Bu işleri daima aynı tarzda, dinsel bir törenin gereklerini yerine getirircesine yapıyordu hep. Onun için parayla ilgili, hâl ve şartlara bağlı bu ayrıntı, sevişmemizin her zamanki yöntemleri arasına çok büyük bir tabiilikle, az çok sevimlilikle yerleşti hattâ: Benim ona vermeği düşündüğüm fuhuş yapma niteliğini edinmeden; ve hattâ, Cecilia'nın yaptığı herşey gibi, hiçbir anlam da taşımadan yerleşti hem.

Daha önce de söylemiştim: İlk zamanlar Cecilia'ya beş binle yirmi bin liret arasında para vermiştim. Onun herhangi bir tepki gösterip göstermiyeceğini görmek için de paranın miktarını değiştirmeğe özen göstermiştim. Bana: «Geçen sefer yirmi bin liret vermiştin, bu sefer beş bin liret veriyorsun, neden?» diye sormuş olsaydı, onu para canlısı saymak için fazlasıyla yeterli bir sebebe sahip olurum, diye düşünüyordum. Fakat eline verdiğim paranın bir tane mi iki tane mi, kırmızı mı yeşil mi olduğunu farketmemiş gibi bir hâli vardı Cecilia'nın. Ona para vermek için yapılan hareketin özel, belirli bir anlamı yoktu sanki. Bu da onun yanındayken yaptığım birçok hareketlerden biriydi: Bunu başka türlü yapabileceğim gibi hiç

de yapmıyabilirdim. Aramızdaki ilişkiler de hiç değişmezdi bu yüzden.

O zaman: «Cecilia'ya hiç para vermezsem n'olacak bakalım,» dedim ve kararımı bu yolda verdim. Tuhaf değil mi, yüreğimde bir çeşit çarpıntıyla giriştim bu deneye. Açıkça itiraf etmiyordum kendime karşı ama, Cecilia'nın eline usullacık sıkıştırdığım paraların, bundan böyle aramızdaki ilişkileri haklı gösteren başlıca şey olduğuna aşağı yukarı inanmış bulunduğuma göre, onu kaybetmekle hiçbir şey kaybetmeyeceğimi tam kendimi ispatlıyacağım sırada kızı elimden kaçıracağım diye korkuyordum.

Günün birinde de eline para filân vermedim. Şaşırarak farkettim ki hayâl kırıklığına uğramak şöyle dursun, Cecilia her zamanki sevişme tarzımızda olup biten değişikliğin farkında bile görünmüyordu. Parmaklarının boş elimi sıkışında hiçbir hayret ve hayâl kırıklığı izlenimi yoktu. Başka günler parayı aldıktan sonra kendini vermeğe hazır olduğunu bildiren, aynı bastıra bastıra el sıkıştı bu. O gün Cecilia tıpkı para verdiğim günlerdeki gibi sevişti ve kendisine hiçbir şey vermemiş olmama en ufak bir imada bulunmadan çıkıp gitti. Aynı unutkanlığı iki üç kez daha tekrarladım ama Cecilia çocukça bir aldırmazlıkla yine hiçbir şeyin farkında olmadığını belli etti.

Üç varsayım karşısında bulunuyordum şu hâl-

de: Cecilia para canlısıydı ama bunu göstermemek gibi üstün ve efendice bir kurnazlığa sahipti; ya da dalgındı ama bu dalgınlığı çok esrarlı cinstendi, yâni paraya rağmen eskiden olduğu gibi de, her zaman olduğu gibi de ele geçmez hâldeydi. Yahut da hiçbir çıkar gütmüyordu ama bu durumda da yine benden kaçıyor, kendisine sahip olmama meydan vermiyordu. Bu sorunu kafamda evirdim çevirdim, sonunda onu kaçamak yapamıyacak bir duruma sokmağa karar verdim. Birkaç gün sonra eline yine iki tane on bin liretlik sıkıştırdım, hemen arkasından da: «Yirmi bin liret verdim sana bak,» dedim.

— «Farkındayım.»

— «Bir haftadanberi ilk kez oluyor bu: Hiç para vermiyordum sana. Onun da farkında mıydın?»

— «Farkındaydım tabii.»

— «Canını sıkmadı mı bu senin?»

— «Belki paran yoktur diye düşündüm.»

Sırası gelmişken söylemem gerek ki Cecilia merak nedir hiç bilmezdi. Ailem üzerinde hiçbir şey sormamıştı bana, zengin olup olmadığımı da bilmiyordu. Dış görünüşüme bakarak yargı yürütüyordu hakkımda: Sırtında kazak, ayağında kadife pantolon bulunan, darmadağın bir atelyesi, bir de külüstür arabası olan bir ressam. Verebileceği tek cevap da buydu demek. Ben direttim: «Evet,

param pek yoktu o sırada ama artık hiç para almıyorsun diye canın sıkılmıştır belki.»

Dolambaçlı bir cevap verdi: «Parasızlık herkesin başına gelebilir.»

— «Diyelim ki bundan sonra sana para veremiyecek hâle geldim, n'aparsın o zaman?»

— «Bugün verdin ya, yarını niçin düşünmeli?»

Biliyordum, Cecilia'nın başlıca cevaplarından biriydi bu. Onun için varolan, geçmişle gelecek değildi de hemen şimdiki zamandı: Yalnız geçip gidivermek üzere olan an dikkate değer görünüyordu onun için. Ben yine direttim: «Ama diyelim ki sana artık hiçbir şey vermiyorum: Yine gelip görecek misin beni?»

Yüzüme baktı, sonunda: «Henüz bana hiçbir şey vermediğin sırada da gelip görmüyor muydun seni?» dedi. «Çok yerinde söz,» dedim içimden. Ancak, söyleniş tarzında kararsız, kuşkulu, soran bir hâl vardı: Söylediği şeyden tam tamma emin değilmiş gibi sanki. Bu da şöyle bir sanı uyandırıyordu: Para vermeği kesin olarak durdurursam o da sevgimizin tümünü tekrar gözden geçirebilecekti. Bununla birlikte, bundan bile emin değildim. Doğrusu şu ki ben parayı kesersem Cecilia ne yapacağını bilmiyordu sahiden. Özellikle şunun için: Daha önce de dediğim gibi yalnız şimdiki zamana bağlı olduğundan ve kafası hiç mi hiç işlemediğinden, benim parasızlığımın kendisinde ne

gibi bir duygu uyandıracağını önceden kestiremiyordu. Asıl şu da vardı sonra: Ben parayı kestikten sonra, benimle sevişme arzusunu hangi ölçüde duyacaktı acaba? Aşağı yukarı aynı tarzda mı, başka tarzda mı? Ya da hiç mi duymıyacaktı?

— «Dinle beni,» dedim. «Bir teklifim var sana: Sana kimi zaman beş, kimi zaman on, kimi zaman da yirmi yahut otuz bin liret verecek yerde - şimdi yaptığım gibi yâni-, üzerinde anlaşacağımız bir parayı her ay bir defada versem? Ne dersin ha?»

Hani birine biraz saçma, fakat şairane ve sevilen bir alışkanlığın yerine daha akıllıca, fakat bayağı bir şey koymayı teklif edersiniz: O da böyle bir öneri karşısındaymış gibi, şiddetle itiraz etti: «Yok yok. Bugüne kadar nasıl yaptıksa öyle yapalım yine. Bana hiçbir kurala bağlı olmadan, istediğin zaman istediğin kadarını veriyorsun. Böylece her seferinde bir sürpriz oluyor bu,» dedi.

Cecilia'yı bu sefer de para canlılığın tuzağı içine itememiş; kısacası esrarlı ve ele geçmez bir yaratık hâlinde paraya tapan, bayağı ve sıkıcı bir kadın hâline sokamamıştım. Sonunda şöyle düşündüm: «Aslında genel kadınlara verilen paranın sahip oluşla ilgili bir niteliği var. Yalnız parayı veren değil, alan da bunu ne olduğu iyice belli bir hizmetin karşılığı sayıyor çünkü. Başka bir deyişle, müşterisi para vermezse genel kadının kendisini sepet-

liyeceğini biliyor. Kadın da kendi bakımından, parayı alınca kendini vermekle yükümlü olduğunu biliyor.»

Fakat Cecilia'nın kendini bana parayla hiçbir ilgisi olmayan nedenler yüzünden verdiğini; öte yandan para almanın kendini verme zorunluğu yarattığından habersizmiş gibi bir hâli olduğunu çok iyi anlıyordum. Onun bu habersizliğinin ispatını günün birinde elde ettim. Her zamanki gibi eline parayı verdikten sonra onun şöyle diyerek beni reddettiğini gördüm: «Dinle beni, bugün canım istemiyor... Kardeş kardeş oturalım.» Bu sözlerde herhangi bir hesap-kitap değil de, en safça aldırmazlıktan başka bir şey bulamazdım doğrusu. Ama paralar da elindeydi, çabucak çantasına koydu. Böylece de cebimde durduğu sürece bana sahip oluşun sembolü gibi görünebilen bu para Cecilia'nın çantasına girer girmez, tersine, bu sahip oluşun imkânsızlığını gösteren bir sembol hâline giriveriyordu.

Öte yandan Cecilia'nın beni görmeğe her gelişinde para alacağını bilmesi olayı, onun gelişlerindeki kararsız, aralıklı, beklenmedik ve şüpheli hâli değiştirir görünmedi. Cecilia, tıpkı kendisine hiç para vermediğim zamanlarda olduğu gibi, beni haftada iki üç defadan fazla görmemekle kalmıyordu yalnız. Fakat bana telefonla randevu verdiği zaman sesindeki çekingenliklerle kararsızlıklar-

dan şunu anlar gibi oluyordum: Buluşmalarımız, eskiden de olduğu gibi, parayla hiçbir ilgisi olmayan, çıkar gütmez zorunluklarla fırsatlara bağlı kalıyordu hep.

Cecilia'ya para gücü kullanarak sahip olmak için kapıldığım bu saplantının ilk sonucu şu oldu: Bu deneyin gerektirdiği giderleri karşılamak için anneme yakınlaşmak zorunda kaldım. O güne dek ancak geçinmek için gerekli parayı istemiştim yalnız. Şimdiyse onun parasını bu kadar hor gördüğüme pişmandım: Cecilia'ya karşı beni cimri değilse bile hesabî bir adam rolü oynamağa zorlayan ve benim de pek âlâ vazgeçebileceğim bir çıkar gütmezliğe onu artık alıştırdığımı anlıyordum. Fakat bu duruma düşmüştüm. Günün birinde Cecilia için zengin olmak isteyeceğimi aklıma getirmeden yoksul olmak istemiştim. Şimdiyse annemin hakkımda edindiği düşünceleri değiştirmek için vakit çoktan geçmişti artık. Özellikle şundan ötürü ki bu düşünceler, onun tutumluluğa beslediği doğuştan eğilime de çok uygun düşmekteydi. Bununla birlikte annemin bana o güne dek verdiği paradan daha fazlasını vermeğe hazır olduğunu; fakat karşılıksız hiçbir şey vermeyeceğini de biliyordum.

Annemin sarsılmaz isteği, benim eve dönüp kendisiyle oturmamdı. Eskiden bana bunca kez vermek için boşuna uğraştığı; şimdi de boyuna artan isteklerine uyarak vermekte olduğu parayla

hep aynı amacı gütmekte olduğunu bilmiyor değildim: Bu da, beni her istediğini yaptıracak hale getirmekti. Bununla birlikte, kaçınılmaz olduğunu sezdiğim bir çatışmayı geciktirmeğe çalışıyordum: Annemin umulmadık cömertliğine her seferinde - o zamanadek hiç şüphesiz onu alıştırmadığım - sık sık ziyaretlerde bulunarak, sevgi dolu bir tavır takınarak karşılık veriyordum. Fakat onun yalnız para isteklerimi hiçbir zaman geri çevirmemekle kalmadığını, hattâ beni her zaman daha fazlasını istemeğe teşvik ettiğini görünce, sonunda şunu anladım: Annemle aramdaki ilişki, Cecilia ile aramdaki ilişkinin tıpkısıydı aslında. Yani ben nasıl paraya dayanarak Cecilia üzerinde egemenlik kurmak istiyorsam, annem de paraya dayanarak benim üzerinde egemenlik kurmak istiyordu.

Fakat benzerlik burada sona eriyordu. Ben Cecilia'ya benzemiyordum çünkü, hele annem de bana benzemiyordu. Gerçekten, ikimizin de ayrı ayrı nedenlerle paraya hiç önem vermeyişimiz dolayısiyle, Cecilia ile benim aramda paranın para olmaktan çıkmış da aşk ilişkilerimizin bir bölümü olmuş gibi bir hâli vardı. Oysa annemin dini imanı para olduğundan onunla benim aramda para, asıl niteliğini olduğu gibi koruyordu. Sözün kısası, annem beni seviyordu muhakkak, ama bana karşılıksız - yâni sevgi uğruna - para vermeğe hiç

razı değildi ki bu, parayı alışılmış anlamından sıyırıp çıkarmanın da ta kendisi olurdu.

İleride görüleceği gibi oldukça mutsuz bir vesileyle günün birinde annemden daha yüklü bir para isteyince, aradaki bu farkın ne denli doğru olduğunu gördüm. Öğle yemeğinden sonraydı. Annem her zamanki gibi odasına gitmiş, yatağına uzanmıştı. Kolunun birini yüzüne örtmüş, bacaklarını karyoladan aşağıya sarkıtmıştı. Ben de onun başucunda bir koltuğa oturmuştum. Babamla ilgili şeyler soruyordum galiba. Aramızdaki nâdir ortak konulardan biriydi bu, beni de ilgilendirmişti hep. Annem uyumak üzereydi galiba. Gittikçe daha kısa, daha belirsiz cevaplar veriyordu bana. Birdenbire, damdan düşercesine şöyle dedim : «Haaa, hatırıma geldi bak, üç yüz bin liret lâzım bana.»

Kolunu gayet yavaş kaldırdığını, böylece gözünün birini meydana çıkardığını, bu tek gözle de bana baktığını gördüm. Sonra uykulu sesinde bir hoşnutsuzluk çeşnisiyle: «Daha cumartesi günü elli bin liret verdim, bu gün de salı... N'apıyorsun bu kadar parayı?» dedi.

Önceden tasarladığım plâna uygun olarak cevap verdim: «Harcıyacak olduğum paranın bir bölümü bu ancak: Atelyemi onartmağa karar verdim, çok berbat durumda.»

— «Onarımın tümü kaç paraya çıkacak?»

— «Bu paranın en azından üç katına. Duvarların sıvasından başka banyoyu yeniden yaptırmam, yeni perdeler almam, yer döşemesini değiştirtmem gerekiyor...»

Plânımın mükemmel olduğunu sanıyordum. Atelyenin onarıma ihtiyacı vardı gerçekten. Annemden bir ya da bir buçuk milyon koparmak için haklı bir nedene sahiptim demek. Öte yandan annem benim atelyeye karşı hırçınlıkla karışık bir nefret beslediğinden, parasını ne tarzda harcadığımı denetlemek için oraya hiçbir zaman gelmiyeceğinden emindim.

Onun için vereceği cevabı güvenle bekledim. Annem hiç kımıldamıyordu. İyice uykuya dalmış gibi bir hâli vardı. Bununla birlikte, yüzünü örtmekte olan kolunun altından iyice uyanık sesi bana kadar geldi: «Bu sefer para vermiyeceğim sana,» dedi.

— «Neden?»

— «Bu yerin efendisi Appia yolundaki bir köşkte oturma olanağına sahipken ona bir milyon liret vermeği gereksiz buluyorum da ondan.»

Sözü nereye getirmek istediğini anladım ve seçtiğim bahanenin ondan para sızdırmak için baş vurmamam gereken tek çâre olduğunu farkettim. Ama yine de şaşırmış gibi yaparak: «İyi ama onunla bunun ne ilgisi var?...» dedim.

Annem yavaş, sert ve tek düzenli bir sesle :

«Buraya yerleşmek niyetinde olduğunu üstü kapalı tarzda anlattın bana,» dedi. «Kendin de gördün: Ben de sana kararını vermek için bol bol vakit bırakmak gibi bir anlayış gösterdim. Ama şimdi de gelmiş, atelyeni onartmak için para istiyorsun benden. Bundan da senin sözünde durmadığın gibi bir sonuca varıyorum.»

Biraz öfkeli, cevap verdim: «Hiçbir söz vermiş değildim sana. Seninle oturmak istemediğimi de hiçbir zaman gizlemiş değilim.»

— «Öyleyse Dino'cuğum, bu sefer sana para vermiyeceğim dersem, buna da şaşmaman gerek.»

Oysa iki gün önce Cecilia'ya cebimdeki son elli bin liŗeti vermiştim. Cecilia da o gün öğleden sonra gelip buluşacaktı benimle. Daha önce de birkaç kez yapmış olduğum gibi, ona hiçbir şey de vermiyebilirdim tabii. Ama bundan sonra böyle bir şey yapamıyacağımı birden farkediverdim. Para verince ona sahip olduğum gibi bir kuruntuya kapıldığım için değil de, bunun tersi bir sebepten : Şimdi para, Cecilia'nın ele geçmezliğine, bunu doğrulayan ve çapraşık hâle sokan yeni bir görünüş ekliyordu: Çıkar gütmezlik görünüşüydü bu. Mademki kendini para karşılığında vermiyordu, ben de ona para vermek için dayanılmaz bir istek duyuyordum. Cinsel eylemle ona sahip olmayı başaramayınca da, bu eylemi gittikçe daha sık tekrarlamak eğilimini duyuyordum nitekim. Aslında

para da cinsel eylem gibi, sahip olma kuruntusunu bir an için veriyordu bana. Peşinden her zaman derin bir hayal kırıklığının geleceğini bile bile, bu ânden vazgeçemiyordum artık.

Koluyla yüzünü örterek hep öyle yatmakta olan anneme baktım. Sonra ben parayı verince elini kapatırken öpeyim diye bana dudaklarını sunan Cecilia'yı düşündüm. Muhtaç olduğum parayı elde etmek için de işi cinayete kadar vardırabileceğimi hissettim. O sırada gözüm annemin gözleri üzerinde tuttuğu eline ilişti. Sıska parmaklarının herbirine değerli taşlarla süslü kocaman birer yüzük takmıştı. Cecilia'ya hiç değilse bir kaç ay süreyle istediğim kadar para vermeme bu yüzüklerden bir teki yeterdi. Sonra da, bilmem neden, oda hizmetçisi Rita'ya sataşmağa kalkıştığım gün annemin takındığı çıkarcı olmakla birlikte hoşgörür tavrı hatırladım. Birdenbire de plânlarımı değiştiriverdim. Kalktım, gidip yatağın üzerine oturdum, hesaplı bir yumuşaklıkla: «Anne,» dedim. «Açık konuşacağım seninle. Atelyeme çeki-düzen vermek için değil de başka şey için para lâzım bana.»

— «Neymiş o?»

— «Bana birsürü şey sormadan istediğim parayı verirsen daha iyi edersin. Bazı şeyleri söylemek kolay olmuyor.»

— «Oğluna verdiği paranın nereye harcandığını bilmek bir annenin hakkıdır.»

— «On altı yaşındaki oğluna, belki; ama otuz beş yaşındaki oğluna değil.»

— «Anne her yaşta annedir...»

— «Peki öyleyse, bir kadın için lâzım bu para bana.»

Bunları söyledikten sonra anneme baktım. Hep kımıltısızdı, yine uykuya dalmış gibi görünüyordu. Fakat sesi bana dek geldi: «Kötü bir kadın herhalde?»

— «İyi ama anne ortada bir genel kadın olsaydı, üç yüz bin liret ister miydim senden?»

— «Dürüst bir kadın kimseden para almaz.»

— «Ama diyelim ki bu kadına gerçekten para lâzım.»

— «Ayağını denk al, Dino, öyle kadınlar vardır ki para çekmek için bir sürü yalan uydurabilirler.»

— «Sözkonusu olan yalan değil de yiyecek, giyecek, ev kirası gibi en gerekli şeyler...»

— «Yani sözün kısası, onun her masrafını sen görüyorsun, ha?»

— «Yoo, tam öyle değil, azıcık yardımda bulunayım istiyorum ona bir süre için.»

Annem: «Baldırı çıplağın biri desene,» dedi. «Kendi çevrende evli bir kadınla ilişki kursan ne iyi olurdu, Dino. Senden hiçbir şey istemiyecek, yaşantın üzerinde de hiçbir etki yapmıyacak bir kadınla.»

Alay etmeksizin cevap verdim: «Benim çevrem o çeşit kadınların bulunduğu bir çevre değil.»

Annem: «Senin çevren benim çevremdir,» dedi. «Çok dikkatli ol Dino, bugünkü günde her yerde sürten bu ne idüğü belirsiz kadınlardan hastalık da kapabilir insan.»

— «Bugüne dek bir şey kapmadım, ileride de bir şey kapmam.»

— «Sen yokken kimlerle sürtüyor bu kadın, biliyor musun? Yine söylüyorum, Dino, dikkat et. Herhalde biliyorsundur, kimi durumlarda bir takım ihtiyat tedbirlerine başvurulur, başvurulmalıdır da hattâ.»

— «Sevişirken ne yapmam gerektiğini de söyliyeceksin bana nerdeyse!»

— «Hayır, ama kulağını bükmek istiyorum. Oğlumsun alt tarafı, sağlığına da göz-kulak olmam gerek.»

— «Uzun lâfın kısası, anne, verecek misin bu parayı bana?»

Annem gözlerinin üstünde tuttuğu elini kaldırdı, bana bakarak sordu: «Kim bu kadın?»

Tam da Cecilia'ya yaraşan bir cümleyle cevap verdim: «Bu kadın bir kadın işte.»

— «Gördün mü, para istiyorsun ama bana güvenmiyorsun.»

— «Güvenmemek meselesi değil ama adı Ma-

ria imiş, Clara imiş ya da Paola, sana ne bundan?»

— «Adını sormadım sana, kim bu kadın dedim. Kız mı kadın mı, çalışıyor mu, boş mu oturuyor, öğrenim mi yapıyor, kaç yaşında, kalıbı kıyafeti nasıl?»

— «Vereceğin üç yüz bin liretçik alt tarafı, amma da çok şey istiyorsun bunun için.»

— «Unutuyorsun galiba: Hesaba otursaydık da sana şimdiye dek verdiklerimi şöyle bir toplasaydık, o küçümsediğin üç yüz bin liretçiği bir kaç katıyla çarpmak gerekirdi.»

— «Yaa! Bana verdiklerinin hesabını tuttun mu?»

— «Tuttum tabii.»

— «Vallaha anne, hiç değilse şimdi cevap vermek istemiyorum sana. Ama sen bana kestirmeden söyle, verecek misin bu parayı, vermiyecek misin?»

Annem yüzüme baktı: Epiy kararlı, hattâ umutsuz görünmüş olmalıydım ona besbelli, ki patavatsızlığını daha ileriye vardırmadı. Esnemek istiyor da bunu durduruyormuş gibi yaparak : «Peki, anlaşıldı,» dedi. «Al şu anahtarı, banyoya git. Kasa nerde, biliyorsun. Şifreyi de biliyorsun: Aç, kırmızı bir zarf orada, al onu, bana getir.»

Kalktım, banyoya gittim, o meşhur kulpu çevirdim; fayans karoyu, sonra da kasanın kapısını

açtım. Tahvil tomarlarının üstünde turuncu bir zarf vardı sahiden. Elime alıp şöyle bir tarttım : Ağırlığına bakılırsa on binlik banknotlar hâlinde yarım milyon liret olmalıydı içinde en azından. Zarfı götürüp anneme verdim: Soluk soluğa idi, uykuluydu, yatağın kıyısına oturmuştu şimdi. Zarfı açtı, parmaklarının ucuyla bir, iki, üç, dört, beş tane on bin liretlik banknot çıkardı: «İşte, bunları al şimdilik,» dedi.

— «İyi ama, en azından beş yüz bin liret var bu zarfın içinde!» diye bağırmaktan kendimi alamadım.

— «Daha çok var hattâ. Ama bugünlük sana bu kadarını verebileceğim ancak. Şimdi de götür zarfı yerine koy, kasayı kapat, anahtarı getir, beni yalnız bırak. Çok yorgunum, dinlenmek istiyorum.»

Dediklerini yaptım. Fakat zarfı kasaya koyarken, ötedenberi çok kuşkulu olan annemin bana gösterdiği güvenden ötürü şaşmaktan da kendimi alamadım. Pek âlâ zarfı açabilir, içinden biraz daha para alabilirdim. Hemencecik de şunu anladım: Annem bana güveniyordu, çünkü (deyim yerinde ise) doğduğum günden beri hemen hemen göze batarcasına, fakat içtenlikle, paraya önem vermemiş, hattâ küçümsemiştim onu. Ve değişenin annem değil de ben olduğumu anladım: Cecilia'ya vermek için şu anda annemin parasını çalmağa kendimi

pek âlâ niyetli buluyordum. Bana yeterince para vermezse sonunda düpedüz hırsızlık edeceğimi de şimdiden anlıyordum. Evet, değişmiştim. Fakat annem bu değişikliğin farkında değildi henüz ve eskisi gibi bana güven beslemeğe devam ediyordu. Kasanın kapısını kapattım, karoyu yerine koyup odaya geldim. Annem yine yatağa enlilemesine, sırtüstü yatmış, bir kolunu gözlerinin üstüne koymuştu.

Eğildim, anahtarı eline verdim ama parmakları tutmadı, anahtar da yastığın üstüne düştü. Boyalı, zayıf yüzüne dudaklarımı değdirerek : «Allahaısmarladık anne,» dedim. Hafifçe inleyerek cevap verdi bana: Bu sefer sahiden uyumuştu. Ayaklarımın ucuna basarak dışarıya çıktım.

Bu elli bin lireti ikiye bölmeğe karar verdim: Yirmi binini kendime, otuz binini Cecilia'ya ayırdım. Ertesi gelişinde onun para canlısı olduğunu doğru çıkarma olanağını elde edecektim bununla, çok lâzımdı bu da bana artık. Ama, daha önce de demiştim ya, Cecilia'ya para verdiğim ölçüde o kaçıyordu benden; ve ne kadar çok para verirsem, o kadar daha az benimmiş gibi görünüyordu bana. Öte yandan, Cecilia'ya sahip olamama kaygısına, rakibimin belki ona sahip olduğu gibi bir kuşkunun verdiği kaygı da ekleniyordu. Luciani'nin Cecilia'ya sahiden sahip olduğu düşüncesi zihnimi gittikçe daha çok kurcalıyordu gerçekten; bana o

kadar yetersiz görünen o basit cinsel ilişkiyle hem. Benden daha az aydın ve içgüdüsüne daha çok bağlı olan aktörün, benim başarı kazanamadığım bir noktada, tersine, başarı kazanmasından korkuyordum kısacası. Ve sahip oluşun, cinsel eylemin içinde olmaktan çok, bu eylemin ona konu olan kişide yapacağı etkide olduğunu düşünerek, Cecilia'yı Luciani ile olan ilişkileri üzerinde boyuna sorguya çekmekten bıkıp usanmıyordum bir türlü. İşte bu sorgulardan biri, örneğin:

— «Dün Luciani'yi gördün mü?»

— «Evet.»

— «Yalnız gördün mü, yoksa seviştin de mi?»

— «Biliyorsun pek âlâ: Sana onu gördüm, dedim mi seviştim de demektir bu.»

— «Çok mu seviştiniz?»

— «Her zamanki gibi.»

— «Çok mu sevişirsiniz her zaman?»

— «Gününe göre.»

— «Benimle mi sevişmekten daha çok hoşlanıyorsun, onunla mı?»

— «İkiniz de başka başka şeylersiniz.»

— «Yâni?»

— «Ayrı işte.»

— «Nerde peki bu başkalık?»

— «O senden daha sevimli.»

— «Sevimli olması hoşuna gidiyor mu?»

— «Onun davranışı da öyle.»

— «Evet ya, hoşuna gidiyor mu bu gitmiyor mu?»

— «Hoşuma gitmeseydi onunla düşüp kalkmazdım.»

— «Onunla aramda diğer başkalıklar da var mı?»

— «Evet, biz sevişirken konuşur o.»

— «Ne der?»

— «Sevişirken ne denirse onları der işte.»

— «Ben de sana söylüyorum böyle sözleri bazen.»

— «Hayır, hiç konuşmazsın sen. Tek bir kez konuştun benimle. O zaman da «kaltak!» dedin.»

— «Hoşuna gitmedi mi?»

— «Hayır, hoşuma gitmedi.»

— «Onunlayken sana söylediklerinden hoşlanıyorsun demek?»

— «Onunlayken bana söylediklerinden, seninleyken de senin susuşundan hoşlanıyorum.»

— «O sana sahip olduğu zaman ne duyuyorsun peki?»

— «Anlatılabilecek şeyler değildir bunlar.»

— «Benimle olduğun zamankinden daha çok şeyler mi duyuyorsun?»

— «Bilmem ki.»

— «Nasıl, bilmez misin?»

— «Hiç düşünmedim.»

— «Şimdi düşün öyleyse.»

— «Peki öyleyse, beni sevdiğini hissediyorum.»

— «Hoşuna gidiyor mu bu?»

— «Sevildiklerini hissetmek bütün kadınların hoşuna gider.»

— «Benimle duyduğundan daha güçlü demek bu his?»

— «Seninleyken de beni sevdiğini hissediyorum.»

— «Bu da hoşuna gidiyor mu?»

— «Gidiyor tabii.»

— «Luciani ile olduğundan daha mı az, daha mı çok?»

— «Başka başka şeyler bunlar.»

— «Anladım. Şimdi de söyle bana: Herhangi bir sebepten ötürü artık Luciani'yi göremiyecek olsan buna canın sıkılır mı, bir boşluk hisseder misin?»

— «Böyle bir şey başıma gelmedi ki nasıl olduğunu bileyim.»

— «Ya başına gelirse?»

— «O zaman düşünürüm. Ama hissederim galiba.»

— «Peki, ya beni göremiyecek olsan?»

— «Bu da başıma gelmiş değil ki.»

— «Tutalım ki geldi.»

— «Bana: «Ayrılmamız gerek,» dediğin zaman bunun beni üzdüğünü hatırlıyorum.»

— «Çok mu üzülmüştün?»

— «Nasıl ölçülebilir böyle şeyler? Üzülüyordum işte.»

— «İyi ama, hangimizi daha çok seviyorsun, onu mu beni mi?»

— «İkiniz de başka başka şeylersiniz.»

Kimi zaman da fizik sevişme sırasındaki duyguları konusunda Cecilia'yı daha yakından sıkıştıramadığımı görünce soruşturmama daha mâsum bir soru eklemeği de deniyordum: «Dün akşam Luciani ile gezmeğe çıktın mı?»

— «Evet, akşam yemeği yedik birlikte.»

— «Nerede?»

— «Trastevere'deki bir lokantada.»

— «Akşamları benimle gezmeğe çıkmak istemedin hiç.».

— «Bahâne yoktu elimde. Resim derslerini gündüz alabilir insan ancak. Luciani ile ise, tersine, onun beni bir film yapımcısına tanıtacağını söyliyebilirim her zaman.»

— «İyi ama, annenle babanın nasıl olup da buna «hayır» diyeceklerine inandırmak istiyorsun beni? Annenle babanı gördüm de üstelik!»

— «Annem, hayır, «olmaz» demez o. Ama babam der. Öyle hasta ki, dikine gitmek istemem onun.»

— «Peki, bırakalım bunu. Trastevere'de bir lokantaya gittiniz demek, ha?»

— «Evet.»

— «Nelerden sözettiniz?»

— «Birsürü şeyden.»

— «Kim daha çok konuştu, o mu sen mi?»

— «Dinlemekten hoşlanırım ben, bilirsin.»

— «Evet... Neden sözetti?»

— «Hatırlamıyorum.»

— «Hatırlamağa çalış. Dün akşamdı bu alt tarafı.»

— «Ama herşeyi hatırda tutamam ben, bilirsin. Beş dakika önce bana söylediklerini bile hatırlamıyorum hattâ.»

— «İyi... Sabret! Lokanta nasıl bir yerdi?»

— «Başka her lokanta gibi.»

— «Adı neydi?»

— «Bilmem.»

— «Büyük müydü küçük müydü. kalabalık mıydı tenha mıydı, bir salonu mu vardı birkaç tâne mi, şık bir yer miydi yoksa külüstür mü?»

— «Diyemiyeceğim vallaha... Bakmadım hiç.»

— «Konuştuğunuz sırada elin masanın altında onun elinde miydi?»

— «Evet. Nerden bildin?»

— «Elini tutmasından hoşlanıyor musun?»

— «Evet.»

— «Çok mu, biraz mı?»

— «Hoşlandığımı biliyorum ama ne kadar, bunu diyemiyeceğim.»

— «Masanın altında dizleriniz değiyor muydu birbirine?»

— «Hayır, yanyana oturmuştuk çünkü.»

— «Elini tuttuktan başka Luciani okşadı mı seni?»

— «Evet, yanağımı okşadı, boynumdan öptü.»

— «Sözleri hatırlamıyorsun da okşayışları hatırlıyorsun.»

— «Hatırlıyorum: İstemiyordum çünkü...»

— «Kavga mı ettiniz?»

— «Hayır, ama yapmak istemediğim şeyleri yapayım istiyor o hep.»

— «Ne gibi meselâ?»

— «Söylemiyeceğim, söylersem kızacaksın çünkü.»

— «Hayır, kızmıyacağım, söyle hadi.»

— «Elini tutayım istiyordu, ama nerede, biliyor musun... Anladın mı?»

— «Evet, anladım, peki sen n'aptın o zaman?»

— «Bir süre yaptım, sonra bıraktım. Evet ama, nen var kuzum?»

— «Hiiiç. Ama bunu yaparken zevk alıyor muydun?»

— «Ona zevk vermek zevk veriyordu bana.»

— «Diyelim ki ben de aynı şeyi yapmanı istedim, bana da zevk vermekten zevk duyacak mısın?»

— «Galiba evet. Başka birine zevk verdiğini

bildiği için insanın zevkle yaptığı o kadar çok şey vardır ki.»

— «Başka biri mi? Herhangi bir kimse mi?»

— «Hayır. Başka biri diyorsam sen ya da Luciani demek için, yâni!»

— «Anladım. Sonra n'oldu peki?»

— «Yiyip içtik, insan lokantada yiyip içer, değil mi ya?»

— «Ne yedin?»

— «Hatırlamıyorum. Yediğim şeye dikkat etmem hiç. Her zamanki şeyler işte.»

— «Başka na'ptınız? »

— «Luciani çalgıcıları çağırdı, Napoliten şarkılar söylediler bize.»

— «Hangilerini?»

— «Unuttum.»

— «Napoliten şarkıları sever misin?»

— «Severim galiba.»

— «Sever misin, sevmez misin yâni?»

— «Eh, yerine göre. Lokantada, evet. Ama gelip de ben uyurken söylerlerse, hayır.»

— «Sonra n'aptınız?»

— «Ne mi yaptık? Başka hiçbir şey yapmadık.»

— «Bahse girerim ki Luciani sapı yaldızlı kâğıda sarılı bir gül almıştır sana. Lokantalarda do-

laşarak çiçek satan o kızların birinden almıştır bunu, ha?»

— «Haa, evet, sahi, nerden biliyorsun?»

— «Çok şeyler biliyorum ben. Burnuna götürüp kokladın onu, değil mi? Bunu da biliyorum bak.»

— «Çiçek verildi mi böyle yapar insan, değil mi ya?»

— «Luciani'nin sana çiçek verişinden hoşlandın mı?»

— «Evet.»

— «Yemekten sonra nereye gittiniz peki?»

— «Sinemaya.»

— «Neydi gördüğünüz filmin adı?»

— «Bilmiyorum.»

— «Hangi aktörler oynuyorlardı?»

— «Diyemiyeceğim vallaha... Adlarını bilmiyorum.»

— «Peki ama neler olup bitiyordu filmde?»

— «Bir amerikan filmiydi galiba. Atlı adamlar vardır hani, tabancayla ateş ederler.»

— «Kovboy filmi yâni. Sinemada da elele tutuştunuz mu?

— «Evet.»

— «Öpüştünüz mü?»

— «Evet.»

— «Seviştiniz mi?»

— «Evet.»

— «Nasıl? Sinemada mı seviştiniz?»

— «Yerlerimiz en dipte, bir sütunun arkasındaydı. Sinema da yarı yarıya boştu.»

— «Nasıl seviştiniz peki?»

— «Ben onun kucağına oturdum.»

— «Hoşuna gitti mi bu?»

— «Hayır, çok korkuyordum. Bu işleri de elâlemin bulunduğu yerlerde yapmaktan hoşlanmam sonra.»

— «Niçin yaptın öyleyse?»

— «Canım istiyordu da ondan.»

— «Hoşuna gitti demek.»

— «Hayır, canım istiyordu ama hoşuma gitmedi.»

—«Başka n'aptınız dün akşam?»

— «Bir gece kulübüne gittik.»

— «Hangisine?»

— «Adını bilmiyorum. Via Veneto'nun arkasındaydı.»

— «Nasıldı?»

— «Çok kalabalıktı.»

— «Hayır, salon nasıldı, nasıl düzenlenip süslenmişti, demek istiyorum.»

— «Bakmadım.»

— «Dansettiniz mi?»

— «Evet.»

— «Çok mu?»

— «Evet.»

— «Dansederken kendine doğru bastırdı mı seni?»

— «Hayır.»

— «Neden bastırmadı?»

— «Yaptığımız danslarda tutuşulmuyordu da ondan.»

— «Başka n'aptınız?»

— «Başka bi şey yapmadık. Saat üçe doğru eve götürdü beni.»

— «Arabası var mı onun?»

— «Vardı ama sattı.»

— «Çok parası yok demek, öyle mi?»

— «Şu sırada yok, işsiz çünkü.»

— «Sen para veriyor musun ona arasıra?»

— «Evet, arasıra veriyorum.»

— «Benim paramı mı?»

— «Evet, bana verdiğini.»

— «Sana verdiğim paraları hiç kendine harcamıyorsun demek?»

— «Harcıyorum, bazı öteberi alıyorum. Ama en çoğunu onunla harcıyorum.»

— «Dün akşam parayı o mu verdi, sen mi verdin?»

— «Masrafları bölüştük, sinema paralarını o ödedi, kalanını da ben.»

— «Paranın hemen hemen hepsini sen verdin yâni?»

— «Başka birçok seferler de o vermişti.»

— «Ona para vermek için n'aptın?»

— «Lokantada masanın altından uzattım parayı ona. Gece kulübünde de parayı çantamdan kendisi aldı.»

— «Sonra da seni evine götürdü, taksiyle mi?»

— «Evet.»

— «Seninle birlikte avluya girdi mi?»

— «Evet.»

— «Merdiveni birlikte mi çıktınız?»

— «Evet.»

— «Merdivende seviştiniz mi?»

— «Biraz, bizim kapının önünde.»

— «Birazla ne demek istiyorsun?»

— «Sonuna kadar gitmeden yâni.»

— «Hoşuna gitti mi bu?»

— «Sinemadakinden daha çok hoşuma gitti, daha az korkuyordum çünkü.

— «Sonra?»

— «Sonra ayrıldık.»

— «Sen de gidip yattın mı?»

— «Evet.»

— «Uyumadan önce onu mu düşündün?»

— «Hayır, seni düşündüm.»

— «Beni mi?»

— «Evet, seni, uykum gelene dek seni düşündüm.»

— «Ne gibi şeyler düşündün?»

— «Hatırlamıyorum. Seni düşündüm, o kadar.»

Bir gün sanki Cecilia'nın bende uyandırdığı ele geçmezlik duygusunu doğrulamak istermiş gibi, bir olay geçti, burada anlatmak istiyorum onu. Özellikle Cecilia'nın bana gelmiyeceğini bildiğim zamanlar Balestieri'nin atelyesine gidiyordum sık sık. Yaşlı ressamın öldüğü gün ne hâldeyse yine öyleydi burası. Dul eşi burayı kiraya vermeğe kalkışmamıştı; ya da belki buraya devralanacak bir kiracı bulamamıştı daha doğrusu. Kapıyı Balestieri'nin Cecilia'ya verdiği benim de ondan aşırdığım anahtarla açarak içeriye giriyordum. Şimdi toz-toprak içindeki bu eşyanın arasında; bu az-çok kirli, eski-püskü şeylerden çıkan kokunun içinde, ne aradığımı pek bilmeden, başlıyordum dönüp dolaşmağa. Cecilia ile Balestieri'nin sevişmelerine tanıklık etmiş kara mobilyeler ve kırmızımtrak halılarla dolu bu loş, büyük salonda vakit geçirirken bir ölüm duygusu kaplıyordu içimi: Sanki Balestieri'nin atelyesinde değilmişim de benimkinde imişim ve ölmüşüm de bir hayalet hâline girerek oraya gelmişim sanıyordum kendimi. Bilindiği gibi, hayaletler seviştikleri yere gelirler hep. Cecilia ile aramdaki ilişkiyle, Cecilia'nın Balestieri ile olan ilişkişi arasındaki tiksindirici benzerlikten ayrı olarak, bu ölüm duygusu şöyle bir inançtan ötürü geliyordu bana: Ben de bir bakıma, hem de yaşlı

ressama göre belki daha kesin olarak, ölmüştüm. O sanatından hiçbir zaman şüphe etmemiş, ve -deyim yerindeyse - son nefesine dek resim yapmıştı.

Cecilia'nın duvarları tavana dek kaplayan kocaman, çırpıntılı ve çıplak resimlerine bakarak şöyle diyordum içimden: «Bense, tersine, ressam olarak daha Cecilia ile tanışmadan önce ölmüştüm. Eğer ben de Balestieri gibi Cecilia'nın yüzünden ölmüş olsaydım yaşantım, sanatımda daha önce olup bitenleri doğrulayacaktı ancak.» Her zaman olduğu gibi ressamlığımın geçirdiği bunalım ve Cecilia ile olan ilişkim arasında; şövalemin üzerindeki tuale resim yapma olanaksızlığı ile Cecilia'ya divanın yastıkları üzerinde sahip olmanın olanaksızlığı arasında bir bağın varlığını hissediyordum demek. Balestieri'nin yaptığı resimlerin iğrençliği ve Cecilia ile olan ilişkilerinin niteliği arasında da bir bağ vardı nitekim: Kumların üzerinde darmadağın duran beyazlaşmış kemiklerin, çölde yolunu şaşırmış bir yolcu için taşıdığı anlamın tıpkısı olan karanlık, tehdit dolu bir bağ.

Yine bir gün öğleden sonra Balestieri'nin yaptığı gudubet çıplak resimleri - çözülmemiş bir dilin esrarlı işaretlerini inceler gibi - incelediğim sırada, aralık bıraktığım kapı biraz açıldı, aralığında bir kadın başı göründü. Kadın orada olduğumu anlayınca bana doğru ilerledi. Hemencecik de tanıdım: Balestieri'nin dul eşiydi bu. Cenaze günü yüzü -

köylerdeki cenaze törenlerinde görüldüğü gibi - kalın bir yas peçesi altında sımsıkı saklıydı ama, o günden sonra birkaç kez rastlamıştım ona. İri - yarı, dalyan gibi bir kadındı. Vaktiyle güzel olduğu belliydi. Elli yaşındaydı ama gençliğin izlerini - pörsümüş bir ten üzerinde hafifleyip erimiş gibi - taşıyordu hâlâ: Yüzü pırıl - pırıl bir beyazlıktaydı. Biraz bönce gözleri saydam bir karalıktaydı. Nemli dudaklarının canlı bir kırmızılığı vardı: Olgun kirazların kırmızılığı gibi.

Gençliğinde o da modellik yapmıştı. Cecilia'dan önce Balestieri'nin sevdiği, ya da sevdiğini sandığı tek kadındı. Nikâhla almış, yirmi yıl yaşamıştı onunla. Kadın Latium'un Romalı ressamlara modeller vermeği gelenek hâline getirerek ün yapmış bir köyündendi. Doğup büyüdüğü yerin o köylü edasıyla basitliğini olduğu gibi korumuştu. Beni kocasının atelyesinde bulmakla şaşırmış, hatta kızmış gibi bir hâli olmadığını hemen farkettim. Sıcak ve kalın bir ses, bir köylü sesiyle tanıttı kendini: «Bayan Balestieri.»

Ben çabucak özür diledim: «Bağışlayın, kapı açıktı da, tablolara şöyle bir bakıyim dedim, içeriye girdim,» dedim.

Sevimli bir tavırla cevap verdi: «Rica ederim, sayın öğretmen, ne zaman isterseniz içeriye girebilirsiniz. Kocamın en yakın dostu olduğunuzu biliyorum.»

Onu yalancı çıkarmak yürekliliğini gösteremedim. Yüzüme bakarak gülümsüyordu. Anlıyamadığım, sevgi dolu bir hoşgörüyü andıran bir şey vardı gülümseyişinde: «Gidip sizi atelyenizde aradım, sayın öğretmen,» dedi. «İlgileneceğinizi sandığım bir şeyden sözetmem gerek size. Ama kapınızı açık buldum, içeride olmadığınızı görünce burada olacağınızı düşündüm.»

— «Nasıl düşündünüz burada olduğumu?»

— «Kocamın atelyesinin anahtarının sizde olduğunu biliyordum.»

— «Kim söyledi bunu size?»

— «Binanın kapıcısı, sayın öğretmen.»

— «Benimle konuşmak mı istiyordunuz?»

Sâkin bir tavırla cevap verdi: «Evet. Geçen gün de aradım sizi, ama evde yoktunuz.» Sonra dışarlıklılara özgü, acemice bir aldırmazlıkla: «Bu tablolar hoşunuza gidiyor, değil mi sayın öğretmen?» diye sordu.

Şaşırıp sıkılarak cevap verdim: «Kocanız çok usta bir ressamdı.»

O atelyenin içinde yürüyerek ve duvarlara asılı tablolara bakarak devam etti: «Güzel tablolar, değil mi?» Sonra ekledi: «Hepsi için de aynı model poz verdi, biliyor musunuz sayın öğretmen?»

Bir şey söylemedim. O biraz sonra hep o kinaye dolu tavırla ve biraz bayağılığa kaçan bir alaycılıkla devam etti: «Ne güzel kız, değil mi sa-

yın öğretmen? Şu göğüse, şu sırta, şu kalçalara bakın! Güzel kız diye buna derler işte, değil mi sayın öğretmen?»

Lakırdıyı çevirmek için sordum: «Kocanız sizin resminizi yapmadı mı hiç?»

— «Ooo, çok kez yaptı hem, yıllar oluyor. Ama burada yok onlardan. Biz ayrılınca kocam bütün resimlerimi kaldırıp bana gönderdi. Hepsi bende şimdi. Fakat bu kız kadar güzel değildim ben! Klâsik bir güzelliğim vardı daha çok, heykel yapılı bir kadındım. Bu kızsa tersine, yarı-çocuk yarı-kadın, modern bir güzel, şimdi de böylesini seviyorlar.» İçini çekerek tekrarladı: «Güzel kız sahiden! Ne yazık ki güzel olduğu kadar iyi yürekli değil...»

Saflığı bir yana bırakarak sormaktan kendimi alamadım: «Onu tanıyor musunuz yoksa?»

— «Tanımaz olur muyum? Nasıl olur da tanımam? Zavallı kocam onun yüzünden öldü, denebilir.»

— «Evet, öyle söyledi herkes...»

Onurlu bir tavırla düzeltti: «Evet, söylenenleri biliyorum. Hep bildiğimiz bir takım pis lâflar. Öyle olmuş olsa gerek, ama herhangi başka bir kadınla da olabilirdi bu. Ama hayır, demek istediğim bu değil. Ben demek istedim ki kocam o kızın sebep olduğu gönül yaraları yüzünden öldü.»

— «Ne gibi?»

— «Onun kötü yürekliliği yüzünden.»

— «O kadar kötü yürekli mi bu kız?»

Uslu-akıllı, ölçülü bir cevap verdi: «Kötü yürekli de demiyorum ya. Kadınlar sevdiklerine ya da sevmediklerine göre iyi ya da kötüdürler. Muhakkak olan şu ki kocama karşı kötü yürekli davrandı o kız. Size iyi davranır herhalde!»

Bakışlarında ve sözlerinde gizli belirsiz îmaları anladım nihayet: Cecilia'nın benim metresim olduğunu biliyordu. Şaşırmış gibi yaparak sordum : «Benim ne ilgim var bu işle?»

Köylülere yaraşan acımaklı bir hareketle elini kaldırıp omuzuma bir iki vurdu: «Zavallı öğretmen... Vah zavallı vah!» Sonra yanımdan uzaklaşarak duvarı gösterdi, birdenbire de sordu: «Şu tablo hoşunuza gidiyor mu?»

Yaklaşıp baktım. Acaip bir tabloydu bu, şu bakımdan ki ötedenberi Cecilia'nın çeşitli pozlarda tek başına resmini yapan Balestieri, bu sefer bir çeşit kompozisyonun taslağını çizmeğe başlamıştı: Kirli, katranlı gibi bir zeminin üzerinde Cecilia, solgun bir ışığın içinde çıplaktı, dört ayak üstü duran ve biçimi insanı andıran kara bir şeyin üstüne binmişti. Balestieri'nin en iğrenç tablolarından biriydi bu. Cecilia'nın zaferi hakkında bir fikir vermek için şöyle parlak bir buluş yapmıştı: Kızın bir elini bir zafer edasıyla havaya kaldırtmıştı. Öbür eliyle de üzerine bindiği biçimsiz yaratığın ensesinden sımsıkı kavratmıştı.

Ters bir tavırla: «Fena değil!» dedim.

Balestieri'nin dul eşi tabloya yaklaştı. Hınç dolu bir tavırla baktı ona: «Dört ayak üstü olan bu adam kim, biliyor musunuz?» diye sordu. «Yüzü iyi görünmediği için pek tanınmıyor ama ben biliyorum kim olduğunu. Kocam bu. Kendi resmini bu biçimde çizerek, deyim yerindeyse, bu kızın tepesine çıktığını anlatmak istemiş sanacaksınız belki. Ama hayır, kocam sahiden oynuyordu bu oyunu.»

— «Nasıl?»

— «Kocam dört ayak üstü duruyor, kız sırtına çıkıyor, kocam da odanın orasında burasında dolaşıyordu. Atçılık oynıyan çocuklar gibi. Sonra bir çifte atıyor, kızı bacakları havada, yere düşürüyordu. Pencereden gözlerimle gördüm bir gün onları. Nasıl eğleniyorlardı bilseniz!» Gözleri hep tabloya dikili, bir süre sustu. Sonra ekledi :«Bu tablo hoşunuza gittiyse satayım size,»

Böyle bir teklifi o kadar az bekliyordum ki, bir süre ne diyeceğimi bilemedim, sonra anladım: Dul kadın Cecilia'ya olan tutkunluğumu biliyor, bu durumdan yararlanmak istiyordu. Kötü bir gizli merakı olan, sokakta da kendisine bu merakla ilgili bir deste açık-saçık resim satılmak istenen bir adam gibi utanç duydum birden. Öfkeli öfkeli sordum: «Niçin satın alacakmışım bu tabloyu?»

O sâkin, cevap verdi: «Belki ilgilenirsiniz di-

ye söylüyorum. Birkaç güne kadar bütün tabloları kaldıracağım burdan, atelyeyi kiraya verdim çünkü, yeni kiracı da istemiyor bunları. Çok açıksaçık buluyor. İçlerinden bir tanesini hâtıra olarak almak istersiniz diye düşündüm de.»

— «Nenin hâtırası? Kimin? Kocanızın mı? Pek az tanıyorduk birbirimizi.»

Yine kurnazca acımaklı bir hareket yaptı, omuzuma vurup başını sallıyarak: «Öğretmen, öğretmen, birbirimizi anlamağa çalışalım,» dedi. «Niçin açık yürekli davranmıyorsunuz bana karşı? Saçlarıma kır düştü artık.» Bunu söylerken aralarında birkaç tane ak da seçilen kuzguni kara saçlarını gösterdi. Düz tutamlar hâlinde ortadan ikiye ayırarak ensesinin üzerinde topuz yapmıştı bunları. «Bu kızın rahat rahat anası yaşındayım ben, niçin açık yürekli davranmıyorsunuz bana karşı?»

Bu sefer telefonun durduğu masanın üstüne oturdum. Kadına da oturması için işaret ettim ve onun açık yürekli olmam için yaptığı çağrıyı duymamış gibi yaparak, az-buçuk tehdit dolu bir ağırbaşlılıkla: «Bayan Balestieri, ne demek istediğinizi açıkça söyleyin bana lûtfen,» dedim. «Bir takım îmalar yaptınız ama anlamadım. Bunların ne olduklarını bana açıklayın.»

Biraz gözü korkmuştu, köylü bir kadına yaraşan ağlamaklı bir tavırla cevap verdi: «Kocam pa-

radan yana kötü durumda bıraktı beni maalesef. Siz de ressam olduğunuza göre, onun eserlerini daha iyi anlarsınız da hiç olmazsa bir tanesini satın alırsınız, diye düşünmüştüm. Satmağa çalıştım onları ama anlıyan yok.»

— «İyi ama, meteliğim yok benim,» dedim. «Ressamım ben nihayet, resim yapmayan bir ressam, üstelik.»

İçtenlike şaşırdı: «Tuhaf şey, anneniz çok zengin demişlerdi bana,» dedi.

— «Evet, annem zengin ama ben değilim.»

— «Öyleyse öğretmen, diyelim ki bir şey söylemedim. Söylemedim sayın bu sözleri.»

Ben direttim: «Bir dakika, az önce bir îmada bulundunuz. Niçin hâtıra diye satın alacakmışım bu tabloyu? Kimin hâtırası olarak?»

Güzel kara gözlerini alabildiğine açarak bana baktı: «Bu modelin hâtırası olarak canım,» dedi.

— «Neden peki?»

— «Niçin olduğunu biliyorsunuz pek âlâ.»

— «Bayan Balestieri, anlamıyorum ne demek istediğinizi.»

— «Söylenenleri biliyorsunuz herhalde. Bu kız sizin metresinizmiş diyorlar.»

— «Kim diyor?»

— «Başta kapıcı kadın olmak üzere herkes.»

Şaşırmış gibi yaptım. Sonra kesin bir tavırla ağır ağır: «Haa! Bunun için demeeek! Aldanıyor-

sunuz öyleyse. Hiçbir ilgim yok bu kızla,» dedim.

Dudaklarında suç ortaklığı anlamına da gelen hoşgörür bir gülümseyiş belirdi: «Ah öğretmenim ah!...» dedi ama ben lâf olsun diye sesimi yükselterek onun sözünü kestim: «Size böyledir diyorsam, böyledir bu,» dedim.

Ürkmüş bir salyangoz gibi içine kapanıverdi yeniden. Fakat hemencecik de şöyle dedi: «Size inanıyorum, öğretmen. Ve ne diyorum size, biliyor musunuz? Sizin hesabınıza seviniyorum buna.»

— «Niçin?»

— «Söyledim ya işte: Bu kız güzel ama iyi yürekli değil.»

— «Hangi bakımdan?»

İçini çekerek: «Kocam bunu benden daha iyi söylerdi size,» dedi. «Ama o öldü. İyice anlaşalım bakın, belirli hiçbir şey bilmiyorum. Fakat bildiğim tek şey var: Kocamın Bologna meydanı mahallesinde birkaç milyon değerinde beş odalı bir apartıman dairesi vardı. Ölünce bu apartımanı sattığı meydana çıktı. Fakat milyonların yüzünü bir daha gören olmadı. Buna karşılık bir defter ele geçti. Kocam muntazam adamdı, masraflarını yazmıştı bu deftere. Hemen her sayfada: «Cecilia'ya şu kadar para verdim,» diye yazılıydı.»

— «Bu kızın kocanızı sızdırmakta olduğunu mu söylemek istiyorsunuz yani?»

— «Tamam, öğretmen.»

Yine içini çekti, alçak sesle çabuk çabuk ekledi: «Yere bakar yürek yakar derler ya hani. Bu kız da öyledir işte. Kalpsizdir, yalancıdır, çıkarcıdır. Kocamı aldatıyordu da üstelik, ondan aldığı parayı başka birisine veriyordu.»

— «Parayı başka birisine mi veriyordu?» diye bağırmaktan alamadım kendimi.

— «Tabii. Açlıktan nefesi kokan birine. Gündüzlerini kocamla geçirdikten sonra akşamları gidip onunla buluşuyordu.»

— «Kimdi bu adam?»

— «Saksofoncuymuş. Gece kulüplerinden birinde çalışıyormuş. İkisi de kocamın parasını yiyorlardı. O herif bir araba da satın almıştı hattâ.»

— «Kocanız yüklü paralar veriyordu demek bu kıza?»

— «Milyonlar, efendim, milyonlar. Masraf defterinde hepsi bir bir yazılı. Hem, biliyor musunuz...»

— «Neyi?»

— «Ayrılmıştık ama kocamla arkadaş kalmıştık yine, deyim yerindeyse. Onun için arasıra gelip beni görüyor, bu kızdan da sözediyordu. Kız ondan daha baskın çıkıyordu; kocam da ondan vazgeçemiyor, içini bana döküyordu. Ve inanır mısınız? Onun gibi bir erkek, elinden bunca kadın geç-

miş onun gibi tecrübeli, akıllı bir erkek, oturup ağlıyordu!»

— «Kocanızın gözü pek suluymuş demek!»

— «Ne münasebet! Kolay kolay ağlamazdı o. Yıllar yılı birlikte oturduk, hiçbir zaman ağladığını görmedim. Bu kız onu umutsuz hâle düşürmüştü de ondan ağlıyordu. Sonra ne diyordu, biliyor musunuz? «Bu kız öldürecek beni,» diyordu. Evet, içine doğmuştu bu onun!»

— «Ceci... yâni o kızın parayı verdiği saksofoncunun adı neydi?»

Konunun beni ilgilendirdiğini anladı, işi anladığını sezdirmek istedi bana. Onurlu bir tavırla doğruldu: «Adıyla sanıyla çağırın onu, Cecilia deyin ona,» dedi. «O saksofoncunun adı da Tony Proietti. Via Veneto'nun orda, Kanarya adlı bir gece kulübünde çalışıyor. Eh, bana müsaade artık... Bir kere daha, bağışlayın beni. Ama bu tablolara ilgilenirseniz beni evimde bulabilirsiniz. Adım Assunta Balestieri: Telefon rehberinde var. Tablolardan birini annenize satın aldırabilirsin belki. ha? Kalıyor musunuz, benimle mi gidiyorsunuz?»

Kalmadım, onu selâmladıktan sonra atelyeme döndüm, kendimi divanın üzerine attım ve başladım derin derin düşünmeğe. Cecilia'nın para canlı oluşunun kanıtları çoğalıyordu ama tuhaf değil mi, hiçbir şeyi ispatlamıyordu bu kanıtlar. Ger-

çekten de Cecilia'nın para canlılığı ispatlanır ispatlanmaz bunu yalancı çıkaran bir şey çıkıyordu ortaya hemen. Balestieri'nin dul eşine bakılırsa Cecilia yaşlı ressamdan aldığı parayı sevgilisi Tony Proietti'ye vermekteydi. Bunun doğru olduğu da şundan belli oluyor gibiydi: Dolabında pek az giyecek vardı, mücevher diye de hiçbir şeyi yoktu. Proietti'ye vermediyse, nereye gitmişti Balestieri'nin paraları?

Balestieri'nin dul eşini gördüğümün ertesi günü Cecilia atelyeme gelir gelmez damdan düşercesine sordum: «Tony Proietti kim?»

Çekinmeden cevap verdi: «Kanarya gece kulübünde saksofoncu.»

— «Ne ilgin vardı senin o adamla?»

— «Nişanlımdı.»

— «Nişanlandınız mıydı?»

— «Evet.»

— «Sonra?»

— «Ne sonrası?»

— «Sonra n'oldu yâni?»

Çekinerek cevap verdi: «Beni bıraktı.»

— «Niçin?»

— «Başka bir kızı seviyordu da ondan.»

— «Balestieri nişanlı olduğunuzu biliyor muydu?»

— «Tabii biliyordu. Balestieri ile tanışmadan

bir yıl önce, on dört yaşımdayken nişanlanmıştım Tony ile.»

Şaşakaldım, kekeliyerek: «İyi ama, Balestieri hiçbir şey bilmiyor, kıskançlık ediyor, bu yüzden de bir detektif bürosuna başvurdu demiştin bana hani?» dedim.

Hiç istifini bozmadı: «Balestieri Tony'yi kızkanmıyordu, Tony ondan önceydi çünkü,» dedi. «Tony ile nişanlı olduğumuzu hemencecik öğrendi. Başka biriyle kendisini aldattığımı sanınca da kıskançlık etmeğe başladı.»

— «İyi ama, bir başkası var mıydı sahiden?»

— «Evet, ama kısa sürdü bu zâten.»

— «Tony'nin zamanında mı oldu bu iş?»

— «Hayır, Tony ile biz ayrıldıktan hemen sonra.»

— «Ama Tony'nin senin Balestieri ile düşüp kalktığından haberi var mıydı?»

— «Nasıl düşünebilirsin böyle bir şeyi?... Bilseydi öldürürdü beni!»

— «Uzun sözün kısası, kimdi senin ilk sevgilin?»

— «İlki mi? Ne demek istiyorsun?»

— «İlk kez seviştiğin kimse yâni.»

— «Tony.»

— «Kaç yaşındayken?»

— «Dedim ya işte: On dört yaşımdaydım.»

— «Ya şimdi, Tony'yi hiç görmüyor musun artık?»

— «Bazen rastlaştığımızda selâmlaşıyoruz.»

— «Bir şeyi daha söyle: Balestieri sana para veriyor muydu?»

Bir süre yüzüme baktı, sonra her zamanki esrarlı çekingenliğiyle cevap verdi: «Evet, veriyordu.»

— «Az mı çok mu?»

— «Duruma göre.»

— «Hangi duruma göre?»

Yine sustu, sonra: «Ben almak istemiyordum,» dedi. «Ama o zorla para vermek istiyordu bana.»

— «Yâni?»

— «Zorla işte. Tony'nin meteliksiz olduğunu öğrenmişti. Akşamları Tony ile ben gezmeğe çıktığımızda sinemaya bile gidemiyeceğimizi biliyordu. O zaman bu parayı alayım diye zorladı beni, ben de Tony'ye verdim.»

— «Parayı Tony'ye vermeğe Balestieri mi zorluyordu seni?»

— «Evet.»

— «İlk kez nasıl oldu bu iş?»

— «Paramız olmadığı için akşamları sokaklarda geçiriyoruz, demiştim. O zaman bir tane on bin liretlik çıkardı, avucuma koydu: «Al bunu, sinemaya gidersiniz,» dedi.»

— «Sen n'aptın?»

— «Ben istemiyordum bu parayı ama alayım diye zorladı. «Almazsan benimle seviştiğini Tony'ye söylerim haaa,» dedi. Ben de aldım.»

— «Sonra da para vermeğe devam etti mi sana?»

— «Evet.»

— «Daha yüklü paralar da verdi mi?»

— «Tony ile benim evleneceğimizi, ev kurmamız gerektiğini bildiği için oturacağımız eve kendi parasıyla eşya almağa zorladı beni.»

— «O eşya n'oldu?»

— «Tony'nin evinde duruyor, ona bıraktım.»

— «Otomobil n'oldu peki?»

— «Hangi otomobil?»

— «Balestieri Tony'ye bir de araba almamış mıydı?»

— «Evet, aldı, kamyonetle pikap arası bir şeydi. Kim söyledi bunu sana?»

— «Balestieri'nin karısı.»

— «Haa! O mu?»

— «Tanıyor musun sen onu?»

— «Evet. Gelip beni buldu, parayı ona vereyim istiyordu.»

— «Sen ne cevap verdin?»

— «İşin doğrusunu söyledim. Kocasının parayı bana zorla kabul ettirdiğini, fakat kocası öyle istediğini için bütün parayı Tony'ye verdiğimi, bende de hiç para olmadığını.»

— «Balestieri ne kadar zaman para verdi sana?»

— «İki yıl kadar.»

— «Tony'ye verdiğin para için ona ne diyordun peki?»

— «Zengin bir amcam var, beni çok seviyor, diyordum.»

— «Tony senden ayrıldıktan sonra Balestieri sana yine para vermeğe devam etti mi?»

— «Evet, ara sıra, ben istediğim zaman.»

— «Sonra öteki gelince, Balestieri de ondan kuşkulanmağa başlayınca, aldığın parayı ona da veriyor muydun?»

— «Onun paraya ihtiyacı yoktu. Babası fabrikatördü.»

— «O da mı bıraktı seni?»

— «Hayır, ben onu bıraktım, sevmiyordum artık çünkü.»

— «Kimi seviyordun?»

— «Seni. Hatırlıyor musun koridorda rastlaştığımızda sana baktığımı? İşte o sırada bıraktım onu.»

— «Balestieri beni sevdiğinin farkına vardı mı hiç?»

— «Hayır.»

— «Hiç benden sözettin mi ona?»

— «Evet, bir defa. Sana tahammül edemiyordu.»

— «Ne diyordu benim için?»

— «Çok kasılıyormuşsun, diyordu.»

— «Çok mu kasılıyormuşum?»

— «Evet. Yaptığın resimleri de hiç beğenmiyordu. 'Resim yapmasını bilmiyor o,' diyordu.»

Bu konuşma, Cecilia'nın para canlısı olduğunu kendime ispatlamak için yaptığım girişimin başarasızlıkla sonuçlandığı inancını bende pekiştirdi; Cecilia para canlısı değildi. Yalnız çıkar açısından bakılamazdı onun kişiliğine. Açıkça görülüyordu ki Balestieri Tony'ye olan üstünlüğünü saksofoncuya sezdirmeden, Cecilia'nın aracılığıyla ona para yedirerek göstermek istemişti. Cecilia da Balestieri'nin çevirdiği bu psikolojik manevraya katılmadan, anlamadan âlet olmuştu. Kısacası, tıpkı benimle olduğu gibi Cecilia içgüdüsüne uyarak sevgiyle paranın iki âlemini birbirinden ayrı tutmağı başarmıştı.

Balestieri de ben de Cecilia'ya para verdiğimize yemin etsek başımız ağrımazdı kuşkusuz. Fakat Cecilia da kendi bakımından aldığı paraya el sürmediğini her zaman ispatlıyabilirdi. Benim ona karşı olan tutumum da Balestieri'ninkine giderek daha çok benzemek eğilimindeydi. Şu farkla ki, yaşlı ressam benden daha ileriye gitmişti. Buna karşılık benim çılgınlığım onunkinden daha büyüktü. Onun kendisine aynalık görevi yapacak hiç bir selefi olmamıştı çünkü ve tuttuğu yolda dur-

mıyacağı, hemen hemen anlaşılır bir şeydi. Benimse, tersine, onun örneği vardı karşımda, bu da attığım her adımda karşılaştığım tehlikeyi haber veriyordu bana. Ama ben yine onun yaptığı yanlışların tıpkısını tekrarlıyor; bu yanlışları da bir çeşit gönül hoşluğu ile yapıyordum hattâ.

IX

Bunlar olup biterken Cecilia beni görmeğe geldiği günler de dahil, Luciani'yi her gün görmeğe devam ediyordu. Öyle ki, uzun zaman bir varsayım olarak kalmış bulunan ele geçmezliği şimdi gözle görülür; yâni artık hesaba katmam, ve şu ya da bu şekilde kendimi uydurmam gereken sâbit bir karakter hâline gelmişti. Kendisine sahip olamamaktan doğan sevgimin, can sıkıntısıyla acı çekme arasında bir gidip bir geldikten sonra, dört bölümden ibaret bir çeşit kusur biçimine bürünmekte olduğunu hissediyordum gerçekten: Cinsel sahip oluşun dışında bir sahip olma girişimi; bu girişimin başarısızlığa uğrayışı; kuduruk bir tarzda ve boşyere cinsel ilişkiye geri dönüş; yeni başarısızlık... derken herşey baştan başlıyordu.

Fakat elimde olmayan tek şey, Cecilia'nın ele geçmezliğine katlanmak, bunu kabullenmek ve kısacası, onu, hiç istifimi bozmadan Luciasi ile pay-

laşmaktı. Balestieri Tony Proietti'yi kıskanmıyordu, Cecilia'nın Tony'yi kendisiyle aldattığını sanıyordu çünkü. Bunu hatırlıyarak kendimi şöyle avutmak istedim: Ben Cecilia'nın aktörle seviştiğini biliyordum ama o, Cecilia'nın benimle seviştiğini bilmiyordu. Başka bir deyişle Luciani'nin karşısında ben, herşeyden habersiz bir kocanın karşısında âşık pozundaydım. Hiçbir âşık sevgilisini kocasından kıskanmamıştır; şundan dolayı ki, kimi durumlarda bilmek sahip olmak, bilmemek de sahip olmamak anlamına gelir.

Zavallı bir avuntuydu bu ama şu çeşit hesaplarla vakit geçirtiyordu bana: Ben Luciani ile olup bitenleri biliyordum ama Luciani'nin benden haberi yoktu. Demek ki Cecilia beni Luciani ile değil de, Luciani'yi benimle aldatıyordu. Öte yandan o, benden sonra gelmişti. Öyleyse Cecilia Luciani'yi benimle değil de, beni Luciani ile aldatmıştı. Son olarak, Balestieri ile de olduğu gibi, bir de para meselesi vardı: Ben Cecilia'ya para veriyordum. Luciani ise ona para vermedikten başka, benim paramı onunla yiyordu. Öyleyse Cecilia'ya para veren bendim, Luciani değil. Buna göre de Cecilia bir bakıma Luciani'yi benimle aldatıyordu. Fakat Cecilia paraya hiç değer vermiyordu, şimdi emindim buna. Öyleyse Cecilia ile benim aramda paranın duygusal bir anlamı olabilirdi: aktör de ona para vermediğine göre Cecilia, Luciani'yi benimle aldatı-

yordu belki. Ve bu böylece, bitmez tükenmez biçimde sürüp gidiyordu...

Bunca güzel düşünceden sonra ortada değişmez ve silinmez olarak kalan basit bir olay vardı: Cecilia Luciani ile sevişiyordu ve seviştiği sürece de ben Cecilia'ya sahip olamıyacaktım: Eksik bir yanı oldu mu sahip olma denemezdi buna çünkü. Cecilia kendisine tam tamına sahip olamadığımı bana unutturmağa çalışsaydı bari! Fakat Cecilia yaşantısında iki erkeğin aynı anda varoluşu sorununu kesin olarak çözümlediğine inanmış bulunduğundan, bana yalnız aktörle olan ilişkilerinden sırası geldikçe ve serbestçe sözetmekle kalmıyor; Luciani ile olan sevişmesinin benliğinde bırakabileceği izleri benden saklamak zahmetine bile katlanmıyordu. Örneğin kendisine sorduğum bir suale:

— «Luciani oramı ısırdı da...» Yahut:

— «Robumdaki o beyaz leke mi? Haa, soyunmadan sevişmiştik de...» diye, aldırmazlıkla cevap veriyordu. Bunları söylerken sesinde hiçbir zevkalma, hiçbir zâlimlik eseri yoktu da yalan uydurmaktansa doğru söylemeyi daha kolay, daha rahat bulan bir kadının huzuru vardı.

Cecilia kendisini Luciani ile paylaşmaktan artık acı duymadığıma öylesine emindi ki, benim önümde Luciani'ye telefonla randevu verdiği; sonra da: «Hadi beni onun evine kadar götürüver...»

dediği bile oluyordu. Nihayet şu da geldi başıma : Yine bir gün Cecilia'yı arabamla Luciani'nin Via Archimede'deki evine götürüyordum. Bir ara damdan düşercesine: «Sen ve Luciani tanışıp arkadaş olabilseydiniz öyle sevinirdim ki...» dedi bana. Hiç sesimi çıkarmadım, ama şöyle düşündüm: Cecilia'nın kafasına göre kurulmuş bir dünya, içinde yaşamakta olduğumuz dünyadan epeyce başka olacaktı. Hiçbir sınırı, engeli olmayan, uluorta ve gerçekdışı böyle bir dünyada kadınlarla erkekler sarmaş-dolaş yaşayacaklar; bütün kadınlar bütün erkeklerin malı olacak; hiçbir kadın tek bir erkekle yetinmeyecekti.

Ama acı çekiyordum. Ve giderek de, acımın yanısıra, bir düşünce kafamda yeretmeğe başlıyor; ben de nasıl olup buna daha önce akıl etmediğime şaşıyordum: Cecilia'dan kurtulmanın belki de tek tarzı, yani ona tam tamına sahip olduktan sonra bunun sonucu olarak onun yanında canımın sıkılmasının tek çaresi, onunla evlenmişti. Cecilia metresimken onun bende can sıkıntısı uyandırmasını sağlıyamamıştım. Şimdiyse, onunla evlenir, evlenmez ben de can sıkıntısı uyandıracağından emin bulunuyordum hemen hemen. Böylece evlenme düşüncesi kafamda gittikçe daha çok yeretmeğe başladı ama, evlenmeğe hazırlanan birinin ötedenberi beslediği umutlardan bambaşka umutlarla: Böyle bir adam sonsuz bir sevgiye kavuşa-

cağını hayâl eder ,bense tersine, sevginin sona ereceğini hayâl ediyordum.

Cecilia'nın evlenince basbayağı bir kadın olacağını; ev işleriyle uğraşıp çevresindekilerle görüşeceğini; hayatından memnun, gıllığışsız bir kadın hâline geleceğini keyifli keyifli gözümün önüne getiriyordum. Sözün kısası, ötedenberi denildiği gibi, «derlitopiu» bir kadın olacaktı o da. Cecilia'nın şimdiki ele geçmezliği de evlenmeği kafasına koymuş olmasındandı belki: Seviştiği erkekler arasında, içgüdüsüne uyarak, evlenip rahatça yaşayabileceği erkeği arıyordu belki. Onunla hem medenî, hem dinî şatafatlı bir nikâh yapacaktım, evlendikten sonra da birsürü çocuk yaptıracaktım. Bu çocuklar da onu kıskıvrak bağlıyacaklar, anneliğin hiç de gizli-kapaklı bir yanı olmayan imgesi içinde hapsetmeğe yardımcı olacaklardı.

Fizik ilişki ile paranın başarısızlığa uğradıkları noktada evlenme düşüncesini böyle benimsemenin saçma, dolayısiyle yersiz olduğunu söyleyenler bulunacaktır. Fakat daha önce de galiba anlatmış olduğum gibi, benim hiçbir çevreyle ve hele annemin çevresiyle hiçbir ilişkim yoktu artık. Bu tam köksüzlük ve sorumsuzluk havası ve can sıkıntısının bu salt boşluğu içinde evlilik, ölü ve anlamsız bir şey gibime geliyordu ve böyle olduğu için de bir işe yarıyordu hiç değilse.

Evlenince de gidip karım ve annemle birlikte

Appia yolundaki köşkte oturmayı tasarlıyordum tabii. Evlilik, köşk, annem ve onun çevresi muammalı ve sevimli bir iblis olan Cecilia'nın basbayağı bir ev kadını olmak üzere gireceği şeytanca tuzağın birer parçasıydı.

Öte yandan evlenme fikri Cecilia ile Luciani arasındaki ilişkileri kesmek için en güvenilir çâre olarak, kendiliğinden doğmuştu içime. Gerçekten de, Cecilia'nın benimle evlenmeği kabul ettikten sonra Luciani'den kendi isteğiyle vazgeçeceğini düşünüyordum. Fakat şurası da gerçekti ki Cecilia karım olursa Luciani ile ya da başka biriyle sevişmeğe devam etmesi ya da hiç kimseyle sevişmemesi, benim için uzun boylu önem taşımıyacaktı herhalde.

Şunu da söylemeliyim ki Cecilia'ya olan sevgimden kendimi kurtarma ihtimalinden ayrı olarak, evlenme yoluyla bulduğum çözüm yolu gözümün önünde şöyle bir umudu da belirtiyordu: Cecilia artık annemin evine yerleşip benim için ayakbağı olmaktan çıktıktan sonra, yeniden resim yapmağa da başlıyabilecektim. Cecilia'yı çocuklarının ve monden yaşantısının ortasında çabalanırken gözümün önüne getiriyordum. Beri yandan ben de bahçenin bitimindeki atelyede sevgili, iffetli, çok aydın resim sanatıma tatlı tatlı adayacaktım kendimi. Balestieri'nin iğrenç, erotik çıplak resimlerinden apayrı bir şey olacaktı bu! Soyut resim va-

roldu olalı yapılabilecek en soyut tabloları yapabileceğimi hissediyordum. Sonunda Cecilia ile annemi orada ektiğim gibi Via Margutta'daki atelyeme dönüp tek başıma yaşıyacaktım.

Bütün bunların benim o zamana dek taşıdığım kişilik ve yaptığım işlerle çelişki hâlinde olduğunu; öte yandan kafamı kurcalıyan sorun'un da bu olmadığını bana söyliyenler bulunacak. Gerçekten: Cecilia'yı sevmek ve resim yapmak birbirine bağlı iki olay değil, birbirine eşit, faka birbirinden bağımsız iki olaydı. Beni resim yapmaktan alıkoyan Cecilia'ya olan sevgim değildi de, resim yapmaktan olduğu kadar Cecilia'ya sahip olmaktan da âcız oluşumdu. Onun için, Cecilia'ya olan sevgimden kurtulmam, yeniden resim yapmağa başlıyacağım demek değildi. Annemin evinden, annemin çevresinden, annemin parasından oldum olası nefret etmiştim zaten ve gidip Via Margutta'daki atelyeye yerleşmiştim, Appia yolundaki köşkte resim yapmanın benim için imkânsız olduğunu hissetmiştim çünkü. İşte şimdi de gelip, nefret etmekte olduğum annemin yanında, bu evde, bu çevrede yaşamağı tasarlıyordum. İnsan ruhunun oynak, ne olduğu önceden bilinemez zeminini meydana getiren çelişkiden başka neyle izah edebilirim bütün bunları? Aslında umutsuzluğa düşmüştüm ve öyle gibime geliyordu ki benim için bir çeşit intihar demek olan annemin yanına dönüş, beni Cecilia'dan

kurtarmağa yaraması şartiyle, şu andaki durumumdan daha iyi idi.

O sırada yaz mevsimindeydik. Günün birinde, Cecilia her zamanki gibi bana sabahleyin telefon ettiği zaman: «Atelyede görüşeceğimiz yerde gidip arabayla Roma'nın dışında şöyle bir dolaşalım,» dedim. Cecilia'nın açık havayı sevdiğini biliyordum ama teklifimi çok aşırı bir istekle kabul edişine şaşırdım yine de. Hiç beklenmedik tarzda şunları da ekledi: «Bugün de yapabiliriz bu işi hattâ, geceye dek bütün günü birlikte geçirebiliriz... Benim bir işim yok.»

Alaycı alaycı sordum: «N'oldu? O çok sert baban benimle gezmene izin veriyor mu şimdi?»

Luciani ile olan ilişkilerini benden gizlemek için başvurduğu yalanı kendisine hatırlatışımdan şaşırmış görünerek açık yürekle cevap verdi:

— «Yok canım, ondan değil. Luciani bu akşam gelemiyecek. Bunun üzerine bütün günü benimle geçirmekten hoşlanırsın diye düşünmüştüm de..»

— «Yaptığı bu iyilik için Luciani'ye çok teşekkür et tarafımdan...»

— «İşte! Sen böylesin zaten! Onun için de bir işin doğrusu söylenemez sana!»

— «Peki peki... Saat on birde gelip seni alırım, öğle yemeğini beraber yeriz.»

— «Yooo, on birde olmasın... Öğle yemeğini Luciani ile yiyeceğim.»

— «Onu görmeden bir gün durman da acaip görünmüştü bana zâten...»

— «Saat üçe doğru atelyeye gelirim.»

— «Tamam, saat üçte.»

Cecilia her zamanki gibi tam saatinde geldi. Yeni bir rob, yeşil bir döpiyes giymiş, bu da ona çok yakışmıştı, söyledim kendisine. Beni biraz şaşırtan, minnet dolu bir acelecilikle hemen cevap verdi: «Senin paranla aldım bunu.» İskarpinlerini göstererek: «Bunları da...», çoraplarını göstermek için bacağını uzatarak: «Bunları da...» diye ekledi. «Sözün kısası, baştan ayağa sen giydirmiş oldun beni.»

Arabayı avludan dışarıya çıkarırken sordum: «Neden söylüyorsun bunları bana?»

— «Bir seferinde benden böyle şeyler duymaktan hoşlandığını söylemiştin de ondan.»

— «Doğru. Ama yalnız baştan ayağa değil, içerde de sırf benim olduğunu bilmekle çok daha hoşlanacağım.»

— «Nerde içerde?»

— «İçerde işte.»

Sivri yan dişlerinin üzerinde dudaklarını hafifçe yükselten o biraz çocuksu gülüşüyle güldüğünü gördüm: «İçerde kimsenin değilim ben,» dedi. «İçeride akciğerlerim, yüreğim, karaciğerim, barsaklarım var. N'apacaksın onları?»

Keyfi yerindeydi, bunu da söyledim ona. Gü-

lerek cevap verdi: «Seninleyim de keyfim onun için yerinde.»

— «Teşekkür ederim. Çok nâziksin.»

Halk meydanını bir baştan öbür başa geçtim, Tiber nehrini aştım, Cola di Rienzo sokağının sonuna dek gittim, Vatikan'ın eğik duvarlarının çevresinde dolaştıktan sonra Via Aurelia'ya saparak Fregene'ye doğru ilerledim. Cecilia kımıltısız, yanımda oturuyordu. Boynu dimdikti. Gür kıvırcık saçları yuvarlak yüzünü çevrelemişti. Ellerini de kucağına koymuştu. Bir yandan arabayı sürerken arasıra da yan gözle ona bakıyor; onu hem muammalı şekilde arzulanır, hem ele geçmez hâle sokan şu niteliklerin kendisinde bulunduğunu bir kez daha seziyordum: Yüzünün çocuksu görünüşü, ki küçük ağzının köşelerinde, teni üzerinde çok hafif yarıklar meydana getiren incecik çizgiler bu çocuksu görünüşle çelişki halindeydi. Sivri omuzlarının nârinliği, ki iri memelerin dolgunluğu bu nârinliği yalancı çıkarıyordu sanki. Belinin esnek inceliği, ki kalçaların yuvarlaklığı ve baldırların tombulluğu bu inceliğe uymamaktaydı. Kucağında da kirli bir beyazlıktaki, fakat yine de çekici, hattâ belki güzel olan, çirkin iri elleri: Çirkin bir şeyin güzel olduğu söylenebilirse tabii. Hiçbir zaman kendisine bu kadar benzeyen, yâni hem öfkelendirici hem kaçamaklı bir hâlde olmamış, böylesine de hoşuma

gitmemişti. Roma'dan daha yeni çıkmıştık ki saat altıya, yâni atelyeye döneceğimiz saate kadar dayanamıyacağımı düşünmeğe başladım. On saat vaktim vardı, bu da iki kez sevişmeğe yeterdi: Birisi hemen şimdi, öbürü de akşam yemekten sonra. Şimdi herhangi bir çayırda, akşam yemeğinden sonra da atelyede.

Yol ağaçsız tepeler arasında inip çıkıyordu. Yer maviye çalan yeşillikteki sık, kalın otlarla kaplıydı: Son iki ay içinde yağan yağmurların suladığı toprakta yetişen otlardı bunlar. Fakat gökyüzü berrak değildi henüz: Taşıdıkları yağmurun ağırlığından yükselemez gibi görünen kara bulutlar, bu henüz bahara özgü yeşilliğin üzerinde, kımıltısız tabakalar hâlinde asılı duruyorlardı. Arabayı bir yandan çok hızlı sürerken, öbür yandan da çevreme bakınarak elverişli bir yer arıyordum ama hiçbir şey bulamıyordum: Kimi zaman yol çok yakından geçiyordu, kimi zaman etraf çok açıklıktı, kimi zaman yakında bir çiftlik vardı, kimi zaman da yamaç çok dikti. Bunun üzerine hep konuşmaksızın birkaç kilometre daha yol aldım. Bu sessizliğin içinde de arzumun bütün gücü, bütün kudurukluğu ile doldurdum benliğimi. Nihayet üzerinde bulunduğumuz yolu enlemesine kesen ilk yola saptım. Cecilia sordu: «Deniz kıyısına gidecektik hani?»

Cevap verdim: «Şimdi sevişmek için kuytu bir

köşeye gidiyoruz. Sonra da deniz kıyısına gideriz.»

Hiçbir şey söylemedi. Beyaz ve taşlı köy yolunda arabayı son hızla sürdüm. Çıtırdayan taşlar üzerinde hoplaya zıplaya bir kilometre yol aldıktan sonra manzara, umduğum gibi, değişmeğe başladı. Artık ağaçsız, otlak tepeler kalmamıştı da küçük çayırlıkların bitimlerinde yükselen, korularla kaplı yamaçlar başlamıştı. Çayırlıklarda da atlarla koyun sürüleri otluyordu. Aradığım da buydu zaten. Arabayı tahta bir çitin yanında durdurdum, Cecilia'ya: «İnelim,» dedim.

Dediğimi yaptı, ben önden gideyim diye kenara çekildi. Hiç sebep yokken «Sen önden yürü, daha iyi,» dedim. Sesini çıkarmadı, köy yapısı kapıyı itip açtıktan sonra bir keçi yoluna girdi. Çiğnenmiş sık, yüksek otlar içindeki bir izdi bu daha doğrusu. Önüm sıra yürümesini ondan niçin istediğimi anladım o zaman: Kalçalarının hem güçlü hem nazlı çalkalanışını seyretmek istiyordum. Bu hareketi mahsus benim için yapmadığını biliyordum: Her cins dişinin seks bakımından yaptığı çağrı da özellikle bir erkeğe yönelmiş değildir nitekim. Ben onun önü sıra yürümüş olsaydım, ona kılavuzluk ettiğim gibi bir kuruntuya kapılacaktım. Tersine, onu önüm sıra yürüterek bu hareketin, benim varlığımın sonucu değil de onu korunun bir köşesinde bekleyen zevkin sonucu olduğu düşüncesini daha

çok yerleştiriyordum kafama: Evet, zevki ona ben verecektim ama, bu zevkin âleti ben olmayacaktım.

Birbirine dolaşmış, yapışkan otların içinde sessiz sessiz yürüyorduk. Başlarımızın üzerindeki bulut tabakası, sis şeritleri hâlinde tarazlanır gibiydi şimdi, öylesine alçak ve şişkindi, gebe bir kadının karnı gibi tıpkı. Hava sıcak, nemli ve uğultuluydu. Cecilia'nın kalçalarına bakıyordum : Biz koruluğa yaklaştıkça bunlar, tıpkı normal işleyiş temposunu bulmuş bir makine misali, çalkalanışlarındaki gücü ve tekdüzenliliği daha da perçinler gibiydiler. «Yürürken yaptığı bu hareketle az sonra otların üzerine uzandığı zaman yapacağı hareket arasında bir başkalık yok,» diye düşünüyordum. Yakıtla iyi beslenen bir makine nasıl her zaman işlemeğe hazırsa Cecilia da cinsel ilişkiye her zaman hazırdı. Bakışımı hissetmiş olmalıydı. Çünkü döndü, sordu:

— «Nen var ayol, neden hiçbir şey söylemiyorsun?»

— «Canım seni çok istiyor da ondan konuşamıyorum.»

— «Senin canın da beni çeker hep, değil mi?»

— «Hoşuna gitmiyor mu bu?»

— «Yooo, öylece sordum sana işte...»

Bir süre daha yürüdük. Sonra çayırlığın sık otlarının yerini yavaş yavaş koruluğun daha seyrek,

daha yüksek bitkileri almağa başladı. İlk ağaçlar da inişli çıkışlı toprağın üzerinde önce seyrek, sonra gittikçe daha sık, belirmeğe başladılar. Birkaç adım daha gittik ve iki tepe arasındaki küçük bir boğaza geldik. Her yandan ağaçlar fışkırmıştı, sarp zeminin girinti-çıkıntılarını fidanlarla fundalıklar örtüyorlardı. Çevreme bakınarak üzerine uzanabileceğimiz uygun bir yer aradım. Bulduğumu da sandım sonunda. Yosunlarla kaplı, yüksek eğrelti otları ve katırtırnağı fundalıklarıyla çevrili bir düzlüktü burası. Burayı ona göstermek üzereydim ki Cecilia döndü, umursamaz bir tavırla: «Haa! Söylemeği unuttum bak, bugün sevişecek hâlde değilim,» dedi.

Ayağımı tuzağa kaptırmış gibi bir his duydum. «Neden?» diye sordum.

— «Rahatsızım da.»

— «Yalan söylüyorsun!»

Cevap vermedi, eğrelti otlarıyla katırtırnağı fundalıkları arasında birkaç adım daha ilerledi. Yuvarlak, küçük bir tümseğin üzerine çıktı. Benden yana döndü. Eğildi, iki eliyle robunun eteklerini tutarak karnına kadar kaldırdı. İpek çoraplarının sardığı dik ve düz baldırlarını; karnının tâ altında da, kasıklarının arasındaki çıkıntının koyu lekesini ötedenberi slipinin saydam kumaşının belirsizce gösterdiği yerde, bir pamuk tamponun do-

nuk beyazlığını gördüm. «Şimdi inandın mı?» dedi.

Öfkeyle cevap verdim: «Evet, doğru... Sen hep doğru söylersin zaten!»

Hiç ses çıkarmadan eteklerini indirdi, sonra sordu: «Niçin böyle söylüyorsun? Başka günler hiç «olmaz» demedim sana.»

Çılgınca bir duygu vardı şimdi içimde: Kursağımda kalmış olan arzum, ona sahip olamamak yolundaki her zamanki saplantıyla birleşiyordu ve bugün ortaya çıkan engel de hep aynı olan bir durumun birçok imkânsızlıklarından sadece biriydi sanki: «Çok canım çekiyordu seni,» dedim. «Benimle gelerek ve istediğimi yapacağını sandırarak arzumu daha da kamçıladın. Rahatsız olduğunu niçin hemen söylemedin?»

Aldırmaz bir tavırla yüzüme baktı. Tükenmiş bir malın yerine bambaşka ve çok daha ucuz fiyatlı bir malı sürmek isteyen esnafı andırıyordu azıcık. Cevap verdi: «İyi ama, bütün gün beraber olacağız.»

— «Evet ama, sevişmek istiyordum ben.»

— «Başka sefer sevişiriz, yarın belki...»

— «Ama ben bugün, bu anda sevişmek istiyordum.»

— «Çocuksun sahiden.»

Peşinden bir sessizlik oldu. Cecilia başını önüne eğmiş, fundalıklar arasından yürüyordu, bir şey

arar gibi bir hâli vardı. Sonra eğildi, küçük bir tutam et koparıp dişlerinin arasına aldı. Kızmıştım: «Bunun için bütün gün beraber olalım dedim bana,» dedim. «Luciani ile sevişemiyeceğini pek âlâ biliyordun çünkü.»

— «Luciani de sevişmek istiyordu ama sana söylediklerimi ona da söyledim.»

— «İyi ama Luciani daha dün seviştı seninle. Oysa ben üç gündür yüzünü görmedim.»

— «Luciani dün benimle sevişmedi, o da senin gibi üç gün önce seviştı.»

Dişlerinin arasında bir tutam otla oradan oraya giderek, fundalıklar arasında önümden yürümeğe devam ediyordu. Birdenbire öfkeyle sordum: «İyi ama nereye gidiyorsun, ne yapmak istiyorsun?»

— «Senin istediğini.»

—«Ne istediğimi biliyorsun.»

— «Olamaz demiştim ya işte!»

— «Madem ki işi yapamıyacağız, ne yapabileceğimizi bilemiyorum doğrusu.»

— «Şehre dönelim de sinemaya gidelim istersen.»

— «Hayır.»

— «Denize gidelim mi?»

— «Hayır.»

— «Şatoların oraya gitmek ister misin?»

— «Hayır.»

— «Burda mı kalmak istiyorsun?»
— «Hayır.»
— «Eh, gidelim öyleyse.»
— «Hayır.»
— «Peki, ne istiyorsun?»
— «Söyledim ya işte: Seni istiyorum.»
— «Ben de söyledim: Bugün olamaz.»
— «Öyleyse arabaya dönelim.»
— «Sonra nereye gideceğiz?»
— «Bilmiyorum. Gidelim hele...»

Bunun üzerine arabaya doğru geldik, bu sefer de ben Cecilia'nın önü sıra yürüdüm. O kafasıyla değilse bile bedeniyle nereye gittiğini bilir gibi görünürdü hep. Bense onun tersine, nereye gittiğimden habersizdim.

Arabaya binince Cecilia'nın kapıyı iyice kapatmasını bile beklemedim, var hızıyla yola çıktım. Bir türlü durmak, dinmek bilmeyen gittikçe artan bir öfke duymaktaydım: Alevlerinin arasında hep kendini besleyecek yeni şeyler bulan bir yangın gibi tıpkı. Cecilia'ya sahip olamamıştım ya, sanki onu her yerde aptalcasına, inatla arıyormuşum gibi, en uzak benzerlik bana bu imkânı sağlar sağlamaz saplantı hâlinde, sürekli hayâller doğuyordu içime bu öfke yüzünden. Böylece de yer yer otluk, yer yer kırkılmış düzlükler onun karnını; kimi yuvarlak tepeler memelerini; zeminin kimi girinti-çıkıntıları yüzünün ve saçlarının yandan gö-

rünüşünü düşündürüyordu bana. Arasıra iki uzun tepe arasında uzanıp giden yolu görünce öyle gibime geliyordu ki bunlar, sırtüstü yatmış olan Cecilia'nın açık bacaklarıdır; bu iki tepenin arasında onun cinsel organının yarığı bulunmaktadır; arabam da ona doğru koşmaktadır.

Derken topraktan yapılma bu devimsi Cecilia'nın içine arabamla beraber, birdenbire ve olduğum gibi gömüleceğimi sanırken, manzara ânî olarak değişiveriyordu. İki yerine dört tepe çıkıyordu ortaya: Ne bacaklar vardı artık, ne cinsel organ, ne de başka şey; fakat herhangi bir manzara yalnız. Beri yandan da, demiştim ya hani, öyle gibime geliyordu ki bir şeyin peşinde koşarak onu aramaktaydım ama arabamın hızı ona yetişme olanağını yine de sağlıyamıyordu bana. Bu bir şey önümdeydi hep: Nah orada, şu ağaç kümesinin içinde, şu tepenin üstünde, şu vadinin içinde, şu köprünün üzerindeydi. Derken herşey yokoluveriyordu, ben de yeni yeni uydurma amaçlara doğru soluğum kesilircesine koşmak zorunda kalıyordum yeniden. Aynı zamanda da bu kör ve âciz öfke nöbeti içinde bile şöyle belirli bir duygu vardı içimde hep: Cecilia orada, yanı başımdaydı; hem yakındı hem de ele geçmez bir hâlde uzak.

Bilmem ne kadar zaman, böyle bir yoldan öbürüne, rastgele ilerledim. Yol kavşaklarında herhangi bir yöne doğru atıldım. Geriye döndüm. Kâh

deniz kıyısında, kâh küçük koruların ağaçları arasında kilometreleri birbiri ardınca yuttum: Bir saatten fazla sürdü belki bu. Birdenbire, herhangi bir yolun üzerindeyken ânî olarak fren yaptım. Cecilia'ya dönerek: «Bir teklifim var sana,» dedim.

— «Ne teklifi?»

Yolda giderken aklıma gelmemişti bu. Fakat önceki günler, hattâ daha o sabah da Cecilia'yı görmeden evvel bunu düşünmüştüm. Çok tabii bir şey söylüyormuşum gibime geldi onun için: «Benimle evlenesin istiyorum,» dedim.

Sâkin bir kuşkuyla yüzüme baktı ama şaşırmadı: «Benimle evlenmek mi istiyorsun?» diye sordu.

— «Evet.»

— «Niçin bunu şimdi söylüyorsun?»

— «Birkaç zamandır bunu düşünüyorum ama şimdi sırası geldi.»

O bana bakıyordu, ben de uzun uzun çekindikten sonra boşluğa balıklama atlayan bir kimsenin duyacağı o baş döndürücü, zevkli hissi duyuyordum. Ellerini tuttum, çabuk çabuk: «Karım olacaksın,» dedim. «Gidip annemin evinde oturacağız. Zengin olduğumdan haberin yok belki.»

— «Zengin misin sen?»

— «Evet, annem zengin daha doğrusu. Appia yolundaki köşkünde onunla birlikte otururbut sa-

hip olduğu değerli şeyler de benim olacak, bizim olacak yâni.»

O susuyordu hep. Devam ettim: «Olasıya şatafatlı bir düğün yaparız. Kilisede nikâhımız kıyılır, hediyeler gelir, şekerler dağıtılır, çiçekler her yanı kaplar, düğün yemeği yenir, kabul töreni yapılır falan filân. Hemen arkasından güzel bir balayı gezisi yaparız, Kuzeye, İskandinavya'ya; ya da Güneye, Mısır'a gideriz. Dönüşte yaşantın baştan aşağı değişecek. Roma sosyetesinin hanımlarından biri olacaksın, Via Veneto'da yahut İspanya meydanında görülenlerden, hani.»

O hâlâ bir şey söylemiyordu. Ben iki elini sıkarak, gittikçe artan bir öfkeyle devam ettim: «Çocuklarımız olacak, çocuk istiyorum çünkü. Kim bilir kaç çocuğu olacak bir kadın hâli var sende. İki, dört, altı, sekiz çocuk yapacağım sana: Ne kadar istersen.»

Bununla birlikte suskunluğu kaygılandırıyordu beni. Birden sordum: «Eee, ne dersin bu işe?»

Sonunda cevap verebildi nihayet, ağır ağır : «Böyle ulu orta bir şey diyemem. Düşünmem gerek bunun üzerinde,» dedi.

— «Düşün. Cevabını yarın ya da öbürgün vermek ister misin? Nasıl istersen.» Sonra çabuk çabuk ekledim: «Sen cevabını vere dur, biz hemen anneme gidelim, ben de «nişanlım» diye tanıtayım seni.»

Cecilia'nın belki zenginliğimden şüphe edebileceği aklıma gelmişti, bunu kendi gözleriyle görsün de içine güven gelsin istiyordum. Öte yandan onu nişanlım diye tanıtarak bir bakıma güç duruma sokmak, teklifimi kabul zorunda bırakmak istiyordum.

Sordu: «Niçin annene gidecekmişiz? Başka gün tanıtamaz mısın onu bana?»

— «Yok yok, bugün olsun daha iyi. Böylece onu tanımış, bunun nasıl bir iş olduğunu da öğrenmiş olursun.»

— «İyi ama, nişanlın diye tanıtamazsın ki beni. Henüz nişanlanmadık çünkü.»

— «Ne önemi var? Sonunda evlenmezsek anneme senin vazgeçtiğini söyleyiveririm.»

Sanki birkaç saat sonra bana bildireceği kararı hemen vermiş gibi birdenbire, acaip bir tarzda: «Bugün vereceğim sana cevabımı, bu akşam,» dedi.

— Niçin bu akşam? Niçin şimdi değil?»

— «Hayır. Bu akşam.»

Bir şey söylemedim, freni açtım, marşa bastım, yola çıktık. O anda da onu öylesine canım çekti ki yaptığım evlenme teklifi yetersiz bir bedel gibi göründü gözüme âdeta: Sonsuzluğa dek sürecek bir sevgi için değil şüphesiz de, bir tek gelip geçici birleşme için. Cecilia'ya tek bir defa, ama topyekûn sahip olmak için yalnız onunla evlen-

mekle kalmaz, şeytanla anlaşır da lânetli hâle sokardım kendimi, gibime geliyordu. «Lâftan ibaret bu, romantik de üstelik,» diyenler bulunacak bana. Bununla birlikte, lânetlenmek o anda benim için lâftan ibaret değil de pek âlâ mümkün, gerçek bir olaydı; hem inanmadığım öbür dünyada değil de içinde yaşamak zorunda olduğum bu dünyada. Söylemesi acaip ama bu lânetlenişteki anlam, çok uzak bir kurtuluş umudundan da ayrılmıyordu. O kurtuluş ki, Cecilia'ya tam anlamıyla sahip olmayı başardığım gün elde etmeyi hayâl ediyordum onu.

Alaca karanlık bastıracaktı nerdeyse. Appia yolunun servileriyle çamları gökte, uzun bir kırmızı çizgi hâlindeki zemin üzerinde mürekkep gibi kapkara, belirdiler: Bulutlarınn koyu renk çöküntüleri içinde bir yangının ışığı gibi görünüyordu bu çizgi. Romalılardan kalma bu dar yolda çok ağır ilerledim. Eskiden döşenmiş taşların asfalt üzerinde belirdikleri yerlerde yavaşladım. Zaman zaman yıkıntıları, parmaklıkları, yolun kıyısında duran otomobilleri seyrederek vakit geçirdim. Beri yandan Cecilia'ya yaptığım teklifi düşünüyor ve anlıyordum ki evliliği bir amaca ulaşmak için bu amaca yalnız yabancı olmakla kalmayan, hattâ onu inkâr dahi eden birçok çare arasından biri olarak, belki de biraz aşırı bir aldırmazlıkla kullanmıştım. Ruh hâlimi ve niyetlerimi açığa vur-

muş olmaktan korkuyordum birden; öyle ki, inandırıcı olmayı başarmak şöyle dursun, Cecilia'da sırf onu başımdan atmak için kendisiyle evlenmek istediğim gibi nâhoş bir izlenim de uyandırmış olabilirdim. Şöyle düşündüm: «Cecilia belki de evlenme duygusuna gönlünde saygıdeğer bir yer vermektedir. Bense karım olmasını ona böylesine aceleyle teklif ederek bu ülküyü incitmiş olabilirim.» Aradan biraz zaman geçtikten sonra devam ettim:

— «Bana hemen cevap vermek istememekle iyi de yapıyorsun zâten. Evlenme öyle hafiflikle yapılacak iş değildir çünkü.»

Hiçbir şey söylemedi, ben ekledim: «Evlenme, ömür boyunca birleşmek demektir. Hiç değilse ben böyle anlıyorum bunu. Onun için de kilisede, dinî nikâh yapalım istiyorum.»

Hiç beklenmedik tarzda, birdenbire sordu: «Niçin kilisede?»

Ben cevap verdim: «Çünkü dinî nikâh yaparsak sahiden birleşmiş oluruz, hiçbir zaman da ayrılamayız birbirimizden.»

— «Evet ama, sen sofu değilsin ki,» dedi.

— «Senin için yapacağım bunu.»

— «Ben de sofu değilim.»

— «Nasıl? Sofu değil misin? On iki yaşma kadar rahibelerin okuluna gittiğini söylememiş miydin?»

— «Bundan bir şey çıkmaz ki. Rahibelerin

okuluna giderken de sofu değildim, inancım yoktu?»

— «Neye inanıyordun peki?»

Bir süre düşünür göründü, sonra sert, belirli bir titizlikle cevap verdi: «Hiçbir şeye. Ama inanmıyordum dedimse bu konu üzerinde düşünüyordum da düşündükçe inanmadığımı farkediyordum demek değil bu. Hiç düşünmediğim için dinî inanç da beslemiyordum. Şimdi de bu işi düşünmüyorum hiç. Akla hayâle gelen herşeyi düşünüyorum da dini düşünmüyorum. Bir insan bir şeyi hiç düşünmedi mi böyle bir şey onun için yok demektir. Dine karşı eğilim duyuyorum ya da duymuyorum diye değil de, böyle bir nesne yok benim için.»

Arabayı motoru hemen hemen durdururcasına yavaşlattım: «Bugün bunu hiç düşünmüyorsun ama günün birinde düşünebileceğin ihtimalini de yokedemezsin ya.»

Bir süre sesini çıkarmadı, sonra: «İnançlı değilim ben,» dedi. «Rahibelerin orda dinden başka şey yoktu, deyim yerindeyse. Ordayken inanmadım da şimdi artık orda değilken, düşünülecek de birsürü şey varken ne diye düşüneyim onu? Rahibelerin orda dua ederken ne düşünüyordum biliyor musun?»

— «Ne düşünüyordun?»

— «Saati.»

— «Saati mi, niçin?»

— «Duvarda bir saat vardı, ona bakıyordum, dualarımı okurken de saniyelerle dakikaları sayıyordum.»

— «Dua etmek bu denli sıkıyor muydu seni?»

— «Evet.»

— «Niçin?»

— «Bir sürü şey vardır, bunlar çok da sıkıcıdır hattâ, ama hiç olmazsa bir işe yaradıklarını bilir insan. Ama dua, hiç değilse benim için, hiçbir şeye yaramaz.»

— «Kimbilir? Bir gün işine yarar belki.»

— «Sanmıyorum. Günün birinde dine ihtiyacım olacağını aklıma getiremiyorum, bir fazlalık o.»

— «Bir fazlalık mı?»

— «Evet, nasıl söyleyeyim yâni? O varken nesneler filân tarzdadır da, o yokken nesneler yine oldukları gibi kalırlar. Hiçbir şey değişmez: Din de bir fazlalıktır demek.»

— «Bu dünyada ne kadar çok şey için söylenebilir bu!»

— «Neymiş o şeyler?»

— «Ne bileyim, sanat örneğin. Sanat varolmasaydı da nesneler oldukları gibi kalırlardı.»

— «Ama sanat onunla uğraşanı oyalayıp eğlendirir. Balestieri oyalanıyordu. Sen de oyalanıyorsun. Din ise tersine, sıkıcıdır. Rahibe okulunda Sör'lerin sıkıldıkları gibi bir duygu vardır içim-

de hep. Papazlar ve genel olarak dinle uğraşan bütün insanlar da sıkılırlar nitekim. Kiliselerde insanlar nasıl sıkılırlar kim bilir! Kilisedelerken bak onlara, göreceksin, içlerinden bir teki yoktur ki ölesiye sıkılmasın!»

Cecilia ilk kez sözediyordu bana can sıkıntısından. Çok meraklanmıştım; «Sen de sıkılır mısın?» diye sormaktan kendimi alamadım.

— «Evet, arasıra,»

— «Ne duyarsın sıkıldığın zaman?»

— «İçim sıkılır.»

— «İç sıkıntısı nedir?»

— «Nasıl anlatayım bunu sana? Sıkıntı sıkıntıdır işte.»

Ona şöyle demek geldi içimden: «Sıkıntı, bütün ilişkilerin kesilmesi demektir. Seninle evlenmek istiyorsam beni sıkman için, artık acı çekmemek için, artık seni sevmemek için, yâni kısacası seni artık benim için yokmuş gibi bir hâle sokmak için yapıyorum bunu. Nasıl ki senin için de din ve daha birsürü başka şey yok,» ama bu yürekliliği gösteremedim. Zâten o da elini kaldırarak yüzümü şöyle bir okşayıp konuşmamızı beklenmedik bir tarzda kesiverdi: «Şimdi annene gidelim hadi, çok geç olacak yoksa,» dedi.

— «Peki,» dedim ama aynı zamanda da onun böyle birdenbire anneme gitmek isteyişinin nede-

nini sormaktan da kendimi alamadım: Daha demin Cecilia bu ziyareti yapmakta bir çeşit çekingenlik göstermişti çünkü. Düşününce şunu anlar gibi oldum: Cecilia kendisini azâba sokan bir konuşmadan kurtulmak için anneme gitmeyi öneriyordu bana. Cecilia'nın, kendisinden sözedişinden hoşlanmadığını biliyordum gerçekten. Bense, tersine, bunu yapıyordum hep. «İnatla herşeyi üstü kapalı geçmesi ya da susuşu, onu bu tarz konuşmalar yapmağa zorlayışımdan ileri geliyor,» diye düşündüm. Bedeniyle her anda, hangi koşul altında olursa olsun kendini vermeğe her zaman hazır olan Cecilia, sohbetin konusu hâline geldi mi inatla kapanan bir istiridye oluveriyordu: Kapaklarını açmağa ne denli zorlarsanız o denli sıkı kapanan bir istiridye. Cecilia ötedenberi bu tarz konuşmaları bana: «Sevişelim hadi,» diyerek kesmeğe çalışırdı. Elimi tutup karnına götürür, gözlerini yumardı. Vücudünü sunarak geri kalanını benden gizlerdi kısacası. Ama o gün sevişemezdik. Onun için, kendisinden sözedildiğini işitmemenin umutsuz ihtiyacı içinde, elinin altında ne varsa onu sunuyordu bana: Hoşuna gitmediği hâlde, annemi ziyaret etmeği.

Bütün bunları düşünerek arabayı bir süre hiç konuşmadan sürdüm, sonra sordum: «Balestieri hiç senden sözetmez miydi sana?»

— «Hayır, hiç etmezdi.»

— «En çok neden sözederdi?»

— «Kendinden.»

— «Ne derdi?»

— «Seni seviyorum, derdi.»

— «Sonra?»

— «Sonra, hiç. Kendinden, bana olan duygularından konuşmağa devam ederdi. Seven erkekler her zaman ne gibi sözler söylerlerse onlar işte.»

«Balestieri ile aramda bir ayrılık buldum nihayet,» diye düşünmekten alamadım kendimi: Ben Cecilia'ya boyuna kendisinden sözediyordum, Balestieri ise, tersine bütün şehvet düşkünü kişiler gibi, ona kendisinden sözediyordu. «Aslında Balestieri hiçbir zaman Cecilia'yı gerçekten sevmiş değildi,» diye karar verdim.

— «Onun sana kendinden sözetmesinden hoşlanıyor muydun?» diye sordum.

— «Seni seviyorum, dediği zaman bir süre hoşuma gidiyordu bu, ama boyuna aynı şeyi tekrarladığından, sonunda onu dinlemez oluyordum.»

— «Sana senden sözetmesini daha çok mu isterdin?»

— «Hayır.»

— «Senden sözedilmesinden hoşlanmıyor musun?»

— «Hayır.»

— «Niçin?»

— «Bilmiyorum.»

— «Ben sana boyuna kendinle ilgili şeyler soruyorum ya, demek seni sıkıyorum, ha?»

— «Evet.»

Bu çok kesin cevap karşısında soluğum kesildi âdeta: «Senden sözedince, bu yüzden belki benden nefret ediyorsun, ha?» dedim.

— «Hayır, nefret etmiyorum ama sênin lâfını çabuk bitirmeni beklerken vakit geçmek bilmiyor bir türlü.»

— «Sana kendin hakkında sorular sorunca ne hissediyorsun?»

Bir süre düşündü, sonra: «Sana cevap vermemek geliyor içimden,» dedi.

— «Susmak mı geliyor yâni?»

— «Evet. Ya da sırf memnun olasın diye, sana aslı astarı olmayan şeyler söylemek.» Bir süre sustu, sonra birden çenesi açıldı, ekledi: «Düşün bir: Rahibelerin okulundayken ve günah çıkarmam gerektiği zaman kendimden sözetmiyeyim diye işlediğim günahlar uyduruyordum. Papaz da memnun oluyordu böylece. «Pişmanlık getirmen gerek.» deyip Meryem Ana'ya, Aziz Joseph'e okuyayım diye bilmem kaç tane dua veriyordu. Ben de «peki», hep «peki» diyordum ama söylediklerinin hiçbirini yapmıyordum: Hiçbir kötülük yapmamıştım çünkü, hiçbir şeyden ötürü de pişmanlık getirecek değildim.»

Aklımdan şöyle bir düşünce geçti: Aslında bu patavatsız papaz da benim bunca kez yapmak istediğim şeyi yapmak; Cecilia'yı avucunun içine almak. onu günahının içine kapamak, bir yargıya çivilemek istemişti. Telâşlanarak sordum: «Hiçbir zaman yapmadığın şeyleri bana da uydurdun mu?»

— «Evet, kimi zaman uydurmuşumdur belki,» diye baştan savma bir cevap verdi.

— «İyi ama, ne demek istiyorsun? Bana yalan söylediğini mi? Ne zaman?»

— «Belki uydurmuşumdur, dedim ama hatırlamıyorum şimdi.»

— «Hatırlamaya çalış.»

— «Hatırlamıyorum.»

— «Balestieri ile olan ilişkilerin hakkında yalan söyledin mi bana örneğin?»

— «Yemin ederim ki hatırlamıyorum.»

— «Geçmişin üzerinde bana bütün söylediklerin yalan olabilir demek, ha?»

— «Hayır, telâş etme. Yalnız gerektiği zaman yalan söyledim sana.»

— «Ne zaman örneğin?»

— «Şu anda hatırlamıyorum: Gerektiği zaman işte.»

— «Sence yalan söylemek ne zaman lâzım peki?»

— «Nasıl cevap vereyim sana: Lâzım olduğu zaman lâzım işte.»

— «Peki... Şimdi de anneme gidelim hadi. Seni nişanlım diye tanıtırım, en geç bir ay içinde de evleniriz.»

Hiç konuşmadan yolumuza devam ettik, çok geçmeden de Roma'dan kalma eski eserlerle süslü iki sütunun arasındaki âşina parmaklıklı kapıya ulaştık. Her zamanki gibi kapalı değildi de ardına dek açıktı. Sütunların üzerlerindeki iki fener yanıyordu. Tam o sırada da iki-üç araba kapıdan girmeye hazırlanıyordu. Bozulmuştum: «Korkarım ki annemin konukları var, bir kokteyl veriyor, demek istiyorum yâni. N'apacağız?» diye sordum.

— «Sen ne istersen onu.»

«Varmak istediğim amaç için bu toplantı yararlı da olabilir belki,» diye düşündüm: Kendisiyle evlenerek onu içine sokacağım çevre hakkında Cecilia fikir sahibi olacaktı böylece. Eğer, umduğum gibi ,onda yükselme tutkusu varsa, bu fikir lehte olabilirdi ancak. Dalgın dalgın: «Girelim hadi,» dedim. «Seni anneme tanıtırım, bir şey içersin, evi görürsün, sonra da gideriz. Tamam mı?»

— «Tamam.»

Ben de öbür arabaların peşinden bahçe yolunda ilerledim ve evin önündeki hemen hemen dolmuş bulunan alana arabayı, biraz da güçlükle, parkettim. Cecilia arabadan indi, ben de peşinden. Evin kapısına doğru ilerledi. Boynuna doğru dökülen saçlarını ensesine doğru götürüp düzeltmek

için iki eliyle kaldırdı. Utangaçlığı ve onu yenme iradesini gösterirdi bu davranışı onda, biliyordum. Ben de ona yetiştim, koluna girerek fısıldadım: «İşte evlendiğimiz zaman oturacağımız ev, hoşuna gitti mi?»

— «Evet, güzel ev.»

Hole girdik, oradan da giriş katında bulunan dört-beş salondan birincisine geçtik. Daha önce gelmiş birçok konuklar vardı orada. Ellerinde kadeh karşı karşıya dikilmişler, burun buruna konuşuyorlar ve kokteyllerde hep olduğu gibi yan yan bakışarak birbirlerini süzüyorlardı. O zaman bu kasıntılı, kibirli kalabalığı yarmak için Cecilia'yı kolundan tutup ittim. Bütün bu zengin ve ünlü erkeklere, son modaya göre giyinmiş bu boyalı kadınlara baktım. Cecilia'nın da bu iğrenç kalabalıkla sanki içlerinden biriymiş gibi haşır-neşir olduğunu gördüm. Eğer böyle bir şey gerçekten olursa —ki biz evlendikten sonra olabilirdi de— yalnız Cecilia'dan ve ona olan sevgimden kurtulmakla kalmıyacağımı; fakat annemin konuklarından olduğu gibi ondan da nefret edeceğimi düşündüm. O zaman onu bu korkunç kalabalığın içinde kaybetmeyi umdum diye bir çeşit pişmanlık duydum. «Belki de benimle evlenmek istemeyebilir nihayet,» diye bir umut belirir gibi oldu içimde. Evet, Cecilia bana iç sıkıntısı versin istiyordum ama ondan nefret etmek istemiyordum. Ve muhakkak olan şu ki yoksul ve

sevimli bir genç kız hâlinden çıkıp da zengin ve sevimsiz bir kadın hâline girmesi bahasına ondan kurtulmayı istemiyecek kadar çok seviyordum onu.

Bu düşünceleri kafamda evirip çevirirken Cecilia'yı da sigara dumanları, konuşmaların hayhuyu içinde kalabalık arasından geçirerek bir gruptan öbürüne, bir çehreler topluluğundan öbürüne götürmeğe devam ediyordum. Yolumuzun üzerinde de garsonların etraftakilere dağıttıkları çeşitli büyüklük ve renkteki kadehlerle dolu tepsilere sürtünüyorduk. Çok kalabalık bir davetti bu. Annemin paraya kıyarak işleri geniş tuttuğu görülüyordu. Fakat annemin konuklarını şânına lâyık biçimde ağırlamak için harcadığı para, bu konuklardan herbirinin üzerindeki âdeta hadsiz hesapsız zenginliklerin yanında hiç kalıyordu. Bilmem neden, yıllar önce yine böyle bir davet sırasında tıknaz, neşeli ve dinç bir ihtiyarın sıska, solgun benizli ve asık yüzlü başka bir ihtiyara hem gönül alan, hem de bilimsel bir belirsizlik edası taşıyan bir tavırla şunu sorduğunu hatırladım:

— «Sence burada, bu dört duvar arasında kaç para var söyle bakalım, bir sayı ver bana.»

Öteki de ters ters şu karşılığı vermişti: «Ne bileyim canım. Vergi memuru muyum ben?»

Annemin çevresindeki insanlara niçin böylesine derin bir nefret duyduğum sık sık sorunmuştum. Ama bu sözleri hatırlayarak ve çevremde gör-

düğüm yüzlerle karşılaştırarak bunun nedenini ancak o gün anlayabildim nihayet. Gerçekten de, annemin konuklarının yüzlerini şöyle inceden inceye bir yoklayınca açık-seçik olarak şunu anladım titreşimi... Kısaca tek bir davranış yoktu ki, ihtiyarın dediği gibi, konukların burada temsil ettikleri az ya da çok miktardaki paranın dolaysız etkisini taşımasın. «Evet,» diye düşündüm. «Bu kalabalığın içinde para, etle kan biçimine girmiş: Dürüst ve mutlu bir çalışma ile, ya da dalavere ve utanmazlıkla kazanılmış olsun, aynı kapıya çıkıyor hep: Dörtbaşı mâmur şişkoluklarda olduğu gibi kupkuru sıkalıklarda da göze çarpan, insanlıkdışı bir bayağılık bu.

Paralı bir kimse parasızmış gibi davranamıyacağına göre, paranın paradan soğuma olanağını vermediği doğru ise (ki doğrudur) bir kez daha anlıyordum ki ben de elimde olmaksızın bu zenginler topluluğunun bir üyesiydim; sanatımdaki, genel olarak da yaşantımdaki bunalıma —yüz çevirmekle birlikte yakamı da kurtaramadığım— para sebep olmuştu. Ben de zengin olmamayı isteyen zengin bir insandan başka şey değildim demek. Hırpani bir kılıkta gezebilir, kuru ekmek yiyebilir, gecekonduda oturabilirdim: Elimin altındaki para hırpani kılığımı şık giysiler, kuru ekmeğimi nefis yemekler ,gecekondumu da saray hâline sokardı. Çok eski, çok külüstür arabam bile nice lüks ara-

balardan daha lükstü: Canı isterse en tanınmış bir markanın en son modelini alabilecek bir adamın arabısıydı çünkü.

Annemin sesini duyunca irkildim: «Aaaa! Dino burada, ne hoş sürpriz!» diyordu.

Karşımdaydı ama görmemiştim onu. Ya da, görmüşsem bile konuklarının kalabalığı arasında ayırdedememiştim. Şu anda öylesine onlardan biri gibi; her bakımdan onlara benzeyen, benimle hiçbir bağı, hattâ kan bağı bile bulunmayan biri gibi görünüyordu çünkü. Tek başına alınınca annem yine annemdi ama salonlarını dolduran kalabalığın ortasında onu uçuş hâlindeki bir alay kuştan, sürü hâlindeki birçok balıktan ayırdetmek olanaksızdı. Bu yüzden de annem yalnızken kişisel bir nitelik gibi görünebilecek olan ekonomik belirleme, o konukları arasındayken kişilikdışı ve ortak bir mahiyet ediniveriyordu. Kabul salonlarını dolduran bütün bu kalabalık için olduğu kadar annem için de insan şöyle yemin etse başı ağrımazdı: Mavi gözlerinin camı andıran parıltısı ardında gizli şey, ağır mücevherlerindeki gösteriş, sıskalığındaki sinirlilik, makyajındaki aşırılık ve sesindeki çirkin ton, tek başına yapılmış bir deneyin orijinalliği olmaktan çok, üyesi olduğu çevreye özgü, paranın verdiği benzerlikti.

Annem fizik dış görünüşü bakımından konuk-

larına benzediği kadar kısa karşılaşmamız sırasındaki davranışı bakımından da onlara benzerdi: Yalnız olduğu zamanlar insan çok ilgi gösterirdi ötedenberi. Am aldırmazlıktan, aceleden, sersemlikten meydana gelme bir ilgisizlik örneği gibi görünen bir kokteylde annem de ötekiler gibi davranıyor; görmeden bakıyor, duymadan konuşuyordu. Nitekim beni karşılamak için söylediği sevinçli sözlerden hemen sonra, o gün benimle uğraşma olanağını kendisine vermeyen büyük görevler üzerinde, bilmem ne türlü saçma-sapan şeyler söyledi. Sonra çabucak ve sanki lâf olsun diye çevresine bakınarak, tam bir meraksızlıkla ekledi: «Küçük hanımı hâlâ tanıtmadın bana, haber veriyorum bak.»

Cecilia'yı kolundan tutarak az-çok resmî bir eda ile: «Cecilia, nişanlım,» dedim. Beklenmedik bir şey oldu o zaman. Annem sözlerimi ya işitmedi, ya da işittiği hâlde anlamadığı için —yâni sesimi duyduğu, fakat sözlerimin anlamını kavramadığı için—, zâlimlikle ışıldayan bakışını bir süre Cecilia'ya diktikten sonra birdenbire: «Bağışlayın», dedi. «Sonra görüşürüz. Şimdi işim var da...» Ve cevap bile beklemeden, tıpkı denizin derinliklerinde avına çullanan köpek balığının kararlılığı ile, kalabalığın içine dalıverdi. Birisinin geldiğini anlar gibi oldum. Önemli biriydi herhâlde. Annem de beni dinlememişti. Cecilia'yı ona tanıttığım sırada gözleri ileride, bir kapının yanında, bir dâvetin

kalabalığına yeni konukların karışmasından meydana gelen o itiş - kakışa takılmıştı çünkü.

Bir garsonun elindeki tepsiden iki kadeh aldım, birini Cecilia'ya uzattım. Sonra bir pencerenin girintisine doğru götürdüm onu: «Eeeey, ne dersin bu işe?» dedim.

— «Hangi işe?»

Bir süre sustum, sıkıntılı. Cecilia'dan neyi öğrenmek istediğimi kendim de bilmiyordum: Aslında herşeyi, kendim hiçbir şey bilmiyordum çünkü. Onun için rastgele: «Bu dâvete, canım,» dedim.

— «Bu da bir dâvet işte.»

— «Dâvetleri sever misin?»

Hafifçe heyecanlı bir tavırla, biraz sonra cevap verdi: «Sevmem pek. Dumanla gürültü rahatsız eder beni.»

— «Ne düşünüyorsun bu insanlar hakkında?»

— «Hiçbir şey. Hiçbirini tanımıyorum ki.»

— «Burada bulunanlardan bazıları sana yararlı olabilirler, ister misin seni tanıtayım onlara?»

— «Ne gibi yararlı olurlar?»

— «Toplumsal bakımdan.»

— «Ne demek o?»

— «Yâni seninle dostluk kurarlar, sana kendilerini sevdirirler, bunun gibi toplantılara çağırırlar; ya da, erkekseler, sana kur yaparlar. Yararları olabilir bütün bunların. Bu yüzden de birçok

kimseler dâvetlere giderler. Eeey, istiyor musun tanıtayım seni?»

— «Hayır, beni ilgilendirmiyor bu. Bir daha da onları görecek değilim zaten.»

— «Evlenecek değil miyiz? Göreceksin elbet.»

— «Peki, onları o zaman bana tanıtırsın öyleyse.»

Zenginlik konusunu da ele almak istiyordum ama nasıl yapacağımı bilemiyordum. Nihayet: «Buradaki gördüğün insanların hepsi çok zengindir,» dedim.

— «Belli.»

— «Nerden görüyorsun bunu?»

— «Hanımların giyimleriyle, mücevherlerinden.»

— «Sen de onlar gibi olmaktan hoşlanır mısın?»

— «Bilmiyorum.»

— «Niçin bilmiyorsun?»

— «Ben zengin değilim ki. Zenginlikten hoşlanıp hoşlanmıyacağımı bilmek için zengin olmam gerek. Ancak bunu denedikten sonra hoşlanıp hoşlanmıyacağımı söyleyebilirim.»

— «İyi ama, hayâlinde canlandıramaz mısın?»

— «İnsan bilmediği bir şeyi hayâlinde nasıl canlandırır?»

— «Ama parayı seviyorsun, değil mi?»

— «Evet, ihtiyacım olduğu zaman.»

— «Parayı ihtiyacın olmıyacak mı peki?»

— «Şimdi olmıyacak. Senin verdiğin yetiyor bana.»

— «Uzun lâfın kısası, benimle evlenirsen çok paran olacak, sen de burda gördüğün hanımefendiler gibi olacaksın, ne dersin?»

Koyu renk iri gözlerini dâvetliler kalabalığının üzerinde dolaştırdığını gördüm: «Ne görüyor acaba, gördüğü şeyler de benim gördüklerime az-çok benziyor mu?» diye sorundum. Sonra ağır ağır: «Hiç genç kız yok. Annen yaşında kadınlar var yalnız,» dedi.

— «Annem arkadaşlarını ağırlıyor. Gördüğün hanımların hepsinin de az-çok onun yaşında olması tabii bir şey. Ama hâlâ cevap vermedin. Benimle evlenerek bütün bu kadınlar gibi olma imkânına ne dersin?»

— «Bir şey diyemiyeceğim, hiç düşünmedim bunu.»

— «Düşünmenin sırası geldi.»

Yine salona göz gezdirdi, sonra kadehi dudaklarına götürüp bir yudum içti ve bir şey söylemedi. Suskunluk da onun benden kaçış tarzlarından biriydi. Direttim: «Hiç olmazsa şu anda ne düşündüğünü öğrenebilir miyim?»

Az-buçuk sert bir tavırla cevap verdi: «Benden istediğin cevabı verebilmem için daha sâkin bir

yere gitseydik daha iyi olurdu, diye düşünüyorum.»

— «Hangi cevabı?»

— «Evlenmemizle ilgili cevabı.»

— «Nereye gidelim istiyorsun?»

— «Benim için her yer bir.»

— «İkinci kata çıkalım. Orası daha sâkindir. Sonra, evi de görmüş olursun böylece.»

Kadehlerimizi bir pencerenin pervazına bıraktık. Sonra Cecilia'nın koluna girerek kalabalık arasından salonun bitimindeki bir kapıya doğru götürdüm onu. Bu kapıyı açıp Cecilia'yı koridora çıkardım. Dumanın, gürültünün, kalabalığın yerini evin her zamanki temiz, tenha, sessiz havası alıverdi. Cecilia'yı merdivene doğru götürdüm, bir elim bakır trabzanın üzerinde, öbürü onun omuzunda, birlikte basamakları çıkmaya başladım. «Burada oturmak hoşuna gider mi?» diye sordum.

— «Ha burada olmuş, ha başka yerde, benim için hepsi bir.»

— «Burada annem de var ama.»

— «Annen sevimli kadın.»

Şaşırarak bağırdım: «Aman Yarabbi, annemin neresi sevimli sence?»

— «Bilmem. Sevimli işte.»

Beri yandan ikinci kata çıkmıştık. «Odamı görmek ister misin?» diye sordum.

— «Evet.»

Kapıyı açıp odayı gösterdim ona. Pantolonumu Rita'nın eline bırakıp kaçtığım gün oda ne hâldeyse öylece kalmıştı: Pancurlar kapalıydı, şilte karyolanın üzerinde katlanmış duruyordu. Cecilia tam bir ilgisizlikle şöyle bir baktı, sonra sordu: «Şimdi kimse oturmuyor mu burada?»

— «Yukarıda birkaç tane boş oda var. Evlenirsek biz alabiliriz onları. Şimdi kaldığın oda yerine böyle bir odada otursan daha iyi olmaz mı, ne dersin?»

Hiçbir şey görmediği ve annemin «Empire» stili şahâne eşyasıyla kendi odasındaki hırdavat arasında hiçbir fark olmadığı yolundaki kanımı doğrulayarak cevap verdi: «Neden? İkisi de oda işte. Burda da ordaki gibi bir karyola, burda da ordaki gibi bir dolap, burda da ordaki gibi sandalyeler var.»

— «Ama hiç değilse bu odanın daha büyük olduğunu kabul ediyorsun değil mi?»

— «Haaa, orası öyle.»

Kapıyı kapatarak: «Annemin odasına gidelim» dedim. «Verdiği kokteylle uğraşıyor o şimdi. Rahat rahat konuşuruz.»

Onu odaya götürdüm, kapıyı açtım, ömür boyu kapalı tutacağım bir zındana iter gibi karanlıkta içeriye ittim, sonra ışığı yaktım. Duvarlarda ufacık bir köşe bile boş değildi, döşemenin açıkta kalmış tek bir yanı yoktu. Herşey perdelerin, du-

var ve yer halılarının altında kaybolmuştu. Oda genişti, rahattı ama boğucu göründü bana. Pencerelerden birine gidip ardına dek açtım, bir süre dışarıya baktım. Pencere İtalyan biçimi düzenlenmiş bahçeye bakıyordu. Yukarıdan da yollarıyla, ağaçlarıyla, havuzlarıyla, pergolasıyla park görülüyordu. Gece olmuştu. Yıldızsız, kara gök uzaktaki bir fırtınanın şimşekleriyle arada bir belli belirsiz aydınlanıyordu. Hava odadakine göre çok daha az serin, çok daha az boğucuydu. Yerde, çitlerin arasına gizlenmiş lâmbalar, kalabalık konukların ayaklarına yapma, titrek bir ışık saçıyorlardı: Bunlar giriş katındaki salonlardan üçer beşer çıkarak bahçeye dağılıyorlardı. Böyle dizlerine dek aydınlanmış hâlleriyle hayâletleri andırıyorlardı. Bedenlerinin üst yanı karanlıkta görünmediğinden, bunları, gören bahçeyi gövdeden yoksun kadın ve erkek bacaklarıyla dolmuş sanırdı. Ben bu hâli seyrederken Cecilia'nın sesiyle irkildim: «Tuvalet nerede?»

— «Orada. Şu kapı.»

Hiçbir şey söylemeden oraya doğru gitti. Pencerenin önünden ayrıldım, gidip karyolanın ayak ucundaki koltuğa oturarak bir sigara yaktım.

Karyolanın soluna asılı büyük bir eski tablo ilişti gözüme. Bunu gördüğümü hiç hatırlamıyordum. Annemin parasını arasıra sanat eserlerine ya-

tırdığını bilirdim. Bunu da daha yeni almış olacaktı herhalde. Tablo Danae ile altın yağmurunu göstermekteydi (*). Danae anneminkine çok benzeyen, baş ve ayak uçları bronzdan, alçak ve geniş bir karyolaya uzanmış olarak görülüyordu. Sırtını bir yastık yığınına dayamış, göğsünü içeriye çekip karnını çıkarmış, bacağının birini şiltenin üzerine uzatmış, öbürünü büküp aşağıya sarkıtmıştı. Danae keyifli keyifli kucağına bakıyordu: Kalın perdelerin gölgesinde altınlar oraya dökülmekteydi. Altınların rengi de günahkâr kadının beyaz omuzlarına ve pembe göğsüne dökülmüş altın sarısı saçları gibi berrak, ışıklı bir sarılıktaydı. Konusunu mitologyadan alan, basbayağı bir tabloydu bu. Başka şartlar altında olsaydı dikkat bile etmezdim. Fakat dolaylı ve belirsiz bir tarzda da olsa, sanki benimle ilgiliymiş gibi şaşırttı beni o anda. Bunun üzerine: «Neden merakımı uyandırıyor acaba? Merakımın da anlamı ne?» diye sorunarak tabloyu seyretmeye başladım. Birdenbire banyonun kapısı açıldı, Cecilia odaya girdi.

Hani Afrikalı kadınlar dar bir kumaş parçasıyla örtünürler ya, Cecilia da soyunmuş, tıpkı o

(*) Mitologyaya göre Argos kralı Akrisios, doğacak torununun kendisini öldüreceğini kâhinler haber verince, kızı Danae'yi bir kuleye kapatmış; tanrı Zeus altın yağmuru kılığına bürünerek kuleye girmiş; ondan gebe kalan Danae de Perseus'u doğurmuştu (Çeviren).

kadınlar gibi yaparak kalçalarıyla göğsünü zar-zor örten kısa bir havlu dolamıştı bedenine. Ayaklarının ucuna basarak yanıma geldi: «Biliyor musun, rahatsızlığım geçti... Sevişelim istersen,» dedi.

— «Burda mı?»

— «Neden olmasın? O kadar rahat ki burası!»

Altında dalavere ve çıkarcılık saklı bulunan bir çeşit hovardalık yapıyor gibime geldi birden: Ben çoktan vazgeçmişken, kendini böyle beklenmedik bir tarzda sunarak, Cecilia henüz bilmediğim, fakat zorla kabul ettireceği bir fedakârlığın karşılığını önceden veriyordu bana sanki. Sert sert: «Pek âlâ, ama daha önce cevabını vermen gerek bana,» dedim.

— «Hangi cevap?»

— «Benimle evlenmeyi kabul edip etmediğini.»

Cevap vermedi, odanın içinde biraz dolaştı, sonra doğru gelip birdenbire kucağıma oturdu. Bir yandan kravatımı çözüp yakamın düğmesini açarken, öbür yandan ağır ağır şöyle dedi: «Evlenebileceğim tek erkek sensin Dino. Seninle yapmacıksız, içten olabilirim çünkü, hiçbir şeyi de gizlemiyebilirim senden.»

Epiyce şaşmıştım bu başlangıca: «Sâhi mi?» dedim. «Bense, tersine, benden bir şeyleri ya da hemen hemen herşeyi gizliyorsun sanırım hep. Buna orantılı olarak da başkalarıyla neler olup bitiyor acaba, diye sorunuyorum!»

Sanki duymamış gibi, başı eğik, kravatımı çıkarmağa, sonra da gömleğimin düğmelerini peşpeşe çözmeğe devam etti: «Bu ev de çok güzel sonra. Seninle burda oturmak hoşuma gider doğrusu,» dedi.

— «Eeee?»

İnatla kolumu ceketimin yeninden dışarıya çıkarmağa çalışarak devam etti: «Bana o kadar çok güzel şeyler vadettin ki sonra: Geziler, tuvaletler, eğlenceler...»

— «İyi ya?»

— «Ama söylemem gerek: Evlenemem seninle. Daha sen bunun sözünü eder etmez, hemen söylemeliydim ama, bu işe çok büyük önem verdiğini görünce bu yürekliliği gösteremedim doğrusu.» Nihayet ceketimi, hattâ gömleğimi çıkarmağı başarmıştı. İkisini de katladı, karyolanın ayakucuna fırlattı.

Büyük bir şaşkınlık duymaktaydım şimdi: Cecilia'nın benimle evlenmeği düşününce çok sevineceğine sâhiden inanmışım gibi sanki. «Aslında, eskiden Cecilia'yı nasıl parayla elde edeceğimi düşündüysem, bu sefer de aynı amaca kadınların hemen daima paradan üstün tuttukları bir teklifte bulunarak: «Seninle evleneceğim,» diyerek ulaşacağımı sandım,» diye düşündüm. Öfkeyle sordum: «Niçin istemiyorsun peki?»

— «İstemediğim için istemiyorum.»

— «İyi ama, neden?»

Sert sert: «Luciani'nin yüzünden,» dedi. «Ondan ayrılmak istemiyorum.»

— «Onunla mı evlenmek istiyorsun?»

— «Yooo! Hayır, aklımdan bile geçirmiyorum. Hem onun karısı var zâten.»

— «Luciani'nin karısı mı var?»

— «Evet, geçimini de o sağlıyor üstelik.»

Çileden çıkmıştım: «Bana ne Luciani'den? Bırakırım, istediğin kadar görürsün onu!» diye bağırdım..

— «Hayır. Hayır dedim bir kere, hayır.»

— «İyi ama neden?»

Vaktiyle: «Her ay belirli bir para vereyim sana,» demiştim de sanki hoş, rahat bir alışkanlığa bağlıymış gibi «olmaz» demişti. Şimdi de o cevabı verirken takındığı tavrı takındı: «Hayır, Dino, neden evlenecekmişiz? Olduğumuz gibi kalalım, böylesi de öyle iyi ki,» dedi.

O evlenmeğe hiç yanaşmıyordu ya, ben de evlenme fikrine inanılmaz bir inatla gittikçe daha sımsıkı sarılıyordum: «İyi ama Luciani'yi de, başka herhangi birini de görmene izin veriyorum. Hiç birşey değişmiyecek, ya da değişiklik daha iyi yönde olacak. Annen-babanla o külüstür evde oturacağına gelip burada benimle oturacaksın. «Olmaz» demene sebep ne peki?» diye sordum.

Kesin bir tavırla cevap verdi: «Evlenmek hiç-

bir şey söylemiyor bana, hepsi bu kadar...» Sonra kucağımdan kalktı, elimden tutup çekerek: «Gel sevişelim hadi,» dedi.

Âdeta istemeden, makine gibi ayağa kalktım. O zaman da gülünç bir şey oldu: Cecilia pantolonumun kemerini çözmüştü, pantolon aşağıya doğru sıyrıldı, sendeledim. Dehşetli kızmıştım: «Hayır, canım istemiyor,» diye bağırdım. «Niçin benimle evlenmek istemiyorsun, onu bilmek istiyorum yalnız.»

Karşımda durmuş, yüzüme bakıyordu. Sonra üstü kapalı bir eda ile: «Nasıl istersen...» dedi. «Yalnız, haberin olsun bak: Bugün sevişmezsek daha bir süre sevişemiyeceğiz.»

— «Niçin?»

— «Kızmayasın diye sana söylememeğe karar vermiştim. Haber vermek için bir kart yazacaktım. Ama bunu bilmen daha iyi, alt tarafı. Yarın Luciani ile birlikte Ponza'ya gidiyorum, on beş gün kadar kalacağız orda.»

Zaten kızgındım. Bu sözler Cecilia'nın bütün gün takmdığı tavrın nedenini nihayet bana anlattı, öfkem iki kat oldu. Luciani ile birlikte Ponza'da iki hafta kalmağa karar vermişti. Bu nedenle, yalnız bu nedenle, yâni beni bir bakıma avutmak için, günü birlikte geçirme teklifinde bulunmuştu. Nihayet, gerçi tuhaf görünecekti ama, yine sırf bu nedenle evlenme teklifime «olmaz» diye cevap

vermişti. Cecilia'yı oldukça tanıyordum. Kafası hiç işlemiyen bir kız olduğunu; duygusuzca, aldırmazca çıkar gütmez olduğunu sınamıştım, biliyordum. Aynı anda birden fazla şey düşünemediğini; üstelik en çok hoşuna giden, en yakın ve en ânî şeyi düşündüğünü de biliyordum. Bu durumda aktörle Ponza'ya yapacağı gezi en yakın ve en ânî, ona da en çok çekici gelen şeydi. Onun için, başka zaman belki kabul edebileceği bir evlenmeyi, bu gezi uğruna reddetmekten çekinmiyordu.

Acı çektiğimi birdenbire farkttim. Az önce her ne bahasına olursa olsun onunla evlenmek isterken, şimdi onun Ponza'ya gitmemesiyle yetineceğimi hissettim. Kaygılı bir sesle: «Gitme oraya,» dedim.

Hiç cevap vermedi. Fakat karyolaya doğru yürüdü, üzerine çıktı, sâkin ve keyifli bir yavaşlılıkla uzanarak sırtını yastıklara dayadı, bir bacağını şiltenin üzerine uzattı, öbürünü büküp aşağıya sarkıttı: Tablodaki Danae gibi tıpkı. Sonra sarındığı havluyu çıkararak: «Ne diye yarımı düşünüyorsun canım? Gel buraya, yanıbaşıma,» dedi.

— «İyi ama, oraya gidesin istemiyorum.»

— «Odayı tuttuk bile.»

— «Luciani'ye: «Kendimi iyi hissetmiyorum» de, gitme!»

— «Olmaz.»

— «Niçin canım?»

— «Ponza'ya gitmekten hoşlanıyorum da ondan, gitmemem için de bir sebep yok sonra.»

— «Gitmezsen bir hediye veririm sana.»

Çıplaktı şimdi, sere serpe bir poz takınmıştı, memeleri meydanda, kalçaları şiltenin üzerindeydi. Çocuksu bir merakla da yukarıya, karyolanın sayvanına bakıyordu. Gözlerini oradan ayırmadan, dalgın bir sesle sordu: «Nasıl bir hediye?»

— «Sen ne istersen.»

— «Ne gibi, örneğin?»

— «Örneğin, para.»

Koyu renk iri gözlerini ifadesiz, kararsız ve sanki şaşırmış gibi bana dikti: «Kaç para verirsin?» diye sordu.

Ona baktım, o sırada da onun yatışının tablodaki Lanae ile benzerliğinden doğuveren bir fikir geldi hatırıma: «Üzerini örtmek için ne kadar para lâzımsa vereceğim.»

— «Ne demek istiyorsun?»

— «Yâni demek istiyorum ki sen yatağa yatarak kımıldamadan duracaksın. Ben de baştan ayağa banknotlarla örteceğim seni. Ponza'ya gitmekten vazgeçersen seni baştan ayağa örten bütün bu paraları sana vereceğim.»

Paranın kendisinden çok oyunun yeniliğinden hoşlanıp ilgilenmiş gibi gülmeye başladı: «Ne acaip fikirlerin var,» dedi.

Ben, fesat fesat: «Ressam fikirleri...» dedim.

— «Hem sonra, nereden bulacaksın bu parayı?»

— «Dur biraz.»

Kalktım, banyoya koştum, kaç gündür yapmayı aklıma koymuş olduğum şeyi çabucak yaptım: Duvardaki karoları söküp kasanın çelik kapısını meydana çıkardım, ezbere bildiğim şifreye göre düğmeleri çevirdim. Beri yandan da: «Ah, parayı bir bulabilsem,» diyordum içimden. «Kasada para yoksa Cecilia'yı şirket tahvilleriyle örterim,» diye düşündüm. Annemin sık sık söylediği gibi, bunlar da para yerine geçiyordu.

Ama para vardı. Her zamanki iki üç tahsil tomarının üstünde o meşhur turuncu zarf duruyordu, tıka basa da doluydu. Odaya döndüm. Cecilia yaklaştığımı görünce «mitolojik» diye nitelemekten kendimi alamadığım bir bakışla baktı bana: Üzerine ilk çil altın düştüğü zaman Danae'nin bakışına öylesine benziyordu bu bakış çünkü. Gülümseyerek: «Şimdi uzan bakalım,» dedim ona.

Merakla ve gülerek, fakat galiba biraz da heyecanla yüzüme bakarak uzandı. Zarftan çıkardığım banknot tomarı kalındı. «Elli tane on bin liretlik olsa gerek içinde,» diye hesapladım. Sembolik bir tarzda aşağıdan işe başladım, kasıklarının arasındaki koyu renk, kıvırcık çıkıntının üstüne güzelce katlanmış bir tek banknot yerleştirdim. Sonra yukarıya doğru çıkarak beyaz ve çocuksu

karnını, ince beli, güzel esmer göğüsü örterek her memenin üzerine de birer banknot koydum. Boynunu başka bir banknotla sardım. Omuzlarıyla kollarına da dörder banknot koydum. Sonra karnından aşağıya inerek minik ayaklarına kadar bacaklarını banknotlarla örttüm.

Cecilia ilkin bu işlemi —sanki bir oyun oynuyormuş gibi— çocuksu ve dikkatli bir merakla izlemişti. Sonra kendini tutamıyarak sinirli bir gülüşle katıla katıla gülmeğe başladı birden. «Uzun zaman reddettiği bir âşıka kendini veren bir kadının gülüşü bu,» diye umutla düşünmekten alamadım kendimi. Âşıkane zevkin kendisini tanrısal bir altın yağmuru hâlinde kapladığını görünce, Danae de böyle gülmüş olmalıydı. Cecilia bir yandan gülerken, oyuna katılmaktan da geri durmuyor, örtülecek yerleri gösteriyordu: «Burada bir yer daha var, şuraya bir tane, şuraya da bir tane koy...» Nihayet yüzü bana dönük, gözleri alabildiğine açık, tam bir kımıltısızlık içinde taş kesilmiş gibi, kalakaldı.

Kısaca: «Şurada yirmi dört tane on binlik banknot var. Ponza'ya gitmezsen senin olacak onlar,» dedim.

Yine güldü: «Ben daha fazla var sanmıştım,» dedi.

Bu sayıyı yetersiz bulduğunu düşünerek dirattim: «Bunun iki katını, yâni hem üstünü, hem

altını örtecek kadarını vereceğim sana. Bir yanın yazı, bir yanın tura olduğuna göre doğrusu da bu zâten,» dedim.

Banknotları yerinden oynatıp oyunu bozmaktan korkarmış gibi bunların altında kımıltısız yatarken, üzgün bir çekingenlikle yüzümü bakıyordu. Sonunda: «Ne yazık ki imkân yok buna Dino,» dedi. Bir süre sustu, sonra yapmacık olamıyacak büyük bir tatlılıkla ekledi: «Şimdi sevişelim, söz veriyorum bak: Ponza'dan döndükten sonra eskisine göre daha sık görüşürüz, daha sık da sevişiriz.»

Sesindeki tatlılığın, banknot oyununun yol açtığı coşkunluktan ileri geldiğini anladım. Sezdiğime göre ona para sâyesinde sahip olmam imkânını sağlaması gereken bir coşkuydu bu ve «olmaz» deyişinden sonra da, tersine, onu bir kez daha kaçıcı ve ele geçmez hâle sokuyordu: «Sahiden istemiyor musun?» diye sordum.

— «Hayır, olacak şey değil bu.»

Oyun devam ediyormuş, o da bunun sonuncu bölümünü bekliyormuş gibi, banknotlardan meydana gelme giysisinin altında kımıldamamağa özen göstererek hep öyle yatıyordu. O sırada birdenbire o her zamanki kör ve erkekçe isteğin her yanımı kapladığını hissettim. Onun benliğine sahip olamadığım için vücudünü ele geçirmeye beni iten istekti bu: Vücudünü ele geçirince de benliğine sahip

olmuşum gibime geliyordu. Üstüne atıldım, vücudum onun banknotlarla kaplı vücudunu örttü. Cecilia oyunun bu tarzda biteceğini zâten beklemekte olduğunu hemen gösterdi. Kollarıyla, bacaklarıyla sarıldı bana. Ateş gibi yanan, terden nemlenmiş vücutlarımızın arasında da banknotlar bumburuşuk, darmadağınık bir hâlde hışırdayıp eziliyorlardı. Bunların bir bölümü yorganın üzerinde çevremize saçılmış, bir bölümü de Cecilia'nın saçları arasına, başının etrafına dağılmıştı.

Sevişmeden sonra Cecilia bacakları açık, hareketsiz ve uzanmış, kalakaldı. Kendinden büyük bir hayvanı yutup da doymuş iri bir yılan gibiydi sanki. Ben de onun üzerinde yatıyordum, ben de kımıltısızdım. Bu iki kımıltısızlık üzerinde düşününce şunu anladım: Benimki, yararsız ve yıpratıcı bir çabayı izleyebilecek bir kımıltısızlıktı. Onunki ise mutlu bir tatminin tamlığını, bütünlüğünü gösterir nitelikteydi. Resim yapmakta olduğum zamanları hatırladım birden: Bütün bir gün çalıştıktan sonra, şu anda duyduğum gibi bitkin bir yorgunluk değil de, Cecilia gibi tatmin edilmiş olmaktan ileri gelen bir yorgunluk hissederdim. «Doğa her ikimize de bunun tersi olup bitiyormuş gibi bir kuruntu veriyor ama, aslında bizim ilişkilerimizde sahip olunan Cecilia değil de benim,» dedim içimden. «Öyleyse mahvolmuş bir adamım ben.» diye düşündüm. «Artık hiç resim yapmamakla kal-

mıyacağım yalnız. Ama tıpkı bir çölün kumlarından çıkar gibi, sanki Cecilia'nın bağrından çıkan bu serabı kovalarken kendi başımı yiyeceğim; sonunda ben de Balestieri gibi deliliğin karanlıklarına sürükleneceğim.»

Cecilia'nın sesi bu düşüncelerimi yarıda bıraktı: «Hiç değilse para canlısı bir kadın olmadığımı kabul edersin herhalde,» diyordu.

Şaşırarak sordum: «Niye söylüyorsun bunu?»

— «Benim yerimde başka kadın olsaydı hem parayı alır, hem de giderdi yine.»

— «O hâlde?»

— «O hâlde kabul etmen gerek ki bir bakıma paranı ziyan etmemiş oldun.»

Cecilia'nın düşünüp taşındığını, önerimi kabul edeceğini nerdeyse umarak: «Parayı ziyan etmemiş olan ben değilim de, kaybetmiş olan sensin,» dedim.

— «Öyle olsun istersen. Şimdi de bir iyilik isteyeceğim senden.»

— «Neymiş o?»

— «Gitmeyeyim diye bana hemen hemen yarım milyon liret vermeğe hazırdın, değil mi? Tersine, bu paranın yalnız ufak bir bölümünü, kırk bin liretini ödünç ver bana.»

Aptal aptal sordum: «N'apacaksın bu parayı?»

— «Şu sırada Luciani işsiz, biliyorsun, para-

mız da çok kıt. Ponza'ya gitmek için işimize yarıyacak bu para.»

Daha ne olup bittiğini farketmeğe vakit bulamadan yerimden sıçramış, ellerimle Cecilia'nın boğazını sıkmağa başlamıştım. Beri yandan da aklıma gelen bütün küfürleri bağıra bağıra yağdırıyordum ona. İnsanın kimi büyük gerginlik anlarında birçok şeyleri aynı anda düşünüp yaşayabildiğini söylerler. Şu anda Cecilia'nın gırtlağını sıkarken ,ona sahip olmanın tek yolunun belki de onu öldürmek olduğunu düşünüyordum. Öldürürsem, onu ele geçmez hâle sokan herşeyden kurtaracak, ölümün son ve kesin zındanına kapatacaktım. Böylece onu annemin yatağında, almak istemediği bu paraların ortasında, evlenseydik birlikte oturacak olduğumuz bu evin içinde boğmağı düşündüm bir an. Bunu da yapacaktım muhakkak, ama aynı anda şimşek gibi parlak ve çabuk, şu düşünce aklıma gelmeseydi: Hiç değilse ulaşmek istediğim amaç bakımından bir işe yaramıyacaktı bu cinayet. Aslında Cecilia'ya sahip olup kendimi ondan kurtaracak yerde, ona kesin bir bağımsızlık sağlamaktan gayrı bir iş yapmış olmıyacaktım. Artık ölümün perçinlediği bir sırra bürünmüş olarak, çaresizce ve her zaman için, elimden kaçmış olacaktı o vakit. Boğazını mengene gibi sıkan parmaklarımı gevşettim, alçak sesle: «Bağışla beni, bir an kaybettim kendimi senin yüzünden,» dedim.

Cecilia atlattığı tehlikeyi farketmemiş göründü: «Canımı acıttın, ne vardı böyle öfkelenecek?» dedi.

— «Bilmem, yine özür dilerim senden.»

— «Önemi yok. Bir şey değil.»

Bir dirseğimin üzerinde azıcık doğruldum, birkaç banknotu çabucak toplayıp ona uzatarak: «Al sana yetmiş bin liret, yeter mi?» dedim.

— «Çok bile... Kırk bin liret yeter.»

— «Al bunları, lâzım olur belki.»

— «Teşekkür ederim.»

İnsanın elini ayağını kesen, saf bir minnetle öptü beni, o zaman yine canım çekti onu, hep de o aynı nedenle: Hem kollarımın arasındaydı, hem yanımda değildi. Onu bir kez daha elde edersem belki hazır-nazır olacaktı ve yanımda kalacaktı. Bunun üzerine bu sefer öfkesiz, şefkatli ve umutsuz, kolumu yavaşça sırtının altından geçirdim. Bileğimdeki kol saatiyle canını acıtmamağa da özen gösterdim. Elim, incecik beline dolanınca koluma değecekti nerdeyse. Bacaklarımı bacaklarının arasına soktum, öbür kolumu boynuna doladım ve onu böyle sımsıkı sarıp sarmaladıktan sonra yavaşça içine girdim. Başka seferler ulaşamadığım sahip oluşu bu yavaşlıkla elde etmeyi umuyordum sanki. Sonunda sordum: «İyi idi, değil mi?»

— «Evet, iyi idi.»

— «Çok mu, orta-karar mı?»

— «Çoook.»

— «Her zamankinden daha mı fazla?»

— «Evet, her zamankinden daha fazla belki.»

— «Memnun musun?»

— «Evet, memnunum.»

— «Seviyor musun beni?»

— «Evet, sevdiğimi biliyorsun pek âlâ.»

Defalarca söylemiş olduğum sözlerdi bunlar ama böylesine kesin bir umutsuzlukla değil hiçbir zaman. Söylerken de şöyle diyordum içimden: «Cecilia Ponza'ya gidecek. Ele geçmezliğinin somut belirtisi olan bu gidiş sevgimi, dolayısiyle ona sahip olarak ondan kurtulma arzumu arttıracak muhakkak. Böylece de o geri dönünce herşey gitmezden önceki gibi, hattâ eskisinden beter bir hâlde, yeniden başlıyacak.»

Birdenbire artık onunla olmamak, ondan uzaklaşmak isteği geldi içimden. Elimden geldiğince büyük bir tatlılıkla: «Gitme zamanımız geldi artık. Yoksa annem bizi burada bulabilir, bu da çok sıkıcı olabilir,» dedim.

— «Şimdi giyiniyorum.»

— «Acele etme çok. Sıkıcı olur demiştim ya. sıkıcı olur o kadar. Aslında hiçbir önemi yok. Olsa olsa annem ileri-geri söylenir ama asıl olay için değil de, görgü kuralları bakımından.»

— «Ne demek bu?»

— «Annem görgü kuralları dediği şeye büyük

önem verir. Atelyemde değil de onun odasında seviştiğimiz için görgü kurallarına aykırı davranmış olduk.»

— «Görgü kuralı mı? O ne peki?»

— «Bilmiyorum. Parayı çok düşününce geri kalan şey belki.»

Hiçbir şey söylemeden giyinme işini bitirdik. Sonra yatağın üzerinde dağınık duran banknotları toplayıp banyoya gittim, zarfın üzerine kurşun kalemle şunları yazdım: «İçinden yetmiş bin liret aldım. Teşekkür ederim. Dino.» Sonra zarfı kasaya koydum. Cecilia da karyolanın yorganını düzeltiyordu, sordu: «Nereye gidiyoruz şimdi?»

Birdenbire öfkelendim: «Hiçbir yere gitmiyoruz artık,» dedim. «Zâten gitsek de bir işe yaramaz ki. Evine götüreceğim seni.»

Programımızdaki bu ânî değişiklik karşısında hoşnutsuzluk göstereceğini, üzüleceğini sanıyordum. Tersine, aldırmaz bir tavırla: «Nasıl istersen,» diye cevap verdi.

Ben direttim: «Nasıl istersem mi? Hayır, sen nasıl istersen, yarın sen yola çıkıyorsun çünkü. Geceyarısına dek beraber olalım mı, olmıyalım mı, sana düşer bunu söylemek.»

— «Benim için hepsi bir.»

— «Neden hepsi bir senin için?»

— «Onbeş gün sonra seni yine göreceğim de ondan.»

— «Emin misin buna?»

— Evet.»

— «Peki. Evine götüreyim seni öyleyse.»

Bu küçük tartışmayı yaparken odadan çıkmış, alt kata inmiştik. Koridordan geçtik. Kapalı kapıların ardında, içine çomak sokulmuş bir arı kovanı gibi büyük bir gürültü duyuluyordu: Kokteyl devam etmekteydi. Koridordan hole kadar yürüdük, oraya gelince de evden çıktık.

Arabanın kapısını açarken, yaz gecesinin beklenmedik serinliğini hissedince içgüdüyle gökyüzüne baktım. Bütün gün şehrin üzerine çökmüş olan fırtına gitmiş, başka yerde patlak vermişti. Gökyüzü bulutsuzdu, sâkindi, yıldızlıydı. Şurasında burasında birkaç tane hafif ak bulut vardı, bunlar da Samanyolunun parıltılı aklığına karışıyordu. «Cecilia Ponza'ya gittiği zaman hava güzel olacak,» diye düşündüm, kaygılı gönlümdeki kıskançlık yarasının yine sızladığını duydum. Evet, günleri, saatleri, dakikaları, sâniyeleri sayarak ve onun bu günler, bu saatler bu dakikalar, bu saniyeler boyunca şakalaşacağını, güleceğini, gezineceğini, denizde sandalla dolaşacığını. Luciani ile sevişeceğini, yâni yine elimden kaçacağını bile bile onun dönüşünü bekliyecektim. Ve döner dönmez de onun peşinde koşmaktan alamıyacaktım kendimi, tıpkı Balestieri gibi: Görünüşe göre onun deneyini yenilemeğe mahkûmdum ben.

Annemin evinden Cecilia'nınkine kadar iki üç kezden fazla, o da çok kısa olarak, konuştuğumu hatırlamıyorum. Bir defasında bana mektup yazmasını istedim aptalca ondan: Zaten çok az konuşan Cecilia'nın mektuplarında büsbütün dilsizleşeceğini, bana hiçbir şey yazmıyacağını, bir kart bile göndermiyeceğini çok iyi biliyordum oysa. Oturduğu sokağa geldik. Arabayı durdurdum, indi, dudaklarını hafifçe öperek: «Güle güle,» dedim. Sokağın öbür yanına geçtiği sırada arkasından bakarak şöyle düşündüm: «İnşallah kapının önünde döner de bana gülümseyip Allahaısmarladık, der.» Ama boşuna bekledim, Cecilia kapıdan içeriye girdi, arkasına bakmaksızın gözden kayboldu.

O yeni içeriye girmişti ki ben daha şimdiden ne atelyeme dönmeğe, ne de başka bir yere gitmeğe istekli olmadığımı hissediyordum. Gitmek istediğim tek yer Cecilia'nın eviydi. Onunla herşey henüz bitmemiş gibime geliyordu. Dairesine çıkmağı, kapıyı çalıp açtırmayı, onunla odasına gitmeği ve günde üçüncü kez ona sahip olmayı istiyordum. Bunun bir çılgınlık olduğunu, o zamana kadar ona nasıl sahip olamadıysam yine olamıyacağımı, yâni onu hiç ele geçiremiyeceğimi biliyordum. Elimden kaçan vücudü değildi çünkü, vücudü çok da istekliydi üstelik, vücudü ile hiç ilgisi olmayan bir şeydi... Ama bende kalan tek arzuydu bu yine de.

Issız sokakta, Cecilia'nın evinin kapısı önünde,

arabanın içinde oturmuş olduğum hâlde bilmem ne kadar zaman bu sorunu kafamda evirip çevirdim. Sonunda şöyle dedim içimden: «Alt tarafı, Cecilia geceyarısına dek birlikte olalım diye ayak diremişti âdeta. Ondan böyle çabucak ayrılışıma pişman olarak bir yerde yemeğe gitmeyi teklif etmek için kendisine telefon etmemde hiçbir acaip taraf yok şu hâlde.» Cecilia'nın hemen hemen sonsuz bir sabrı olduğunu biliyordum. Bir şeye «olmaz» dediği zaman bu o eşyi istemediğinden değil, sadece başka türlü yapamadığındandı. Birdenbire kararımı verdim, arabamı çabucak geri geri yürüterek sokağın köşesine dek getirdim, inip bara girdim.

Fakat telefonun başında konuşmasını çabuk bitirmesi beklenemiyecek cinsten birisi vardı: Basit görünüşlü bir kızdı bu, hizmetçiydi belki. Çok alçak sesle konuşup cevap veriyor; duygusal bir konuşmaya girişmiş bir kimse gibi uzun uzun susuyordu. Bir dakika bile çekinmedim, kararlı adımlarla Cecilia'nın evine doğru yürüdüm. Ne diye telefon edecektim ona? Dairesine çıkmaktan başka yapacağım iş yoktu. Onu bulacak, ittiğim gibi odasına sokacaktım.

Merdiveni koşa koşa çıktım, zili çaldım, kapı açılsın da içeriye dalayım diye sahanlıkta soluk soluğa bekledim. Fakat bana kapıyı Cecilia açmadı

Annesi açtı, yorgun ve makyajlı yüzünde de az-çok bir telâş sezdim hemen.

— «Cecilia nerde?»

Üzgün bir tavırla cevap verdi: «Cecilia evde yok, sayın öğretmen.»

— «Neee? Evde yok mu?»

— «İki dakika oluyor çıkalı.»

— «Nereye gitti peki?»

— «Akşam yemeğini dışarıda yemeğe gitti.»

— «Saat kaçta döner acaba?»

— «Dönmiyecek, sayın öğretmen. Bavulunu da alıp gitti. Kız arkadaşlarından biriyle Ponza'ya gidecek. Bu gece arkadaşının evinde kalacak, on beş gün sonra da dönecek.»

Demek ben telefon etsem mi, etmesem mi diye düşünürken Cecilia eve koşmuş, daha önceden hazırladığı bavulunu almış, öteki sokağa açılan kapıdan çıkıp Luciani'nin evine gitmişti. Annesinin yüzüne baktım: Gözleri dolu dolu, mendilini hafif hafif ısırdığını gördüm.

Ona: «N'oldu?» diye sormaktan alamadım kendimi.

— «Cecilia gitti, babası da ölmek üzere. Bu boş evde tek başıma bıraktı beni. Kocamı dün hastaneye kaldırdık. Şimdi de hiç umut yok artık...»

— «Umut yok mu artık?»

— «Hayır: Hekimler en fazla iki gün yaşar diyorlar.»

— «İyi ama, Cecilia babasını sevmez mi?»

— «Ah ah, öğretmen, Cecilia kimseyi sevmez.»

Bilmem neden, tam Balestieri'nin öldüğü gün Cecilia'nın nasıl gelip beni aradığını hatırladım birden. Sert bir tavırla: «Çok üzüldüm... Sahiden çok üzüldüm...» dedim. Kadıncağızın ah-vahlarını asık yüzle ve sabırsızlıkla bir süre dinledikten sonra çekip gittim.

Arabama dönünce Cecilia'nın şu anda aktörle birlikte olduğu düşüncesine dayanamıyacağımı anladım. Yapılmaması gerektiğine emin olduğum şeyden başka bir şey yapmanın her zamanki imkânsızlığıydı bu; ama demin uğradığım hayâl kırıklığı yüzünden daha perçinlenmiş, daha dayanılmaz hâle gelmişti. Yine arabama bindim, Luciani'nin evinin bulunduğu Via Archimede'ye doğru ilerlediğimi de çabucak farkettim. «Farkettim,» diyorum, öfke yüzünden bir robot gibi hareket ediyordum çünkü. Via Archimede'ye gelince dar, eğri-büğrü yoldaki bara dek son hızla ilerledim. Durup Luciani'nin pencerelerine baktım. Işık yoktu, iki sevgilinin evde olmadıklarını hemen anladım. Ama yine de arabadan indim, giriş katına gidip aktörün kapısını çaldım. Boş evde zilin uzun uzun çınlayışını dinlerken kafamın içinden nelerin geçtiğini bilmiyorum. Şunu biliyorum yalnız: İki dakika sonra bardaydım, bir randevucu kadının telefon numarasını çevirmekle meşguldüm: Eskiden yosmalarla

buluşmak için bu kadına başvurmuştum arasıra. Kadın: «Elimin altında bir kız var, Via Cassia'daki o bildiğin evde seni bekliyecek,» dedi.

Arabaya binince buluşacağım kızın Cecilia'nın tam tersi olduğunu düşündüm: Belli bir para karşılığında tam anlamıyla benim emrimde olacaktı. Ben de para sâyesinde hiçbir bağımsızlık ve sırra yer vermeksizin tam tamına sahip olacaktım ona. Böylece, bir evlenme teklifine ve yarım milyon lirete rağmen Appia yolundaki köşkte benden esirgenen şeyi, Via Cassia'daki bir randevu evinde az masrafla elde edebilecektim şimdi. Fakat bu kız Cecilia değildi. Niçin gidecektim ona öyleyse? Bu soru karşısında şaşırarak farkettim ki randevucu kadınla yaptığım o saçma telefon konuşmasının altında acaip, hemen hemen inanılmaz bir umut gizlidir. Öfkemin arasında Via Cassia'daki evde Cecilia'nın kendisini bulacağımı umuyordum, sahiden umuyordum hem: Beni bekliyordu, kendini vermeğe hazırdı ve nihayet ona sahip olmama razıydı. Bu umut nerden gelmişti bana, bilmiyordum gerçekten. Biraz şundan belki: Randevucu kadınlar size bol keseden atarlar ama söz verdikleri hâlde hiçbir zaman bulup veremedikleri bir şey varsa o da sevgidir. Biraz da şundan: Cecilia'ya sahip olma konusunda akılcı çareler boşa çıktığından, bütün umudum bir mucize olmasına kalmıştı artık. Bu düşüncelere, daha doğrusu bu öfkeli, hemen

hemen de mistik ruh hâline dalmış olarak şehirden çıktım, Via Cassia'ya doğru ilerlemeğe başladım. Ev şehrin iyice dışındaydı. Yirmi dakika sonra ardına dek açık duran parmaklıklı kapının önündeydim. Kapının öte yanında kötü bir toprak yol vardı, bir tepenin doruğuna çıkıyordu. Orda da beyaz bir yapı yükselmekteydi. İçeriye girdim. yeni dikilmiş gibi duran bodur ağaçlar arasından geçerek yolda ilerledim. Direksiyonun üstüne doğru eğilince evin bütün pencerelerinin karanlık olduğunu gördüm. Derken içlerinden biri aydınlandı. Araba çakıl döeşli bir düzlüğe çıktı, durdu. ben de indim.

Ev çok basit bir tarzda yapılmıştı: Herbirinde üçer pencere olan iki katı vardı. Rüstik stilde bir dış merdivenle ikinci kata çıkılıyordu. Bu katın pencereleri bir çeşit üstü örtülü balkona açılmaktaydı. Arabadan indiğim sırada, o balkon gibi yerde bir fener yandı birden. Sonra fenerin sarı ışığında ufak-tefek. kara bir gölge belirdi. Gür saçlı, iri göğüslü, ince belli bir kızın gölgesiydi bu ve Cecilia idi muhakkak, emindim.

«İşte o,» diye düşündüm, merdivene doğru seğirttim. Beri yandan da ufak-tefek gölge dirseklerini parmaklıklara dayamış, benim gelişimi sâkin sâkin seyrediyordu. Ben merdivenin üstbaşına gelince doğruldu, bana doğru ilerleyerek: «İyi akşamlar,» dedi.

Işık arkadan geldiği için yüzünü seçemiyordum ama ses Cecilia'nınmış gibime geldi, kızı kollarıma aldım. Çok genç bir kızın tombul yanaklı, sevimli yüzünü gördüm o zaman: O sırada moda olan soluk renk bir pudra sürmüş, dudaklarını siklâmen rengine boyamış, gözlerinin çevresine kara halkalar yapmıştı, saçları saman sarısıydı. Cecilia gibi onun da çok iri memeleri vardı, sarıldığım beli de Cecilia'nınki kadar inceydi ama Cecilia değildi o.

Ama şaşırmıştım yine de: «Cecilia!» dedim.

Kız gülümsedi, cevap verdi: «Adım Cecilia değil, Gianna.»

— «Ama Cecilia'yı istiyordum ben...»

— «Kim bu Cecilia, bilmiyorum. Cecilia diye kimse yok burada... Girsene içeriye.»

— «Cecilia...» dedim. «Cecilia için gelmiştim ben.» Bir silkinişte kızdan kurtuldum, merdiveni koşa koşa indim, düzlüğün öbür başına giderek yine arabama bindim. Bir dakika sonra Cassia yolunda ilerliyordum ama arkam Roma'ya dönüktü, kırlara doğru gidiyordum.

Bir zamandır şunun farkına varmıştım: Arabamı sürerken çoğu zaman yoldan ayrılıp karşıma çıkacak ilk engele var hızımla toslamak geliyordu içimden. Acaip biçimde dayanılmaz, çekici, aynı zamanda da güven verici bir dürtüydü bu: Babasının tabancasıyla oynayıp da zaman zaman bunu

şakağına dayayan bir çocuğun duyduğu cinsten bir dürtü. Canıma kıymağı düşünmüyordum bununla birlikte ,intihar etmek hiç aklıma gelmemişti hattâ. Bu ölüm isteği, tersine. üzüntüden bitkinleşen bedenimdeydi. Kolumun direksiyonu kolayca yana kırabileceğini birkaç kez hissetmiştim. Bu da arabamın bir duvara ya da beyaz kabuklu bir kavak ağacına çarpıp parçalanmasına yetecekti. Dediğim gibi, dayanılmaz, tatlı ve güven verici idi bu dürtü. Uyku isteğini hatırlatıyordu bu bana: Hani bazen elimizde olmadan uyumağa başlarız da rüyamızda uykuya karşı koduğumuzu, uyanık olduğumuzu görürüz, oysa aslında uykuya dalmışızdır bile. Böylece de, kendimi otomobilde öldürürsem bunu farkında olmadan, istemeden yapacağımı önceden biliyordum: Üzerinde ilerlediğim yoldan ayrı, hayali bir yol üzerinde sâhiden ilerliyormuşum da ne duvarlara, ne ağaçlara, ne evlere aldırmıyormuşum; bu yolun sonunda da beni ölüm bekliyormuş gibi sanki.

İşte o akşam da arabamı Via Cassia'da sürerek kırlık yerlerde rastgele yol alırken nerede, ne zaman duyduğumu hatırlayamadığım bir söz geldi aklıma: «İnsanlık iki büyük kategoriye bölünmüştür: Birisinde yenilmez bir güçlük karşısında öldürmek; ötekinde de, tersine, kendisini öldürmek arzusunu duyanlar vardır,» diyordu bu söz. Şöyle düşündüm o zaman: «Bu iki şıktan birini

denedim ama başarısızlığa uğradım: Cecilia'yı birkaç saat önce, annemin yatağında öldürmek gelmedi elimden. Şimdiyse kendimi öldürmekten başka yapacak iş kalmıyor.

Aklıma şu geldi: Kendimi öldürürsem dünya kuruldu kurulalı herhangi bir sevdalının yaptığını yapmış olacaktım: Cecilia Luciani ile birlikte Ponza'ya gitmişti, ben de kendimi öldürüyordum. Fakat çok normal olan bu durumun olaganlığı üzerindeki bu düşünce her zamankinden daha güçlü, vurucu-kırıcı bir öfke yarattı içimde. O sırada karşımda iki yanı ağaçlı düz bir çizgi uzayıp gidiyordu. Ağır ağır ilerleyen bir kamyon vardı önümde. Onu geçmek için vites değiştirdim ve belki de bu vites değiştirme işiyle onun sebep olduğu yavaşlama kurtardı canımı. Çünkü vites değiştirdikten hemen sonra sanki sol tarafımda başka bir yolun bulunduğunu görüyormuşum da ona sapmak istiyormuşum gibi. arabamı dosdoğru bir kavak ağacının üzerine sürdüm.

SONUÇ

Kazadan sonra götürüldüğüm hastanede, odamın bahçeye bakan penceresinin tam karşısında, büyük bir ağaç, Lübnan cinsi bir sedir ağacı yükselmekteydi. Aşağıya doğru sarkık, hemen hemen maviye çalan yeşil, uzun dalları vardı. Yatağımda sırtüstü yatarken başımı yastıkta çevirerek saatler boyunca —uyumadığım, yemek yemediğim bü-

tün saatler boyunca— ona bakıyordum hep, hemen her zaman da yalnızdım: Daha ilk günü annemle bir iki arkadaşıma beni yoklamağa gelmemelerini bildirmiştim çünkü. Ağaca bakıyor ve topyekûn fakat sâkin, deyim yerindeyse dengeli ve topyekûn bir umutsuzluk hissediyordum: Hani insan bir bunalım geçirir, bu da herhangi bir çözüm yolu getirmez ama katlanılabilecek olanın azamîsiymiş gibi bir duygu uyandırır insandı. İşte böyle bir bunalımdan sonra duyulan bir umutsuzluk.

Daha yerinde başka bir söz bulamadığım için «canıma kıymışım» diye adlandırmam gereken olay da hiçbir şeyi çözmemişti ama hiç değilse buna başvurmuş olmam, elimden gelen herşeyi yapmış olduğumu düşündürüyordu bana: Bundan daha fazlasını yapamazdım. Başka bir deyişle, canıma kıymağa kalkışmış olmam, giriştiğim işin ciddi olduğunu doğruluyordu. Gerçi ölmemiştim ama o zamana dek yaşadığım gibi yaşamaktansa ölümü yeg tuttuğumu, hem de gerçekten yeg tuttuğumu kendime karşı ispatlamıştım hiç değilse. Bütün bunlar ruhumu kaplayan umutsuzluk duygusunu hafifletmiyordu da, bir çeşit hüzünlü ve tevekküllü huzur duygusu veriyordu ona. Ölümün karanlık bölgelerine kadar gitmiştim gerçekten ama oradan geri gelmiştim. Bundan sonra umutsuz da olsa yaşamaktan gayrı yapacağım iş yoktu artık.

Dediğim gibi, ağaca bakarak saatler geçiriyordum. Hemşirelerle hastabakıcılar da çok şaşıyorlardı buna: «Hiç böyle sâkin hasta görmedik,» diyorlardı. Aslında sâkin değildim de o anda bana ilgi veren tek şeyle çok meşgul oluyordum: Ağacı seyretmekti bu. Hiçbir şey düşünmüyordum, bu ağacın gerçekliğini ne zaman ve nasıl kabul etmiş olduğumu; yâni benden ayrı, benimle ilişkisiz olmakla birlikte yine de varolan, bilinmezlikten gelinemiyecek olan bir nesne olarak onun varlığını ne zaman kabul etmiş olduğumu sorunuyordum yalnız.

Arabamla yolun dışına fırladığım sırada bir şey olmuştu besbelli: Daha iyi bir izah biçimi bulunmadığından, «iler-tutar yeri olmayan bir tutkunun yıkılışı» diye tanımlanabilecek bir şeydi bu. Şimdiki hâlde ağacı sonsuz bir zevkle seyrediyordum: Onu kendi kişiliğimden başka ve bağımsız hissetmek, bana çok büyük bir zevk veriyormuş gibi sanki. Fakat hastaneye getirilerek alçıya alınışımın, beni uzanmış ve kımıltısız olarak yatmağa mecbur tutuşundan ötürü pencerenin camları ardından ağacı seyretmek zorunda kalışımın tamamen bir rastlantı sonucu olduğunu anlıyordum. Ve biliyordum ki başka herhangi bir nesneyi de yine aynı sonsuz zevkle seyredecektim.

Gerçekten, yine Cecilia'yı düşünmeye başlar başlamaz benim için bunun pencereden o ağaca

bakmakla aynı şey olduğunu farkettim. Ben kaza geçireli on gün olmuştu, Cecilia da Luciani ile beraber hâlâ Ponza'daydı herhalde. Onun için yine onu düşünmeğe başladım ama ilkin seyrek olarak ve ihtiyatla; sonra daha sık olarak ve daha büyük bir güvenle. Hasta yatağımda yatarken onun bütün yapıp ettiklerini, sanki yanıbaşındaymışım gibi, çok iyi gözümün önüne getirdiğimi anladım o zaman. Gözümün önüne getirmek de ne demek: Görüyordum onu.

Tıpkı bir dürbünün ters tarafıyla bakar gibi, Cecilia ile aktörün küçük ve uzak siluetlerini mavi denizin ve ışıklı, sâkin göğün zemini üzerinde kımıldanır, koşar, öpüşür, gezinir, yanyana uzanıp yatar, gözden kaybolup yüz muhtelif pozda yine meydana çıkarken, açık-seçik görüyordum. Sevilen ve sizi seven bir insanla güzel, sâkin bir yerde beraber olmanın ne büyük bir mutluluk olabileceğini tecrübeyle bilmekteydim. Dar düşünceli, anlamsız bir kız olan Cecilia'nın bile kendi ölçüsünde mutlu olduğundan emindim ve bundan zevk duyduğumu görerek şaşıyordum. Evet, mutlu oluşundan memnundum ama orada, Ponza adasında kendine özgü, benden başka ve benimle çelişik bir tarzda, benden uzak ve ben olmayan bir erkekle varoluşundan memnundum asıl.

Arasıra şunu tekrarlıyordum kendi kendime: «Ben hastanedeyim, Cecilia aktörle birlikte Pon-

za'da. İki kişiyiz, onun benimle ilgisi yok, benim de onunla ilgim yok. O nasıl benim dışımdaysa ben de onun dışındayım.» Sözün kısası, artık ona sahip olmayı arzulamıyordum da yaşarken, olduğu gibi seyretmek istiyordum: Tıpkı pencerenin camları ardından ağacı seyredişim gibi. Bu seyredişin sonu olmayacaktı hiçbir zaman, bitsin istemiyordum çünkü. Yâni demek istiyorum ki benim dışımda olan ağaç, yahut Cecilia veya herhangi başka bir nesne canımı sıksın, dolayısiyle de benim için varolmaktan çıksın istemiyordum. Aslında ise az-çok inanmazlık duygusuyla birdenbire farkettim ki Cecilia'dan kesin olarak vazgeçmişim. Ve söylemesi acaip olacak: Bu vazgeçişten sonradır ki Cecilia varolmağa başlamıştı benim için.

«Cecilia'dan vazgeçtikten sonra, aynı zamanda ona olan sevgim de —yani o âna dek duyduğum, başka bir deyimin bulunmayışından ötürü de «sevgi» diye adlandırdığım o daima aldatıcı, daima boşa çıkan duygu da— son bulur mu acaba?» diye düşündüm. Ve gördüm ki bu çeşit sevgi ölmüştür artık; fakat, yeni ve başka bir sevgiyle olmakla birlikte, yine de eskisi kadar seviyordum onu. Bu sevginin yanısıra fizik ilişki olabilirdi veya olamazdı ,fakat o buna bağlı değildi artık ve bir bakıma ihtiyacı da yoktu buna. Cecilia dönünce geçmişteki ilişkilerimizi sürdürecektik veya sürdürmiyecektik, fakat muhakkak olan şu ki, onu sevecektim yine.

İş bu noktaya varınca düşüncelerimin karışık bir hâl aldıklarını kabul etmem gerek. Şunu hatırlıyordum: İşin başından beri öyle gibime gelmişti ki Cecilia ile olan ilişkilerim, gerçekle olan ilişkimden hiçbir zaman başka türlü olmamıştı. Demek istiyorum ki aslında, beni canıma kıymağa iten aynı nedenler yüzünden resim yapmaktan da vazgeçmiştim. Fakat şimdi n'apacaktım? Sonunda şöyle dedim kendi kendime: «Şimdilik bir ayı aşkın bir süre yatakta kalacağım, herhangi bir şey üzerinde karar vermek için de vakit henüz çok erken. Hele bir iyileşeyim, o zaman atelyeye döner, yeniden resim yapmayı denerim.» «Denerim,» diyorum; Cecilia ile ressamlığım arasında bunca zamandır gördüğüm o bağın gerçekten varoluşundan ve Cecilia'yı yeni bir tarzda sevmenin de resme yeniden başlayabilme anlamına geleceğinden emin değildim çünkü. Bu noktada da tecrübe bir cevap verebilecekti bana ancak.

Böylece, gerçekten şüphe götürmeyen tek sonuç şuydu ki Cecilia'yı sevmeği öğrenmeğe, daha doğrusu sadece sevmeye başlamıştım. Öğrendiğimi umuyordum aslında. Yaşantımın bu yönünde bile kuşku ortadan kaybolmuş değildi çünkü. İyice emin olmak için de Cecilia'nın deniz kıyısında geçirdiği tâtilden dönüşünü beklemem gerekiyordu.

SON

Romalı Kadın ve daha başka eserleriyle okurlarımızın beğenisini kazanmış olan ünlü İtalyan yazarı Alberto Moravia'nın en yeni ve en çekici romanlarından birini daha sunuyoruz bu kitapla. Asıl adı Sıkıntı (La Noia) olan bu kitapta cinsi bunalımlar içinde sıkıntısını unutmaya çalışan bir ressamın bir yandan da kıskançlık nöbetleri ile avare hayatını boşu boşuna zehir etmesi büyük bir başarı ile anlatılmıştır.